

ΤΟ ΚΡΥΦΟ ΚΕΙΜΗΛΙΟ

Αστυνομικό μυθιστόρημα

Συγγραφέας

Ασημάκης Γρίβας

© 2026 Ασημάκης Γρίβας

Το έργο διατίθεται με άδεια Creative Commons Αναφορά
Δημιουργού – Μη Εμπορική Χρήση – Όχι Παράγωγα Έργα (CC
BY-NC-ND 4.0).

Όλα τα δικαιώματα που δεν παραχωρούνται ρητά με
την ανωτέρω άδεια παραμένουν στον συγγραφέα.

ISBN: 978-618-00-7123-8

Σύντομο βιογραφικό συγγραφέα

Ο Ασημάκης Γρίβας γεννήθηκε στην Πάτρα Αχαΐας το 1980. Είναι στέλεχος των Ενόπλων Δυνάμεων και συγγραφέας αστυνομικών μυθιστορημάτων. Στο έργο του συνδυάζει το μυστήριο, την έρευνα και την αγωνία, δημιουργώντας ιστορίες με έντονη ατμόσφαιρα και ανατροπές.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σημείωμα του συγγραφέα

Το παρόν βιβλίο αποτελεί έργο μυθοπλασίας. Τα ονόματα, τα πρόσωπα, οι χαρακτήρες, οι οργανισμοί και τα γεγονότα που περιλαμβάνονται στην ιστορία ουδεμία σχέση έχουν με την πραγματικότητα. Κάθε ομοιότητα με πραγματικά πρόσωπα, περιστατικά, οργανισμούς ή γεγονότα είναι τελείως τυχαία και συμπτωματική.

Ασημάκης Γρίβας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 — ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 — Ο ΑΡΧΗΓΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 — Η ΜΙΚΡΗ ΟΜΑΔΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 — ΤΙ ΔΕΝ ΛΕΕΙ Η ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 — ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΑΙΝΙΓΜΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 — Η ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 — ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8 — Η ΧΑΡΑΓΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9 — ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ Η ΠΗΓΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10 — Ο ΔΡΟΜΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΛΙΒΑΔΕΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11 — Η ΠΟΛΗ ΚΑΙ ΤΟ ΝΕΡΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12 — ΤΟ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 13 — Η ΤΟΠΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 14 — ΠΟΙΟΣ ΕΙΧΕ ΕΡΘΕΙ ΠΡΙΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 15 — ΤΟ ΙΧΝΟΣ ΤΗΣ ΙΩΑΝΝΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 16 — Η ΙΩΑΝΝΑ ΜΕΤΑΞΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 17 — Η ΛΑΘΟΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 18 — ΤΟ ΙΧΝΟΣ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 19 — ΟΙ ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΛΕΞΕΙΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 20 — ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΗΛΙΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 21 — ΤΟ ΒΟΥΝΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 22 — ΤΑ ΛΑΘΟΣ ΠΟΔΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 23 — Η ΦΡΑΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 24 — ΚΑΠΟΙΟΣ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΕΙ ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 25 — ΟΙ ΦΥΛΑΚΕΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 26 — Ο ΓΡΑΦΕΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 27 — Η ΛΑΘΟΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 28 — ΟΙ ΦΥΛΑΚΕΣ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΣΥΜΜΑΧΟΙ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 29 — ΝΑΥΠΛΙΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 30 — Η ΣΚΙΑ ΤΟΥ ΚΑΣΤΡΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 31 — Η ΑΠΟΠΕΙΡΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 32 — Η ΑΠΟΤΥΧΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 33 — Ο ΠΕΤΡΟΣ ΝΕΟΦΩΤΙΣΤΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 34 — ΠΡΟΣ ΤΑ ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 35 — Η ΛΙΜΝΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 36 — Η ΠΑΓΙΔΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 37 — ΜΕΤΕΩΡΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 38 — Η ΠΕΤΡΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 39 — Η ΠΑΡΑΔΟΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 40 — ΒΕΡΟΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 41 — ΤΟ ΠΑΛΙΟ ΙΧΝΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 42 — ΚΕΡΚΥΡΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 43 — ΑΝΑΤΟΛΗ ΚΑΙ ΔΥΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 44 — Ο ΔΡΟΜΟΣ ΔΕΝ ΗΤΑΝ ΕΥΘΥΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 45 — ΜΥΣΤΡΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 46 — Η ΣΚΙΑ ΔΕΙΧΝΕΙ ΠΙΣΩ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 47 — ΤΡΙΠΟΛΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 48 — Η ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΗΝ ΑΧΑΪΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 49 — Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΚΙΝΗΣΗ ΤΟΥ ΒΑΡΔΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 50 — Η ΚΡΥΠΤΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η νύχτα είχε πέσει βαριά πάνω στο μοναστήρι.

Ο αέρας κατέβαινε από το βουνό και περνούσε ανάμεσα στα δέντρα, μεταφέροντας μαζί του την υγρασία της βροχής. Τα τελευταία φώτα είχαν σβήσει εδώ και ώρα. Μόνο ένα αδύναμο φως έμενε αναμμένο στο μικρό παρεκκλήσι, χαμένο μέσα στη σκοτεινή αυλή.

Ο ηλικιωμένος άντρας στεκόταν μόνος μπροστά στην εικόνα.

Δεν προσευχόταν.

Τουλάχιστον όχι όπως προσεύχεται ένας άνθρωπος που ζητά κάτι.

Τα χέρια του ήταν ενωμένα μπροστά στο στήθος και το βλέμμα του παρέμενε καρφωμένο στο πρόσωπο του αγίου. Ένα καντήλι έκαιγε δίπλα του, ρίχνοντας πάνω στον τοίχο μια μικρή, τρεμάμενη σκιά.

Περίμενε.

Δεν ήξερε για πόσο.

Είχε μάθει, όμως, να περιμένει.

Κάποια πράγματα δεν γίνονταν βιαστικά.

Και κάποια άλλα δεν έπρεπε να γίνουν καθόλου.

Έκανε ένα βήμα πίσω.

Το βλέμμα του κατέβηκε στο πάτωμα.

Έσκυψε και σήκωσε ένα μικρό ξύλινο κουτί που ήταν κρυμμένο πίσω από ένα παλιό στασίδι.

Το κουτί δεν είχε κλειδαριά.

Το άνοιξε.

Μέσα υπήρχαν λίγα φύλλα χαρτιού, ένα παλιό μετάλλιο και ένα μικρό κομμάτι υφάσματος, διπλωμένο προσεκτικά.

Πήρε τα χαρτιά.

Τα ξεφύλλισε.

Τα περισσότερα ήταν κιτρινωπά.

Σε ορισμένα υπήρχαν λέξεις που είχαν σχεδόν σβήσει. Σε άλλα, σημειώσεις γραμμένες με διαφορετικούς γραφικούς χαρακτήρες.

Άνθρωποι που είχαν φύγει εδώ και δεκαετίες.

Άνθρωποι που δεν γνώριζε ποτέ.

Κι όμως, τα γραπτά τους είχαν φτάσει μέχρι εκείνον.

Όχι όλα.

Μόνο όσα έπρεπε.

Ο ηλικιωμένος πήρε ένα από τα φύλλα και το δίπλωσε.

Άκουσε έναν θόρυβο έξω.

Σταμάτησε.

Δεν ήταν ο αέρας.

Σήκωσε το κεφάλι.

Περίμενε.

Τίποτα.

Έπειτα ακούστηκε ξανά.

Ένα βήμα πάνω στις πέτρες της αυλής.

Ο άντρας έκλεισε αμέσως το κουτί.

Το έκρυψε στη θέση του και έσβησε το καντήλι.

Το παρεκκλήσι βυθίστηκε στο σκοτάδι.

Δεν κινήθηκε.

Έμεινε ακίνητος πίσω από την πόρτα.

Ένα αχνό φως πέρασε από το παράθυρο.

Κάποιος βρισκόταν έξω.

Δεν ήταν μοναχός.

Δεν ήταν επισκέπτης.

Ο ηλικιωμένος το κατάλαβε από τον τρόπο που σταμάτησε.

Δεν είχε έρθει για να προσκυνήσει.

Η πόρτα του παρεκκλησιού άνοιξε αργά.

Ένας άντρας μπήκε.

Φορούσε σκούρο μπουφάν και κρατούσε έναν φακό. Δεν άναψε το μεγάλο φως.

Έριξε μόνο μια σύντομη δέσμη πάνω στους τοίχους.

Στα στασίδια.

Στο τέμπλο.

Στο πάτωμα.

Ύστερα προχώρησε.

Ο ηλικιωμένος τον παρακολουθούσε από τη σκιά.

Ο άγνωστος στάθηκε μπροστά στην εικόνα.

Έβγαλε από την τσέπη του ένα κινητό.

Κοίταξε κάτι στην οθόνη.

Μετά σήκωσε το βλέμμα.

«Δεν είναι εδώ», είπε.

Η φωνή του ακούστηκε καθαρά μέσα στο μικρό παρεκκλήσι.

Ο ηλικιωμένος δεν απάντησε.

Ο άντρας έκανε μερικά ακόμη βήματα.

«Ξέρουμε ότι κάποιος το μετακίνησε.»

Καμία απάντηση.

«Ξέρουμε επίσης ότι δεν το έκανε μόνος του.»

Ο ηλικιωμένος παρέμεινε ακίνητος.

Ο άγνωστος κοίταξε γύρω του.

«Δεν θέλουμε να δημιουργήσουμε πρόβλημα.»

Αυτή τη φορά ο ηλικιωμένος χαμογέλασε.

Μόνο που ο άλλος δεν μπορούσε να το δει.

«Θέλετε να βρείτε κάτι», είπε τελικά.

Ο άντρας γύρισε απότομα.

Για μια στιγμή δεν μίλησε.

Ύστερα χαμογέλασε κι εκείνος.

«Άρα ξέρεις.»

«Ξέρω αρκετά.»

«Τότε μπορείς να μας βοηθήσεις.»

«Όχι.»

«Δεν σου ζητάμε να μας το δώσεις.»

Ο ηλικιωμένος βγήκε αργά από τη σκιά.

«Και τι ζητάτε;»

Ο άντρας τον κοίταξε.

«Μια πληροφορία.»

«Ποια;»

«Πού πρέπει να ψάξουμε.»

Ο ηλικιωμένος έμεινε σιωπηλός.

Ο άλλος έκανε ένα βήμα προς το μέρος του.

«Δεν χρειάζεται να ξέρεις ποιοι είμαστε.»

«Δεν χρειάζεται να ξέρω.»

«Τότε γιατί δεν μας λες αυτό που ξέρεις;»

Ο ηλικιωμένος τον κοίταξε στα μάτια.

«Επειδή αυτό που ψάχνετε δεν είναι δικό σας.»

Το πρόσωπο του άντρα σκλήρυνε.

«Δεν είναι δικό σου, επίσης.»

«Σωστά.»

Η απάντηση τον αιφνιδίασε.

«Τότε γιατί το προστατεύεις;»

Ο ηλικιωμένος χαμήλωσε το βλέμμα.

Για λίγα δευτερόλεπτα δεν ακούστηκε τίποτα.

Μόνο ο αέρας έξω από το παρεκκλήσι.

«Δεν προστατεύω κάτι», είπε.

«Τι προστατεύεις τότε;»

Ο ηλικιωμένος σήκωσε ξανά τα μάτια.

«Την απόφαση.»

Ο άντρας δεν κατάλαβε.

«Ποια απόφαση;»

«Αυτή που πρέπει να πάρει κάποιος όταν μάθει.»

Ο άλλος τον κοίταξε για λίγο.

«Δεν καταλαβαίνω.»

«Αυτό είναι καλό.»

Ο άντρας έκανε να μιλήσει, αλλά σταμάτησε.

Από μακριά ακούστηκε ένας δεύτερος θόρυβος.

Ένα αυτοκίνητο.

Τα φώτα του πέρασαν για λίγο πάνω από τους τοίχους του μοναστηριού.

Ο άγνωστος γύρισε προς την πόρτα.

«Ηρθαν κι άλλοι;»

«Δεν ξέρω.»

«Εσύ τους κάλεσες;»

«Όχι.»

Ο άντρας έμεινε ακίνητος.

Για πρώτη φορά φαινόταν να μην είναι βέβαιος για το τι συνέβαινε.

Ο ηλικιωμένος το πρόσεξε.

«Πόσοι είστε;»

«Δεν έχει σημασία.»

«Έχει.»

«Γιατί;»

«Επειδή όσο περισσότεροι ψάχνουν, τόσο περισσότερα λάθη γίνονται.»

Ο άλλος δεν απάντησε.

Έβαλε το κινητό στην τσέπη.

«Θα ξανάρθουμε.»

«Το ξέρω.»

«Και την επόμενη φορά δεν θα έρθω μόνος.»

Ο ηλικιωμένος τον κοίταξε χωρίς φόβο.

«Τότε ίσως την επόμενη φορά να μη βρεις κανέναν.»

Ο άντρας χαμογέλασε.

«Θα βρούμε αυτό που ψάχνουμε.»

«Ίσως.»

«Το λες σαν να μην το πιστεύεις.»

«Το λέω σαν άνθρωπος που έχει δει άλλους να ψάχνουν πριν από εσένα.»

Ο άντρας άνοιξε την πόρτα.

Στάθηκε για λίγο στο κατώφλι.

«Πόσα χρόνια το κρατάτε κρυφό;»

Ο ηλικιωμένος δεν απάντησε.

«Εκατό;»

Σιωπή.

«Διακόσια;»

Καμία απάντηση.

Ο άντρας χαμογέλασε.

«Ό,τι κι αν είναι, κάποτε όλα βρίσκονται.»

Έφυγε.

Η πόρτα έκλεισε.

Ο ηλικιωμένος περίμενε μέχρι να απομακρυνθούν τα βήματα.

Ύστερα πήγε στο παράθυρο.

Παρακολούθησε το αυτοκίνητο να απομακρύνεται από την αυλή.

Δεν ένιωσε ανακούφιση.

Ήξερε ότι αυτό ήταν μόνο η αρχή.

Γύρισε στο εσωτερικό του παρεκκλησιού.

Άναψε ξανά το καντήλι.

Η φλόγα έτρεμε.

Πήρε το ξύλινο κουτί και το έφερε μπροστά του.

Το άνοιξε.

Αυτή τη φορά δεν κοίταξε τα χαρτιά.

Πήρε μόνο ένα.

Το τελευταίο.

Το δίπλωσε και το κράτησε μέσα στην παλάμη του.

Για λίγο σκέφτηκε να το κάψει.

Ήταν ο πιο ασφαλής τρόπος.

Αν δεν υπήρχε το χαρτί, δεν υπήρχε το στοιχείο.

Αν δεν υπήρχε το στοιχείο, δεν υπήρχε δρόμος.

Έφερε το χαρτί κοντά στη φλόγα.

Σταμάτησε.

Δεν το έκαψε.

Το ξαναδίπλωσε.

Τοποθέτησε το χαρτί σε διαφορετικό σημείο από εκεί όπου βρισκόταν πριν.

Ύστερα έκλεισε το κουτί.

Πριν το κρύψει, όμως, έμεινε για λίγο ακίνητος.

Κάτι είχε αλλάξει.

Το ένιωθε.

Για γενιές ο κίνδυνος είχε έρθει πάντα από ανθρώπους που γνώριζαν.

Αυτή τη φορά, όμως, υπήρχε κάτι διαφορετικό.

Κάποιοι έψαχναν χωρίς να γνωρίζουν ακριβώς τι.

Και αυτό ήταν πιο επικίνδυνο.

Γιατί ένας άνθρωπος που ξέρει τι αναζητά μπορεί να σταματήσει.

Ένας άνθρωπος που δεν ξέρει μπορεί να συνεχίσει για πάντα.

Ο ηλικιωμένος σηκώθηκε.

Πήγε προς την έξοδο.

Πριν κλείσει την πόρτα, γύρισε και κοίταξε για τελευταία φορά το μικρό παρεκκλήσι.

Δεν ήξερε ποιος θα ερχόταν μετά.

Δεν ήξερε ποιος θα έφτανε πρώτος.

Και δεν ήξερε ακόμη ότι, πολύ σύντομα, η αναζήτηση θα περνούσε σε ανθρώπους που δεν είχαν καμία σχέση με όλα αυτά.

Ανθρώπους που δεν γνώριζαν την παράδοση.

Ανθρώπους που δεν ήξεραν τι προστατευόταν.

Ανθρώπους που δεν είχαν κανέναν λόγο να εμπιστευτούν κανέναν.

Η Αστυνομία θα έμπαινε στην υπόθεση χωρίς να το επιδιώξει.

Όχι επειδή είχε συμβεί φόνος.

Όχι επειδή υπήρχε κάποιο πτώμα.

Όχι επειδή κάποιος είχε καταγγείλει ένα έγκλημα.

Αλλά επειδή κάποιος, κάπου, είχε αποφασίσει ότι έπρεπε να προειδοποιήσει.

Και θα το έκανε με τον μόνο τρόπο που μπορούσε.

Με μια επιστολή.

Χωρίς όνομα.

Χωρίς αποστολέα.

Χωρίς εξήγηση.

Μόνο με έναν γρίφο.

Ο ηλικιωμένος έκλεισε την πόρτα.

Το σκοτάδι έμεινε πίσω του.

Και για πρώτη φορά ύστερα από πολλά χρόνια, κάποιος που γνώριζε το μυστικό φοβήθηκε όχι μήπως αποκαλυφθεί.

Αλλά μήπως βρεθεί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Ο ΑΡΧΗΓΟΣ

Ο Σπύρος Αργυρόπουλος σήκωσε το βλέμμα του από την οθόνη μόλις ο Μόσχος έκλεισε την πόρτα.

Δεν του είπε να καθίσει.

«Τι έχουμε;»

Ο Μόσχος ακούμπησε τον φάκελο πάνω στο γραφείο.

«Μια ανώνυμη επιστολή.»

Ο Αργυρόπουλος κοίταξε πρώτα τον φάκελο και ύστερα εκείνον.

«Απειλή;»

«Όχι ακριβώς.»

«Καταγγελία;»

«Ούτε.»

Ο Αρχηγός έδειξε τον φάκελο με το βλέμμα.

«Τότε τι είναι;»

«Μια προειδοποίηση.»

Ο Αργυρόπουλος άνοιξε τον φάκελο χωρίς βιασύνη. Διάβασε την επιστολή μία φορά. Δεν μίλησε. Την ξαναδιάβασε από την αρχή, αυτή τη φορά πιο αργά.

Ο Μόσχος περίμενε.

Στο γραφείο ακουγόταν μόνο ο χαμηλός θόρυβος από τον διάδρομο και η κίνηση της πόλης έξω από τα κλειστά παράθυρα.

Ο Αργυρόπουλος άφησε το χαρτί κάτω.

«Πού βρέθηκε;»

«Στο πρωινό ταχυδρομείο του Τμήματος.»

«Παραλήπτης;»

«Το Αστυνομικό Τμήμα.»

«Όνομα;»

«Κανένα.»

Ο Αργυρόπουλος ξανακοίταξε την επιστολή.

«Και μας λέει ότι κάποιοι ψάχνουν κάτι που δεν πρέπει να βρεθεί.»

«Ναι.»

«Ξέρουμε ποιοι είναι;»

«Όχι.»

«Ξέρουμε τι ψάχνουν;»

«Όχι.»

Ο Αργυρόπουλος σήκωσε τα μάτια.

«Και ξέρουμε γιατί μας το λέει;»

Ο Μόσχος άργησε λίγο να απαντήσει.

«Αυτό προσπαθώ να καταλάβω.»

Ο Αρχηγός έγειρε πίσω στην καρέκλα του.

«Η επιστολή μπορεί να είναι ανοησία. Μπορεί να είναι παγίδα. Μπορεί να είναι κάποιος που θέλει να μας χρησιμοποιήσει για κάτι που δεν γνωρίζουμε ακόμη.»

«Μπορεί.»

«Και μπορεί να είναι αληθινή.»

Ο Μόσχος δεν απάντησε.

Αυτό ήταν το σημείο που τον ενδιέφερε περισσότερο.

Ο Αργυρόπουλος χτύπησε ελαφρά με τον δείκτη του το χαρτί.

«Αυτό εδώ είναι που με ενοχλεί.»

«Το τι δεν λέει;»

«Ακριβώς.»

Ο Μόσχος έσκυψε λίγο μπροστά.

«Αν ήθελε απλώς να μας τρομάξει, θα έγραφε κάτι συγκεκριμένο. Αν ήθελε να καταγγείλει κάποιον, θα έδινε όνομα. Αν ήθελε να μας οδηγήσει κάπου, θα έδινε διεύθυνση.»

«Αλλά δεν έκανε τίποτα από αυτά.»

«Μας έδωσε μόνο το πρώτο κομμάτι.»

Ο Αργυρόπουλος τον κοίταξε για μερικά δευτερόλεπτα.

«Και εσύ πιστεύεις ότι υπάρχει συνέχεια.»

«Το πιστεύω.»

«Γιατί;»

«Επειδή το αίνιγμα δεν είναι απάντηση. Είναι οδηγία.»

Ο Αρχηγός πήρε ξανά την επιστολή.

«Και πού οδηγεί;»

«Δεν το ξέρω ακόμη.»

«Άρα έχουμε μια ανώνυμη επιστολή που δεν λέει ποιος ψάχνει, δεν λέει τι ψάχνει και δεν λέει πού πρέπει να πάμε.»

«Ναι.»

«Ωραία υπόθεση.»

Ο τόνος του δεν ήταν ειρωνικός. Ήταν σχεδόν κουρασμένος.

Ο Μόσχος χαμογέλασε ανεπαίσθητα.

«Δεν είπα ότι είναι εύκολη.»

Ο Αργυρόπουλος άφησε το χαρτί στο γραφείο.

«Θέλω να μου πεις κάτι άλλο. Γιατί εδώ;»

Ο Μόσχος κατάλαβε αμέσως τι εννοούσε.

«Δεν έχω απάντηση.»

«Η επιστολή ήρθε σε συγκεκριμένο Αστυνομικό Τμήμα. Δεν πήγε σε εφημερίδα. Δεν πήγε σε δικηγόρο. Δεν πήγε σε υπουργείο. Ήρθε σε εμάς.»

«Ναι.»

«Άρα ο αποστολέας ήθελε Αστυνομία.»

«Αυτό συμπεραίνω.»

«Όχι γενικά την Αστυνομία.»

Ο Μόσχος τον κοίταξε.

«Το συγκεκριμένο Τμήμα.»

Ο Αργυρόπουλος έγνεψε.

«Και αυτό σημαίνει ότι κάτι γνωρίζει για εμάς. Ή τουλάχιστον για την περιοχή.»

Η σκέψη έμεινε ανάμεσά τους.

Ο Μόσχος πήρε την επιστολή.

«Θέλω να το ψάξω.»

«Το περίμενα.»

«Χρειάζομαι χρόνο.»

«Χρόνο θα έχεις. Αλλά όχι κόσμο.»

Ο Μόσχος έμεινε σιωπηλός.

«Δεν θέλω να ανοίξει η υπόθεση σε όλη την υπηρεσία», συνέχισε ο Αργυρόπουλος.
«Ούτε ενημερώσεις δεξιά κι αριστερά, ούτε να αρχίσουν να κυκλοφορούν πληροφορίες που δεν ξέρουμε αν έχουν βάση.»

«Συμφωνώ.»

«Θα την κρατήσεις περιορισμένη.»

«Με ποιον;»

Ο Αργυρόπουλος δεν απάντησε αμέσως.

«Διάλεξε εσύ.»

Ο Μόσχος σήκωσε ελαφρά τα φρύδια.

«Μικρή ομάδα.»

«Πολύ μικρή.»

«Και αν χρειαστώ βοήθεια εκτός Πατρών;»

«Δεν θα κινηθείς μόνος σου υπηρεσιακά.»

Ο Μόσχος περίμενε τη συνέχεια.

«Μιλάς απευθείας μαζί μου. Αν χρειαστείς τοπική Αστυνομία, θα αποφασίσουμε τότε ποιος πρέπει να ενημερωθεί και πόσα πρέπει να γνωρίζει.»

«Εντάξει.»

Ο Αργυρόπουλος πήρε το στυλό του.

«Και κάτι ακόμη.»

Ο Μόσχος σταμάτησε πριν φτάσει στην πόρτα.

«Μην υποθέσεις ότι όποιος έστειλε την επιστολή είναι με το μέρος μας.»

Ο Μόσχος τον κοίταξε.

«Δεν το υποθέτω.»

«Καλώς.»

«Αντίθετα, νομίζω ότι μας έβαλε μέσα σε κάτι που έχει ήδη αρχίσει.»

Ο Αργυρόπουλος άφησε το στυλό.

«Αυτό ακριβώς φοβάμαι κι εγώ.»

Για πρώτη φορά από τη στιγμή που μπήκε στο γραφείο, ο Μόσχος είδε στο πρόσωπό του κάτι περισσότερο από υπηρεσιακή επιφύλαξη.

Προσοχή.

«Πότε ξεκινάς;» ρώτησε ο Αρχηγός.

Ο Μόσχος κοίταξε την επιστολή στο χέρι του.

«Τώρα.»

Ο Αργυρόπουλος έγνεψε.

«Τότε βρες πρώτα την απάντηση στο αίνιγμα.»

Ο Μόσχος άνοιξε την πόρτα.

«Και μετά;»

«Μετά θα δούμε ποιος μας περιμένει στην άλλη άκρη.»

Η πόρτα έκλεισε.

Ο Μόσχος έμεινε για μια στιγμή ακίνητος στον διάδρομο.

Δεν είχε όνομα.

Δεν είχε πρόσωπο.

Δεν είχε ακόμη ούτε έναν τόπο να ακολουθήσει.

Είχε μόνο ένα κομμάτι χαρτί και την πρώτη ερώτηση.

Κάποιοι έψαχναν κάτι.

Και κάποιος ήθελε η Αστυνομία να το μάθει.

Το μόνο που έπρεπε τώρα να ανακαλύψει ήταν ποιος από τους δύο είχε περισσότερο λόγο να φοβάται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Η ΜΙΚΡΗ ΟΜΑΔΑ

Ο Μόσχος γύρισε στο γραφείο του λίγο μετά τις δέκα.

Δεν είχε προλάβει να αφήσει την επιστολή στο συρτάρι όταν το τηλέφωνο χτύπησε.

«Μόσχος.»

«Πήγαινε στην αίθουσα συσκέψεων.»

Ήταν ο Δημήτρης Κοσμάς.

«Τώρα;»

«Τώρα.»

Η γραμμή έκλεισε.

Ο Μόσχος πήρε την επιστολή και προχώρησε στον διάδρομο.

Ο Κοσμάς ήταν ήδη μέσα.

Στο τραπέζι υπήρχαν τέσσερις φάκελοι και ένα σημειωματάριο. Ούτε υπολογιστής ούτε προβολέας. Δεν έμοιαζε με επίσημη σύσκεψη. Έμοιαζε περισσότερο με κάτι που έπρεπε να τελειώσει γρήγορα.

Ο Κοσμάς σήκωσε τα μάτια.

«Κάθισε.»

Ο Μόσχος κάθισε απέναντί του.

«Ο Αρχηγός μου είπε ότι θέλεις να ασχοληθείς με την επιστολή.»

«Ναι.»

«Με ποια ακριβώς ιδιότητα;»

«Ως υπόθεση που μπορεί να χρειάζεται διερεύνηση.»

Ο Κοσμάς έγειρε πίσω στην καρέκλα.

«Αυτό δεν είναι απάντηση.»

Ο Μόσχος δεν μίλησε.

Ο Κοσμάς άνοιξε τον πρώτο φάκελο.

«Έχουμε καθημερινά πραγματικές υποθέσεις. Περιστατικά, καταγγελίες, ανθρώπους που περιμένουν απάντηση. Και εσύ θέλεις να διαθέσουμε προσωπικό για μια ανώνυμη επιστολή που λέει ότι κάποιοι ψάχνουν κάτι.»

«Ναι.»

«Και δεν ξέρουμε ποιοι.»

«Όχι.»

«Δεν ξέρουμε τι.»

«Όχι.»

«Δεν ξέρουμε πού.»

«Όχι ακόμη.»

Ο Κοσμάς τον κοίταξε για λίγο.

«Τότε πες μου γιατί.»

Ο Μόσχος ακούμπησε την επιστολή στο τραπέζι.

«Επειδή ο αποστολέας δεν ζητά να τον πιστέψουμε. Μας δίνει κάτι για να το ελέγξουμε.»

«Το αίνιγμα.»

«Ναι.»

«Και αν δεν οδηγεί πουθενά;»

«Τότε θα το ξέρουμε.»

Ο Κοσμάς έκλεισε τον φάκελο.

«Πόσους θέλεις;»

«Τρεις μαζί μου.»

«Τρεις;»

«Δεν χρειάζομαι περισσότερους.»

«Ποιους;»

Ο Μόσχος είχε ήδη αποφασίσει.

«Τον Μανιάτη. Την Παπαδάκη. Τον Βελισσάρη.»

Ο Κοσμάς πήρε το σημειωματάριο.

«Γιατί αυτούς;»

«Ο Μανιάτης έχει επιχειρησιακή εμπειρία. Η Παπαδάκη είναι καλή στην έρευνα και στις διασταυρώσεις. Ο Βελισσάρης ξέρει να κινείται χωρίς να δημιουργεί θόρυβο.»

«Και εσύ;»

«Εγώ θα συντονίζω.»

Ο Κοσμάς χαμογέλασε χωρίς ιδιαίτερη διάθεση.

«Ευτυχώς.»

Σηκώθηκε και πήγε προς το παράθυρο.

«Θα σου δώσω τους τρεις. Για την ώρα.»

Ο Μόσχος δεν απάντησε.

«Αλλά θέλω αποτέλεσμα.»

«Θα το έχουμε.»

«Όχι. Θέλω να το δούμε.»

Ο Μόσχος κατάλαβε τη διαφορά.

Δεν του έδινε πίστωση.

Του έδινε μια ευκαιρία.

«Πότε ξεκινάμε;»

«Σήμερα.»

Ο Κοσμάς γύρισε.

«Και κάτι ακόμη. Δεν θέλω να μάθει όλη η υπηρεσία ότι κυνηγάτε κάποιο αίνιγμα.»

«Συμφωνώ.»

«Δεν είναι παιχνίδι.»

«Το ξέρω.»

«Ωραία. Γιατί αν είναι χάσιμο χρόνου, θέλω να είσαι ο πρώτος που θα το πει.»

Ο Μόσχος σηκώθηκε.

«Συμφωνώ.»

Βγήκε από την αίθουσα.

Ο Γιώργος Μανιάτης βρισκόταν στο τέλος του διαδρόμου, μπροστά από το γραφείο του.

Ήταν τριάντα εννέα ετών και είχε εκείνο το βλέμμα ανθρώπου που είχε μάθει να μην εντυπωσιάζεται εύκολα.

«Εσύ με ζήτησες;»

«Ναι.»

«Για την επιστολή;»

Ο Μόσχος κοντοστάθηκε.

«Πώς το ξέρεις;»

«Δεν χρειάζεται να είσαι ιδιοφυΐα. Από το πρωί κοιτάς το ίδιο χαρτί.»

Ο Μόσχος χαμογέλασε.

«Θα έρθεις μαζί μου.»

Ο Μανιάτης σηκώθηκε.

«Πού πάμε;»

«Ακόμη πουθενά.»

«Αυτό ακούγεται πολλά υποσχόμενο.»

«Θέλω πρώτα να τη δεις.»

Ο Μανιάτης διάβασε την επιστολή χωρίς να σχολιάσει.

Όταν τελείωσε, την επέστρεψε.

«Δεν μου αρέσει.»

«Γιατί;»

«Επειδή είναι πολύ προσεκτική.»

«Τι εννοείς;»

«Αν ήταν φάρσα, θα είχε περισσότερα. Αν ήταν απειλή, θα είχε λιγότερα. Αυτός που την έγραψε ήξερε ακριβώς τι ήθελε να αφήσει έξω.»

Ο Μόσχος τον κοίταξε.

«Αυτό σκέφτηκα κι εγώ.»

«Άρα δεν είμαι ο μόνος που έχει κακή ιδέα.»

«Δεν είπα ότι είναι κακή ιδέα.»

«Αυτό είναι χειρότερο.»

Ο Μόσχος πήρε πίσω την επιστολή.

«Θα έρθεις;»

«Ναι.»

«Χωρίς άλλες ερωτήσεις;»

«Όχι. Θα τις κάνω στον δρόμο.»

Η Ελένη Παπαδάκη ήταν στο αρχείο όταν τη βρήκαν.

Είχε μπροστά της δύο οθόνες, έναν φάκελο και μια στοίβα εγγράφων που δεν φαινόταν να τελειώνει ποτέ.

«Τι έγινε;»

«Θα χρειαστώ τη βοήθειά σου.»

Η Ελένη κοίταξε τον Μόσχο και μετά τον Μανιάτη.

«Με την επιστολή;»

«Ναι.»

«Την έχω ήδη δει.»

Ο Μόσχος σταμάτησε.

«Πότε;»

«Ο Μανιάτης την έδειξε πριν από λίγο.»

Ο Μανιάτης σήκωσε τους ώμους.

«Δεν είπα τίποτα.»

Η Ελένη πήρε μια εκτύπωση από το γραφείο της.

«Δεν χρειάστηκε.»

Την έδωσε στον Μόσχο.

«Έψαξα αν υπάρχει κάτι παρόμοιο τα τελευταία χρόνια. Όχι το ίδιο κείμενο. Τον τρόπο.»

Ο Μόσχος διάβασε την πρώτη σελίδα.

«Και;»

«Δεν βρήκα κάτι που να ταιριάζει.»

«Αυτό είναι καλό ή κακό;»

«Δεν ξέρω ακόμη.»

Η Ελένη πήρε πίσω το χαρτί.

«Αλλά το αίνιγμα είναι πιο ενδιαφέρον.»

«Το έχεις κοιτάξει;»

«Μόνο επιφανειακά.»

«Και;»

«Δεν θέλω να σου πω κάτι πριν το διασταυρώσω.»

Ο Μόσχος έγνεψε.

Αυτό ακριβώς ήθελε από εκείνη.

Όχι μια γρήγορη απάντηση.

Μια σωστή.

Ο Κώστας Βελισσάρης τους περίμενε στο ισόγειο.

Δεν είπε πολλά όταν του εξήγησαν.

Πήρε το μπουφάν του, έβαλε το κινητό στην τσέπη και πλησίασε τον Μόσχο.

«Πόσο κρατάει;»

«Δεν ξέρω.»

«Πού πάμε;»

«Δεν ξέρω ακόμη.»

Ο Βελισσάρης τον κοίταξε.

«Ωραία..»

«Έχεις πρόβλημα;»

«Όχι. Απλώς προτιμώ να ξέρω πού πηγαίνω όταν φεύγω από την υπηρεσία..»

Ο Μανιάτης χαμογέλασε.

«Θα το συνηθίσεις.»

Οι τέσσερις έμειναν για λίγο σιωπηλοί.

Ο Μόσχος τους κοίταξε έναν έναν.

Δεν ήταν μεγάλη ομάδα.

Αυτό ήταν καλό.

Αλλά δεν ήταν και ομάδα που μπορούσε να κάνει τα πάντα.

Δεν είχαν ειδικούς για κάθε ενδεχόμενο. Δεν είχαν απεριόριστο χρόνο. Δεν είχαν τη δυνατότητα να απλώσουν την έρευνα σε ολόκληρη την Ελλάδα χωρίς εξηγήσεις.

Είχαν μόνο μια επιστολή.

Ένα αίνιγμα.

Και μια υπόθεση που κανείς ακόμη δεν ήξερε αν άξιζε τον χρόνο της.

Ο Μόσχος δίπλωσε την επιστολή και την έβαλε στον φάκελο.

«Θα κάνουμε ένα πράγμα πρώτα..»

«Ποιο;» ρώτησε η Ελένη.

«Θα δούμε αν υπάρχει πραγματικά κάτι πίσω από αυτό.»

Ο Μανιάτης τον κοίταξε.

«Και αν υπάρχει;»

Ο Μόσχος κράτησε για λίγο το βλέμμα του πάνω του.

«Τότε θα βρούμε ποιος το ψάχνει.» Κανείς δεν μίλησε. Για πρώτη φορά, η επιστολή δεν ήταν πια ένα κομμάτι χαρτί πάνω σε ένα γραφείο.

Είχε γίνει υπόθεση. Και τώρα υπήρχαν τέσσερις άνθρωποι που έπρεπε να ανακαλύψουν αν ο αποστολέας τους είχε προειδοποιήσει εγκαίρως.

Ή αν τους είχε ήδη βάλει πίσω από κάποιον που είχε ξεκινήσει πολύ νωρίτερα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΤΙ ΔΕΝ ΛΕΕΙ Η ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Το γραφείο ήταν μικρό για τέσσερις ανθρώπους.

Ο Μόσχος είχε ζητήσει να τους αφήσουν μόνους για λίγο. Δεν ήθελε περαστικούς, ούτε βλέμματα πάνω από τους ώμους τους. Η υπόθεση δεν είχε ακόμη όνομα και δεν σκόπευε να της δώσει ένα πρόχειρο.

Η επιστολή βρισκόταν στο κέντρο του τραπεζιού.

Η Ελένη κάθισε απέναντί της.

Ο Μανιάτης έμεινε όρθιος.

Ο Βελισσάρης έκλεισε την πόρτα.

«Λοιπόν;» είπε ο Μόσχος.

Η Ελένη άνοιξε το σημειωματάριό της.

«Θέλω να ξεκινήσουμε από αυτά που δεν υπάρχουν.»

Ο Μανιάτης την κοίταξε.

«Δηλαδή;»

«Από αυτά που θα περίμενες να υπάρχουν σε μια επιστολή σαν κι αυτή.»

Ο Μόσχος έγνεψε.

«Πάμε.»

Η Ελένη άρχισε να μετράει με τα δάχτυλα.

«Δεν υπάρχει όνομα.»

Ένα δάχτυλο.

«Δεν υπάρχει ημερομηνία.»

Δεύτερο.

«Δεν υπάρχει συγκεκριμένος παραλήπτης.»

Τρίτο.

«Δεν υπάρχει τόπος.»

Τέταρτο.

«Δεν υπάρχει αντικείμενο που να κατονομάζεται.»

Πέμπτο.

«Και δεν υπάρχει απειλή.»

Ο Μανιάτης σταύρωσε τα χέρια.

«Αυτό το τελευταίο είναι σημαντικό.»

«Γιατί;» ρώτησε ο Βελισσάρης.

«Γιατί αν κάποιος ήθελε να μας αναγκάσει να κάνουμε κάτι, θα μας απειλούσε. Δεν το κάνει.»

Η Ελένη συμφώνησε.

«Ούτε ζητάει προστασία.»

«Ούτε χρήματα», πρόσθεσε ο Βελισσάρης.

«Ούτε να συλλάβουμε κάποιον.»

Ο Μόσχος πήρε την επιστολή.

«Τότε τι θέλει;»

Κανείς δεν απάντησε αμέσως.

Ο Μόσχος την ξαναδιάβασε.

Το κείμενο ήταν σύντομο.

Προσεκτικό.

Δεν υπήρχε ούτε μία λέξη που να περισσεύει.

Αλλά ούτε μία που να έδινε την απάντηση.

«Θέλει να ψάξουμε», είπε τελικά.

Η Ελένη τον κοίταξε.

«Αυτό πιστεύω κι εγώ.»

«Χωρίς να μας πει τι ψάχνουμε.»

«Ναι.»

«Και χωρίς να μας πει ποιον ψάχνουμε.»

«Ναι.»

Ο Μανιάτης πλησίασε στο τραπέζι.

«Άρα μας βάζει να ψάχνουμε ανθρώπους που δεν ξέρουμε για κάτι που δεν ξέρουμε.»

«Περίπου», είπε ο Μόσχος.

«Καθόλου ύποπτο.»

Ο Βελισσάρης χαμογέλασε.

«Το αίνιγμα είναι το μόνο πράγμα που μας έδωσε.»

Ο Μόσχος ακούμπησε την επιστολή κάτω.

«Και ίσως είναι το μόνο που ήθελε να μας δώσει.»

Η Ελένη γύρισε προς εκείνον.

«Πιστεύεις ότι μπορούσε να γράψει περισσότερα;»

«Ναι.»

«Και δεν το έκανε.»

«Όχι.»

«Γιατί;»

Ο Μόσχος σηκώθηκε.

Πήγε στον πίνακα του γραφείου και πήρε έναν μαρκαδόρο.

«Αν ο αποστολέας γνώριζε τι ψάχνουν, μπορούσε να μας το γράψει.»

Έγραψε:

ΤΙ;

«Αν γνώριζε ποιοι είναι, μπορούσε να γράψει τα ονόματά τους.»

Έγραψε:

ΠΟΙΟΙ;

«Αν γνώριζε πού πρέπει να πάμε, μπορούσε να γράψει τον τόπο.»

Έγραψε:

ΠΟΥ;

Έκανε ένα βήμα πίσω.

«Δεν έδωσε τίποτα από τα τρία.»

Ο Μανιάτης κοίταξε τον πίνακα.

«Άρα δεν θέλει να μας δώσει απαντήσεις.»

«Η δεν μπορεί.»

«Γιατί να μην μπορεί;»

«Δεν ξέρω.»

Η Ελένη πήρε την επιστολή.

«Υπάρχει και κάτι ακόμη.»

Ο Μόσχος γύρισε προς το μέρος της.

«Τι;»

«Δεν μας λέει πότε πρέπει να δράσουμε.»

«Σωστά.»

«Αν κάποιος κινείται ήδη, αυτό σημαίνει ότι μπορεί να έχουμε καθυστερήσει χωρίς να το ξέρουμε.»

Ο Μόσχος δεν απάντησε.

Αυτό ήταν το πρώτο σημείο που τον ενόχλησε πραγματικά.

Η επιστολή μπορεί να είχε φτάσει εκείνο το πρωί.

Η έρευνα όμως ίσως είχε αρχίσει πολύ νωρίτερα.

Ο Μανιάτης το κατάλαβε από το βλέμμα του.

«Το σκέφτεσαι κι εσύ.»

«Ναι.»

«Οτι αυτοί που ψάχνουν έχουν ήδη ξεκινήσει.»

«Αν ισχύει η επιστολή, τότε ναι.»

«Και εμείς τώρα ξεκινάμε.»

«Ναι.»

Ο Μανιάτης άφησε έναν χαμηλό αναστεναγμό.

«Ωραία.»

Η Ελένη κοίταξε ξανά το χαρτί.

«Δεν είναι όμως μόνο αυτό.»

«Τι άλλο;» ρώτησε ο Μόσχος.

«Ο τρόπος που είναι γραμμένο το αίνιγμα.»

«Τι έχει;»

«Δεν μοιάζει με οδηγία.»

Ο Μόσχος πλησίασε.

«Τι εννοείς;»

«Αν ήθελε να μας οδηγήσει κάπου, θα μπορούσε να γράψει κάτι πολύ πιο απλό. Μια διεύθυνση. Ένα όνομα. Ένα ιστορικό γεγονός.»

«Αλλά μας έδωσε κάτι που πρέπει να ερμηνεύσουμε.»

«Ακριβώς.»

Ο Βελισσάρης ακούμπησε τα χέρια στο τραπέζι.

«Και αν δεν υπάρχει μία ερμηνεία;»

Η Ελένη τον κοίταξε.

«Τότε πρέπει να βρούμε ποια από όλες στηρίζεται στα στοιχεία.»

Ο Μόσχος χαμογέλασε ελαφρά.

«Αυτό θα κάνουμε.»

Έβγαλε το κινητό του και κοίταξε την ώρα.

«Αλλά όχι ακόμη με υποθέσεις.»

«Με τι;» ρώτησε ο Μανιάτης.

«Με έλεγχο.»

Ο Μόσχος πήρε την επιστολή.

«Θέλω να ξεχάσουμε για λίγο τι νομίζουμε ότι μπορεί να σημαίνει.»

Η Ελένη τον παρατήρησε.

«Και να δούμε τι πραγματικά γράφει.»

«Ναι.»

«Αυτό μπορεί να πάρει χρόνο.»

«Τον έχουμε;»

Ο Μανιάτης κοίταξε τον Μόσχο.

«Δεν ξέρουμε.»

Ο Μόσχος κράτησε για λίγο το βλέμμα του πάνω του.

«Ακριβώς.»

Κανείς δεν μίλησε.

Η σιωπή αυτή τη φορά δεν ήταν αμηχανία.

Ήταν η πρώτη συνειδητοποίηση ότι το σημαντικότερο στοιχείο της υπόθεσης ίσως να μην ήταν αυτό που είχε γράψει ο άγνωστος.

Ίσως να ήταν όλα όσα είχε επιλέξει να μη γράψει.

Ο Μόσχος ξανακοίταξε το αίνιγμα.

«Από εδώ ξεκινάμε.»

Η Ελένη πήρε το σημειωματάριό της.

«Από την πρώτη λέξη;»

«Από την πρώτη λέξη.»

Και για πρώτη φορά κανείς δεν προσπάθησε να μαντέψει πού οδηγούσε.

Άρχισαν να ψάχνουν τι ακριβώς τους είχε ζητήσει να δουν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΑΙΝΙΓΜΑ

Η Ελένη άφησε την εκτύπωση μπροστά στον Μόσχο.

«Αυτό είναι όλο.»

«Είσαι σίγουρη;»

«Το έχω ελέγξει τρεις φορές.»

Ο Μανιάτης πλησίασε.

«Και λοιπόν;»

Η Ελένη έδειξε το χαρτί.

«Η φράση είναι από το Ευαγγέλιο. Από τον Ματθαίο.»

Ο Μόσχος διάβασε ξανά.

«Εάν έχητε πίστιν ως κόκκον σινάπεως...»

«Ναι.»

«Τι μας λέει;»

«Οτι η πίστη δεν χρειάζεται να είναι μεγάλη για να έχει δύναμη.»

Ο Μανιάτης κοίταξε την επιστολή.

«Δεν ακούγεται σαν διεύθυνση.»

«Δεν είναι.»

«Τότε γιατί να μας το στείλει;»

Η Ελένη σήκωσε το βλέμμα.

«Γιατί ίσως δεν θέλει να μας δώσει διεύθυνση.»

Ο Μόσχος πήρε την καρέκλα του και κάθισε.

«Ας το πάρουμε από την αρχή.»

Η Ελένη άνοιξε το σημειωματάριό της.

«Η φράση μάς δίνει πρώτα την πίστη.»

Έγραψε:

ΠΙΣΤΗ

«Μετά τον κόκκο του σιναπιού.»

Έγραψε από κάτω:

ΜΙΚΡΟ

«Και στη συνέχεια το βουνό.»

Ο Μόσχος την κοίταξε.

«Το βουνό δεν είναι μέσα στη φράση που έχουμε.»

«Όχι ολόκληρη τη φράση. Αλλά είναι στο επόμενο μέρος της. Εκεί που μιλά για την πίστη που μπορεί να μετακινήσει βουνό.»

Ο Μανιάτης σταύρωσε τα χέρια.

«Άρα έχουμε πίστη και βουνό.»

«Ναι.»

«Και ο κόκκος;»

«Μικρό μέγεθος. Κάτι ελάχιστο.»

Ο Βελισσάρης, που μέχρι εκείνη τη στιγμή παρακολουθούσε σιωπηλός, ρώτησε:

«Και πώς φτάνουμε από αυτά σε κάποιο συγκεκριμένο μέρος;»

Η Ελένη έκλεισε για λίγο το σημειωματάριο.

«Δεν φτάνουμε ακόμη.»

Ο Μόσχος συμφώνησε.

«Σωστά.»

Πήρε ένα δεύτερο χαρτί.

«Τι άλλο υπάρχει στην επιστολή;»

Η Ελένη τον κοίταξε.

«Τίποτα άλλο που να μοιάζει με οδηγία.»

«Τότε ας μην ψάξουμε οδηγία.»

«Τι να ψάξουμε;»

«Σύνδεση.»

Η Ελένη άνοιξε πάλι το σημειωματάριο.

Ο Μόσχος σηκώθηκε και πήγε στον πίνακα.

Έγραψε:

ΠΙΣΤΗ — ΜΙΚΡΟ — ΒΟΥΝΟ

«Τώρα», είπε, «πού υπάρχει στην Ελλάδα ένας τόπος που να συνδέει αυτά τα στοιχεία;»

Ο Μανιάτης χαμογέλασε.

«Να πάρουμε έναν χάρτη και να ψάξουμε όλα τα βουνά;»

«Όχι.»

«Γιατί;»

«Γιατί τότε θα ψάχνουμε μέχρι αύριο.»

Η Ελένη είχε ήδη ανοίξει τον υπολογιστή.

«Αν το θρησκευτικό στοιχείο είναι σημαντικό, πρέπει να κοιτάξουμε εκκλησιαστικούς χώρους που συνδέονται άμεσα με βουνό.»

«Μοναστήρια;» είπε ο Βελισσάρης.

«Ναι. Αλλά είναι εκατοντάδες.»

«Κάτι που να συνδέεται και με πέτρα», είπε ο Μόσχος.

Η Ελένη σταμάτησε.

«Γιατί πέτρα;»

«Δεν ξέρω ακόμη.»

«Τότε δεν πρέπει να τη θεωρήσουμε δεδομένη.»

Ο Μόσχος την κοίταξε.

«Σωστά.»

Η Ελένη πληκτρολόγησε μερικές λέξεις.

Τα αποτελέσματα εμφανίστηκαν στην οθόνη.

«Υπάρχει κάτι.»

Οι τρεις άντρες πλησίασαν.

«Τι;» ρώτησε ο Μανιάτης.

«Το Μέγα Σπήλαιο.»

Ο Μόσχος δεν αντέδρασε αμέσως.

«Καλάβρυτα.»

«Ναι.»

Η Ελένη συνέχισε.

«Μοναστήρι μέσα στον βράχο. Ισχυρή παράδοση. Ορθόδοξη παρουσία. Σπηλιά, πέτρα, βουνό.»

Ο Μανιάτης έδειξε την οθόνη.

«Αυτό είναι;»

«Όχι ακόμη.»

Ο Μόσχος χαμογέλασε.

«Μπράβο.»

Η Ελένη συνέχισε την έρευνα.

«Υπάρχει και κάτι άλλο.»

«Τι;»

«Η εικόνα της Παναγίας στο μοναστήρι. Η παράδοση συνδέει την εύρεσή της με το σπήλαιο.»

Ο Μόσχος κοίταξε ξανά την επιστολή.

Πίστη.

Κάτι μικρό.

Βουνό.

Πέτρα.

Εικόνα.

Δεν ήταν ακόμη απόδειξη.

Ήταν όμως η πρώτη φορά που τα κομμάτια άρχισαν να ακουμπούν μεταξύ τους.

«Θέλω διασταύρωση», είπε.

Η Ελένη γύρισε προς το μέρος του.

«Από πού;»

«Από δύο ανεξάρτητες πηγές.»

«Για το Μέγα Σπήλαιο;»

«Για όλα. Όχι μόνο για το όνομα.»

Η Ελένη άρχισε πάλι να ψάχνει.

Ο Μανιάτης κοίταξε τον Μόσχο.

«Αν βγει;»

«Τότε πηγαίνουμε.»

«Και αν δεν βγει;»

«Δεν πηγαίνουμε επειδή μας αρέσει η ιδέα.»

Ο Μανιάτης έγνεψε.

«Αυτό ήθελα να ακούσω.»

Πέρασαν αρκετά λεπτά χωρίς να μιλήσει κανείς.

Η Ελένη σημείωνε.

Άνοιγε διαφορετικές πηγές.

Έκλεινε κάποιες.

Ξαναγύριζε σε άλλες.

Στο τέλος έστρεψε την οθόνη προς τον Μόσχο.

«Έχω δύο ανεξάρτητες επιβεβαιώσεις για τον χώρο και τη σύνδεσή του με το σπήλαιο, την ορθόδοξη παράδοση και την εικόνα.»

Ο Μόσχος διάβασε προσεκτικά.

«Και το βουνό;»

«Η περιοχή βρίσκεται στον Χελμό.»

«Καλύπτεται.»

«Ναι.»

«Η πέτρα;»

«Το ίδιο το μοναστήρι είναι χτισμένο στον βράχο του σπηλαίου.»

Ο Μόσχος έμεινε για λίγο σιωπηλός.

«Άρα έχουμε έναν τόπο όπου τα στοιχεία δεν απλώς συνυπάρχουν. Συνδέονται.»

Η Ελένη έγνεψε.

«Αυτό είναι το ισχυρότερο στοιχείο.»

Ο Βελισσάρης πήρε την επιστολή.

«Και ο κόκκος του σιναπιού;»

Η Ελένη τον κοίταξε.

«Αυτό δεν το έχουμε λύσει πλήρως.»

Ο Μόσχος χαμογέλασε.

«Δεν χρειάζεται να λύσουμε τα πάντα για να κάνουμε το πρώτο βήμα.»

«Αρκεί να είμαστε αρκετά σίγουροι.»

«Ακριβώς.»

Ο Μανιάτης πήρε το μπουφάν του από την καρέκλα.

«Πότε φεύγουμε;»

Ο Μόσχος κοίταξε το ρολόι.

«Σήμερα.»

«Κατευθείαν Καλάβρυτα;»

«Ναι.»

Ο Μανιάτης κοίταξε την Ελένη.

«Εσύ έρχεσαι;»

«Φυσικά.»

Ο Βελισσάρης σηκώθηκε.

«Κι αν δεν υπάρχει τίποτα εκεί;»

Ο Μόσχος πήρε την επιστολή και την έβαλε στον φάκελο.

«Τότε θα έχουμε χάσει μερικές ώρες.»

Σταμάτησε.

«Αν όμως υπάρχει, θα έχουμε μάθει κάτι σημαντικό.»

«Τι;»

Ο Μόσχος άνοιξε την πόρτα.

«Ότι ο άνθρωπος που έγραψε την επιστολή ήξερε πολύ καλά τι έκανε.»

Βγήκαν στον διάδρομο.

Πίσω τους έμεινε ο πίνακας.

ΠΙΣΤΗ.

ΜΙΚΡΟ.

ΒΟΥΝΟ.

ΠΕΤΡΑ.

Και δίπλα τους, η πρώτη πιθανή απάντηση.

ΜΕΓΑ ΣΠΗΛΑΙΟ.

Ο Μόσχος δεν τη διέγραψε.

Δεν την έγραψε όμως ούτε ως βεβαιότητα.

Την κράτησε όπως ακριβώς ήταν.

Μια υπόθεση που έπρεπε να δοκιμαστεί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Η ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ

Στις έντεκα και είκοσι το πρωί, ο Μόσχος έκλεισε τον φάκελο.

«Φεύγουμε.»

Ο Μανιάτης σηκώθηκε πρώτος.

«Με τι;»

«Το υπηρεσιακό.»

«Με εμφανή σήματα;»

«Όχι.»

Ο Μανιάτης έγνεψε.

«Καλύτερα.»

Η Ελένη έβαλε τον φορητό υπολογιστή στην τσάντα της.

Ο Βελισσάρης έλεγξε το κινητό του και έβαλε το μπουφάν του.

Δεν υπήρχε τίποτα εντυπωσιακό στην αναχώρηση.

Κανένας συναγερμός.

Κανένα περιπολικό με σειρήνες.

Κανείς στον διάδρομο δεν χρειαζόταν να γνωρίζει πού πήγαιναν.

Ο Μόσχος στάθηκε για μια στιγμή μπροστά στο γραφείο του.

Η υπόθεση είχε ξεκινήσει από ένα κομμάτι χαρτί.

Τώρα τέσσερις άνθρωποι έφευγαν από την Πάτρα επειδή πίστευαν ότι ένα θρησκευτικό αίνιγμα μπορούσε να τους οδηγήσει σε κάτι που κάποιος άλλος έψαχνε ήδη.

Αν έκαναν λάθος, θα το μάθαιναν.

Αν δεν έκαναν λάθος, το πρόβλημα ήταν μεγαλύτερο.

Βγήκε από το γραφείο.

Στο ισόγειο τους περίμενε το αυτοκίνητο.

Ο Μανιάτης κάθισε στη θέση του συνοδηγού. Η Ελένη και ο Βελισσάρης μπήκαν πίσω.

Ο Μόσχος έβαλε μπροστά.

«Όλοι εντάξει;»

«Όχι», είπε ο Μανιάτης.

Ο Μόσχος τον κοίταξε.

«Γιατί;»

«Γιατί ακόμα δεν έχουμε ιδέα τι ψάχνουμε.»

«Αυτό δεν άλλαξε.»

«Το ξέρω. Απλώς ήθελα να το πω πριν φύγουμε.»

Η Ελένη χαμογέλασε.

«Κι εγώ θα ήθελα να ξέρω.»

Ο Μόσχος έβαλε ταχύτητα.

«Κανείς δεν θα ξέρει μέχρι να βρούμε κάτι που να μας το πει.»

Το αυτοκίνητο βγήκε στον δρόμο.

Για λίγα λεπτά κανείς δεν μίλησε.

Η πόλη απομακρυνόταν πίσω τους.

Ο Μανιάτης κοίταζε έξω από το παράθυρο.

«Πόσο σίγουρος είσαι;»

«Για τι;»

«Για το Μέγα Σπήλαιο.»

Ο Μόσχος κράτησε το βλέμμα του στον δρόμο.

«Αρκετά για να πάμε.»

«Δεν είναι το ίδιο με το σίγουρος.»

«Όχι.»

«Καλό αυτό.»

Η Ελένη παρενέβη από πίσω.

«Αν ήμασταν απόλυτα σίγουροι, θα ήταν πιο ανησυχητικό.»

Ο Μανιάτης γύρισε προς το μέρος της.

«Γιατί;»

«Γιατί τότε κάποιος θα μας είχε δώσει την απάντηση.»

Ο Μόσχος την κοίταξε για λίγο από τον καθρέφτη.

«Αυτό ακριβώς.»

Η διαδρομή άρχισε να ανηφορίζει.

Το τοπίο άλλαζε σταδιακά.

Η πόλη έδινε τη θέση της σε πιο ανοιχτούς δρόμους, μικρότερους οικισμούς και πλαγιές που όσο προχωρούσαν γίνονταν πιο έντονες.

Η Ελένη είχε μπροστά της την επιστολή.

«Θέλω να ελέγξω κάτι ακόμη.»

«Τι;» ρώτησε ο Μόσχος.

«Τον χρόνο.»

«Ποιον χρόνο;»

«Πότε γράφτηκε.»

Ο Μανιάτης γύρισε.

«Αφού είναι ανώνυμη.»

«Δεν σημαίνει ότι δεν μπορούμε να εξετάσουμε το χαρτί, τον φάκελο, τον τρόπο αποστολής.»

Ο Μόσχος συμφώνησε.

«Κάν' το.»

«Αν μπορούμε να βρούμε πότε στάλθηκε, θα ξέρουμε τουλάχιστον πόσο χρόνο είχε ο αποστολέας.»

«Και ίσως πόσο χρόνο έχουν οι άλλοι.»

Ο Μόσχος δεν είπε τίποτε άλλο.

Η λέξη έμεινε μέσα στο αυτοκίνητο.

Οι άλλοι.

Μέχρι εκείνη τη στιγμή ήταν μόνο μια υπόθεση.

Κάποιοι ψάχνουν.

Αυτό έλεγε η επιστολή.

Δεν υπήρχε όμως κανένα στοιχείο ότι αυτοί οι άνθρωποι γνώριζαν πως η Αστυνομία είχε μπει στην υπόθεση.

Ο Μανιάτης έσπασε τη σιωπή.

«Αν υπάρχουν άλλοι, πώς θα ξέρουμε ότι είναι μπροστά μας;»

«Δεν θα το ξέρουμε.»

«Και αν είναι πίσω μας;»

«Ούτε αυτό.»

«Τότε έχουμε πρόβλημα.»

«Ναι.»

Ο Βελισσάρης, που μέχρι εκείνη τη στιγμή δεν είχε μιλήσει, κοίταξε από το πίσω κάθισμα τον Μόσχο.

«Υπάρχει και τρίτη περίπτωση.»

«Ποια;»

«Να μην είναι στον δρόμο που θα πάρουμε εμείς.»

Ο Μόσχος τον κοίταξε από τον καθρέφτη.

«Και να έχουν βρει ήδη αυτό που ψάχνουν.»

Κανείς δεν απάντησε.

Ο Μόσχος πάτησε λίγο περισσότερο το γκάζι.

Όχι αρκετά ώστε να παραβιάσει το όριο.

Αρκετά όμως ώστε να μην καθυστερούν χωρίς λόγο.

Λίγο πριν το μεσημέρι, η Ελένη σήκωσε το βλέμμα από την οθόνη.

«Έχω κάτι.»

«Τι;»

«Όχι για το αίνιγμα.»

«Τότε;»

«Για την επιστολή.»

Ο Μόσχος περίμενε.

«Δεν μπορώ να προσδιορίσω πότε γράφτηκε. Αλλά ο φάκελος δεν είναι παλιός. Η αποστολή έγινε πρόσφατα.»

«Πόσο πρόσφατα;»

«Δεν έχω αρκετά στοιχεία για ακριβή ημέρα.»

«Άρα;»

«Ο αποστολέας δεν έστειλε την επιστολή μήνες πριν. Ήθελε να φτάσει τώρα.»

Ο Μόσχος έμεινε σιωπηλός.

Αυτό άλλαζε κάτι.

Όχι πολλά.

Αλλά αρκετά.

«Άρα ήξερε ότι τώρα έχει σημασία», είπε.

«Η ήξερε ότι τώρα ξεκινά κάτι.»

Ο Μανιάτης κοίταξε μπροστά.

«Που σημαίνει;»

Ο Μόσχος απάντησε χωρίς να πάρει τα μάτια του από τον δρόμο.

«Ότι πρέπει να θεωρούμε πως ο χρόνος μετράει από τώρα.»

Η Ελένη έκλεισε τον υπολογιστή.

«Και αν η επιστολή δεν ήρθε για να μας πει τι συμβαίνει;»

«Τότε γιατί ήρθε;»

Η Ελένη κοίταξε τον φάκελο.

«Για να μας προλάβει.»

Ο Μόσχος δεν απάντησε.

Για πρώτη φορά από το πρωί, η σκέψη αυτή του φάνηκε πιο σημαντική από το ίδιο το αίνιγμα.

Ίσως η επιστολή να μην ήταν απλώς ένα μήνυμα.

Ίσως να ήταν καθυστέρηση.

Κάποιος ήξερε ότι κάτι πλησίαζε.

Και ήθελε η Αστυνομία να βρίσκεται στον δρόμο πριν τελειώσει.

Στις δώδεκα και σαράντα πέντε, ο Μόσχος είδε τις πρώτες πινακίδες για Καλάβρυτα.

Δεν ένιωσε ανακούφιση.

Το αντίθετο.

Η απόσταση που μέχρι πριν λίγες ώρες ήταν άγνωστη είχε πλέον συγκεκριμένο όνομα.

Καλάβρυτα.

Μέγα Σπήλαιο.

Πρώτος σταθμός.

Δεν ήξερε τι θα έβρισκαν.

Δεν ήξερε αν θα έβρισκαν κάτι.

Και δεν ήξερε αν κάποιος είχε ήδη περάσει από εκεί.

Το αυτοκίνητο συνέχισε να ανεβαίνει.

Ο Μόσχος κοίταξε για μια στιγμή το ρολόι.

12:46.

Έπειτα ξανά τον δρόμο.

Η έρευνα είχε μόλις αρχίσει.

Αλλά κάπου αλλού, κάποιος μπορεί να είχε ξεκινήσει πολύ νωρίτερα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ

Τα Καλάβρυτα εμφανίστηκαν μπροστά τους χωρίς προειδοποίηση.

Ο δρόμος είχε αρχίσει να στενεύει αρκετά χιλιόμετρα πριν και η ομίχλη είχε κατέβει χαμηλά στις πλαγιές. Ανάμεσα στα δέντρα, το βουνό άλλοτε φαινόταν καθαρά και άλλοτε χανόταν μέσα σε ένα γκριζο πέπλο που έκανε την απόσταση δύσκολο να υπολογιστεί.

Ο Μανιάτης οδηγούσε.

Τα χέρια του έμεναν σταθερά στο τιμόνι, αλλά η ταχύτητα είχε πέσει αισθητά.

«Δεν μου αρέσει αυτός ο δρόμος», είπε.

Ο Βελισσάρης, στο πίσω κάθισμα, κοίταξε έξω.

«Ο δρόμος ή η ομίχλη;»

«Ο συνδυασμός.»

Η Ελένη είχε το κινητό της στο χέρι.

«Σε λίγο στρίβουμε.»

Ο Μόσχος κοίταξε το ρολόι του.

Δεν είχε μιλήσει για αρκετά λεπτά.

Η σκέψη του επέστρεφε συνεχώς στην επιστολή.

Όχι στο αίνιγμα.

Στην απόφαση του αποστολέα να τη στείλει.

Κάποιος γνώριζε κάτι.

Κάποιος ήθελε την αστυνομία να κινηθεί.

Και μέχρι εκείνη τη στιγμή κανείς δεν μπορούσε να του εξηγήσει γιατί.

«Πόση ώρα έχουμε μέχρι το σημείο;» ρώτησε.

Η Ελένη κοίταξε την οθόνη.

«Εξαρτάται από τον δρόμο. Με αυτόν τον καιρό...»

«Χοντρικά.»

«Μισή ώρα.»

Ο Μόσχος έγνεψε.

«Ωραία.»

Ο Μανιάτης τον κοίταξε από τον καθρέφτη.

«Τι είναι ωραίο;»

«Οτι έχουμε μισή ώρα για να αποφασίσουμε τι ακριβώς ψάχνουμε.»

«Δεν το έχουμε αποφασίσει ακόμη;»

«Όχι.»

«Νόμιζα ότι ψάχνουμε το Μεγάλο Σπήλαιο.»

«Ψάχνουμε ένα μέρος που ταιριάζει στο αίνιγμα.»

«Που τυχαίνει να είναι το Μεγάλο Σπήλαιο.»

Ο Μόσχος γύρισε προς το παράθυρο.

«Αυτό είναι υπόθεση.»

Ο Μανιάτης χαμογέλασε.

«Εσύ δεν κάνεις ποτέ υποθέσεις;»

«Κάνω. Απλώς δεν τις βαφτίζω αλήθειες.»

Ο Μανιάτης δεν απάντησε.

Η Ελένη χαμογέλασε χωρίς να σηκώσει το βλέμμα από την οθόνη.

Όσο πλησίαζαν, το τοπίο άλλαζε.

Τα σπίτια πύκνωσαν. Οι δρόμοι έγιναν πιο καθαροί, αλλά ο ουρανός παρέμενε βαρύς. Νερά κατέβαιναν από τις πλαγιές και συγκεντρώνονταν στις άκρες του δρόμου. Οι στέγες ήταν ακόμη βρεγμένες από τη νυχτερινή βροχή.

Το αυτοκίνητο πέρασε μέσα από την πόλη χωρίς να σταματήσει.

Ο Μόσχος παρατηρούσε.

Δεν έψαχνε κάτι συγκεκριμένο.

Αυτό ήταν το πρόβλημα.

Όταν δεν ξέρεις τι ψάχνεις, κάθε λεπτομέρεια μπορεί να μοιάζει σημαντική.

Και όταν όλα μοιάζουν σημαντικά, τίποτα δεν είναι.

«Σταμάτα λίγο», είπε.

Ο Μανιάτης πάτησε φρένο.

«Εδώ;»

«Ναι.»

Το αυτοκίνητο σταμάτησε στην άκρη.

Ο Μόσχος κατέβηκε.

Η ατμόσφαιρα ήταν ψυχρή και υγρή. Για λίγα δευτερόλεπτα έμεινε ακίνητος.

Κοίταξε προς τις πλαγιές.

Πάνω από την πόλη, το βουνό έμοιαζε σχεδόν ακίνητο.

Δεν ήταν όμως η εικόνα που τον απασχολούσε.

Ήταν ο τρόπος με τον οποίο το νερό είχε διαμορφώσει τον χώρο.

Μικρά ρυάκια στις άκρες.

Πέτρες γυαλισμένες από την υγρασία.

Νερό που έβρισκε πάντα έναν δρόμο να κατέβει.

«Τι είδες;» ρώτησε η Ελένη.

«Τίποτα.»

«Τότε γιατί σταματήσαμε;»

«Για να το επιβεβαιώσω.»

Ο Μανιάτης κατέβηκε κι εκείνος.

«Τι να επιβεβαιώσεις;»

Ο Μόσχος έδειξε το βουνό.

«Ότι το πρώτο αίνιγμα μπορεί να διαβαστεί με περισσότερους από έναν τρόπους.»

«Βουνό, πέτρα, πίστη...»

«Και σπήλαιο.»

«Ναι.»

«Το θέμα είναι ποιος από όλους αυτούς τους τρόπους ήταν στο μυαλό εκείνου που το έγραψε.»

Ο Μανιάτης κοίταξε την Ελένη.

«Αυτό μπορεί να το ξέρει μόνο ο ίδιος.»

«Ακριβώς», είπε ο Μόσχος.

Και μπήκε πάλι στο αυτοκίνητο.

Το Μεγάλο Σπήλαιο βρισκόταν ψηλότερα.

Ο δρόμος άρχισε ξανά να ανεβαίνει.

Τα δέντρα πυκνώνουν όσο απομακρύνονταν από την πόλη. Η ομίχλη ήταν πιο έντονη εδώ και η θέα άνοιγε μόνο για λίγα δευτερόλεπτα, πριν κλείσει ξανά.

Ο Βελισσάρης κοίταξε τον χάρτη.

«Εδώ πρέπει να είναι.»

«Πρέπει;» ρώτησε ο Μανιάτης.

«Σύμφωνα με τον χάρτη.»

«Αρα πάλι πρέπει.»

Ο Μόσχος δεν χαμογέλασε.

«Σήμερα θα ακούσουμε πολλές φορές αυτή τη λέξη.»

Λίγα λεπτά αργότερα το κτίσμα φάνηκε μέσα από τα δέντρα.

Το μοναστήρι ήταν χτισμένο πάνω στον βράχο και έμοιαζε να έχει γίνει ένα με την πλαγιά. Πάνω τους υψωνόταν ο πέτρινος όγκος του βουνού, ενώ κάτω από αυτόν ο χώρος έδειχνε απότομα να τελειώνει.

Ο Μόσχος κατέβηκε από το αυτοκίνητο.

Για λίγο δεν είπε τίποτα.

Κοίταξε τον βράχο.

Την πέτρα.

Την είσοδο.

Τον τρόπο με τον οποίο το κτίσμα είχε ενσωματωθεί στο φυσικό τοπίο.

Η φράση της επιστολής πέρασε ξανά από το μυαλό του.

Πίστη.

Μικρότητα.

Βουνό.

Δεν ήταν απόδειξη.

Ήταν όμως αρκετό για να τους κρατήσει εκεί.

«Ας ξεκινήσουμε», είπε.

Δεν ξεκίνησαν από την είσοδο.

Ο Μόσχος επέμενε να δουν πρώτα τον χώρο γύρω από το μοναστήρι.

Η Ελένη φωτογράφιζε.

Ο Βελισσάρης σημείωνε.

Ο Μανιάτης έλεγε τις διαδρομές.

Ο ίδιος ο Μόσχος προχωρούσε αργά.

Σταματούσε συχνά.

Έσκυβε.

Κοίταζε πέτρες, τοίχους, παλιές επιφάνειες.

Δεν άγγιζε σχεδόν τίποτα.

«Ψάχνουμε κρυφό μήνυμα;» ρώτησε κάποια στιγμή ο Μανιάτης.

«Δεν ξέρω.»

«Αυτό είναι το σχέδιο;»

«Αυτό είναι το πρόβλημα.»

Προχώρησαν ακόμη λίγο.

Τίποτα.

Ούτε χαραγή.

Ούτε χαρτί.

Ούτε αντικείμενο που να μοιάζει τοποθετημένο επίτηδες.

Η Ελένη κοίταξε τις φωτογραφίες της.

«Δεν βρίσκουμε τίποτα.»

«Δεν έχουμε ψάξει αρκετά.»

«Πόσο αρκετά είναι αρκετά;»

Ο Μόσχος κοίταξε γύρω του.

«Όταν αρχίσουμε να βλέπουμε τον ίδιο χώρο διαφορετικά.»

«Δηλαδή;»

«Τώρα βλέπουμε ένα μοναστήρι.»

«Και τι πρέπει να βλέπουμε;»

Ο Μόσχος δεν απάντησε.

Αυτό ακριβώς προσπαθούσε να βρει.

Μπήκαν στον χώρο του μοναστηριού και ζήτησαν πληροφορίες χωρίς να αναφέρουν περισσότερα από όσα ήταν απαραίτητα.

Ο Μόσχος δεν ήθελε να δημιουργήσει εντύπωση μεγάλης αστυνομικής επιχείρησης.

Η υπόθεση παρέμενε περιορισμένη.

Ένας αστυνομικός είχε ήδη μιλήσει μαζί τους τηλεφωνικά από την Πάτρα, αλλά ο Αργυρόπουλος είχε φροντίσει να μην κινητοποιηθεί ολόκληρη η τοπική υπηρεσία.

Ήταν καλύτερα έτσι.

Λιγότερα μάτια.

Λιγότερες ερωτήσεις.

Λιγότερες πιθανότητες να μάθει κάποιος ότι βρίσκονταν εκεί.

Ο Μόσχος μίλησε με έναν άνθρωπο του χώρου.

«Ψάχνουμε πληροφορίες για ένα παλιό εκκλησιαστικό αντικείμενο.»

Δεν είπε ποιο.

Δεν ήξερε ακόμη ποιο.

Ο άνθρωπος σκέφτηκε.

«Υπάρχουν πολλά.»

«Κάτι που μπορεί να συνδέεται με παλιά παράδοση ή με κάποιο συγκεκριμένο προσκύνημα.»

«Υπάρχουν αναφορές, αλλά θα πρέπει να ψάξουμε.»

«Αυτό ακριβώς θέλουμε.»

Δεν πήραν απάντηση.

Πήραν όμως κάτι άλλο.

Χρόνο.

Και ο χρόνος ήταν το μόνο πράγμα που δεν είχαν αρκετό.

Πέρασε σχεδόν μία ώρα.

Η ομάδα είχε εξετάσει αρκετά σημεία.

Χωρίς αποτέλεσμα.

Η Ελένη κάθισε για λίγο σε ένα χαμηλό πέτρινο σημείο και άνοιξε ξανά την επιστολή.

«Μόσχο.»

Εκείνος γύρισε.

«Ναι;»

«Μήπως το διαβάζουμε λάθος;»

«Πιθανόν.»

«Το αίνιγμα μπορεί να μη λέει πού να πάμε.»

«Αυτό το ξέρουμε.»

«Εννοώ ότι μπορεί να μη μιλά καθόλου για συγκεκριμένο τόπο.»

Ο Μόσχος την κοίταξε.

«Τότε γιατί στάλθηκε;»

«Για να μας βάλει να ψάξουμε.»

«Πού;»

«Δεν ξέρω.»

Ο Μόσχος πήρε την επιστολή από τα χέρια της.

Τη διάβασε ξανά.

Αργά.

Αυτή τη φορά δεν προσπάθησε να βρει λύση.

Προσπάθησε να βρει πρόθεση.

Γιατί κάποιος να γράψει ένα θρησκευτικό αίνιγμα σε αστυνομικούς;

Γιατί να μην πει απλώς:

Πηγαίνετε εκεί.

Γιατί να τους αναγκάσει να το λύσουν;

Και, ακόμη πιο σημαντικό:

γιατί να είναι βέβαιος ότι θα προσπαθήσουν;

«Δεν θέλει να μας δώσει την απάντηση», είπε.

Η Ελένη τον κοίταξε.

«Όχι.»

«Θέλει να μας βάλει στη διαδικασία να τη βρούμε.»

«Ναι.»

Ο Μανιάτης πλησίασε.

«Και τι κερδίζει από αυτό;»

Ο Μόσχος δίπλωσε την επιστολή.

«Δεν ξέρω ακόμη.»

Έμειναν σιωπηλοί.

Ύστερα η Ελένη σηκώθηκε.

«Έλα να δεις κάτι.»

Ο Μόσχος την ακολούθησε.

Τον οδήγησε σε ένα σημείο λίγο πιο πέρα, όπου ένας παλιός πέτρινος τοίχος συναντούσε τον βράχο.

«Τι;»

«Εδώ.»

Ο Μόσχος πλησίασε.

Στην αρχή δεν είδε τίποτα.

Μόνο πέτρα.

Υγρασία.

Μικρές ρωγμές.

Παλιά σημάδια από τον χρόνο.

«Πού;»

Η Ελένη έδειξε χαμηλά.

«Εκεί.»

Ο Μόσχος γονάτισε.

Ανάμεσα σε δύο πέτρες υπήρχε μια λεπτή χαραγή.

Δεν έμοιαζε με γράμμα.

Ούτε με σύμβολο που μπορούσε να αναγνωρίσει.

Μια μικρή γραμμή που σχημάτιζε σχεδόν έναν κύκλο.

«Το είδες πριν;» ρώτησε.

«Όχι.»

«Πόσες φορές περάσαμε από εδώ;»

«Δύο.»

Ο Μόσχος κοίταξε ξανά τη χαραγή.

Δεν την άγγιξε.

Δεν είπε ότι ήταν το σημάδι.

Δεν είπε ότι ήταν η λύση.

Μόνο σηκώθηκε.

«Φωτογραφία.»

Η Ελένη σήκωσε το κινητό.

Ο Μανιάτης πλησίασε.

«Αυτό είναι;»

Ο Μόσχος κοίταξε τον τοίχο.

«Δεν ξέρω.»

«Τότε;»

«Τώρα αρχίζει η έρευνα.»

Η Ελένη τον κοίταξε.

«Και πριν τι κάναμε;»

Ο Μόσχος πήρε την επιστολή από την τσέπη του.

«Προσπαθούσαμε να καταλάβουμε πού βρισκόμαστε.»

Έριξε άλλη μια ματιά στη χαραγή.

Αυτή τη φορά δεν του φάνηκε τυχαία.

Αλλά ούτε και αρκετή.

Κάποιος είχε αφήσει κάτι εκεί.

Το ερώτημα ήταν αν το είχε αφήσει για εκείνους.

Ή αν το είχαν απλώς βρει επειδή κάποιος άλλος είχε περάσει από το ίδιο σημείο πριν από αυτούς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

Η ΧΑΡΑΓΗ

Η χαραγή δεν έμοιαζε με γράμμα.

Ούτε με αριθμό.

Ο Μόσχος έμεινε γονατισμένος μπροστά στον πέτρινο τοίχο και την παρατηρούσε χωρίς να την αγγίζει.

Ήταν μικρή. Τόσο μικρή, ώστε από απόσταση να χανόταν μέσα στις φυσικές ατέλειες της πέτρας.

Μια λοξή γραμμή.

Ένας σχεδόν κλειστός κύκλος.

Και τίποτα περισσότερο.

«Μπορεί να είναι παλιά», είπε ο Βελισσάρης.

«Μπορεί.»

«Μπορεί να είναι και τυχαία.»

Ο Μόσχος έγνεψε.

«Μπορεί.»

Ο Μανιάτης σταύρωσε τα χέρια.

«Εσύ όταν λες συνέχεια “μπορεί”, συνήθως σημαίνει ότι δεν σου αρέσει αυτό που βλέπεις.»

«Δεν μου αρέσει όταν ένα στοιχείο μπορεί να σημαίνει τα πάντα.»

Η Ελένη είχε ήδη βγάλει φωτογραφίες από διαφορετικές γωνίες.

«Έχει βάθος.»

Ο Μόσχος σηκώθηκε.

«Πόσο;»

«Δεν μπορώ να το πω έτσι.»

«Τότε δεν το αγγίζουμε.»

«Συμφωνώ.»

Ο Μανιάτης κοίταξε γύρω του.

«Αν κάποιος ήθελε να αφήσει μήνυμα, θα μπορούσε να το κάνει πολύ πιο καθαρό.»

Ο Μόσχος τον κοίταξε.

«Αν ήθελε να το βρει οποιοσδήποτε, ναι.»

Ο Μανιάτης έμεινε για λίγο σιωπηλός.

«Κι αν ήθελε να το βρει μόνο κάποιος που ξέρει τι ψάχνει;»

Ο Μόσχος δεν απάντησε.

Ήταν η πρώτη σκέψη που του φάνηκε πραγματικά χρήσιμη.

Ξαναγύρισαν στην επιστολή.

Η Ελένη την είχε τοποθετήσει πάνω σε μια επίπεδη επιφάνεια και είχε δίπλα της τις φωτογραφίες.

«Δεν υπάρχει καμία αναφορά σε σύμβολο», είπε.

«Ούτε πρέπει να υπάρχει.»

«Γιατί;»

«Επειδή τότε θα ήταν οδηγία.»

Η Ελένη τον κοίταξε.

«Και τώρα;»

«Τώρα είναι δοκιμή.»

Ο Μανιάτης γύρισε προς το μέρος του.

«Ποιανού;»

Ο Μόσχος σήκωσε τους ώμους.

«Αυτό δεν ξέρουμε.»

Έδειξε την επιστολή.

«Ξέρουμε μόνο ότι κάποιος θέλει να ψάξουμε. Δεν ξέρουμε αν θέλει να βρούμε.»

Η φράση έμεινε ανάμεσά τους.

Η Ελένη πήρε ξανά το κινητό της.

«Θα ψάξω για τη χαραγή.»

«Πώς;»

«Δεν ξέρω ακόμη.»

«Αυτό είναι καλό.»

«Γιατί;»

«Γιατί σημαίνει ότι δεν έχεις αποφασίσει τι είναι.»

Η Ελένη χαμογέλασε.

«Μερικές φορές είσαι ενοχλητικά λογικός.»

«Το προσπαθώ.»

Η έρευνα κράτησε περισσότερο απ' όσο περίμεναν.

Η Ελένη αναζήτησε παλιές φωτογραφίες, σχέδια, περιγραφές αντικειμένων και αναφορές σε σημάδια που είχαν βρεθεί σε παλιούς εκκλησιαστικούς χώρους.

Τίποτα δεν ταίριαζε.

Ούτε το σχήμα.

Ούτε η θέση.

Ούτε ο τρόπος χάραξης.

Ο Μόσχος άκουγε τις πληροφορίες χωρίς να βιάζεται να βγάλει συμπέρασμα.

«Άρα δεν ξέρουμε τι είναι», είπε ο Βελισσάρης.

«Όχι.»

«Και δεν ξέρουμε ποιος το έκανε.»

«Όχι.»

«Ούτε πότε.»

«Όχι.»

Ο Μανιάτης τον κοίταξε.

«Πολύ καλή αρχή.»

Ο Μόσχος χαμογέλασε ελάχιστα.

«Έχουμε όμως ένα πράγμα.»

«Ποιο;»

«Το βρήκαμε επειδή ψάχναμε.»

«Αυτό είναι το καλό;»

«Όχι. Το καλό είναι ότι περάσαμε δύο φορές από εδώ και δεν το είδαμε.»

Η Ελένη σήκωσε το βλέμμα.

«Άρα;»

«Άρα είτε δεν το παρατηρήσαμε είτε δεν ήταν ορατό με τον ίδιο τρόπο.»

Ο Μόσχος ξαναγύρισε στον τοίχο.

«Και τα δύο έχουν σημασία.»

Το απόγευμα είχε αρχίσει να βαραίνει.

Η ομίχλη είχε πυκνώσει και το φως είχε χάσει τη δύναμή του.

Ο Μόσχος αποφάσισε να ζητήσουν βοήθεια από κάποιον που γνώριζε τον χώρο.

Όχι για να τους λύσει το αίνιγμα.

Για να τους πει τι δεν έβλεπαν.

Η Ελένη επικοινωνήσε με τον Αργυρόπουλο.

Η απάντηση ήρθε λίγο αργότερα.

Θα τους διέθεταν έναν αστυνομικό από την περιοχή, άνθρωπο που γνώριζε καλά το βουνό και είχε υπηρετήσει εκεί αρκετά χρόνια.

Τίποτα περισσότερο.

Ούτε ομάδα.

Ούτε περιπολικά.

Ούτε ενημέρωση άλλων υπηρεσιών.

Ακριβώς όπως είχε ζητήσει ο Αργυρόπουλος.

«Τουλάχιστον ο Αρχηγός τηρεί αυτά που είπε», σχολίασε ο Μανιάτης.

«Αυτό είναι το ελάχιστο», είπε ο Μόσχος.

«Στις υπηρεσίες δεν είναι πάντα.»

Ο Μόσχος δεν σχολίασε.

Ο αστυνομικός έφτασε λίγο πριν νυχτώσει.

Ήταν ένας άντρας γύρω στα πενήντα, με ήρεμο βλέμμα και πρόσωπο που έδειχνε άνθρωπο συνηθισμένο στον συγκεκριμένο τόπο.

Ο Μόσχος του έδειξε την ταυτότητά του.

«Αστυνόμος Μόσχος.»

Ο άντρας έγνεψε.

«Υπαρχιφύλακας Λεωνίδας Παπαδάκης.»

«Ξέρετε καλά την περιοχή;»

«Όσο μπορεί να ξέρει κανείς ένα βουνό.»

Ο Μανιάτης χαμογέλασε.

«Αυτό δεν είναι απάντηση.»

«Είναι η πιο ειλικρινής που μπορώ να δώσω.»

Ο Μόσχος τον συμπάθησε αμέσως.

«Θέλω να μου πείτε τι δεν κοιτάμε.»

Ο Παπαδάκης κοίταξε γύρω του.

«Ποιος σας είπε ότι υπάρχει κάτι να κοιτάξετε;»

Ο Μόσχος τον παρατήρησε για λίγο.

«Κανείς.»

«Τότε γιατί ψάχνετε;»

«Επειδή μας έστειλαν εδώ.»

Ο Παπαδάκης δεν ρώτησε ποιοι.

Μόνο κοίταξε την επιστολή.

«Αυτό είναι;»

«Ναι.»

«Και τι ψάχνετε;»

Ο Μόσχος δίστασε.

«Δεν ξέρουμε.»

Ο Παπαδάκης χαμογέλασε ελάχιστα.

«Τότε έχουμε πρόβλημα.»

«Αυτό προσπαθούμε να λύσουμε.»

Ο άντρας κοίταξε τη χαραγή.

Σκύψε.

Την παρατήρησε για αρκετά δευτερόλεπτα.

«Δεν την έχω ξαναδεί.»

«Είστε σίγουρος;»

«Όχι.»

Ο Μόσχος χαμογέλασε.

«Κι εσείς λέτε “όχι” όταν δεν είστε σίγουρος.»

«Είναι πιο ασφαλές.»

Ο Μόσχος έδειξε τον τοίχο.

«Υπάρχει κάτι εδώ που να συνδέεται με παλιό εκκλησιαστικό αντικείμενο;»

Ο Παπαδάκης κοίταξε προς το κτίσμα.

«Υπάρχουν πολλά αντικείμενα.»

«Κάτι ξεχασμένο;»

«Υπάρχουν πράγματα που χρησιμοποιούνται και πράγματα που δεν χρησιμοποιούνται πια.»

«Πού φυλάσσονται;»

Ο Παπαδάκης δεν απάντησε αμέσως.

«Εξαρτάται.»

«Από τι;»

«Από το πόσο σημαντικά θεωρούνται.»

Αρχισαν ξανά.

Αυτή τη φορά όμως δεν έψαχναν τυχαία.

Ο Παπαδάκης τους έδειξε μικρούς χώρους που δεν ήταν εμφανείς στους επισκέπτες.

Μια παλιά αποθήκη.

Ένα στενό δωμάτιο.

Ένα ερμάριο που είχε χρόνια να ανοίξει.

Τίποτα.

Σε ένα σημείο βρήκαν παλιά κεριά.

Σε άλλο, ξύλινα κομμάτια από έπιπλο.

Η Ελένη φωτογράφιζε τα πάντα.

«Δεν μπορεί να είναι όλα σημαντικά», είπε.

«Δεν είναι», απάντησε ο Μόσχος.

«Τότε γιατί τα καταγράφουμε;»

«Για να ξέρουμε τι δεν είναι σημαντικό.»

Η Ελένη τον κοίταξε.

«Αυτό θα πάρει μέρες.»

«Ελπίζω να μη χρειαστεί.»

Λίγο πριν φύγουν από έναν μικρό βοηθητικό χώρο, η Ελένη σταμάτησε.

«Περίμενε.»

Ο Μόσχος γύρισε.

Η γυναίκα δεν κοίταζε τον τοίχο.

Κοίταζε ένα παλιό ξύλινο ερμάριο στη γωνία.

«Τι;» ρώτησε ο Μανιάτης.

«Είναι σκονισμένο.»

«Αυτό είναι το εύρημα;»

«Όχι.»

Η Ελένη πλησίασε.

«Το πάνω μέρος έχει λιγότερη σκόνη από το υπόλοιπο.»

Ο Μόσχος στάθηκε δίπλα της.

Παρατήρησε το ερμάριο.

Πράγματι.

Μια στενή καθαρή λωρίδα φαινόταν στην επιφάνεια.

Όχι αρκετή για να αποδείξει κάτι.

Αλλά αρκετή για να γεννήσει ερώτηση.

«Πότε το άνοιξαν τελευταία φορά;» ρώτησε ο Μόσχος.

Ο Παπαδάκης κούνησε το κεφάλι.

«Δεν ξέρω.»

«Ποιος έχει πρόσβαση;»

«Δεν μπορώ να σας πω.»

«Δεν ζητάω ονόματα. Ρωτάω αν έχει πρόσβαση πολύς κόσμος.»

«Όχι.»

Ο Μόσχος κοίταξε την Ελένη.

«Φωτογραφία.»

Το ερμάριο άνοιξε.

Μέσα υπήρχαν λίγα παλιά αντικείμενα.

Κανένα δεν έμοιαζε ιδιαίτερα σημαντικό.

Ένα μεταλλικό καντήλι.

Ένα μικρό ξύλινο κουτί.

Δυο υφάσματα.

Και στο βάθος ένα λεπτό λινό κάλυμμα.

Ο Μόσχος δεν το άγγιξε.

«Αυτό.»

Ο Παπαδάκης το κοίταξε.

«Δεν ξέρω τι είναι.»

Η Ελένη φωτογράφησε.

Ο Μόσχος φόρεσε γάντια.

Τράβηξε προσεκτικά το ύφασμα.

Από κάτω εμφανίστηκε μια μικρή ξύλινη εικόνα.

Το ξύλο ήταν παλιό.

Στις άκρες είχε φθαρεί.

Η μορφή του αγίου διακρινόταν ακόμη, αλλά όχι αρκετά καθαρά ώστε να αναγνωριστεί αμέσως.

Στο κάτω μέρος υπήρχε μια μικρή παράσταση.

Μια πέτρα.

Και από κάτω κάτι που έμοιαζε με νερό.

Ο Μόσχος έσκυψε.

«Μην τη μετακινήσεις περισσότερο.»

Η Ελένη πλησίασε.

«Έχει κάτι εδώ.»

Στη βάση της εικόνας υπήρχε μια λεπτή χάραξη.

Παρόμοια με εκείνη του τοίχου.

Όχι ίδια.

Παρόμοια.

Ο Μόσχος την κοίταξε.

Ύστερα κοίταξε τον τοίχο.

Και πάλι την εικόνα.

«Φωτογράφισέ την.»

Η Ελένη έκανε αρκετές λήψεις.

Ο Μανιάτης πλησίασε.

«Τώρα έχουμε κάτι.»

Ο Μόσχος κούνησε αργά το κεφάλι.

«Τώρα έχουμε ένα δεύτερο ερώτημα.»

«Ποιο;»

Ο Μόσχος έδειξε τη βάση.

Υπήρχαν δύο σχεδόν σβησμένες λέξεις.

Η πρώτη ήταν δύσκολο να διαβαστεί.

Η δεύτερη όμως ήταν καθαρότερη.

ΠΗΓΗ.

Η Ελένη έσκυψε ακόμη περισσότερο.

«Και η πρώτη;»

Ο Μόσχος κοίταξε τη φθαρμένη επιφάνεια.

«Νερό.»

Κανείς δεν μίλησε.

Ο Μανιάτης κοίταξε τον Μόσχο.

«Αυτό σημαίνει ότι λύσαμε το δεύτερο αίνιγμα;»

Ο Μόσχος δεν απάντησε αμέσως.

Κοίταξε ξανά την εικόνα.

Την πέτρα.

Τη χάραξη.

Τη λέξη.

Ύστερα πήρε το σημειωματάριό του.

Έγραψε:

ΝΕΡΟ — ΠΗΓΗ

Και από κάτω:

ΠΟΥ;

Έκλεισε το σημειωματάριο.

«Όχι», είπε.

«Δεν το λύσαμε.»

Κοίταξε την εικόνα.

«Μόλις αρχίσαμε να το ψάχνουμε.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9

ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ Η ΠΗΓΗ

Η λέξη έμενε πάνω στη σελίδα.

ΠΗΓΗ.

Ο Μόσχος την είχε γράψει μόνος του.

Δίπλα της είχε προσθέσει:

ΝΕΡΟ.

Και από κάτω:

ΠΟΥ;

Τρία στοιχεία.

Κανένα συμπέρασμα.

Το δωμάτιο είχε σχεδόν αδειάσει από φως. Η μέρα έξω είχε αρχίσει να υποχωρεί και το βουνό φαινόταν πια μόνο μέσα από τα σκοτεινά τζάμια.

Η Ελένη καθόταν απέναντί του με τον υπολογιστή ανοιχτό. Ο Μανιάτης στεκόταν κοντά στην πόρτα και ο Βελισσάρης είχε απλώσει πάνω στο τραπέζι τις φωτογραφίες που είχαν τραβήξει.

Η εικόνα βρισκόταν στο κέντρο.

Ο Μόσχος την κοίταξε ξανά.

«Πρώτα να συμφωνήσουμε σε κάτι.»

Η Ελένη σήκωσε το βλέμμα.

«Τι;»

«Δεν ψάχνουμε πηγή.»

Ο Μανιάτης γύρισε προς το μέρος του.

«Δεν ψάχνουμε πηγή;»

«Όχι ακόμη.»

«Και τι ψάχνουμε;»

Ο Μόσχος έδειξε τη φωτογραφία.

«Τι σημαίνει η λέξη εδώ.»

Ο Μανιάτης αναστέναξε.

«Αυτό θα μας πάρει χρόνο.»

«Αυτό ακριβώς θέλω.»

Η Ελένη τον κοίταξε.

«Γιατί;»

«Γιατί αν κάποιος ήθελε να μας πει απλώς “πηγή”, θα μπορούσε να το κάνει πιο καθαρά. Το έγραψε πάνω σε μια εικόνα. Άρα η εικόνα κάτι σημαίνει.»

Η Ελένη έγνεψε αργά.

«Και το “νερό”;»

«Ίσως να είναι εξήγηση. Ίσως να είναι κατεύθυνση. Ίσως να είναι μέρος του επόμενου βήματος.»

«Η παγίδα», είπε ο Μανιάτης.

Ο Μόσχος τον κοίταξε.

«Κι αυτό.»

Για λίγο κανείς δεν μίλησε.

Η Ελένη έφερε τη φωτογραφία πιο κοντά.

«Τότε πάμε από την αρχή.»

«Από την εικόνα», είπε ο Μόσχος.

«Από την εικόνα.»

Η Ελένη άνοιξε τις φωτογραφίες μία προς μία.

Το πρόσωπο της μορφής ήταν φθαρμένο. Τα χαρακτηριστικά υπήρχαν, αλλά όχι αρκετά καθαρά ώστε να επιτρέπουν βεβαιότητα.

«Δεν θέλω να μαντέψω», είπε.

«Ούτε εγώ.»

«Μπορούμε να συγκρίνουμε την εικονογραφία. Ένδυμα, στάση, φωτοστέφανος, ό,τι φαίνεται κάτω από τα πόδια.»

Ο Μόσχος έσκυψε.

«Και την πέτρα.»

«Ναι.»

«Και το νερό, αν είναι πράγματι νερό.»

Η Ελένη μεγέθυνε τη φωτογραφία.

«Αυτό δεν μπορώ να το πω με βεβαιότητα.»

«Τότε δεν το χρησιμοποιούμε ως δεδομένο.»

«Σωστά.»

Ο Μανιάτης πλησίασε.

«Και πώς αναγνωρίζεις έναν άγιο από μια μισοκατεστραμμένη εικόνα;»

«Δεν τον αναγνωρίζεις από ένα πράγμα», είπε η Ελένη. «Τον αναγνωρίζεις από συνδυασμό.»

«Δηλαδή;»

«Από το πώς παριστάνεται. Από τα σύμβολα. Από το ένδυμα. Από τη στάση. Από το τι κρατά. Από το τι υπάρχει γύρω του.»

Ο Μόσχος έδειξε τη βάση.

«Κι εδώ έχουμε την πέτρα.»

«Ίσως.»

«Πάλι ίσως.»

Η Ελένη χαμογέλασε.

«Αστυνομική έρευνα.»

Ο Μόσχος δεν χαμογέλασε.

«Ακριβώς.»

Πέρασε αρκετή ώρα.

Στην οθόνη εμφανίστηκαν εικόνες, παλιές καταγραφές, φωτογραφίες από ναούς και μοναστήρια.

Η Ελένη σημείωνε.

Ο Μόσχος δεν βιαζόταν να αποφασίσει.

Κάθε φορά που ένα όνομα φαινόταν να ταιριάζει, ζητούσε δεύτερο στοιχείο.

«Γιατί αυτός;»

«Η εικονογραφία.»

«Άλλο;»

«Η στάση.»

«Και με το νερό;»

«Δεν έχουμε σύνδεση.»

«Τότε έξω.»

Το όνομα έφευγε από τη λίστα.

Λίγο αργότερα εμφανίστηκε δεύτερη πιθανότητα.

Και μετά τρίτη.

Καμία δεν έδινε αυτό που χρειαζόταν.

Ο Μανιάτης παρακολουθούσε τη διαδικασία με όλο και μικρότερη υπομονή.

«Έχουμε μια εικόνα που δεν αναγνωρίζεται, μια λέξη που μπορεί να σημαίνει οτιδήποτε και ψάχνουμε έναν άγιο που ίσως να μην είναι καν αυτός που νομίζουμε.»

Ο Μόσχος έμεινε πάνω από τη φωτογραφία.

«Όχι.»

«Τι όχι;»

«Έχουμε κάτι περισσότερο.»

«Τι;»

«Ξέρουμε ότι ο αποστολέας ήθελε να χρησιμοποιήσουμε την εικόνα.»

Η Ελένη σταμάτησε.

«Αυτό δεν είναι βέβαιο.»

«Όχι. Αλλά μέχρι τώρα τίποτα δεν βρέθηκε τυχαία.»

Ο Μανιάτης κοίταξε την εικόνα.

«Και τι θέλει να κάνουμε;»

«Να μην κοιτάμε μόνο αυτό που φαίνεται.»

Η Ελένη γύρισε ξανά στις φωτογραφίες.

Αυτή τη φορά δεν κοίταξε το πρόσωπο.

Κοίταξε τα πόδια.

Ύστερα τη βάση.

Ύστερα το σημείο όπου η παράσταση συναντούσε την πέτρα.

«Μόσχο.»

«Ναι;»

«Νομίζω ότι πρέπει να αλλάξουμε ερώτηση.»

«Ποια;»

«Όχι “ποιος είναι ο άγιος;”»

Ο Μόσχος την κοίταξε.

«Αλλά;»

«“Γιατί μας έδειξαν αυτόν τον άγιο;”»

Ο Μόσχος έμεινε για λίγο σιωπηλός.

«Κράτα το.»

Η Ελένη το έγραψε.

ΓΙΑΤΙ ΑΥΤΟΣ;

«Τώρα», είπε ο Μόσχος, «ψάξε κάτι άλλο.»

«Τι;»

«Πότε τιμάται.»

Η Ελένη τον κοίταξε.

«Αν δεν είμαστε ακόμη βέβαιοι για το όνομα;»

«Τότε δεν ψάχνουμε μία ημερομηνία. Ψάχνουμε ποια από τις πιθανές ταυτοποιήσεις μας δίνει κάτι που να συνδέεται με τα υπόλοιπα στοιχεία.»

Η Ελένη άρχισε ξανά.

Αυτή τη φορά δεν έψαχνε απλώς εικόνες.

Έψαχνε καταγραφές.

Εορτολόγια.

Εκκλησιαστικές αναφορές.

Παλιές σημειώσεις.

Συνδέσεις ανάμεσα σε αγίους και τόπους.

Ο Μανιάτης πλησίασε.

«Και τι περιμένουμε να βρούμε;»

«Κάτι που να μην είναι μόνο ημερομηνία.»

«Δηλαδή;»

Η Ελένη δεν απάντησε αμέσως.

Έκανε άλλη μία αναζήτηση.

Ύστερα σταμάτησε.

«Νομίζω ότι αυτό είναι.»

Ο Μόσχος πλησίασε.

«Τι βρήκες;»

«Η γιορτή δεν είναι το τέλος.»

«Τι είναι;»

«Μνήμη.»

Ο Μόσχος κοίταξε την οθόνη.

«Εξήγησέ το.»

«Ο γρίφος δεν λέει να βρούμε απλώς πότε τιμάται. Λέει να κρατήσουμε αυτό που θυμίζει η εορτή.»

Ο Μόσχος δεν μίλησε.

Η Ελένη συνέχισε.

«Άρα η ημερομηνία δεν είναι προορισμός. Είναι κλειδί.»

Ο Μανιάτης σταύρωσε τα χέρια.

«Και τι ξεκλειδώνει;»

Η Ελένη ξανακοίταξε τις σημειώσεις.

«Μια ιστορία..»

«Ποια ιστορία;»

«Αυτό ψάχνω.»

Η αναζήτηση συνεχίστηκε.

Τώρα υπήρχε μια διαφορετική σειρά.

EIKONA.

ΑΓΙΟΣ.

ΕΟΡΤΗ.

ΜΝΗΜΗ.

Ο Μόσχος τα έγραψε σε μία στήλη.

Δεν πρόσθεσε τίποτε άλλο.

«Και το νερό;» ρώτησε ο Μανιάτης.

«Έρχεται μετά», είπε η Ελένη.

«Πώς το ξέρεις;»

«Δεν το ξέρω.»

Ο Μόσχος την κοίταξε.

«Σωστά.»

Η Ελένη ξανακοίταξε την οθόνη.

«Αλλά αν το “νερό” ήταν η πρώτη απάντηση, θα είχαμε ήδη φύγει από εδώ. Το πρόβλημα είναι ότι το αίνιγμα μάς λέει να κρατήσουμε κάτι από την εορτή.»

«Τη μνήμη.»

«Ναι.»

«Και μετά;»

«Η μνήμη μάς πρέπει να μας δείξει το νερό.»

Ο Μόσχος έγειρε πίσω στην καρέκλα.

Για πρώτη φορά εκείνο το απόγευμα, η λέξη **ΠΗΓΗ** δεν έμοιαζε μόνη.

Έμοιαζε να βρίσκεται στη μέση μιας αλυσίδας.

Λίγο αργότερα η Ελένη σήκωσε το βλέμμα.

«Το βρήκα.»

Ο Μόσχος πλησίασε.

«Τι;»

«Τη σύνδεση με το νερό.»

«Πες μου όλη τη διαδρομή.»

Η Ελένη κοίταξε τις σημειώσεις της.

«Άγιος. Εορτή. Μνήμη. Νερό.»

«Και μετά;»

«Πηγή.»

Ο Μόσχος δεν απάντησε.

«Πού;» ρώτησε τελικά.

Η Ελένη γύρισε την οθόνη προς το μέρος του.

«Υπάρχει ένας τόπος όπου αυτή η ακολουθία αποκτά συγκεκριμένη γεωγραφία.»

«Ποιος;»

«Η Λιβαδειά.»

Ο Μανιάτης ανασηκώθηκε.

«Πάλι Λιβαδειά;»

Η Ελένη δεν τον κοίταξε.

«Μη βιάζεσαι.»

Ο Μόσχος διάβαζε.

«Ερκυνα.»

«Ναι.»

«Πηγή.»

«Ναι.»

«Νερό.»

«Ναι.»

«Και η μνήμη;»

Η Ελένη γύρισε πάλι στον υπολογιστή.

«Αυτό πρέπει να το διασταυρώσουμε.»

Ο Μόσχος έγνεψε.

«Όχι αύριο. Τώρα.»

«Έχω ήδη αρχίσει.»

Για την επόμενη ώρα δεν μίλησαν σχεδόν καθόλου.

Έψαχναν.

Συνέκριναν.

Διέγραφαν.

Ένα στοιχείο που αρχικά έμοιαζε να ταιριάζει αποδεικνυόταν άχρηστο.

Μια δεύτερη σύνδεση οδηγούσε αλλού.

Μια τρίτη δεν επιβεβαιωνόταν.

Ο Μόσχος επέμενε να μην κρατούν τίποτα επειδή απλώς «έμοιαζε σωστό».

Στο τέλος η Ελένη έφτιαξε έναν μικρό πίνακα.

ΑΓΙΟΣ — ΝΑΙ

ΕΟΡΤΗ — ΝΑΙ

ΜΝΗΜΗ — ΝΑΙ

ΝΕΡΟ — ΝΑΙ

ΠΗΓΗ — ΝΑΙ

ΛΙΒΑΔΕΙΑ — ΠΙΘΑΝΗ

Ο Μόσχος διάβασε τις λέξεις μία προς μία.

«Πόσα στοιχεία έχουμε που δεν μπορούν να εξηγηθούν αλλιώς;»

Η Ελένη σκέφτηκε.

«Αρκετά.»

«Αρκετά δεν είναι αριθμός.»

«Πέντε από τα επτά.»

«Και τα άλλα δύο;»

«Το ένα θέλει καλύτερη επιβεβαίωση. Το άλλο δεν μπορώ ακόμη να το αποδείξω.»

Ο Μόσχος πήρε το σημειωματάριό του.

Έγραψε:

ΛΙΒΑΔΕΙΑ — ΠΙΘΑΝΗ

Από κάτω:

ΕΡΚΥΝΑ

Σταμάτησε.

Κοίταξε ξανά την εικόνα.

«Δεν φεύγουμε επειδή λύσαμε τον γρίφο.»

Ο Μανιάτης χαμογέλασε.

«Αλλά επειδή έχουμε μια καλή υπόθεση.»

«Ακριβώς.»

Η Ελένη έκλεισε τον υπολογιστή.

«Και τι θα κάνουμε εκεί;»

Ο Μόσχος σηκώθηκε.

«Το αντίθετο από αυτό που θα έκανε κάποιος βιαστικός.»

«Δηλαδή;»

«Θα προσπαθήσουμε να αποδείξουμε ότι κάνουμε λάθος.»

Ο Μανιάτης πήρε το μπουφάν του.

«Κι αν δεν τα καταφέρουμε;»

Ο Μόσχος κοίταξε για τελευταία φορά τη φωτογραφία.

«Τότε θα ξέρουμε ότι η Λιβαδειά δεν είναι απλώς μια λέξη που μας άρεσε.»

Έκλεισε το σημειωματάριο.

Στο εξώφυλλο είχε μείνει μια μικρή υγρασία από το τραπέζι.

Ο Μόσχος την σκούπισε με τον αντίχειρα.

Ύστερα κοίταξε προς την πόρτα.

Έξω είχε ήδη νυχτώσει.

Κάπου από την πλαγιά ακουγόταν νερό.

Δεν φαινόταν.

Μόνο ακουγόταν.

Ο Μόσχος στάθηκε για λίγο.

Η λέξη στο σημειωματάριό του ήταν ακόμη εκεί.

ΠΗΓΗ.

Τώρα όμως είχε αρχίσει να σημαίνει κάτι διαφορετικό.

Όχι ένα μέρος.

Μια διαδρομή.

Και η διαδρομή αυτή τους έδειχνε προς τη Λιβαδειά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΛΙΒΑΔΕΙΑ

Έφυγαν νωρίς.

Ο ουρανός πάνω από το βουνό είχε ανοίξει λίγο, αλλά η υγρασία παρέμενε πάνω στον δρόμο. Τα δέντρα ήταν ακόμη σκοτεινά από τη νύχτα και σε ορισμένα σημεία η ομίχλη κατέβαινε χαμηλά, ακουμπώντας σχεδόν την ασφαλτο.

Ο Μόσχος καθόταν στη θέση του συνοδηγού.

Ο Μανιάτης οδηγούσε.

Πίσω, η Ελένη είχε μπροστά της τον υπολογιστή και ο Βελισσάρης κοιτούσε τις φωτογραφίες που είχαν τραβήξει την προηγούμενη ημέρα.

Για αρκετά λεπτά κανείς δεν μίλησε.

Ο Μόσχος άνοιξε το σημειωματάριό του.

Στην τελευταία σελίδα υπήρχαν οι λέξεις:

**ΑΓΙΟΣ
ΕΟΡΤΗ
ΜΝΗΜΗ
ΝΕΡΟ
ΠΗΓΗ**

Και από κάτω:

**ΛΙΒΑΔΕΙΑ — ΠΙΘΑΝΗ
ΕΡΚΥΝΑ**

Έβαλε το δάχτυλό του κάτω από τη λέξη «πιθανή».

«Αυτό δεν μου αρέσει.»

Ο Μανιάτης δεν γύρισε.

«Ποιο;»

«Ότι φεύγουμε με μια πιθανότητα.»

Η Ελένη σήκωσε τα μάτια από τον υπολογιστή.

«Δεν έχουμε κάτι καλύτερο.»

«Το ξέρω.»

«Και έχουμε περισσότερα στοιχεία απ' ό,τι είχαμε χθες.»

«Το ξέρω κι αυτό.»

Ο Μανιάτης χαμογέλασε.

«Άρα ποιο είναι το πρόβλημα;»

Ο Μόσχος έκλεισε το σημειωματάριο.

«Ότι κάποιος μας άφησε να τα βρούμε.»

Το χαμόγελο του Μανιάτη χάθηκε.

Για λίγο ακούστηκε μόνο ο κινητήρας.

Λίγο αργότερα η Ελένη άνοιξε έναν φάκελο με τις φωτογραφίες της εικόνας.

«Ξανακοίταξα τη βάση.»

«Κάτι βρήκες;» ρώτησε ο Μόσχος.

«Όχι κάτι καινούργιο. Κάτι που δεν θέλω να χάσουμε.»

Γύρισε την οθόνη προς τα μπροστά.

«Η λέξη “πηγή” δεν φαίνεται να είναι χαραγμένη μαζί με το υπόλοιπο σχέδιο.»

Ο Μόσχος κοίταξε τη φωτογραφία.

«Πόσο σίγουρη είσαι;»

«Δεν μπορώ να είμαι απόλυτα. Αλλά η φθορά είναι διαφορετική.»

«Άρα;»

«Άρα μπορεί να προστέθηκε αργότερα.»

Ο Μανιάτης έριξε μια ματιά στον καθρέφτη.

«Κάποιος την πρόσθεσε;»

«Ή κάποιος την καθάρισε ώστε να φαίνεται.»

Ο Μόσχος δεν απάντησε.

Η Ελένη συνέχισε.

«Και υπάρχει κι άλλο.»

«Τι;»

«Η μικρή χαραγή.»

«Τι έχει;»

«Δεν είναι ακριβώς ίδια με τη χαραγή στον τοίχο.»

Ο Μόσχος γύρισε.

«Το είχαμε δει.»

«Ναι. Αλλά τώρα τη συνέκρινα σε μεγαλύτερη ανάλυση.»

«Και;»

«Μοιάζουν. Δεν είναι ίδιες.»

Ο Μόσχος έμεινε σιωπηλός.

«Άρα δεν έχουμε σύμβολο που επαναλαμβάνεται.»

«Έχουμε κάτι που μοιάζει να επαναλαμβάνεται.»

«Που είναι χειρότερο.»

«Γιατί;»

«Γιατί μπορεί να είναι ο τρόπος με τον οποίο κάποιος μας οδηγεί να πιστεύουμε ότι επαναλαμβάνεται.»

Η Ελένη έκλεισε για λίγο τον υπολογιστή.

«Δεν μπορούμε να θεωρούμε τα πάντα παγίδα.»

«Όχι.»

«Τότε;»

«Τα θεωρούμε στοιχεία μέχρι να αποδειχθεί ότι δεν είναι.»

Πέρασε περίπου μία ώρα.

Ο δρόμος είχε αρχίσει να ανοίγει.

Το τοπίο άλλαζε αργά. Το βουνό υποχωρούσε και οι δρόμοι γίνονταν πιο φαρδιοί. Η κίνηση αυξανόταν.

Ο Μανιάτης έσκυψε λίγο πάνω από το τιμόνι.

«Να σε ρωτήσω κάτι;»

«Ρώτα.»

«Αν φτάσουμε στη Λιβαδειά και βρούμε απλώς μια πηγή;»

Ο Μόσχος κοίταξε έξω.

«Τότε δεν βρήκαμε τίποτα.»

«Και αν βρούμε την Έρκυνα;»

«Πάλι δεν αρκεί.»

«Και τι θα αρκούσε;»

Ο Μόσχος σκέφτηκε πριν απαντήσει.

«Να βρούμε κάτι που να εξηγεί γιατί ο γρίφος μάς έστειλε εκεί.»

Η Ελένη συμφώνησε.

«Δηλαδή δεν ψάχνουμε το επόμενο σημάδι από την αρχή.»

«Όχι.»

«Ψάχνουμε την απόδειξη ότι η προηγούμενη ερμηνεία ήταν σωστή.»

«Ακριβώς.»

Ο Βελισσάρης, που μέχρι εκείνη τη στιγμή δεν είχε μιλήσει, σήκωσε μια φωτογραφία.

«Κι αν κάποιος άλλος έχει ήδη κάνει αυτή την έρευνα;»

Ο Μόσχος γύρισε προς το μέρος του.

«Τι εννοείς;»

«Αν η εικόνα, η λέξη και η χαραγή ήταν ήδη εκεί, κάποιος μπορεί να τα είχε δει πριν από εμάς.»

Ο Μόσχος κοίταξε ξανά το σημειωματάριό του.

Η σκέψη αυτή δεν ήταν καινούργια.

Αλλά τώρα έπαιρνε άλλη μορφή.

«Τις ημερομηνίες», είπε.

Η Ελένη άνοιξε αμέσως τον υπολογιστή.

«Ποιες;»

«Όλες. Πότε βρέθηκε η εικόνα. Πότε καταγράφηκε. Πότε έγινε η τελευταία μεταφορά. Πότε εμφανίστηκε το όνομα στο αρχείο.»

Η Ελένη άρχισε να ψάχνει.

«Έχω τις περισσότερες.»

«Όχι μόνο τις δικές μας.»

«Τι εννοείς;»

«Όποιος πέρασε από εδώ πριν από εμάς.»

Η Ελένη σταμάτησε.

Ο Μόσχος συνέχισε.

«Θέλω να ξέρω αν η ακολουθία που βρήκαμε υπήρχε πριν έρθουμε εμείς.»

Η απάντηση δεν ήρθε αμέσως.

Για αρκετά λεπτά η Ελένη διάβαζε παλιές καταχωρίσεις.

Ο Μόσχος δεν την πίεσε.

Όταν τελικά μίλησε, η φωνή της ήταν χαμηλή.

«Η εικόνα είχε καταγραφεί εδώ και χρόνια.»

«Η χαραγή;»

«Δεν αναφέρεται.»

«Η λέξη;»

«Ούτε.»

«Άρα δεν ξέρουμε πότε μπήκαν.»

«Ναι.»

Ο Μόσχος κοίταξε τον δρόμο.

«Και αυτό είναι το πρόβλημα.»

Ο Μανιάτης γύρισε για μια στιγμή.

«Γιατί;»

«Γιατί αν είναι παλιά, ψάχνουμε μια παλιά ακολουθία.»

«Και αν είναι καινούργια;»

Ο Μόσχος δεν απάντησε αμέσως.

«Τότε κάποιος ήθελε να τη βρούμε.»

Κανείς δεν μίλησε.

Όταν πλησίασαν στη Λιβαδειά, η Ελένη είχε ήδη συγκεντρώσει τις πληροφορίες που μπορούσε.

«Ερκυνα», είπε.

«Τι έχουμε;»

«Πηγή, νερό, παλιά λατρευτική παράδοση, ιστορική συνέχεια. Η περιοχή έχει αλλάξει, αλλά το νερό παραμένει βασικό στοιχείο της πόλης.»

«Και η μνήμη;»

«Εκεί θέλω να ψάξουμε περισσότερο.»

Ο Μόσχος έγνεψε.

«Ναι.»

«Έχω βρει και αναφορές σε παλιές διαδρομές και σημεία γύρω από το νερό.»

«Καλό.»

«Αλλά τίποτα που να λέει ότι εκεί βρίσκεται κάποιο σημάδι.»

«Δεν ψάχνουμε σημάδι.»

Η Ελένη τον κοίταξε.

«Τι ψάχνουμε;»

«Να δούμε αν η πόλη εξηγεί τον γρίφο.»

Μπήκαν στη Λιβαδειά λίγο πριν το μεσημέρι.

Η πόλη δεν τους υποδέχτηκε με κάτι εντυπωσιακό.

Τους υποδέχτηκε με ήχους.

Νερό.

Αυτοκίνητα.

Φωνές από ανοιχτά καταστήματα.

Βήματα.

Και ανάμεσα σε όλα αυτά, το νερό ξανά.

Ο Μανιάτης χαμήλωσε την ταχύτητα.

«Το ακούω.»

Ο Μόσχος κοίταξε έξω.

«Κι εγώ.»

Δεν έβλεπαν ακόμη την πηγή.

Μόνο δρόμους, σπίτια, δέντρα και πέτρες.

Η πόλη όμως είχε ήδη αρχίσει να τους δίνει το πρώτο της στοιχείο.

Νερό.

Ο Μόσχος δεν χαμογέλασε.

«Μην ενθουσιάζεσαι.»

«Δεν ενθουσιάζομαι», είπε ο Μανιάτης.

«Καλύτερα.»

Η Ελένη έκλεισε τον υπολογιστή.

«Πού πάμε;»

Ο Μόσχος κοίταξε το σημειωματάριο.

ΕΡΚΥΝΑ.

«Εκεί που το νερό υπάρχει πριν από εμάς.»

Σταμάτησαν σε μικρό δρόμο και κατέβηκαν.

Ο αέρας ήταν διαφορετικός.

Πιο υγρός.

Πιο δροσερός.

Το νερό ακουγόταν καθαρότερα τώρα.

Προχώρησαν χωρίς να μιλούν.

Ο Μόσχος δεν έψαχνε κάτι συγκεκριμένο.

Κοιτούσε.

Πέτρα.

Νερό.

Δέντρα.

Παλιά κτίσματα.

Σημεία όπου κάποιος μπορούσε να σταθεί χωρίς να τραβά την προσοχή.

Η Ελένη σταμάτησε δίπλα του.

«Αν ο γρίφος είναι σωστός, κάτι εδώ πρέπει να μας κάνει να καταλάβουμε γιατί.»

Ο Μόσχος έγνεψε.

«Όχι απαραίτητα αμέσως.»

«Τότε τι κάνουμε;»

«Περπατάμε.»

Ο Μανιάτης τον κοίταξε.

«Αυτό είναι το σχέδιο;»

«Για την ώρα.»

«Και η έρευνα;»

Ο Μόσχος κοίταξε το νερό που περνούσε ανάμεσα στις πέτρες.

«Αυτή αρχίζει τώρα.»

Έκανε το πρώτο βήμα.

Οι άλλοι τον ακολούθησαν.

Δεν ήξεραν ακόμη αν η Λιβαδειά ήταν ο σωστός τόπος.

Δεν ήξεραν αν η Έρκυνα ήταν η πηγή που εννοούσε το αίνιγμα.

Και κυρίως δεν ήξεραν αν κάποιος είχε βρεθεί εκεί πριν από αυτούς για τον ίδιο λόγο.

Αυτό θα ήταν το πρώτο πράγμα που έπρεπε να μάθουν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11

Η ΠΟΛΗ ΚΑΙ ΤΟ ΝΕΡΟ

Το νερό ακουγόταν πριν το δουν.

Δεν ήταν δυνατός ήχος.

Ήταν ένας συνεχής, χαμηλός ψίθυρος που περνούσε ανάμεσα στα κτίρια και στα δέντρα, άλλοτε καθαρός και άλλοτε χαμένος μέσα στους ήχους της πόλης.

Ο Μόσχος προχωρούσε αργά.

Δεν κοιτούσε μόνο το νερό.

Κοιτούσε τις όχθες, τις πέτρες, τις εισόδους των παλιών κτισμάτων, τα σημεία όπου κάποιος μπορούσε να σταθεί και να παρατηρήσει χωρίς να φαίνεται.

Ο Μανιάτης περπατούσε λίγα μέτρα πίσω του.

«Δεν ψάχνουμε κάτι συγκεκριμένο, έτσι;»

«Όχι ακόμη.»

«Και τότε τι ψάχνουμε;»

Ο Μόσχος σταμάτησε.

«Τη σχέση.»

Ο Μανιάτης κοίταξε γύρω.

«Μεταξύ;»

«Μεταξύ αυτών που μας είπε ο γρίφος.»

Η Ελένη πλησίασε.

«Νερό, πηγή, μνήμη.»

«Και ο άγιος», πρόσθεσε ο Μόσχος.

«Δεν έχουμε ακόμη αποδείξει ποιος είναι.»

«Όχι.»

«Άρα είμαστε πάλι στην αρχή.»

Ο Μόσχος κοίταξε το νερό.

«Όχι. Είμαστε λίγο πιο μπροστά από την αρχή.»

Προχώρησαν προς την περιοχή της Έρκυνας.

Η πόλη άλλαζε όσο πλησίαζαν στο νερό.

Οι δρόμοι γίνονταν στενότεροι. Τα κτίρια έμοιαζαν να αφήνουν περισσότερο χώρο στα δέντρα. Η πέτρα εμφανιζόταν ξανά κάτω από τις νεότερες επιφάνειες, σε τοίχους, χαμηλά πεζούλια, παλιές κατασκευές.

Ο Μόσχος σταμάτησε μπροστά σε ένα σημείο όπου το νερό περνούσε κάτω από μια παλιά πέτρινη κατασκευή.

«Εδώ;» ρώτησε ο Μανιάτης.

«Δεν ξέρω.»

«Μοιάζει με το σωστό μέρος.»

«Αυτό είναι το πρόβλημα.»

Η Ελένη χαμογέλασε ελαφρά.

«Επειδή υπάρχουν πολλά μέρη που μοιάζουν σωστά.»

«Ακριβώς.»

Άνοιξε το σημειωματάριο.

«Ο γρίφος δεν λέει “βρες νερό”. Λέει ότι η μνήμη θα μας δείξει το νερό και το νερό θα μας δείξει την πόλη.»

Η Ελένη έσκυψε πάνω από τις σημειώσεις.

«Άρα η πόλη είναι το αποτέλεσμα, όχι το σημείο εκκίνησης.»

«Ναι.»

«Και η πηγή είναι ενδιάμεσος κρίκος.»

«Ναι.»

«Τότε πρέπει να βρούμε τι συνδέει τον άγιο με τη μνήμη και μετά με την πηγή.»

Ο Μόσχος έκλεισε το σημειωματάριο.

«Αυτό ακριβώς.»

Μπήκαν σε ένα μικρό κατάστημα λίγα μέτρα πιο πάνω.

Δεν έδειξαν αμέσως την ταυτότητά τους.

Η Ελένη έκανε την πρώτη ερώτηση.

«Ψάχνουμε παλιές αναφορές για την περιοχή και την Έρκυνα. Ξέρετε αν υπάρχει κάποιο συγκεκριμένο σημείο που συνδέεται με παλιά εκκλησιαστική παράδοση;»

Ο ηλικιωμένος άνδρας πίσω από τον πάγκο σκέφτηκε.

«Παράδοση υπάρχει παντού εδώ.»

«Κάτι συγκεκριμένο;»

«Για ποιον άγιο;»

Η Ελένη κοίταξε τον Μόσχο.

«Αυτό προσπαθούμε να βρούμε.»

Ο άνδρας έδειξε προς την έξοδο.

«Αν ψάχνετε παλιές ιστορίες, καλύτερα να ρωτήσετε πιο κάτω.»

«Ποιον;»

«Τον κύριο Νίκο. Έχει παλιά βιβλία. Ξέρει πράγματα που δεν τα βρίσκεις εύκολα.»

Ο Μόσχος τον ευχαρίστησε.

Βγήκαν ξανά στον δρόμο.

Ο Μανιάτης χαμογέλασε.

«Αυτό πήγε καλά.»

«Δεν πήγε ούτε καλά ούτε άσχημα.»

«Μας έδωσε όνομα.»

«Μας έδωσε μια κατεύθυνση.»

«Δεν είναι το ίδιο;»

«Όχι.»

Ο κύριος Νίκος είχε ένα μικρό βιβλιοπωλείο σε έναν δρόμο λίγο πιο μακριά.

Δεν ήταν σύγχρονο κατάστημα.

Τα ράφια έφταναν σχεδόν μέχρι την οροφή και ανάμεσα στα βιβλία υπήρχαν παλιοί φάκελοι, φωτογραφίες και τετράδια.

Ο Μόσχος εξήγησε τι αναζητούσαν.

Ο άνδρας άκουσε προσεκτικά.

«Άγιος, μνήμη και πηγή», επανέλαβε.

«Ναι.»

«Δεν είναι εύκολο.»

«Δεν περιμένουμε να είναι.»

Ο άνδρας έβγαλε ένα βιβλίο από χαμηλό ράφι.

«Η Έρκυνα συνδέεται με πολλές παλιές ιστορίες. Αλλά αυτό που ζητάτε μπορεί να μην είναι επίσημη παράδοση.»

«Τι εννοείτε;»

«Μπορεί να είναι τοπική μνήμη.»

Ο Μόσχος ενδιαφέρθηκε.

«Δηλαδή;»

«Ιστορία που πέρασε από άνθρωπο σε άνθρωπο. Όχι απαραίτητα κάτι που γράφτηκε σε εκκλησιαστικό βιβλίο.»

«Και πώς το ελέγχουμε;»

Ο άνδρας σήκωσε τους ώμους.

«Ψάχνοντας ποιος τη θυμάται.»

Ο Μόσχος κράτησε τη φράση.

Ποιος τη θυμάται.

Πέρασαν την επόμενη ώρα συγκρίνοντας αναφορές.

Μερικές μιλούσαν για την πηγή.

Άλλες για παλιά κτίσματα.

Άλλες για θρησκευτικές παραδόσεις που είχαν αλλάξει με τον χρόνο.

Καμία δεν ταίριαζε πλήρως.

Η πρώτη υποψήφια τοποθεσία είχε νερό, αλλά δεν υπήρχε σύνδεση με τον άγιο.

Η δεύτερη είχε θρησκευτική παράδοση, αλλά δεν υπήρχε η πηγή.

Η τρίτη είχε και τα δύο, αλλά η σύνδεση με τη μνήμη εμφανιζόταν μόνο σε μια πρόσφατη καταγραφή.

Ο Μόσχος έγραψε τα τρία σημεία.

Μετά τα διέγραψε ένα ένα.

«Γιατί τα σβήνεις;» ρώτησε η Ελένη.

«Γιατί κανένα δεν αντέχει σε δεύτερο έλεγχο.»

«Αρα;»

«Αρα δεν έχουμε ακόμη σημείο.»

Ο Μανιάτης κάθισε απέναντί του.

«Και πόσο θα ψάχνουμε;»

«Μέχρι να βρούμε κάτι που να αντέχει.»

Το απόγευμα είχαν επιστρέψει κοντά στο νερό.

Ο ήλιος είχε χαμηλώσει.

Το φως περνούσε ανάμεσα στα δέντρα και έπεφτε πάνω στις πέτρες σε μικρές, ακανόνιστες επιφάνειες.

Ο Μόσχος στάθηκε στην άκρη του δρόμου.

Κάτι τον είχε ενοχλήσει.

Δεν ήξερε ακόμη τι.

Κοίταξε πίσω.

Ο κόσμος συνέχιζε κανονικά.

Ένα ζευγάρι περνούσε.

Ένας άνδρας μιλούσε στο τηλέφωνο.

Ένα αυτοκίνητο σταμάτησε λίγο πιο κάτω.

Και απέναντι, κοντά στο νερό, ένας άλλος άνδρας στεκόταν ακίνητος.

Δεν κοιτούσε το νερό.

Κοιτούσε την περιοχή.

Σαν να προσπαθούσε να θυμηθεί κάτι.

Ο Μόσχος δεν τον κοίταξε δεύτερη φορά.

«Ελένη.»

«Ναι;»

«Μην γυρίσεις αμέσως.»

«Γιατί;»

«Έχουμε κάποιον απέναντι.»

Η Ελένη συνέχισε να περπατά.

«Τι κάνει;»

«Παρατηρεί.»

«Την περιοχή;»

«Ναι.»

«Μπορεί να είναι τουρίστας.»

«Μπορεί.»

Ο Μανιάτης χαμήλωσε τη φωνή.

«Να πάω;»

«Όχι.»

«Να τον πλησιάσω;»

«Όχι ακόμη.»

Ο άνδρας απέναντι έκανε ένα βήμα.

Σταμάτησε.

Έβγαλε το κινητό του.

Κοίταξε την οθόνη.

Μετά σήκωσε τα μάτια.

Αυτή τη φορά κοίταξε προς το μέρος τους.

Ο Μόσχος το είδε.

Μόνο για μια στιγμή.

Ύστερα ο άνδρας γύρισε και απομακρύνθηκε ανάμεσα στα δέντρα.

Ο Μανιάτης έκανε να κινηθεί.

«Τώρα;»

«Όχι.»

«Μόσχο...»

«Όχι.»

«Γιατί;»

Ο Μόσχος συνέχισε να κοιτάζει το σημείο όπου είχε χαθεί.

«Γιατί αν ήθελε να τον ακολουθήσουμε, θα μας είχε δώσει περισσότερο χρόνο.»

Έμειναν εκεί αρκετά λεπτά.

Δεν εμφανίστηκε ξανά.

Η Ελένη άνοιξε το κινητό της.

«Να ελέγξω κάμερες;»

«Όχι ακόμη.»

«Γιατί;»

«Δεν ξέρουμε αν ήταν κάποιος.»

«Τον είδες.»

«Είδα έναν άνθρωπο.»

«Που μας κοίταξε.»

«Ναι.»

«Και έφυγε.»

«Ναι.»

Ο Μόσχος κοίταξε ξανά το νερό.

«Αυτό δεν είναι ακόμη στοιχείο.»

Ο Μανιάτης τον κοίταξε.

«Τότε τι είναι;»

Ο Μόσχος δεν απάντησε αμέσως.

Στο μυαλό του γύριζε μια άλλη σκέψη.

Η εικόνα.

Η χαραγή.

Το καθαρό σημείο στην πέτρα.

Το όνομα της Ιωάννας που δεν είχαν ακόμη γνωρίσει.

Και τώρα ένας άγνωστος άνθρωπος που στεκόταν απέναντι από το νερό σαν να ήξερε τι έψαχναν.

Δεν ήθελε να ενώσει τα πράγματα πρόωρα.

Το είχε κάνει ήδη μία φορά.

Και τους είχε οδηγήσει σε λάθος διαδρομή.

«Ας κρατήσουμε μόνο αυτό που είδαμε», είπε τελικά.

«Τι;»

Ο Μόσχος πήρε το σημειωματάριο.

Έγραψε:

ΕΝΑΣ ΑΝΔΡΑΣ — ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΟ ΝΕΡΟ

Από κάτω:

ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΟΥΜΕ ΠΟΙΟΣ

Έκλεισε το σημειωματάριο.

«Αυτό είναι όλο.»

Καθώς έφευγαν, ο Μόσχος σταμάτησε για τελευταία φορά.

Κοίταξε την Έρκυνα.

Το νερό συνέχιζε να κυλά χωρίς να ενδιαφέρεται για όσα αναζητούσαν γύρω του.

Η πόλη είχε δώσει κάτι.

Όχι την απάντηση.

Ένα ακόμη ερώτημα.

Ο Μόσχος γύρισε προς τους άλλους.

«Αύριο ξαναρχίζουμε από τα αρχεία.»

Η Ελένη τον κοίταξε.

«Για την πηγή;»

«Όχι.»

«Τότε;»

«Για τον άνθρωπο.»

Ο Μανιάτης συνοφρυώθηκε.

«Ποιον άνθρωπο;»

Ο Μόσχος κοίταξε προς το σημείο όπου είχε χαθεί ο άγνωστος.

«Εκείνον που ήξερε πού να κοιτάξει.»

Περπάτησαν προς το αυτοκίνητο.

Κανείς δεν το είπε δυνατά.

Αλλά και οι τέσσερις είχαν καταλάβει το ίδιο πράγμα.

Η Λιβαδειά μπορεί να ήταν σωστή.

Η Έρκυνα μπορεί να ήταν το νερό που εννοούσε ο γρίφος.

Όμως κάποιος άλλος είχε ήδη κοιτάξει προς την ίδια κατεύθυνση.

Και τώρα η έρευνα είχε αποκτήσει ένα καινούργιο ερώτημα.

Ποιος ήταν εδώ πριν από αυτούς;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12

ΤΟ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΟ

Το επόμενο πρωί η πόλη ήταν ακόμη ήσυχη όταν ο Μόσχος χτύπησε την πόρτα του αρχείου.

Η Ελένη στεκόταν δίπλα του με έναν λεπτό φάκελο κάτω από το μπράτσο.

Ο Μανιάτης και ο Βελισσάρης είχαν μείνει λίγο πιο πίσω.

Δεν υπήρχε λόγος να μπουν όλοι μαζί.

Ο Μόσχος κοίταξε την πόρτα.

«Ξεκινάμε από εκεί που σταματήσαμε.»

Η Ελένη έγνεψε.

«Από την Έρκυνα;»

«Από ό,τι δεν εξηγήσαμε.»

Η πόρτα άνοιξε.

Ένας άνδρας γύρω στα εξήντα τούς περίμενε.

«Ο κύριος Μόσχος;»

«Ναι.»

«Είμαι ο υπεύθυνος του αρχείου.»

Ο Μόσχος έδειξε την Ελένη.

«Η συνεργάτιδά μου.»

Ο άνδρας την χαιρέτησε και τους έκανε χώρο να περάσουν.

Το εσωτερικό του κτιρίου ήταν διαφορετικό από τον δρόμο.

Πιο σκοτεινό.

Πιο ψυχρό.

Οι τοίχοι κρατούσαν την υγρασία και η μυρωδιά του παλιού χαρτιού ήταν έντονη.

Υπήρχαν ξύλινα ράφια, μεταλλικά ντουλάπια και κουτιά τοποθετημένα σε σειρές.

Ο Μόσχος κοίταξε γύρω.

«Εδώ φυλάσσονται όλα;»

«Όσα έχουν διασωθεί.»

«Και όσα δεν έχουν διασωθεί;»

Ο άνδρας τον κοίταξε.

«Αυτά είναι συνήθως τα πιο ενδιαφέροντα.»

Ο Μόσχος δεν χαμογέλασε.

«Συμφωνώ.»

Η Ελένη άνοιξε τον φάκελο.

«Ψάχνουμε αναφορές που συνδέουν την Έρκυνα με παλιότερη εκκλησιαστική παράδοση και συγκεκριμένη εικόνα.»

«Έχετε όνομα αγίου;»

«Όχι.»

Ο άνδρας σταμάτησε.

«Αυτό δυσκολεύει τα πράγματα.»

«Το ξέρουμε.»

«Έχετε κάποιο άλλο στοιχείο;»

Η Ελένη κοίταξε τον Μόσχο.

«Νερό. Πηγή. Μνήμη.»

Ο άνδρας σκέφτηκε.

«Μνήμη με ποια έννοια;»

«Αυτό ακριβώς προσπαθούμε να βρούμε.»

Ο άνδρας έδειξε έναν διάδρομο.

«Τότε δεν θα ξεκινήσουμε από τα ονόματα.»

«Από πού;» ρώτησε ο Μόσχος.

«Από τις καταγραφές.»

Πέρασαν σχεδόν μία ώρα ψάχνοντας.

Δεν βρήκαν τίποτα.

Οι πρώτες αναφορές ήταν γενικές.

Οι επόμενες αφορούσαν επισκευές.

Άλλες μιλούσαν για εκκλησίες που είχαν αλλάξει χρήση.

Σε μία περίπτωση υπήρχε αναφορά σε εικόνα που είχε μεταφερθεί από ένα παλιό παρεκκλήσι.

Αλλά δεν υπήρχε όνομα.

Η Ελένη σημείωσε την καταχώριση.

«Να τη δούμε.»

Ο υπεύθυνος έφερε έναν φάκελο.

Το χαρτί ήταν κιτρινισμένο.

Η γραφή δύσκολη.

Η καταχώριση ήταν σύντομη.

«Μεταφορά παλαιάς εικόνας για φύλαξη.»

Ο Μόσχος διάβασε τη φράση δύο φορές.

«Πού;»

Ο άνδρας γύρισε τη σελίδα.

Δεν υπήρχε τίποτα.

«Αυτό είναι όλο.»

«Ποιος την μετέφερε;»

«Δεν αναφέρεται.»

«Πότε;»

«Η ημερομηνία είναι εδώ.»

Η Ελένη την κατέγραψε.

Ο Μόσχος έσκυψε πάνω από το χαρτί.

«Και πριν από αυτό;»

«Δεν υπάρχει σχετική καταχώριση.»

Ο Μόσχος σηκώθηκε.

«Άρα έχουμε εικόνα χωρίς προέλευση.»

«Ναι.»

«Και χωρίς όνομα.»

«Ναι.»

«Και μεταφέρθηκε για φύλαξη.»

Ο άνδρας έγνεψε.

«Ναι.»

Ο Μανιάτης, που είχε μείνει στην πόρτα, είπε:

«Πολύ βολικό.»

Ο υπεύθυνος τον κοίταξε.

Ο Μόσχος γύρισε προς τον Μανιάτη.

«Η πολύ συνηθισμένο.»

«Το ίδιο δεν είναι;»

«Όχι.»

Λίγο αργότερα η Ελένη βρήκε ένα άλλο ντοκουμέντο.

Ήταν παλιότερο.

Τρεις σελίδες δεμένες μαζί.

Η πρώτη ήταν γεμάτη γραφή.

Η δεύτερη είχε διορθώσεις σχεδόν σε κάθε παράγραφο.

Η τρίτη ήταν σχεδόν άδεια.

Ο Μόσχος πλησίασε.

«Τι είναι;»

«Δεν ξέρω ακόμη.»

Η Ελένη άφησε τις σελίδες πάνω στο τραπέζι.

«Κοίτα εδώ.»

Στην τρίτη σελίδα υπήρχαν σημεία όπου το μελάνι είχε αφαιρεθεί.

Όχι διαγραμμένο.

Αφαιρεμένο.

Σαν κάποιος να είχε προσπαθήσει να εξαφανίσει τις λέξεις χωρίς να καταστρέψει το χαρτί.

Ο Μόσχος έσκυψε.

«Μπορείς να τις διαβάσεις;»

«Κάποιες.»

«Χωρίς να το πειράξεις.»

«Φυσικά.»

Η Ελένη έφερε ειδικό φωτισμό.

Δούλεψε αργά.

Δεν υπήρχε τίποτα θαυματικό.

Μερικές γραμμές.

Μερικά σπασμένα γράμματα.

Ύστερα σταμάτησε.

«Έχω κάτι.»

Ο Μόσχος περίμενε.

«Τέσσερις λέξεις.»

«Ποιες;»

Η Ελένη τις έγραψε σε ξεχωριστό χαρτί.

ΔΕΝΔΡΟ

ΠΕΤΡΑ

ΝΕΡΟ

ΥΨΟΣ

Ο Μανιάτης πλησίασε.

«Αυτό είναι.»

Ο Μόσχος τον κοίταξε.

«Τι είναι;»

«Ο επόμενος γρίφος.»

Ο Μόσχος δεν απάντησε.

Ξανακοίταξε τις λέξεις.

Δέντρο.

Πέτρα.

Νερό.

Ύψος.

Τέσσερα στοιχεία.

Τέσσερις διαφορετικές εικόνες.

Η Ελένη άνοιξε το σημειωματάριό της.

«Μπορεί να δείχνουν τέσσερα διαφορετικά σημεία.»

«Μπορεί.»

«Η τέσσερα χαρακτηριστικά ενός σημείου.»

Ο Μόσχος την κοίταξε.

«Αυτό είναι πιο ενδιαφέρον.»

Έμειναν σιωπηλοί.

Ο Μόσχος έγραψε τις τέσσερις λέξεις κάτω από τα προηγούμενα στοιχεία.

Ύστερα τις ένωσε με γραμμές.

Δεν του άρεσε το αποτέλεσμα.

«Πάμε πάλι.»

Η Ελένη τον κοίταξε.

«Τι;»

«Μη θεωρήσουμε ότι είναι οδηγίες.»

«Τι άλλο μπορεί να είναι;»

«Περιγραφή.»

Ο Μανιάτης σταύρωσε τα χέρια.

«Περιγραφή τίνος;»

«Δεν ξέρω.»

Ο Βελισσάρης πλησίασε στο τραπέζι.

«Τόπου;»

«Ισως.»

«Τότε μπορούμε να ψάξουμε τόπους που έχουν και τα τέσσερα.»

Ο Μόσχος τον κοίταξε.

«Και θα βρούμε εκατοντάδες.»

«Ναι.»

«Άρα δεν αρκεί.»

Η Ελένη συμφώνησε.

«Πρέπει να υπάρχει και κάτι που τα ενώνει.»

Ο Μόσχος ξανακοίταξε το χειρόγραφο.

Η πρώτη σελίδα ήταν γεμάτη λόγια.

Η δεύτερη γεμάτη διορθώσεις.

Η τρίτη σχεδόν άδεια.

Και τέσσερις λέξεις είχαν απομείνει.

Όχι τυχαία.

Κάποιος είχε αφαιρέσει πράγματα.

Κάποιος είχε κρατήσει αυτά.

«Γιατί αυτές;» ρώτησε.

Κανείς δεν απάντησε.

Ο υπεύθυνος του αρχείου είχε επιστρέψει με έναν ακόμη φάκελο.

«Ίσως αυτό σας ενδιαφέρει.»

Ο Μόσχος τον άνοιξε.

Ήταν μια παλιά σημείωση χωρίς υπογραφή.

Μία μόνο πρόταση.

«Να μη χρησιμοποιείται το παρόν χωρίς τα τέσσερα.»

Ο Μόσχος την διάβασε αργά.

«Τι σημαίνει;»

«Δεν ξέρω», είπε ο υπεύθυνος.

«Υπάρχει κάτι πριν ή μετά;»

«Όχι.»

«Ποιος το έγραψε;»

«Δεν αναφέρεται.»

Ο Μόσχος έβαλε τη σημείωση δίπλα στις τέσσερις λέξεις.

ΔΕΝΔΡΟ — ΠΕΤΡΑ — ΝΕΡΟ — ΥΨΟΣ

Να μη χρησιμοποιείται το παρόν χωρίς τα τέσσερα.

Η Ελένη κοίταξε τα δύο χαρτιά.

«Δεν μοιάζει με οδηγία.»

«Όχι.»

«Μοιάζει με κανόνα.»

Ο Μόσχος έγνεψε.

«Ακριβώς.»

Το απόγευμα είχε προχωρήσει όταν μάζεψαν τα πράγματά τους.

Δεν είχαν βρει νέο τόπο.

Δεν είχαν βρει νέο όνομα.

Δεν είχαν λύσει τον επόμενο γρίφο.

Είχαν όμως κάτι πιο δύσκολο.

Έναν κανόνα χωρίς εξήγηση.

Ο Μόσχος έκλεισε προσεκτικά τον φάκελο.

«Θα κρατήσουμε αντίγραφα.»

Ο υπεύθυνος τον κοίταξε.

«Τα πρωτότυπα μένουν εδώ.»

«Φυσικά.»

Η Ελένη μάζεψε τις φωτογραφίες.

«Να ψάξω τους τέσσερις όρους σε παλιότερες καταχωρίσεις;»

«Ναι.»

«Μεμονωμένα;»

Ο Μόσχος σκέφτηκε.

«Όχι.»

«Μαζί;»

«Πάντα μαζί.»

Η Ελένη έγνεψε.

Βγήκαν από το αρχείο.

Ο αέρας έξω ήταν πιο ζεστός.

Η πόλη είχε ξαναγεμίσει κόσμο.

Ο Μόσχος στάθηκε για λίγο στο πεζοδρόμιο.

Δεν είχε λύσει τίποτα.

Αλλά για πρώτη φορά οι τέσσερις λέξεις δεν του έμοιαζαν με τέσσερις κατευθύνσεις.

Του έμοιαζαν με κάτι που κάποιος ήθελε να τηρηθεί.

Κάτι που υπήρχε πριν από αυτούς.

Κάτι που ίσως είχε οδηγήσει κι άλλους ανθρώπους στον ίδιο δρόμο.

Κοίταξε την Ελένη.

«Πάμε.»

«Πού;»

Ο Μόσχος κοίταξε προς το αυτοκίνητο.

«Να μάθουμε ποιος ήξερε αυτά τα τέσσερα πριν από εμάς.»

Και αυτή τη φορά κανείς δεν μίλησε για γρίφο.

Γιατί το χειρόγραφο δεν τους είχε δώσει ακόμη έναν δρόμο.

Τους είχε δώσει έναν κανόνα.

.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 13

Η ΤΟΠΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ

Το πρωί ο Μόσχος δεν πήγε αμέσως στο αρχείο.

Περίμενε στο αυτοκίνητο.

Η Ελένη καθόταν δίπλα του και είχε ανοιχτό μπροστά της τον φάκελο με τις σημειώσεις της προηγούμενης ημέρας.

Στο πίσω κάθισμα ο Μανιάτης κοιτούσε έξω από το παράθυρο.

Ο Βελισσάρης είχε το κινητό στο χέρι και διάβαζε ξανά τις φωτογραφίες που είχαν τραβήξει.

«Έχεις βρει κάτι;» ρώτησε ο Μόσχος.

Η Ελένη δεν σήκωσε τα μάτια.

«Όχι ακόμη.»

«Τι ψάχνεις;»

«Τις τέσσερις λέξεις μαζί.»

«Και;»

«Υπάρχουν αναφορές σε δέντρα, πέτρες, νερό και ύψος. Αλλά όχι μαζί.»

Ο Μανιάτης αναστέναξε.

«Άρα πάλι από την αρχή.»

«Όχι», είπε ο Μόσχος.

«Πώς όχι;»

«Γιατί τώρα ξέρουμε ότι κάποιος ήθελε τα τέσσερα μαζί.»

Η Ελένη έκλεισε τον φάκελο.

«Το πρόβλημα είναι ποιος.»

Ο Μόσχος κοίταξε το κτίριο του αρχείου.

«Και γιατί.»

Έμειναν για λίγο σιωπηλοί.

Ύστερα ο Μόσχος άνοιξε την πόρτα.

«Πάμε.»

Ο υπεύθυνος τούς περίμενε στην είσοδο.

Αυτή τη φορά δεν τους οδήγησε στον ίδιο χώρο.

Τους πήγε πιο πίσω, σε ένα μικρό δωμάτιο χωρίς παράθυρο.

Στους τοίχους υπήρχαν μεταλλικά ράφια με φακέλους, κουτιά και παλιά βιβλία.

Η μυρωδιά του χαρτιού ήταν πιο έντονη εκεί.

«Δεν είναι όλα καταχωρισμένα ηλεκτρονικά», είπε.

«Το φανταζόμασταν», είπε η Ελένη.

«Κάποια από αυτά δεν έχουν καν σωστή ταξινόμηση.»

Ο Μόσχος κοίταξε τα κουτιά.

«Και ποιος τα ξέρει;»

Ο άνδρας χαμογέλασε χωρίς χαρά.

«Όποιος δουλεύει εδώ αρκετά χρόνια.»

«Εσείς;»

«Και ένας ακόμη.»

«Ποιος;»

«Ένας παλιός συνεργάτης. Δεν εργάζεται πια εδώ, αλλά ξέρει το υλικό καλύτερα από μένα.»

Ο Μόσχος αντάλλαξε μια ματιά με την Ελένη.

«Μπορούμε να του μιλήσουμε;»

«Θα προσπαθήσω.»

«Κάντε το.»

Ο άνδρας έγνεψε.

«Αλλά μπορεί να μην ξέρει κάτι που να σας βοηθήσει.»

«Αυτό θα το κρίνουμε εμείς.»

Η έρευνα κράτησε ώρες.

Δεν έψαχναν πλέον μόνο για λέξεις.

Έψαχναν για συνδέσεις.

Παλιές μεταφορές.

Εικόνες που είχαν αλλάξει θέση.

Μικρά παρεκκλήσια που είχαν εγκαταλειφθεί.

Σημεία κοντά σε νερό.

Αναφορές σε προσκυνήματα που είχαν πάψει να χρησιμοποιούνται.

Η Ελένη κρατούσε σημειώσεις και κάθε φορά που έβρισκε κάτι σχετικό το συνέκρινε με τις προηγούμενες καταχωρίσεις.

Ο Μόσχος δεν την άφηνε να κρατήσει τίποτα που δεν μπορούσε να επιβεβαιωθεί.

«Αυτό;» ρώτησε κάποια στιγμή.

«Αναφορά σε παλιό δέντρο κοντά σε πηγή.»

«Πηγή ποια;»

«Δεν διευκρινίζει.»

«Άστο.»

Λίγο αργότερα:

«Αυτό;»

«Πέτρινο παρεκκλήσι πάνω από νερό.»

«Χρονολογία;»

«Δεν έχει.»

«Άστο.»

Ο Μανιάτης τον κοίταξε.

«Θα μείνει τίποτα;»

«Αν είναι αρκετά καλό, ναι.»

«Κι αν δεν είναι;»

«Δεν θα το κάνουμε καλό με το ζόρι.»

Η Ελένη σήκωσε το βλέμμα.

«Βρήκα κάτι.»

Ένα λεπτό χαρτόδετο αρχείο βρέθηκε κάτω από δύο παλιούς φακέλους.

Μέσα υπήρχε μια φωτογραφία.

Η Ελένη την έβγαλε προσεκτικά.

Έδειχνε ένα μικρό πέτρινο κτίσμα.

Μπροστά του υπήρχε ένα μεγάλο δέντρο.

Πίσω του φαινόταν η πλαγιά ενός λόφου.

Και χαμηλότερα, ανάμεσα στις πέτρες, διακρινόταν νερό.

Ο Μανιάτης πλησίασε.

«Να το.»

Ο Μόσχος δεν απάντησε.

«Τι;» ρώτησε η Ελένη.

«Έχει και τα τέσσερα.»

«Ναι.»

«Αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι είναι αυτό που ψάχνουμε.»

Η Ελένη γύρισε τη φωτογραφία.

Στην πίσω πλευρά υπήρχε μια ημερομηνία και μια σύντομη σημείωση.

«Παρεκκλήσι Αγίου — εκτός παλαιού οικισμού.»

Μόνο αυτό.

«Δεν γράφει ποιος άγιος», είπε η Ελένη.

«Ούτε πού ακριβώς», είπε ο Μόσχος.

Ο υπεύθυνος πλησίασε.

Κοίταξε τη φωτογραφία.

Για πρώτη φορά έδειξε να αναγνωρίζει το μέρος.

«Ξέρω πού είναι.»

Ο Μόσχος γύρισε προς το μέρος του.

«Πού;»

«Πάνω από την παλιά διαδρομή προς την πηγή.»

«Υπάρχει ακόμη;»

Ο άνδρας δίστασε.

«Το κτίσμα;»

«Ναι.»

«Νομίζω.»

Ο Μόσχος τον κοίταξε.

«Νομίζετε;»

«Έχουν περάσει χρόνια.»

«Πόσα;»

«Δεν ξέρω. Πολλά.»

Ο Μόσχος πήρε τη φωτογραφία.

«Θα πάμε να το δούμε.»

Το μεσημέρι ξεκίνησαν.

Δεν ήταν μακριά από την πόλη, αλλά ο δρόμος άλλαζε γρήγορα.

Η ασφαλτος έδωσε τη θέση της σε στενό χωμάτινο κομμάτι.

Έστερα σταμάτησαν.

Το υπόλοιπο ήταν μονοπάτι.

Ο Μόσχος προχωρούσε πρώτος.

Ο Μανιάτης πίσω του.

Η Ελένη κρατούσε τις φωτογραφίες.

Ο Βελισσάρης έμενε λίγο πιο πίσω και παρατηρούσε τη διαδρομή.

Δεν υπήρχε κάτι που να τους λέει ότι βρίσκονταν στο σωστό σημείο.

Μόνο το τοπίο.
Το δέντρο εμφανίστηκε πρώτο.
Μετά η πέτρα.
Και ύστερα το παρεκκλήσι.
Μικρό.
Πέτρινο.
Μισοκρυμμένο από τη βλάστηση.
Κάτω από την πλαγιά ακουγόταν νερό.
Ο Μανιάτης κοίταξε γύρω.
«Τώρα έχουμε όλα τα τέσσερα.»
Ο Μόσχος κοίταξε την πέτρα.
Μετά το δέντρο.
Μετά την πλαγιά.
«Όχι ακόμη.»
«Τι λείπει;»
«Η μνήμη.»
Η Ελένη πλησίασε το κτίσμα.
«Και ο άγιος.»
Ο Μόσχος έγνεψε.
«Ακριβώς.»
Η πόρτα του παρεκκλησιού ήταν κλειστή.
Ο Μανιάτης έπιασε το πόμολο.
Δεν μετακινήθηκε.
«Κλειδωμένο.»
Ο Μόσχος πλησίασε.
Δεν προσπάθησε να το παραβιάσει.

Έσκυψε πρώτα προς την κλειδαριά.

Το μέταλλο ήταν παλιό και σκουριασμένο.

Στην περιοχή γύρω από την υποδοχή του κλειδιού υπήρχαν φθορές, αλλά τίποτα που από μόνο του να σημαίνει κάτι.

Ο Μόσχος έβγαλε τον φακό του κινητού του και φώτισε από κοντά.

Στο κάτω μέρος της μεταλλικής πλάκας υπήρχε μια λεπτή καθαρότερη γραμμή.

«Βλέπεις αυτό;» ρώτησε.

Ο Μανιάτης έσκυψε.

«Ναι.»

«Μπορεί να είναι φθορά.»

«Μπορεί.»

Ο Μόσχος δεν άγγιξε την κλειδαριά.

Κοίταξε χαμηλότερα.

Στο ξύλο της πόρτας υπήρχε ένα μικρό ίχνος χρώματος.

Όχι πάνω στο κατώφλι.

Πάνω στο ίδιο το ξύλο, λίγα εκατοστά από κάτω.

«Αυτό είναι πιο περίεργο», είπε ο Μανιάτης.

«Γιατί;»

«Δεν είναι εύκολο να βρεθεί εκεί τυχαία.»

Η Ελένη πλησίασε.

«Να το φωτογραφίσω;»

«Ναι. Και την κλειδαριά.»

Τράβηξε φωτογραφίες.

Ο Μόσχος κοίταξε τώρα το κατώφλι.

Εκεί η σκόνη ήταν σχεδόν ομοιόμορφη.

Σχεδόν.

Ακριβώς μπροστά από την πόρτα υπήρχε ένα στενό καθαρότερο τμήμα.

Δεν ήταν μεγάλο.

Ούτε είχε συγκεκριμένο σχήμα.

Αλλά διέκοπτε τη συνέχεια της σκόνης.

Ο Μόσχος έσκυψε περισσότερο.

«Και αυτό.»

Ο Μανιάτης πλησίασε.

«Κάποιος πάτησε εκεί;»

«Δεν ξέρω.»

«Τότε τι βλέπουμε;»

«Μια διαφορά στην επιφάνεια.»

«Που μπορεί να σημαίνει;»

«Πολλά.»

Ο Μόσχος σηκώθηκε.

«Και κανένα δεν μας αρκεί.»

Η Ελένη τον κοίταξε.

«Άρα δεν έχουμε απόδειξη ότι κάποιος μπήκε.»

«Όχι.»

«Αλλά το θεωρείς ύποπτο.»

«Το θεωρώ αρκετό για να μην το αγνοήσουμε.»

Ο Μόσχος έδειξε την κλειδαριά.

«Μόνη της δεν λέει τίποτα.»

Μετά το χώμα.

«Ούτε αυτό.»

Ύστερα το καθαρό σημείο στο κατώφλι.

«Ούτε αυτό.»

Κοίταξε τους άλλους.

«Αλλά όταν τα τρία βρίσκονται στο ίδιο σημείο, δεν τα προσπερνάς.»

Ο υπεύθυνος του αρχείου είχε μείνει λίγο πίσω.

Ο Μόσχος γύρισε προς το μέρος του.

«Ποιος έχει κλειδί;»

Ο άνδρας φάνηκε να ξαφνιάζεται.

«Εγώ.»

«Κανείς άλλος;»

«Υπήρχε ένα δεύτερο παλιότερα.»

«Υπάρχει ακόμη;»

«Δεν ξέρω.»

«Ποιος το είχε;»

«Δεν θυμάμαι.»

Ο Μόσχος τον κοίταξε για μερικά δευτερόλεπτα.

«Αυτό θα το βρούμε.»

Ο άνδρας έγνεψε.

Ο Μανιάτης είπε χαμηλά:

«Αν κάποιος μπήκε, δεν χρειάστηκε να σπάσει την πόρτα.»

«Ακριβώς.»

«Μπορεί να είχε κλειδί.»

«Ή να του άνοιξε κάποιος.»

Ο Μόσχος κοίταξε ξανά την πόρτα.

«Και αυτό είναι πολύ πιο ενδιαφέρον από μια παραβίαση.»

Ο υπεύθυνος βρήκε τελικά το παλιό κλειδί μέσα σε έναν φάκελο του αρχείου.

Δεν υπήρχε ένδειξη ότι είχε χρησιμοποιηθεί πρόσφατα.

Ούτε μπορούσαν να ξέρουν αν υπήρχε άλλο αντίγραφο.

Αυτό όμως αρκούσε για να αλλάξει η εικόνα.

Δεν έψαχναν πλέον έναν άγνωστο που είχε παραβιάσει έναν κλειδωμένο χώρο.

Έψαχναν κάποιον που μπορεί να είχε **νόμιμη ή παλιά πρόσβαση**.

Ο Μόσχος έδωσε οδηγία να φωτογραφηθεί η πόρτα πριν την ανοίξουν.

Μετά ο υπεύθυνος χρησιμοποίησε το κλειδί.

Η κλειδαριά αντιστάθηκε.

Χρειάστηκε δεύτερη προσπάθεια.

Η πόρτα άνοιξε με έναν βαθύ, ξηρό ήχο.

Το εσωτερικό ήταν μικρό.

Η μυρωδιά της υγρασίας ήταν έντονη.

Στους τοίχους υπήρχαν σημάδια από χρόνια εγκατάλειψης.

Στον απέναντι τοίχο υπήρχε μια άδεια ξύλινη βάση.

Η Ελένη σταμάτησε.

«Εδώ ήταν εικόνα.»

Ο Μόσχος πλησίασε.

«Πώς το ξέρεις;»

«Το σχήμα στον τοίχο.»

Πράγματι, το χρώμα γύρω από ένα ορθογώνιο σημείο ήταν διαφορετικό.

Η εικόνα είχε λείψει.

Η Ελένη άνοιξε τις παλιές φωτογραφίες.

Στην ίδια φωτογραφία που είχαν βρει στο αρχείο, η εικόνα βρισκόταν εκεί.

«Υπήρχε.»

Ο Μόσχος κοίταξε την άδεια βάση.

«Άρα μεταφέρθηκε.»

«Ναι.»

«Πότε;»

Η Ελένη κοίταξε την καταχώριση.
«Δεν το ξέρουμε ακόμη.»
Ο Μανιάτης κοίταξε τον χώρο.
«Και τώρα πού είναι;»
Ο Μόσχος δεν απάντησε.
Κοίταξε την άδεια θέση.
Κάποιος είχε αποφασίσει να φύγει η εικόνα από εδώ.
Και κάποιος είχε καταγράψει τη μεταφορά.
Στο αρχείο, λίγες ώρες αργότερα, άνοιξαν τον σχετικό φάκελο.
Βρήκαν την εικόνα με τον αριθμό καταχώρισης.
Δεν υπήρχε όνομα αγίου.
Ούτε πλήρης περιγραφή.
Μόνο ο αριθμός και μια παλιά φωτογραφία.
Η Ελένη τον έγραψε στο σημειωματάριο.
Ο υπεύθυνος έφερε έναν δεύτερο φάκελο.
Μέσα υπήρχε ένα έντυπο μεταφοράς.
Ο Μόσχος διάβασε.
«Μεταφορά για φύλαξη.»
Η ίδια φράση.
«Πότε;» ρώτησε.
Ο υπεύθυνος έδειξε την ημερομηνία.
Ήταν αρκετά παλιά.
«Και πού μεταφέρθηκε;»
Ο άνδρας γύρισε το έντυπο.
Η γραμμή υπήρχε.
Αλλά το μελάνι είχε περαστεί από πάνω.

Όχι σαν μια πρόχειρη διόρθωση.

Μια παχιά μαύρη γραμμή κάλυπτε ακριβώς το σημείο όπου θα έπρεπε να αναφέρεται ο προορισμός.

Η Ελένη πλησίασε.

«Αυτό έγινε επίτηδες.»

Ο Μόσχος δεν απάντησε.

Κοίταξε τη γραμμή.

«Μπορεί να ήταν παλιότερη διόρθωση.»

«Μπορεί.»

«Μπορεί όμως και να έκρυψαν τον προορισμό.»

Η Ελένη φωτογράφησε το έγγραφο.

«Μπορούμε να το διαβάσουμε;»

«Όχι χωρίς ειδικό εξοπλισμό», είπε ο υπεύθυνος.

Ο Μόσχος έγνεψε.

«Τότε δεν θα προσπαθήσουμε να το διαβάσουμε εδώ.»

Έκλεισε τον φάκελο.

«Θα ψάξουμε ποιος είχε πρόσβαση στην καταχώριση.»

Πριν φύγουν, ο υπεύθυνος έφερε ακόμη ένα παλιό βιβλίο.

«Αυτό βρέθηκε μαζί με τον φάκελο.»

Ο Μόσχος το άνοιξε.

Δεν είχε πολλές καταχωρίσεις.

Μόνο ονόματα και ημερομηνίες.

Στο τέλος υπήρχε μια σύντομη σημείωση.

«Η εικόνα μεταφέρθηκε για φύλαξη. Να μη ζητηθεί χωρίς λόγο.»

Ο Μόσχος τη διάβασε δύο φορές.

«Χωρίς λόγο.»

Η Ελένη τον κοίταξε.

«Τι;»

«Ποιος αποφασίζει ποιος είναι ο λόγος;»

Κανείς δεν απάντησε.

Ο Μόσχος έκλεισε αργά το βιβλίο.

«Θέλω να μάθω ποιος ζήτησε τελευταία φορά πρόσβαση σε αυτή την εικόνα.»

Ο υπεύθυνος τον κοίταξε.

«Αυτό θα χρειαστεί χρόνο.»

«Έχουμε χρόνο.»

Μικρή παύση.

«Αλλά όχι πολύ.»

Βγήκαν από το αρχείο αργά.

Ο ουρανός είχε αρχίσει να σκοτεινιάζει.

Η Ελένη κρατούσε τις φωτογραφίες.

Ο Μανιάτης περπατούσε δίπλα στον Μόσχο.

«Αν η εικόνα είναι η ίδια...»

«Δεν ξέρουμε ότι είναι.»

«Αν είναι.»

Ο Μόσχος δεν απάντησε.

«Τότε κάποιος την είχε δει πριν από εμάς.»

«Ναι.»

«Και κάποιος την πήρε από το παρεκκλήσι.»

«Ναι.»

«Και κάποιος έκρυψε πού πήγε.»

Ο Μόσχος σταμάτησε.

«Αυτό ξέρουμε.»

«Και τώρα;»

Ο Μόσχος κοίταξε το κτίριο πίσω τους.

«Τώρα θα βρούμε ποιος την αναζήτησε τελευταίος.»

Η Ελένη τους περίμενε λίγο πιο μπροστά.

«Έχω μια σκέψη.»

«Πες την.»

«Αν κάποιος ζήτησε πρόσβαση στην εικόνα, ίσως ζήτησε και πρόσβαση στο χειρόγραφο.»

Ο Μόσχος την κοίταξε.

«Και τότε;»

«Τότε δεν ψάχνουμε πλέον μόνο έναν τόπο.»

Έκανε μια μικρή παύση.

«Ψάχνουμε έναν άνθρωπο που κινήθηκε ανάμεσα στα ίδια στοιχεία.»

Ο Μόσχος έβγαλε το σημειωματάριό του.

Έγραψε:

ΕΙΚΟΝΑ

ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΟ

ΤΑ ΤΕΣΣΕΡΑ

ΠΡΟΣΒΑΣΗ

ΠΟΙΟΣ;

Έκλεισε το σημειωματάριο.

Δεν είχαν ακόμη όνομα.

Δεν είχαν ακόμη τον προορισμό της εικόνας.

Δεν είχαν απόδειξη ότι ο άνθρωπος στην πόρτα είχε μπει πρόσφατα.

Είχαν όμως κάτι πιο χρήσιμο.

Τρεις μικρές ενδείξεις στο ίδιο σημείο.

Μια παλιά πρόσβαση.

Μια εικόνα που είχε μετακινηθεί.

Και έναν προορισμό που κάποιος είχε φροντίσει να μη διαβάζεται.

Η έρευνα είχε μόλις αποκτήσει συγκεκριμένη κατεύθυνση.

Όχι προς έναν τόπο.

Προς έναν άνθρωπο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 14

ΠΟΙΟΣ ΕΙΧΕ ΕΡΘΕΙ ΠΡΙΝ

Το επόμενο πρωί ο Μόσχος ζήτησε να δει ξανά το αρχείο.

Όχι το παρεκκλήσι.

Ούτε τη φωτογραφία.

Το βιβλίο πρόσβασης.

Ο υπεύθυνος τον κοίταξε απορημένος.

«Τι ακριβώς ψάχνετε;»

«Ποιος είχε ζητήσει να δει την εικόνα.»

«Δεν κρατάμε πάντα τέτοιες καταχωρίσεις.»

«Τότε θέλω να δω τι κρατάτε.»

Ο άνδρας έμεινε για λίγο σιωπηλός.

«Υπάρχουν παλιά βιβλία επισκεπτών. Αιτήματα πρόσβασης. Μεταφορές υλικού. Δεν είναι όλα συγκεντρωμένα.»

«Αυτό ακριβώς ψάχνουμε.»

Η Ελένη είχε ήδη βγάλει το σημειωματάριό της.

«Και το δεύτερο κλειδί.»

Ο υπεύθυνος την κοίταξε.

«Τι γίνεται με αυτό;»

«Ποιος το είχε.»

«Σας είπα. Δεν θυμάμαι.»

Ο Μόσχος έδειξε την πόρτα.

«Δεν χρειάζεται να θυμάστε. Χρειάζεται να το βρούμε.»

Το πρώτο βιβλίο ήταν παλιό.

Οι σελίδες του είχαν κιτρινίσει και σε αρκετά σημεία τα μελάνια είχαν ξεθωριάσει.

Ο υπεύθυνος το άφησε πάνω στο τραπέζι.

«Αυτό είναι για ερευνητές και επισκέπτες.»

Η Ελένη γύριζε τις σελίδες αργά.

Ο Μόσχος παρακολουθούσε τα ονόματα.

Άλλοι είχαν έρθει για φωτογραφίες.

Άλλοι για έρευνα.

Κάποιοι είχαν ζητήσει συγκεκριμένα χειρόγραφα.

Οι περισσότερες καταχωρίσεις ήταν σύντομες.

Όνομα.

Ημερομηνία.

Σκοπός επίσκεψης.

Τίποτα περισσότερο.

«Η εικόνα πώς καταχωριζόταν;» ρώτησε ο Μόσχος.

«Με τον αριθμό της.»

«Και ο αριθμός;»

Η Ελένη τον είχε ήδη βρει.

Τον έδειξε με το δάχτυλο.

«Αυτός.»

Ο Μόσχος κοίταξε τη σελίδα.

«Ψάξε τον.»

«Το κάνω.»

Πέρασαν αρκετά λεπτά.

Δεν υπήρχε τίποτα.

Η ίδια καταχώριση επανεμφανιζόταν σε δύο διαφορετικά αρχεία, αλλά καμία δεν έδινε όνομα ανθρώπου που να είχε ζητήσει ειδικά την εικόνα.

Ο Μανιάτης, που στεκόταν λίγο πιο πίσω, είπε:

«Μήπως δεν τη ζήτησε κανείς;»

Ο Μόσχος σήκωσε το βλέμμα.

«Τότε γιατί μεταφέρθηκε;»

«Μπορεί να μεταφέρθηκε για συντήρηση.»

Η Ελένη γύρισε προς τον υπεύθυνο.

«Υπάρχει αρχείο συντήρησης;»

«Ναι.»

«Θέλω να το δω.»

Το δεύτερο αρχείο ήταν λεπτότερο.

Περιείχε αναφορές για αντικείμενα που είχαν μετακινηθεί, καθαριστεί ή δοθεί προσωρινά για φύλαξη.

Η εικόνα υπήρχε.

Αλλά η καταχώριση ήταν διαφορετική από εκείνη που είχαν δει την προηγούμενη ημέρα.

Η Ελένη διάβασε δυνατά:

«Μεταφορά για φύλαξη.»

Ο Μόσχος πλησίασε.

«Η ημερομηνία;»

«Εδώ.»

«Και ποιος την ενέκρινε;»

Η Ελένη κοίταξε τη γραμμή.

«Υπογραφή.»

«Όνομα;»

«Μόνο αρχικά.»

Ο Μόσχος έσκυψε.

Τα αρχικά δεν του έλεγαν τίποτα.

«Υπάρχει πλήρες όνομα κάπου αλλού;»

Ο υπεύθυνος έγνεψε.

«Στα διοικητικά.»

«Φέρτε τα.»

Ο άνδρας έφυγε.

Ο Μανιάτης κοίταξε τον Μόσχο.

«Αρχίζουμε να βρίσκουμε γραφειοκρατία.»

«Αυτό είναι καλό.»

«Γιατί;»

«Γιατί η γραφειοκρατία αφήνει ίχνη.»

Το διοικητικό αρχείο χρειάστηκε περισσότερη ώρα.

Υπήρχαν αποφάσεις, εντολές, πρωτόκολλα και παλιές υπηρεσιακές σημειώσεις.

Η Ελένη τα έβαζε σε σειρά.

Ημερομηνία μεταφοράς.

Υπογραφή.

Αριθμός πρωτοκόλλου.

Παραλήπτης.

Όσπου σταμάτησε.

«Εδώ.»

Ο Μόσχος πλησίασε.

Στην καταχώριση υπήρχε ένα ονοματεπώνυμο.

Νικόλαος Δεμερτζής.

Δίπλα υπήρχε η ένδειξη:

εξωτερικός συνεργάτης.

Ο Μόσχος το σημείωσε.

«Ποιος είναι;»

Ο υπεύθυνος ανασήκωσε τους ώμους.

«Ήταν ιστορικός ερευνητής. Είχε συνεργαστεί με το αρχείο.»

«Είναι ακόμη ενεργός;»

«Δεν ξέρω.»

Η Ελένη συνέχισε να διαβάζει.

«Εδώ υπάρχει κάτι άλλο.»

Σε μεταγενέστερη ημερομηνία υπήρχε νέα καταχώριση.

Το ίδιο όνομα.

Όχι όμως για την εικόνα.

Για το χειρόγραφο.

Ο Μόσχος κοίταξε την Ελένη.

«Πότε;»

«Τρεις μήνες μετά τη μεταφορά της εικόνας.»

«Τι ζήτησε;»

«Πρόσβαση σε παλαιό θρησκευτικό υλικό της περιοχής.»

«Ποιο;»

Η Ελένη διάβασε τη γραμμή.

«Δεν αναφέρεται συγκεκριμένο αντικείμενο.»

Ο Μόσχος πήρε το χαρτί.

«Τότε γιατί μας ενδιαφέρει;»

«Γιατί η ημερομηνία είναι κοντά.»

«Πόσο;»

«Τρεις μήνες.»

Ο Μόσχος δεν απάντησε.

Τρεις μήνες δεν ήταν αρκετοί για να θεωρήσουν ότι υπήρχε σύνδεση.

Αλλά ήταν αρκετοί για να μην την αγνοήσουν.

«Θέλω να μάθω αν ο Δεμερτζής είχε πάρει το δεύτερο κλειδί.»

Ο υπεύθυνος τον κοίταξε.

«Αυτό δεν υπάρχει στα αρχεία.»

«Ψάξτε.»

«Πού;»

«Στις παλιές παραδόσεις κλειδιών.»

Ο άνδρας χαμογέλασε αμήχανα.

«Δεν νομίζω ότι κρατούσαμε τέτοιο αρχείο.»

«Δεν νομίζετε;»

«Δεν μπορώ να είμαι βέβαιος.»

«Τότε ψάξτε.»

Το μεσημέρι είχαν μπροστά τους τρία διαφορετικά στοιχεία.

Το πρώτο ήταν βέβαιο.

Ο Νικόλαος Δεμερτζής είχε ζητήσει πρόσβαση στην εικόνα.

Το δεύτερο ήταν επίσης βέβαιο.

Είχε ζητήσει αργότερα πρόσβαση σε παλαιό υλικό της ίδιας περιοχής.

Το τρίτο δεν ήταν καθόλου βέβαιο.

Δεν υπήρχε απόδειξη ότι είχε πάρει το δεύτερο κλειδί.

Ο Μανιάτης κοίταξε τις σημειώσεις.

«Άρα έχουμε άνθρωπο.»

«Έχουμε όνομα», είπε ο Μόσχος.

«Δεν είναι το ίδιο;»

«Όχι.»

«Γιατί;»

«Γιατί μπορεί να είναι απλώς ερευνητής.»

Η Ελένη συμφώνησε.

«Και μπορεί να μην έχει καμία σχέση με αυτό που ψάχνουμε.»

Ο Μόσχος έγνεψε.

«Γι' αυτό δεν θα τον κυνηγήσουμε ακόμη.»

Ο Μανιάτης συνοφρυώθηκε.

«Έχουμε όνομα και δεν θα τον ψάξουμε;»

«Θα τον ψάξουμε.»

«Τότε;»

«Πρώτα θα ψάξουμε το αρχείο του.»

Βρήκαν τον φάκελο του Δεμερτζή σε διαφορετικό τμήμα.

Ήταν λεπτός.

Πολύ λεπτός για άνθρωπο που είχε συνεργαστεί για χρόνια με το αρχείο.

Μέσα υπήρχαν δύο επιστολές, μια παλιά σύμβαση και μερικές φωτοτυπίες.

Καμία φωτογραφία.

Καμία αναλυτική βιογραφία.

Μόνο ένας αριθμός τηλεφώνου που δεν ίσχυε πλέον.

Η Ελένη κράτησε τη σύμβαση.

«Δες αυτό.»

Ο Μόσχος διάβασε.

Ο Δεμερτζής είχε συνεργαστεί σε καταγραφή παλιών θρησκευτικών αντικειμένων.

«Πότε;»

«Πριν από έντεκα χρόνια.»

«Και μετά;»

«Τίποτα.»

Η Ελένη γύρισε την τελευταία σελίδα.

Εκεί υπήρχε μια χειρόγραφη σημείωση.

Μία μόνο φράση.

«Ζήτησε πρόσθετη πρόσβαση σε υλικό που δεν περιλαμβανόταν στην αρχική έρευνα.»

Ο Μόσχος κοίταξε τη φράση για αρκετή ώρα.

«Ποιος το έγραψε;»

Ο υπεύθυνος δεν ήξερε.

«Υπάρχει υπογραφή;»

«Όχι.»

«Ημερομηνία;»

«Όχι.»

Ο Μόσχος έκλεισε τον φάκελο.

«Δεν μου αρέσει.»

Ο Μανιάτης τον κοίταξε.

«Τι;»

«Οι ανώνυμες σημειώσεις.»

Το απόγευμα ο υπεύθυνος επέστρεψε.

Κρατούσε ένα μικρό μεταλλικό κουτί.

Το ακούμπησε στο τραπέζι.

«Το βρήκα.»

Ο Μόσχος πλησίασε.

«Τι είναι;»

«Παλιό αρχείο κλειδιών.»

Άνοιξε το κουτί.

Μέσα υπήρχαν μικρές μεταλλικές ετικέτες.

Κάθε μία είχε έναν αριθμό.

Ο υπεύθυνος πήρε μία.

«Το παρεκκλήσι είναι αυτό.»

Ο Μόσχος κοίταξε την ετικέτα.

«Υπάρχει δεύτερο;»

Ο άνδρας έψαξε.

Βρήκε άλλη μία.

«Αυτό είναι το δεύτερο.»

«Σε ποιον είχε δοθεί;»

Ο υπεύθυνος κοίταξε την πίσω πλευρά.

Υπήρχε ένα όνομα.

Ο Μόσχος περίμενε.

Ο άνδρας το διάβασε.

«Νικόλαος Δεμερτζής.»

Κανείς δεν μίλησε.

Για λίγα δευτερόλεπτα ακούστηκε μόνο ο ανεμιστήρας του παλιού υπολογιστή.

Ο Μανιάτης έσκυψε.

«Άρα είχε κλειδί.»

Ο Μόσχος δεν απάντησε αμέσως.

Κοίταξε την ετικέτα.

«Είχε.»

«Και το επέστρεψε;»

Ο υπεύθυνος κοίταξε το αρχείο.

«Δεν υπάρχει καταχώριση επιστροφής.»

Η Ελένη σήκωσε το βλέμμα.

«Τι σημαίνει αυτό;»

«Ότι δεν ξέρουμε αν το επέστρεψε.»

Ο Μόσχος πήρε το σημειωματάριό του.

Έγραψε:

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΔΕΜΕΡΤΖΗΣ

ΕΙΚΟΝΑ

ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΟ

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΛΕΙΔΙ

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ: ΑΓΝΩΣΤΗ

Έβαλε μια γραμμή κάτω από το όνομα.

«Τώρα έχουμε λόγο να τον ψάξουμε.»

Δεν τηλεφώνησαν στον Δεμερτζή.

Όχι ακόμη.

Ο Μόσχος ζήτησε πρώτα να μάθουν πού βρισκόταν σήμερα.

Η Ελένη άνοιξε τον υπολογιστή.

«Θα χρειαστώ λίγο χρόνο.»

«Πάρε τον.»

«Αν έχει μετακομίσει;»

«Θα βρούμε πού πήγε.»

«Και αν δεν θέλει να μιλήσει;»

Ο Μόσχος την κοίταξε.

«Τότε θα έχουμε μάθει κάτι ακόμη.»

Ο Μανιάτης χαμογέλασε.

«Πάλι δεν έχουμε λύση.»

Ο Μόσχος έκλεισε το σημειωματάριο.

«Δεν ψάχνουμε λύση.»

«Τι ψάχνουμε;»

«Ανθρωπο.»

Έξω είχε αρχίσει να βραδιάζει.

Η ομάδα έμεινε για λίγο σιωπηλή.

Ο Μόσχος κοίταξε ξανά το όνομα.

Ο Δεμερτζής δεν ήταν ακόμη ο άνθρωπός τους.

Ήταν απλώς ο πρώτος άνθρωπος που είχε αφήσει αρκετά ίχνη ώστε να αξίζει να τον ακολουθήσουν.

Και αυτό, για πρώτη φορά, ήταν κάτι διαφορετικό.

Δεν είχαν πια μόνο ένα αντικείμενο.

Δεν είχαν μόνο ένα χειρόγραφο.

Είχαν μια διαδρομή.

Κάποιος είχε δει την εικόνα.

Κάποιος είχε ζητήσει το χειρόγραφο.

Κάποιος είχε πάρει το δεύτερο κλειδί.

Και το σημαντικότερο:

δεν υπήρχε ακόμη καμία καταχώριση ότι το είχε επιστρέψει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 15

ΤΟ ΙΧΝΟΣ ΤΗΣ ΙΩΑΝΝΑΣ

Ο Μόσχος δεν ήθελε να τηλεφωνήσει στον Δεμερτζή.

Όχι ακόμη.

Το όνομα υπήρχε πλέον μπροστά τους, μαζί με αρκετά στοιχεία ώστε να δικαιολογεί έρευνα.

Όχι όμως αρκετά ώστε να δικαιολογεί κατηγορία.

Αυτό ήταν το όριο.

Και ο Μόσχος δεν είχε σκοπό να το περάσει.

Στο μικρό γραφείο που τους είχε παραχωρηθεί, η Ελένη είχε ανοίξει μπροστά της τον υπολογιστή.

Ο Μανιάτης στεκόταν όρθιος πίσω της.

Ο Βελισσάρης είχε απλώσει πάνω στο τραπέζι τις φωτογραφίες από το παρεκκλήσι.

Την πόρτα.

Την κλειδαριά.

Το καθαρό σημείο στο κατώφλι.

Την άδεια βάση της εικόνας.

Και, δίπλα σε όλα αυτά, τη φωτογραφία από το αρχείο.

Ο Μόσχος στεκόταν απέναντι.

«Ξεκίνα από το παλιότερο», είπε.

Η Ελένη γύρισε προς το μέρος του.

«Τον Δεμερτζή;»

«Όχι. Τη συνεργασία του.»

«Έχω ήδη βρει κάποια πράγματα.»

«Τι πράγματα;»

«Συμμετείχε σε καταγραφή θρησκευτικών αντικειμένων πριν από έντεκα χρόνια. Δεν ήταν υπάλληλος. Εξωτερικός συνεργάτης.»

«Το ξέρουμε.»

«Υπάρχει όμως και κάτι που δεν είδαμε χθες.»

Ο Μόσχος πλησίασε.

Η Ελένη άνοιξε ένα παλιό ψηφιοποιημένο αρχείο.

«Η ομάδα του δεν ήταν μόνος του.»

Στην οθόνη εμφανίστηκε μια λίστα ονομάτων.

Τέσσερα συνολικά.

Ο Δεμερτζής ήταν πρώτος.

Δίπλα του υπήρχαν δύο ονόματα και ένα ακόμη, που είχε σημειωθεί ως βοηθητικό προσωπικό.

Ο Μόσχος διάβασε.

«Τι ρόλο είχαν;»

«Δεν διευκρινίζεται.»

«Ποιος υπέγραψε την τελική καταγραφή;»

«Ο Δεμερτζής.»

«Οι άλλοι;»

«Συμμετείχαν στην έρευνα.»

Ο Μόσχος κοίταξε ξανά τη λίστα.

«Τα ονόματα.»

Η Ελένη τα διάβασε.

Το ένα δεν σήμαινε τίποτα.

Το δεύτερο επίσης.

Στο τρίτο σταμάτησε.

«Ιωάννα Μεταξά.»

Ο Μόσχος σήκωσε το βλέμμα.

«Πάλι.»

«Ναι.»

Ο Μανιάτης πλησίασε.

«Την ξέρουμε;»

«Όχι», είπε ο Μόσχος.

Η Ελένη όμως δεν έκλεισε την οθόνη.

«Αλλά το όνομα εμφανίζεται και αλλού.»

«Πού;»

«Σε μεταγενέστερο αρχείο.»

Άνοιξε δεύτερο έγγραφο.

Η ίδια γυναίκα.

Το ίδιο όνομα.

Αυτή τη φορά σε αίτημα πρόσβασης.

Ο Μόσχος έσκυψε.

«Πότε;»

Η Ελένη έδειξε την ημερομηνία.

«Δύο χρόνια μετά.»

«Τι ζήτησε;»

«Το ίδιο υλικό.»

«Ποιο ακριβώς;»

«Θρησκευτικά αντικείμενα της περιοχής και παλιά χειρόγραφα.»

Ο Μανιάτης κοίταξε τον Μόσχο.

«Αυτό αρχίζει να γίνεται ενδιαφέρον.»

«Αρχίζει», είπε ο Μόσχος.

«Δεν είναι αρκετό;»

«Όχι.»

«Γιατί;»

Ο Μόσχος έδειξε την οθόνη.

«Γιατί δύο άνθρωποι μπορούν να ενδιαφέρονται για το ίδιο ιστορικό υλικό χωρίς να έχουν καμία σχέση μεταξύ τους.»

Η Ελένη συμφώνησε.

«Χρειαζόμαστε κάτι που να τους συνδέει μετά.»

«Ψάξε.»

Η έρευνα κράτησε περισσότερο απ' όσο περίμεναν.

Οι παλιές καταχωρίσεις ήταν αποσπασματικές.

Ονόματα χωρίς διευθύνσεις.

Αιτήματα χωρίς συνέχεια.

Σημειώσεις χωρίς υπογραφή.

Σε ένα αρχείο η Ιωάννα Μεταξά εμφανιζόταν ως ερευνήτρια.

Σε άλλο ως συνεργάτης.

Σε τρίτο απλώς ως επισκέπτρια.

«Δεν έχει σταθερή ιδιότητα», είπε η Ελένη.

«Η δεν την κατέγραφαν σταθερά», απάντησε ο Μόσχος.

«Σωστό.»

Άνοιξε άλλη σελίδα.

«Εδώ υπάρχει κάτι.»

«Τι;»

«Μια δημοσίευση.»

Ο Μόσχος περίμενε.

«Για παλιά θρησκευτικά κειμήλια στη Στερεά Ελλάδα.»

«Όνομα συγγραφέα;»

«Δεμερτζής.»

«Η Ιωάννα;»

«Συντονίστρια έρευνας.»

Ο Μανιάτης έσκυψε.

«Άρα δούλευαν μαζί.»

«Ναι.»

Ο Μόσχος δεν φάνηκε ικανοποιημένος.

«Πότε δημοσιεύτηκε;»

«Έναν χρόνο μετά την πρώτη καταγραφή.»

«Και τι αναφέρει;»

Η Ελένη διάβασε γρήγορα.

«Μιλάει για τη μετακίνηση αντικειμένων από μικρά παρεκκλήσια σε ασφαλέστερους χώρους. Για εικόνες, χειρόγραφα, παλιά λειτουργικά αντικείμενα.»

«Τίποτα άλλο;»

«Υπάρχει μια παράγραφος που δεν μου αρέσει.»

«Ποια;»

Η Ελένη έκανε μεγέθυνση.

«Αναφέρει ότι ορισμένα αντικείμενα δεν μπορούν να αξιολογηθούν μόνο από την προέλευσή τους, αλλά από τη σχέση τους με άλλα στοιχεία του ίδιου τόπου.»

Ο Μόσχος έμεινε ακίνητος.

«Ξαναδιάβασέ το.»

Η Ελένη το διάβασε.

Ο Μανιάτης κοίταξε τις φωτογραφίες πάνω στο τραπέζι.

Δέντρο.

Πέτρα.

Νερό.

Ύψος.

Τα τέσσερα που είχαν βρει στο χειρόγραφο.

«Αυτό είναι...» άρχισε.

«Όχι», τον έκοψε ο Μόσχος.

«Δεν είναι;»

«Είναι μια ομοιότητα.»

«Μεγάλη ομοιότητα.»

«Ακόμη ομοιότητα.»

Η Ελένη τον κοίταξε.

«Θες να ψάξω αν οι τέσσερις λέξεις υπήρχαν στη δημοσίευση;»

«Ναι.»

Δεν υπήρχαν.

Ούτε οι τέσσερις μαζί.

Ούτε με την ίδια σειρά.

Υπήρχαν όμως δύο.

Νερό.

Πέτρα.

Ο Μόσχος έγειρε πίσω στην καρέκλα.

«Τίποτα.»

Η Ελένη τον κοίταξε.

«Δεν θα έλεγα τίποτα.»

«Γιατί;»

«Γιατί η δημοσίευση γράφτηκε πριν από έντεκα χρόνια. Το χειρόγραφο που βρήκαμε είναι παλαιότερο.»

«Άρα;»

«Άρα οι δύο λέξεις δεν αποδεικνύουν ότι πήραν κάτι από το χειρόγραφο.»

Ο Μόσχος χαμογέλασε ελαφρά.

«Αυτό είναι το σωστό.»

«Τι;»

«Να ψάχνεις πρώτα πώς μπορεί να μην ισχύει η υπόθεση.»

Ο Μανιάτης πήρε μια καρέκλα.

«Και αν τελικά ισχύει;»

«Τότε θα έχουμε λόγο να το πούμε.»

Λίγο αργότερα η Ελένη βρήκε μια παλιά διεύθυνση.

Όχι του Δεμερτζή.

Της Ιωάννας.

«Εδώ.»

Ο Μόσχος πλησίασε.

«Τι είναι;»

«Μια παλιά αίτηση συνεργάτη. Έχει διεύθυνση κατοικίας.»

«Πόσο παλιά;»

«Δώδεκα χρόνια.»

«Υπάρχει νεότερη;»

«Όχι.»

«Άρα δεν ξέρουμε πού βρίσκεται.»

«Όχι.»

Ο Μόσχος κοίταξε τη διεύθυνση.

«Κράτησέ την.»

Η Ελένη συνέχισε.

«Υπάρχει και κάτι άλλο.»

«Πάλι;»

«Η Ιωάννα δεν σταμάτησε να ασχολείται με το αντικείμενο μετά τη δημοσίευση.»

«Πώς το ξέρεις;»

«Υπάρχουν τρεις ακόμη αναφορές σε αιτήματα πρόσβασης.»

«Πού;»

«Σε διαφορετικά αρχεία.»

«Τι ζητούσε;»

«Πάντα κάτι παρόμοιο.»

«Χειρόγραφα;»

«Ναι.»

«Εικόνες;»

«Μερικές.»

«Και τι άλλο;»

Η Ελένη έκανε παύση.

«Τοπικές καταγραφές.»

Ο Μόσχος την κοίταξε.

«Δηλαδή;»

«Παλιά τοπωνύμια. Μικρά παρεκκλήσια. Πηγές. Μονοπάτια.»

Ο Μόσχος δεν μίλησε.

Ο Μανιάτης κοίταξε το χαρτί.

«Αυτό είναι αρκετά συγκεκριμένο.»

«Είναι», είπε ο Μόσχος.

«Τώρα έχουμε άνθρωπο;»

«Έχουμε δεύτερο άνθρωπο.»

«Τι εννοείς;»

«Ο Δεμερτζής είναι ο άνθρωπος που είχε πρόσβαση στην εικόνα και στο κλειδί.»

Έδειξε το όνομα στην οθόνη.

«Η Μεταξά είναι άνθρωπος που ενδιαφερόταν για τα ίδια στοιχεία.»

Η Ελένη πρόσθεσε:

«Και συνεργάστηκε μαζί του.»

«Αυτό είναι το πρώτο πραγματικό σημείο σύνδεσης», είπε ο Μόσχος.

Το απόγευμα αποφάσισαν να επικοινωνήσουν με έναν παλιό υπάλληλο του αρχείου.

Ήταν ο άνθρωπος που είχε αναφέρει ο υπεύθυνος την προηγούμενη ημέρα.

Ο Μόσχος ήθελε να ακούσει τη μνήμη του πριν βγάλει οποιοδήποτε συμπέρασμα από τα χαρτιά.

Τον συνάντησαν σε ένα μικρό καφέ, μακριά από το κτίριο του αρχείου.

Ο άνδρας ήταν πάνω από εξήντα.

Κρατούσε έναν φάκελο.

«Δεν ξέρω αν μπορώ να σας βοηθήσω.»

«Δεν ξέρουμε ούτε εμείς», είπε ο Μόσχος.

Ο άνδρας χαμογέλασε.

«Αυτό είναι καλό σημάδι.»

Κάθισαν.

Ο Μόσχος δεν ανέφερε αμέσως το όνομα της Ιωάννας.

Έβγαλε πρώτα τη φωτογραφία της εικόνας.

«Τη θυμάστε;»

Ο άνδρας την κοίταξε.

«Ναι.»

«Πότε την είδατε τελευταία φορά;»

«Πριν μεταφερθεί.»

«Ποιος την είχε ζητήσει;»

Ο άνδρας συνοφρυώθηκε.

«Δεν θυμάμαι.»

«Ο Δεμερτζής;»

Η έκφρασή του άλλαξε ελάχιστα.

«Ναι.»

«Και η Ιωάννα Μεταξά;»

Ο άνδρας δεν απάντησε αμέσως.

Ο Μόσχος το πρόσεξε.

«Τη γνωρίζετε;»

«Την έχω δει.»

«Δούλευε μαζί με τον Δεμερτζή;»

«Για ένα διάστημα.»

«Πόσο;»

«Αρκετό.»

«Είχε σχέση με την εικόνα;»

«Δεν μπορώ να ξέρω.»

«Την είδατε να τη ζητά;»

Ο άνδρας κοίταξε τη φωτογραφία ξανά.

«Όχι.»

Ο Μόσχος έμεινε σιωπηλός.

Ο άνδρας πρόσθεσε:

«Αλλά θυμάμαι κάτι.»

«Τι;»

«Η Μεταξά δεν ενδιαφερόταν τόσο για τα αντικείμενα.»

«Τότε για τι;»

«Για το πού βρίσκονταν πριν.»

Η Ελένη, που κρατούσε σημειώσεις, σταμάτησε.

«Τι εννοείτε;»

«Ρωτούσε για τους τόπους.»

«Ποιους τόπους;»

«Από πού είχε έρθει το κάθε αντικείμενο. Ποιος ναός. Ποιο παρεκκλήσι. Ποια πηγή. Ποια παλιά διαδρομή.»

Ο Μόσχος τον κοίταξε.

«Γιατί;»

Ο άνδρας ανασήκωσε τους ώμους.

«Δεν ξέρω.»

«Και ο Δεμερτζής;»

«Ο Δεμερτζής ήταν πιο πρακτικός.»

«Δηλαδή;»

«Έψαχνε τα αντικείμενα.»

Μικρή παύση.

«Η Μεταξά έψαχνε τις σχέσεις τους.»

Ο Μόσχος κράτησε το βλέμμα του πάνω του.

«Είστε βέβαιος;»

«Όσο μπορώ να είμαι μετά από τόσα χρόνια.»

Αυτό ήταν αρκετό.

Όχι ως απόδειξη.

Ως κατεύθυνση.

Στον δρόμο της επιστροφής κανείς δεν μιλούσε για λίγα λεπτά.

Ο Μανιάτης έσπασε πρώτος τη σιωπή.

«Άρα η Ιωάννα έψαχνε τις σχέσεις.»

«Έτσι είπε.»

«Και εμείς τώρα κάνουμε ακριβώς το ίδιο.»

«Ναι.»

«Δεν σου φαίνεται περίεργο;»

Ο Μόσχος κοίταξε έξω από το παράθυρο.

«Μου φαίνεται χρήσιμο.»

Η Ελένη άνοιξε ξανά το σημειωματάριό της.

«Έχουμε όμως ένα πρόβλημα.»

«Ποιο;»

«Δεν ξέρουμε αν η Ιωάννα συνέχισε την έρευνα.»

«Δεν ξέρουμε.»

«Δεν ξέρουμε πού βρίσκεται.»

«Όχι.»

«Δεν ξέρουμε αν έχει σχέση με την εικόνα σήμερα.»

«Όχι.»

Ο Μόσχος γύρισε προς το μέρος της.

«Αλλά ξέρουμε κάτι.»

«Τι;»

«Ότι πριν από εμάς υπήρχαν άνθρωποι που έψαχναν τα ίδια πράγματα.»

Η Ελένη έγνεψε.

«Και κάποιος από αυτούς είχε κλειδί.»

«Ακριβώς.»

Το βράδυ η Ελένη έκανε ακόμη μία αναζήτηση.

Αυτή τη φορά δεν έψαξε το όνομα της Ιωάννας.

Έψαξε τα αιτήματά της.

Ημερομηνίες.

Τόπους.

Αρχεία.

Παλιές καταγραφές.

Ένα από τα αιτήματα είχε γίνει λίγο πριν από την τελευταία συνεργασία της με τον Δεμερτζή.

Το αντικείμενο δεν αναφερόταν.

Μόνο μια φράση:

«Έρευνα συσχετισμού τοπικών σημείων και θρησκευτικού υλικού.»

Η Ελένη σταμάτησε.

«Μόσχο.»

Εκείνος πλησίασε.

Διάβασε τη φράση.

«Πότε είναι;»

«Έναν μήνα πριν φύγει από την ομάδα του Δεμερτζή.»

«Και μετά;»

«Μετά σταματούν οι καταχωρίσεις της.»

«Τελείως;»

«Ναι.»

«Γιατί;»

«Δεν ξέρω.»

Ο Μόσχος κοίταξε την οθόνη.

Ένας μήνας πριν.

Μετά σιωπή.

«Ψάξε αν υπάρχει κάποια τελευταία καταχώριση.»

Η Ελένη το έκανε.

«Υπάρχει.»

«Τι λέει;»

«Δεν έχει περιγραφή.»

«Μόνο αυτό;»

«Όχι.»

Στην τελευταία γραμμή υπήρχε ένας αριθμός.

Και δίπλα:

«Προσωπική παραλαβή.»

Ο Μόσχος έσκυψε.

«Ποιος παρέλαβε;»

Η Ελένη κοίταξε την καταχώριση.

«Ι. Μεταξά.»

«Τι;»

«Δεν γράφει τι παρέλαβε.»

«Υπάρχει αριθμός αντικειμένου;»

«Ναι.»

«Ποιος;»

Η Ελένη τον διάβασε.

Ο Μόσχος πήρε αμέσως το σημειωματάριό του.

«Ψάξ' τον.»

Η Ελένη πληκτρολόγησε.

Περίμεναν.

Η σελίδα φόρτωσε.

Και μετά εμφανίστηκε μια παλιά καταχώριση.

Η Ελένη την κοίταξε.

«Δεν είναι η εικόνα.»

Ο Μόσχος δεν απογοητεύτηκε.

«Τι είναι;»

«Ένα αντίγραφο παλιού χειρογράφου.»

Σιωπή.

Ο Μανιάτης σηκώθηκε από την καρέκλα.

«Ποιο χειρόγραφο;»

Η Ελένη έκανε μεγέθυνση.

Διάβασε την περιγραφή.

«Δεν έχει πλήρη τίτλο.»

«Τι έχει;»

Η Ελένη κοίταξε τη γραμμή.

«Μόνο τρεις λέξεις.»

«Ποιες;»

Η Ελένη διάβασε αργά.

«Δέντρο. Πέτρα. Νερό.»

Ο Μόσχος δεν μίλησε.

Η Ελένη γύρισε προς το μέρος του.

«Λείπει το τέταρτο.»

Ο Μόσχος κοίταξε το σημειωματάριό του.

Εκεί ήταν γραμμένο:

ΔΕΝΔΡΟ — ΠΕΤΡΑ — ΝΕΡΟ — ΥΨΟΣ

«Όχι», είπε.

«Τι;»

«Δεν λείπει.»

Σήκωσε το βλέμμα.

«Το τέταρτο το έχουμε εμείς.»

Για πρώτη φορά από τότε που είχαν φτάσει στη Λιβαδειά, η Ιωάννα Μεταξά δεν ήταν απλώς ένα όνομα σε ένα παλιό αρχείο.

Υπήρχε ένα πραγματικό ίχνος.

Είχε συνεργαστεί με τον Δεμερτζή.

Είχε αναζητήσει τους ίδιους τόπους.

Είχε παραλάβει προσωπικά ένα αντίγραφο χειρογράφου.

Και το αντίγραφο περιείχε τρεις από τις τέσσερις λέξεις που είχαν βρει εκείνοι.

Ο Μόσχος έκλεισε αργά το σημειωματάριό του.

«Αύριο θα μάθουμε τι ήταν αυτό το αντίγραφο.»

Η Ελένη τον κοίταξε.

«Και μετά;»

«Μετά θα μάθουμε πού πήγε η Ιωάννα.»

Ο Μανιάτης πήρε τη φωτογραφία της εικόνας.

«Και αν είναι μπλεγμένη;»

Ο Μόσχος πήρε τη φωτογραφία από τα χέρια του.

«Δεν ξέρουμε αν είναι μπλεγμένη.»

«Τότε τι είναι;»

Ο Μόσχος κοίταξε το πρόσωπο της γυναίκας στην παλιά φωτογραφία του αρχείου.

«Μέχρι στιγμής;»

Έβαλε τη φωτογραφία κάτω.

«Μάρτυρας μιας έρευνας που είχε ξεκινήσει πριν από εμάς.»

Έκανε μια μικρή παύση.

«Αλλά ίσως και κάτι περισσότερο.»

Κανείς δεν είπε τίποτα.

Γιατί τώρα υπήρχε μια νέα ερώτηση.

Όχι ποιος έψαχνε.

Αλλά:

τι είχε βρει η Ιωάννα Μεταξά πριν από αυτούς;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 16

Η ΙΩΑΝΝΑ ΜΕΤΑΞΑ

Το όνομα έμεινε στην οθόνη.

ΙΩΑΝΝΑ ΜΕΤΑΞΑ.

Κανείς δεν μιλούσε.

Ο Μόσχος είχε μπροστά του τις φωτογραφίες, το αντίγραφο της παλιάς καταχώρισης και το σημειωματάριο με τις τέσσερις λέξεις.

Δέντρο.

Πέτρα.

Νερό.

Ύψος.

Τρεις από αυτές υπήρχαν σε ένα αντίγραφο που είχε παραλάβει προσωπικά η Ιωάννα Μεταξά.

Η τέταρτη υπήρχε στο χειρόγραφο που είχαν βρει εκείνοι.

Αυτό δεν ήταν ακόμη απόδειξη.

Ήταν όμως αρκετό για να ψάξουν.

«Θέλω να ξέρουμε ποια είναι πριν την ψάξουμε», είπε ο Μόσχος.

Η Ελένη γύρισε προς το μέρος του.

«Έχω ήδη αρχίσει.»

«Τι έχουμε;»

«Ιστορικό ερευνών. Συνεργασίες. Δημοσιεύσεις. Αιτήματα πρόσβασης.»

«Προσωπικά στοιχεία;»

«Όσα είναι διαθέσιμα υπηρεσιακά.»

«Καλά.»

Ο Μόσχος κοίταξε τον Μανιάτη.

«Και θέλω κάτι ακόμη.»

«Τι;»

«Να μάθουμε αν υπάρχει σήμερα.»

«Αυτό μπορώ να το αναλάβω.»

«Διακριτικά.»

«Εννοείται.»

Ο Μόσχος ξανακοίταξε την οθόνη.

«Δεν θέλω να ξέρει ακόμη ότι την ψάχνουμε.»

Η Ελένη ξεκίνησε από τα παλιά.

Η Ιωάννα Μεταξά είχε σπουδάσει ιστορία.

Αργότερα είχε ασχοληθεί με αρχεία και καταγραφές θρησκευτικών αντικειμένων.

Δεν υπήρχε τίποτα ασυνήθιστο σε αυτό.

Οι πρώτες αναφορές της ήταν ακαδημαϊκές.

Άρθρα.

Καταγραφές.

Συμμετοχές σε ερευνητικές ομάδες.

Συνέδρια.

Ο Μανιάτης, βλέποντας την οθόνη, είπε:

«Μέχρι στιγμής μου φαίνεται απολύτως φυσιολογική.»

«Αυτό είναι καλό», είπε ο Μόσχος.

«Περίμενα κάτι πιο σκοτεινό.»

«Η πραγματική έρευνα σπάνια είναι σκοτεινή.»

Η Ελένη χαμογέλασε.

«Εκτός αν ψάχνεις κάτι που δεν θέλει να βρεθεί.»

Ο Μόσχος δεν σχολίασε.

Η Ελένη συνέχισε.

«Υπάρχει όμως μια αλλαγή.»

«Ποια;»

«Στα πρώτα χρόνια γράφει για αντικείμενα.»

«Και μετά;»

«Για τόπους.»

Ο Μόσχος πλησίασε.

Η Ελένη άνοιξε μια σειρά από δημοσιεύσεις.

Στην αρχή υπήρχαν τίτλοι που αφορούσαν εικόνες, χειρόγραφα και εκκλησιαστικά αντικείμενα.

Αργότερα οι τίτλοι άλλαζαν.

Μικρά προσκυνήματα.

Παλιές διαδρομές.

Τοπικές παραδόσεις.

Πηγές.

Εγκαταλειμμένα παρεκκλήσια.

«Εδώ αλλάζει η έρευνά της», είπε.

«Η απλώς εξελίσσεται», απάντησε ο Μόσχος.

«Ναι.»

Η Ελένη άνοιξε ακόμη μία καταχώριση.

«Κοίτα αυτό.»

Ήταν ένα κείμενο που είχε δημοσιευτεί αρκετά χρόνια αργότερα.

Δεν αφορούσε συγκεκριμένο αντικείμενο.

Αφορούσε τη σχέση ανάμεσα σε παλιές θρησκευτικές διαδρομές και τοπικά σημεία αναφοράς.

Ο Μόσχος διάβασε τον τίτλο.

«Τι λέει μέσα;»

«Δεν έχω ολόκληρο το κείμενο.»

«Τότε μην το ερμηνεύεις.»

Η Ελένη σταμάτησε.

«Έχεις δίκιο.»

Άνοιξε μόνο την περίληψη.

«Μιλά για το πώς ένα αντικείμενο μπορεί να αποκτήσει διαφορετική σημασία όταν εξετάζεται μαζί με τον τόπο προέλευσής του.»

Ο Μόσχος έμεινε σιωπηλός.

«Αυτό το έχουμε ξαναδεί.»

«Στη φράση του χειρογράφου.»

«Ναι.»

Ο Μανιάτης είχε στο μεταξύ κάνει τη δική του δουλειά.

«Έχω μια διεύθυνση.»

Ο Μόσχος γύρισε.

«Πρόσφατη;»

«Όχι ακριβώς.»

«Τι σημαίνει αυτό;»

«Υπάρχει καταχώριση πριν από λίγα χρόνια. Μετά τίποτα.»

«Άρα μπορεί να μην ισχύει.»

«Μπορεί.»

«Άλλη;»

«Υπάρχει μια επαγγελματική διεύθυνση.»

«Πού;»

«Στην Αθήνα.»

Ο Μόσχος πήρε το χαρτί.

«Τι κάνει εκεί;»

«Δεν ξέρω αν κάνει ακόμη.»

«Ψάξ' το.»

Ο Μανιάτης σηκώθηκε.

«Έχεις αποφασίσει αν θα την προσεγγίσουμε;»

«Όχι.»

«Γιατί;»

«Γιατί ακόμη δεν ξέρουμε τι θέλουμε να τη ρωτήσουμε.»

Ο Μανιάτης έγνεψε.

Αυτό ήταν το πρόβλημα.

Δεν μπορούσαν να εμφανιστούν μπροστά της με μια φωτογραφία και να πουν ότι βρήκαν το όνομά της σε ένα παλιό αρχείο.

Έπρεπε πρώτα να καταλάβουν τι είχε κάνει.

Και κυρίως τι είχε σταματήσει να κάνει.

Η Ελένη βρήκε την απάντηση λίγη ώρα αργότερα.

«Μόσχο.»

«Τι;»

«Η τελευταία της καταχώριση δεν είναι αυτή που είδαμε χθες.»

«Ποια είναι;»

«Υπάρχει άλλη μία.»

«Πότε;»

Η Ελένη του έδειξε την ημερομηνία.

«Λίγο αργότερα.»

«Τι έκανε;»

«Ζήτησε να δει το πρωτότυπο αντί για το αντίγραφο.»

Ο Μόσχος πλησίασε.

«Ποιο;»

«Δεν αναφέρεται.»

«Αριθμός;»

«Ναι.»

«Είναι ο ίδιος;»

Η Ελένη κοίταξε την οθόνη.

«Όχι.»

«Τι σημαίνει αυτό;»

«Οτι πιθανόν αφορά άλλο αντικείμενο.»

«Πιθανόν;»

«Η καταχώριση δεν είναι πλήρης.»

Ο Μόσχος έγνεψε.

«Και ποιος ενέκρινε την πρόσβαση;»

Η Ελένη έψαξε.

«Ο Δεμερτζής.»

Ο Μανιάτης γύρισε απότομα.

«Πάλι αυτός.»

«Ναι», είπε ο Μόσχος.

Δεν υπήρχε πλέον μόνο μια επαγγελματική σχέση.

Υπήρχε μια ακολουθία.

Ο Δεμερτζής ενέκρινε πρόσβαση.

Η Ιωάννα ζήτησε υλικό.

Η Ιωάννα παρέλαβε αντίγραφο.

Και αργότερα ζήτησε πρόσβαση σε άλλο πρωτότυπο.

Όμως ακόμη δεν ήξεραν τι είχε δει.

«Θέλω τον φάκελο της ομάδας», είπε ο Μόσχος.

Ο υπεύθυνος του αρχείου, που καθόταν απέναντι, φάνηκε κουρασμένος.

«Τον έχετε ήδη δει.»

«Όχι ολόκληρο.»

«Τι λείπει;»

«Οι σημειώσεις της έρευνας.»

«Δεν ξέρω αν υπάρχουν.»

«Ψάξτε.»

Ο άνδρας σηκώθηκε.

Επέστρεψε μετά από αρκετή ώρα με ένα λεπτό ντοσιέ.

«Αυτό είναι ό,τι βρήκα.»

Η Ελένη το πήρε.

Οι περισσότερες σελίδες ήταν διοικητικές.

Αιτήματα.

Ημερομηνίες.

Ονόματα.

Υπογραφές.

Στο τέλος υπήρχαν τρεις σελίδες με χειρόγραφες σημειώσεις.

Η πρώτη ανήκε στον Δεμερτζή.

Η δεύτερη δεν είχε υπογραφή.

Η τρίτη είχε μόνο ένα αρχικό.

I.M.

Η Ελένη την άνοιξε.

Δεν υπήρχαν πολλές λέξεις.

Μερικά τοπωνύμια.

Δύο παραπομπές.

Και μια φράση:

«Τα αντικείμενα δεν ακολουθούν τον ίδιο δρόμο με τις καταγραφές.»

Ο Μόσχος την κοίταξε.

«Τι εννοεί;»

«Δεν ξέρω.»

«Μην το ερμηνεύσεις.»

«Δεν το ερμηνεύω.»

Ο Μόσχος διάβασε ξανά.

Η φράση μπορούσε να σημαίνει πολλά.

Μεταφορές.

Λάθη.

Απώλειες.

Διαφορετικές διαδρομές.

Τίποτα δεν ήταν βέβαιο.

«Υπάρχει ημερομηνία;»

«Ναι.»

Η Ελένη την κοίταξε.

«Την ημέρα πριν ζητήσει το αντίγραφο.»

Ο Μόσχος ακούμπησε τα δάχτυλά του στο τραπέζι.

«Αυτό κρατάμε.»

Το απόγευμα ο Μανιάτης επέστρεψε.

«Βρήκα κάτι.»

Ο Μόσχος τον κοίταξε.

«Η επαγγελματική διεύθυνση της Ιωάννας δεν ισχύει πλέον.»

«Πόσο παλιά είναι;»

«Τρία χρόνια.»

«Και μετά;»

«Κενό.»

«Έχεις άλλη ένδειξη;»

«Μία.»

Ο Μανιάτης άφησε ένα χαρτί μπροστά του.

«Εμφανίζεται σε μια παλιά ερευνητική ομάδα που ασχολείται με ψηφιοποίηση αρχείων.»

«Πού;»

«Δεν υπάρχει έδρα πλέον.»

«Και η Ιωάννα;»

«Αναφέρεται ως συνεργάτης.»

«Πότε;»

«Πριν από δύο χρόνια.»

Ο Μόσχος κοίταξε την ημερομηνία.

«Αυτό είναι το πιο πρόσφατο που έχουμε.»

«Ναι.»

«Τότε ξεκινάμε από εκεί.»

Η Ελένη σήκωσε το βλέμμα.

«Να επικοινωνήσουμε με την ομάδα;»

«Όχι.»

«Γιατί;»

«Αν υπάρχει ακόμη κάποιος που τη γνωρίζει, θα τον βρούμε πρώτα χωρίς να πούμε το όνομά της.»

Ο Μανιάτης χαμογέλασε.

«Θα ψάξουμε ποιος την έψαχνε.»

«Όχι.»

Ο Μόσχος σηκώθηκε.

«Ποιος δούλευε μαζί της.»

Αργά το βράδυ βρήκαν έναν ακόμη άνθρωπο.

Όχι συνεργάτη.

Έναν παλιό εκδότη.

Είχε επιμεληθεί μια μικρή έκδοση στην οποία συμμετείχε η Ιωάννα.

Η επικοινωνία έγινε τηλεφωνικά.

Ο Μόσχος συστήθηκε.

Δεν ανέφερε την υπόθεση.

«Θέλω να σας ρωτήσω για την Ιωάννα Μεταξά.»

Υπήρξε μικρή παύση.

«Γιατί;»

«Ασχολούμαι με μια παλιά έρευνα στην οποία είχε συμμετάσχει.»

«Ποια έρευνα;»

Ο Μόσχος δεν απάντησε.

«Θα προτιμούσα να σας κάνω μερικές συγκεκριμένες ερωτήσεις.»

«Δεν ξέρω αν μπορώ να βοηθήσω.»

«Θα το κρίνουμε μετά.»

Ο άνδρας γέλασε χαμηλά.

«Μου θυμίζετε την ίδια.»

Ο Μόσχος έμεινε σιωπηλός.

«Την Ιωάννα;»

«Ναι.»

«Γιατί;»

«Δεν ρωτούσε ποτέ ευθέως αυτό που ήθελε.»

«Τι ρωτούσε;»

«Έκανε μια ερώτηση και περίμενε να δει πού θα οδηγήσει.»

«Τι είδους ερωτήσεις;»

Ο άνδρας σκέφτηκε.

«Για ανθρώπους. Για αντικείμενα. Για το πού είχαν βρεθεί.»

«Και;»

«Κάποια στιγμή σταμάτησε να ενδιαφέρεται για το αντικείμενο.»

Ο Μόσχος ένωσε την προσοχή του να οξύνεται.

«Για τι ενδιαφερόταν;»

«Για το ποιος το είχε μετακινήσει.»

«Γιατί;»

«Δεν ξέρω.»

«Σας είπε ποτέ;»

«Όχι.»

Μικρή παύση.

«Μου είπε μόνο μία φορά ότι είχε βρει μια ασυνέπεια.»

«Τι ασυνέπεια;»

«Δεν μου εξήγησε.»

«Τι σας είπε ακριβώς;»

Ο άνδρας αναστέναξε.

«Ότι ένα αντικείμενο είχε καταγραφεί σε έναν τόπο, αλλά η παλιότερη αναφορά το συνέδεε με άλλον.»

Ο Μόσχος κοίταξε την Ελένη.

Δεν μίλησε.

«Ξέρετε ποιο αντικείμενο;» ρώτησε.

«Όχι.»

«Ξέρετε πότε;»

«Πριν φύγει από εκείνη την ομάδα.»

«Και μετά;»

«Μετά δεν την ξαναείδα.»

«Δεν μιλήσατε;»

«Μία φορά.»

«Πότε;»

«Αρκετά αργότερα.»

«Και;»

Ο άνδρας σώπασε για λίγο.

«Μου είπε ότι είχε αφήσει την έρευνα.»

«Την άφησε;»

«Έτσι είπε.»

Ο Μόσχος κατάλαβε ότι η λέξη είχε σημασία.

«Σας φάνηκε ότι έλεγε αλήθεια;»

Ο άνδρας δεν απάντησε αμέσως.

«Μου φάνηκε ότι δεν ήθελε να συνεχίσει τη συζήτηση.»

Όταν έκλεισε το τηλέφωνο, κανείς δεν μίλησε.

Η Ελένη ήταν η πρώτη.

«Άρα η Ιωάννα βρήκε μια ασυνέπεια.»

«Ναι.»

«Και μετά σταμάτησε.»

«Έτσι φαίνεται.»

«Ίσως φοβήθηκε.»

Ο Μόσχος την κοίταξε.

«Ίσως.»

«Η ίσως κατάλαβε ότι δεν υπήρχε τίποτα.»

«Ίσως.»

Ο Μανιάτης αναστέναξε.

«Πάλι πολλά ίσως.»

Ο Μόσχος χαμογέλασε.

«Αυτό σημαίνει ότι δεν έχουμε αποφασίσει ακόμη.»

Πήρε το σημειωματάριό του.

Κάτω από το όνομα της Ιωάννας έγραψε:

ΙΩΑΝΝΑ ΜΕΤΑΞΑ

ΕΡΕΥΝΗΤΡΙΑ

ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ ΔΕΜΕΡΤΖΗ

ΕΙΚΟΝΑ

ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ

ΤΟΠΟΙ

ΑΣΥΝΕΠΕΙΑ

ΕΡΕΥΝΑ: ΔΙΑΚΟΠΗ

Έμεινε λίγο κοιτάζοντας την τελευταία γραμμή.

Μετά πρόσθεσε:

ΓΙΑΤΙ;

Έκλεισε το σημειωματάριο.

«Αύριο», είπε, «θα ψάξουμε την ασυνέπεια.»

Η Ελένη τον κοίταξε.

«Όχι την Ιωάννα;»

«Όχι ακόμη.»

«Γιατί;»

«Γιατί αν βρούμε τι ανακάλυψε, μπορεί να βρούμε και πού βρίσκεται.»

Ο Μόσχος σηκώθηκε.

«Και τότε θα ξέρουμε αν θέλει να τη βρούμε.»

Έξω, η πόλη είχε σχεδόν αδειάσει.

Η έρευνα είχε πλέον αποκτήσει ένα πρόσωπο.

Όχι έναν ύποπτο.

Όχι έναν σύμμαχο.

Έναν άνθρωπο που είχε ψάξει πριν από αυτούς και κάποια στιγμή είχε σταματήσει.

Και ίσως το σημαντικότερο στοιχείο δεν ήταν αυτό που είχε βρει.

Ήταν αυτό που είχε αποφασίσει να μην ψάξει άλλο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 17

Η ΛΑΘΟΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗ

Το πρωί ο Μόσχος επέστρεψε στην ίδια φράση.

Δεν τον ενδιέφερε ακόμη η Ιωάννα.

Τον ενδιέφερε αυτό που είχε κάνει την Ιωάννα να σταματήσει.

Η Ελένη είχε μπροστά της όλα τα διαθέσιμα έγγραφα.

«Έχω αρχίσει να τα βάζω σε σειρά.»

«Χρονολογικά;»

«Ναι.»

«Όχι ανά πρόσωπο.»

«Γιατί;»

«Γιατί θέλω να δω τη διαδρομή του αντικειμένου.»

Η Ελένη συμφώνησε.

Άρχισε να τοποθετεί τα στοιχεία ένα κάτω από το άλλο.

Πρώτη καταγραφή.

Μεταφορά.

Νέα καταχώριση.

Αίτημα πρόσβασης.

Αντίγραφο χειρογράφου.

Και ύστερα κενό.

Ο Μόσχος κοίταζε τις ημερομηνίες.

«Εδώ.»

Έδειξε τη μεταφορά.

«Από πού λέει ότι έφυγε;»

«Από το παρεκκλήσι.»

«Και πού πήγε;»

Η Ελένη έδειξε τη μαύρη γραμμή που κάλυπτε τον προορισμό.

«Δεν ξέρουμε.»

«Και πώς ξέρουμε ότι έφτασε κάπου;»

«Υπάρχει μεταγενέστερη καταχώριση.»

«Ποια;»

«Ο αριθμός της εικόνας εμφανίζεται ξανά.»

Ο Μόσχος έσκυψε.

«Άρα δεν χάθηκε.»

«Όχι.»

«Μετακινήθηκε.»

«Ναι.»

«Και μετά;»

Η Ελένη γύρισε σελίδα.

«Μετά υπάρχει κάτι που δεν ταιριάζει.»

Η μεταγενέστερη καταχώριση έδινε διαφορετικό τόπο.

Όχι το παρεκκλήσι.

Όχι την περιοχή όπου είχε βρεθεί η εικόνα.

Ένα μικρό αποθηκευτικό χώρο σε άλλη πόλη.

Ο Μανιάτης πλησίασε.

«Αυτό είναι το σημείο;»

«Ναι.»

«Πόσο απέχει;»

Η Ελένη κοίταξε τον χάρτη.

«Αρκετά.»

Ο Μόσχος έμεινε σιωπηλός.

«Τι δεν ταιριάζει;» ρώτησε ο Βελισσάρης.

Η Ελένη έδειξε την ημερομηνία.

«Η εικόνα φαίνεται να βρίσκεται εκεί πριν ολοκληρωθεί η διαδικασία μεταφοράς.»

Ο Μόσχος την κοίταξε.

«Εξήγησέ το.»

«Υπάρχει ημερομηνία παράδοσης. Και υπάρχει ημερομηνία καταχώρισης.»

«Ποια προηγείται;»

«Η καταχώριση.»

«Άρα;»

«Άρα κάποιος την είχε ήδη καταγράψει ως παραληφθείσα πριν υπάρχει το έγγραφο που δικαιολογεί τη μεταφορά.»

Ο Μανιάτης συνοφρυώθηκε.

«Μπορεί να είναι λάθος καταχώριση.»

«Αυτό σκέφτηκα κι εγώ.»

«Και;»

«Δεν είναι η μόνη.»

Η Ελένη άνοιξε δεύτερο αρχείο.

Ίδια εικόνα.

Άλλη ημερομηνία.

Και πάλι, η καταχώριση προηγούνταν της επίσημης μεταφοράς.

Ο Μόσχος πήρε το χαρτί.

«Δύο φορές.»

«Ναι.»

«Τότε δεν μιλάμε πλέον για ένα απλό λάθος.»

«Όχι ακόμη», είπε η Ελένη.

«Γιατί;»

«Μπορεί να χρησιμοποιούσαν διαφορετικό σύστημα ημερομηνιών. Ή να καταχωρούσαν προκαταβολικά.»

Ο Μόσχος χαμογέλασε.

«Γι' αυτό είσαι εδώ.»

Η Ελένη γύρισε προς τον υπολογιστή.

«Θα ψάξω αν συμβαίνει και σε άλλα αντικείμενα.»

Μία ώρα αργότερα είχαν την απάντηση.

Στα περισσότερα αντικείμενα οι καταχωρίσεις γίνονταν μετά τη μεταφορά.

Σε ορισμένες περιπτώσεις υπήρχε μικρή καθυστέρηση.

Ποτέ όμως πριν.

Ο Μόσχος κοίταξε την Ελένη.

«Άρα;»

«Η εικόνα έχει διαφορετική πορεία.»

«Η κάποιος κατέγραψε κάτι που δεν είχε γίνει ακόμη.»

«Ναι.»

«Και αυτό είναι η ασυνέπεια.»

Η Ελένη έγνεψε.

Ο Μόσχος πήρε το χαρτί.

«Ποιος είχε πρόσβαση στο αρχείο εκείνη την περίοδο;»

Ο υπεύθυνος έφερε μια παλιά λίστα.

Τρία ονόματα.

Ο Δεμερτζής.

Ένας υπάλληλος.

Και η Ιωάννα Μεταξά.

Ο Μανιάτης είπε:

«Άρα η Ιωάννα μπορεί να το είδε.»

«Μπορεί.»

«Και να κατάλαβε ότι κάτι δεν πάει καλά.»

«Μπορεί.»

Ο Μόσχος δεν άφησε το χαρτί.

«Δεν θα κάνουμε το λάθος να μετατρέψουμε το μπορεί σε βεβαιότητα.»

Το μεσημέρι ζήτησαν τα αντίστοιχα αρχεία από τον χώρο όπου φαινόταν να είχε μεταφερθεί η εικόνα.

Η απάντηση ήρθε μετά από αρκετή αναμονή.

Δεν υπήρχε πλέον το αντικείμενο.

Είχε μετακινηθεί ξανά.

Ούτε υπήρχε σαφής καταχώριση για το πότε.

Η Ελένη κοίταξε την τελευταία σελίδα.

«Εδώ υπάρχει αριθμός παραλαβής.»

«Ποιος;»

«Δεν υπάρχει όνομα.»

«Μόνο αριθμός;»

«Ναι.»

Ο Μόσχος έγραψε τον αριθμό.

«Ψάξ' τον.»

«Σε ποιο αρχείο;»

«Σε όλα.»

Ο αριθμός εμφανίστηκε τρεις φορές.

Πρώτα στη μεταφορά.

Μετά σε ένα παλιό αίτημα.

Και τρίτη φορά σε ένα έγγραφο που δεν είχε σχέση, τουλάχιστον φαινομενικά, με την εικόνα.

Ήταν αίτημα πρόσβασης σε χειρόγραφο.

Η Ελένη σταμάτησε.

«Μόσχο.»

Εκείνος πλησίασε.

«Ο ίδιος αριθμός.»

«Ναι.»

«Σε δύο διαφορετικά αντικείμενα.»

«Ή σε ένα αντικείμενο που καταχωρίστηκε διαφορετικά.»

Ο Μόσχος κοίταξε το έγγραφο.

«Ποιος υπέγραψε;»

Η Ελένη διάβασε.

«Δεμερτζής.»

«Ποιος ζήτησε την πρόσβαση;»

Η Ελένη κοίταξε τη γραμμή.

«Ιωάννα Μεταξά.»

Ο Μόσχος έμεινε ακίνητος.

Δεν ήταν πλέον απλή χρονική σύμπτωση.

Ο ίδιος αριθμός.

Ο ίδιος ερευνητικός κύκλος.

Οι ίδιοι δύο άνθρωποι.

Αλλά ακόμη δεν ήξεραν τι σήμαινε.

Ο Μανιάτης έφερε έναν χάρτη.

«Νομίζω ότι πρέπει να δούμε τους τόπους.»

Ο Μόσχος τον κοίταξε.

«Ποιους;»

«Το παρεκκλήσι. Την αποθήκη. Το σημείο όπου καταγράφηκε το χειρόγραφο.»

Ο Μόσχος πήρε τον χάρτη.

Τα σημεία σχημάτιζαν μια διαδρομή.

Όχι ευθεία.

Το πρώτο σημείο βρισκόταν στην περιοχή του παρεκκλησιού.

Το δεύτερο αρκετά μακριά.

Το τρίτο ακόμη πιο πέρα.

Ο Μανιάτης είπε:

«Αν τα ενώσεις, υπάρχει λογική.»

«Τι λογική;»

«Μοιάζει με διαδρομή.»

Ο Μόσχος τον κοίταξε.

«Και αυτό είναι το πρόβλημα.»

«Γιατί;»

«Γιατί θέλεις να είναι διαδρομή.»

Ο Μανιάτης έμεινε σιωπηλός.

«Μπορεί να είναι.»

«Μπορεί να μην είναι.»

Ο Μόσχος έσκυψε πάνω από τον χάρτη.

«Δεν θα αρχίσουμε να ενώνουμε κουκκίδες επειδή μας αρέσει το σχήμα που δημιουργούν.»

Η Ελένη χαμογέλασε.

«Αυτό θα το έκανα εγώ.»

«Γι' αυτό στο είπα πριν το κάνεις.»

Λίγο αργότερα η Ελένη βρήκε κάτι που άλλαξε τον χάρτη.

«Η τρίτη τοποθεσία δεν είναι η σωστή.»

«Τι εννοείς;»

«Η παλιά καταχώριση έχει λάθος συντεταγμένη.»

Ο Μόσχος πλησίασε.

«Πώς το ξέρεις;»

«Έλεγξα το αρχείο του χώρου. Ο αριθμός αντιστοιχεί σε διαφορετικό κτίριο.»

«Πόσο διαφορετικό;»

«Μερικές εκατοντάδες μέτρα.»

«Άρα;»

«Άρα η διαδρομή που κοιτάζαμε πριν ήταν λάθος.»

Ο Μόσχος χαμογέλασε ελαφρά.

«Καλό.»

Ο Μανιάτης τον κοίταξε.

«Καλό;»

«Ναι.»

«Χάσαμε μία ώρα.»

«Όχι.»

Ο Μόσχος έδειξε τον χάρτη.

«Κερδίσαμε μια λάθος υπόθεση.»

Η Ελένη έσβησε το προηγούμενο σημείο.

Το νέο βρισκόταν σε διαφορετική κατεύθυνση.

Η διαδρομή που είχαν φανταστεί διαλύθηκε.

Δεν υπήρχε πλέον καμία καθαρή γραμμή.

«Αυτό σημαίνει ότι δεν υπάρχει διαδρομή», είπε ο Μανιάτης.

«Όχι», απάντησε ο Μόσχος.

«Τι σημαίνει;»

«Ότι δεν την έχουμε βρει ακόμη.»

Το απόγευμα ο Μόσχος ζήτησε ένα τελευταίο πράγμα.

«Θέλω να δω όλες τις αιτήσεις της Ιωάννας.»

Η Ελένη τις είχε ήδη συγκεντρώσει.

Τις άπλωσε μπροστά του.

Οι περισσότερες ήταν απλές.

Ημερομηνία.

Αντικείμενο.

Σκοπός.

Υπογραφή.

Μία όμως ξεχώριζε.

Δεν είχε αριθμό αντικειμένου.

Δεν είχε τίτλο.

Μόνο μια φράση.

«Έλεγχος προηγούμενης καταγραφής.»

Ο Μόσχος την πήρε στα χέρια του.

«Πότε έγινε;»

Η Ελένη του είπε την ημερομηνία.

Ήταν λίγες ημέρες μετά την τελευταία καταχώριση της εικόνας.

«Άρα είδε την ασυνέπεια», είπε ο Μανιάτης.

Ο Μόσχος δεν τον διόρθωσε.

Αυτή τη φορά το συμπέρασμα ήταν πιο κοντά.

Η Ιωάννα είχε εντοπίσει κάτι.

Δεν ήξεραν τι.

Δεν ήξεραν πόσο σημαντικό ήταν.

Αλλά το είχε σημειώσει.

Και μετά η έρευνά της είχε σταματήσει.

Λίγο πριν φύγουν, η Ελένη έκανε ακόμη μία αναζήτηση.

«Έχω κάτι τελευταίο.»

«Τι;»

«Το αίτημα αυτό δεν ήταν το μόνο.»

«Υπήρχε δεύτερο;»

«Ναι.»

«Πότε;»

«Την επόμενη ημέρα.»

Ο Μόσχος κοίταξε το έγγραφο.

Η δεύτερη αίτηση ήταν πολύ μικρότερη.

Δεν ζητούσε πρόσβαση.

Ζητούσε μόνο μια διευκρίνιση.

«Παρακαλώ επιβεβαιώστε τον πραγματικό τόπο προέλευσης.»

Ο Μόσχος σήκωσε αργά το βλέμμα.

«Τι απάντησαν;»

Η Ελένη γύρισε τη σελίδα.

Η απάντηση υπήρχε.

Μία γραμμή.

«Δεν είναι δυνατό να επιβεβαιωθεί.»

Κανείς δεν μίλησε.

Ο Μόσχος ξαναδιάβασε τη φράση.

«Αυτό την έκανε να σταματήσει;» ρώτησε η Ελένη.

«Δεν ξέρουμε.»

«Αλλά είναι πιθανό.»

«Ναι.»

Ο Μόσχος πήρε το έγγραφο.

«Και τώρα ξέρουμε κάτι ακόμη.»

«Τι;»

«Ότι κάποιος είχε καταγράψει έναν τόπο.»

Κοίταξε την απάντηση.

«Και μετά αρνήθηκε ότι μπορούσε να επιβεβαιώσει ποιος ήταν ο πραγματικός τόπος.»

Έξω είχε αρχίσει να νυχτώνει.

Η ομάδα κατευθύνθηκε προς το αυτοκίνητο.

Ο Μανιάτης κρατούσε τον χάρτη.

«Άρα η διαδρομή που κοιτάζαμε ήταν λάθος.»

«Ναι.»

«Και η Ιωάννα το είχε καταλάβει.»

«Ίσως.»

«Και κάποιος είχε δώσει λάθος τόπο.»

Ο Μόσχος σταμάτησε.

«Αυτό δεν το ξέρουμε.»

«Αλλά;»

«Ξέρουμε ότι ο τόπος δεν επιβεβαιώνεται.»

Έριξε μια τελευταία ματιά στα χαρτιά.

«Και αυτό είναι αρκετό.»

«Για τι;»

Ο Μόσχος μπήκε στο αυτοκίνητο.

«Για να μην ακολουθήσουμε τη διαδρομή που μας έδειξαν τα χαρτιά.»

Έκλεισε την πόρτα.

Η Ελένη κάθισε δίπλα του.

Ο Μόσχος κοίταξε τον χάρτη.

Η πρώτη διαδρομή είχε αποδειχθεί λάθος.

Και ίσως αυτό να ήταν το πρώτο πραγματικό μήνυμα.

Κάποιος δεν είχε απλώς αφήσει πίσω του στοιχεία.

Κάποιος μπορεί να είχε αφήσει **λάθος στοιχεία**.

Η ομάδα ξεκίνησε.

Και αυτή τη φορά ο Μόσχος δεν προσπάθησε να βρει πού οδηγούσε ο δρόμος.

Προσπάθησε να καταλάβει:

ποιος ήθελε να τον οδηγήσει αλλού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 18

ΤΟ ΙΧΝΟΣ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ

Για λίγα λεπτά κανείς δεν μίλησε.

Ο χάρτης ήταν ακόμη ανοιχτός πάνω στο τραπέζι. Οι σημειώσεις που είχαν κάνει τις προηγούμενες ημέρες βρίσκονταν γύρω του, άλλες καθαρές και άλλες γεμάτες διορθώσεις.

Η διαδρομή που πριν από λίγο έμοιαζε να σχηματίζεται είχε εξαφανιστεί.

Όχι επειδή είχαν βρει μια καλύτερη.

Επειδή δεν υπήρχε.

Ο Μόσχος πήρε το μολύβι και διέγραψε την τελευταία γραμμή.

«Αυτό δεν το ξαναχρησιμοποιούμε.»

Ο Μανιάτης κοίταξε τον χάρτη.

«Μπορούμε να κρατήσουμε τουλάχιστον τα σημεία.»

«Τα σημεία, ναι. Τη σχέση που τους δώσαμε, όχι.»

Η Ελένη είχε μπροστά της τις φωτοτυπίες από το αρχείο.

«Το περίεργο παραμένει.»

«Ποιο από όλα;»

«Ο αριθμός του παραστατικού.»

Ο Μόσχος γύρισε προς το μέρος της.

«Πες μου ξανά τη σειρά.»

Η Ελένη έβαλε τις σελίδες τη μία δίπλα στην άλλη.

«Η πρώτη καταχώριση αφορά τη μεταφορά της εικόνας. Η δεύτερη αφορά πρόσβαση σε χειρόγραφο. Ίδιος αριθμός παραστατικού. Δεν θα έπρεπε να υπάρχει, τουλάχιστον όχι έτσι.»

«Μπορεί να είναι λάθος.»

«Μπορεί.»

«Και το θεωρούμε;»

Η Ελένη κούνησε αρνητικά το κεφάλι.

«Όχι ακόμη.»

Ο Βελισσάρης, που μέχρι εκείνη τη στιγμή διάβαζε σιωπηλός ένα παλιό βιβλίο επισκεπτών, σήκωσε το βλέμμα.

«Αν είναι λάθος, είναι ένα λάθος.»

Ο Μόσχος τον κοίταξε.

«Και αν δεν είναι;»

«Τότε κάποιος χρησιμοποίησε το ίδιο ίχνος δύο φορές.»

«Η κάποιος το κατέγραψε δύο φορές.»

Ο Μανιάτης χαμογέλασε ελαφρά.

«Πάλι από την αρχή.»

«Ακριβώς.»

Ο Μόσχος σηκώθηκε.

«Δεν θα ψάξουμε ποιος μας έστησε τη διαδρομή. Δεν ξέρουμε καν αν κάποιος την έστησε.»

Πήρε τις φωτοτυπίες.

«Θα ψάξουμε κάτι πιο απλό. Ποιοι άλλοι είχαν λόγο να κοιτάζουν τα ίδια πράγματα.»

Η Ελένη κατάλαβε αμέσως.

«Την εικόνα.»

«Ναι.»

«Το χειρόγραφο.»

«Ναι.»

«Και τους τόπους.»

«Όχι μόνο τους τόπους. Τις καταγραφές τους.»

Ο Μόσχος άφησε τις φωτοτυπίες στο τραπέζι.

«Αν υπάρχει κάποιος άλλος, δεν χρειάζεται να έχει πάρει τίποτα. Αρκεί να έχει ψάξει τα ίδια πράγματα πριν από εμάς.»

Χρειάστηκαν σχεδόν δύο ώρες.
Δεν έψαχναν πλέον με βάση ένα όνομα.
Έψαχναν με βάση τις κινήσεις.
Ποιος ζήτησε πρόσβαση.
Ποιος πήρε αντίγραφο.
Ποιος ζήτησε να δει πρωτότυπο.
Ποιος ενδιαφέρθηκε για συγκεκριμένα αντικείμενα.
Και, κυρίως, ποιος ενδιαφέρθηκε για περισσότερα από ένα.
Η Ελένη άνοιγε φακέλους και κρατούσε σημειώσεις.
«Εδώ έχουμε τον Δεμερτζή.»
«Μάλιστα.»
«Εδώ την Ιωάννα.»
«Μάλιστα.»
«Εδώ πάλι τον Δεμερτζή.»
Ο Μόσχος σημείωσε το όνομα.
«Και μετά;»
«Μετά τίποτα για αρκετά χρόνια.»
«Τίποτα ή τίποτα που να έχουμε βρει;»
Η Ελένη τον κοίταξε.
«Το δεύτερο.»
«Ωραία. Συνέχισε.»
Λίγο αργότερα σταμάτησε.
«Έχω κάτι.»
Ο Μόσχος πλησίασε.
Η καταχώριση ήταν μεταγενέστερη.
Δεν υπήρχε όνομα.

Μόνο μια σύντομη αναφορά σε αίτημα πρόσβασης.

«Τι ζητούσε;» ρώτησε.

«Υλικό που σχετιζόταν με παλιές θρησκευτικές καταγραφές. Δεν αναφέρει αντικείμενο.»

«Ποιος το υπέβαλε;»

«Εδώ είναι το πρόβλημα.»

Η Ελένη έδειξε το κάτω μέρος της σελίδας.

«Υπάρχει μόνο υπογραφή παραλαβής.»

Ο Μανιάτης πλησίασε.

«Και αυτή είναι;»

«Δεν διαβάζεται ολόκληρη.»

Ο Βελισσάρης πήρε τη σελίδα.

«Δεν είναι το ίδιο χέρι με του Δεμερτζή.»

Η Ελένη τον κοίταξε.

«Είσαι σίγουρος;»

«Όχι. Αλλά οι δύο υπογραφές έχουν διαφορετική κλίση.»

Ο Μόσχος δεν σχολίασε.

«Βάλ' το στην άκρη.»

Η Ελένη έβγαλε άλλη μία σελίδα.

«Υπάρχει και δεύτερη.»

Αυτή αφορούσε άλλο αρχείο.

Πάλι χωρίς πλήρες όνομα.

Πάλι υπήρχε αίτημα για υλικό που δεν φαινόταν να έχει άμεση σχέση με την προηγούμενη καταχώριση.

Μόνο που υπήρχε μια λεπτομέρεια.

Η ημερομηνία.

Ήταν λίγες ημέρες μετά την πρώτη.

Ο Μόσχος έσκυψε πάνω από το χαρτί.

«Ποιος το υπέγραψε;»

«Δεν ξέρω.»

«Κοίτα την ώρα.»

«Δεν υπάρχει.»

«Την ημέρα;»

«Υπάρχει.»

Ο Μόσχος πήρε το κινητό του.

«Πού βρισκόταν τότε η ομάδα μας;»

Η Ελένη τον κοίταξε.

«Δεν είχαμε ακόμη ξεκινήσει.»

«Ακριβώς.»

Το απόγευμα είχαν ήδη συγκεντρώσει επτά καταχωρίσεις.

Καμία δεν αποδείκνυε κάτι.

Αυτό ήταν το πρόβλημα.

Και ταυτόχρονα το ενδιαφέρον.

Οι καταχωρίσεις δεν ανήκαν στο ίδιο πρόσωπο.

Δεν υπήρχε ένα όνομα που να επαναλαμβάνεται.

Υπήρχαν όμως κοινά στοιχεία.

Ίδιες κατηγορίες αρχείων.

Ίδιες περιοχές.

Παρόμοιο ενδιαφέρον για αντικείμενα που είχαν μετακινηθεί ή καταγραφεί σε διαφορετικά σημεία.

Ο Μόσχος έγραψε τα στοιχεία σε ξεχωριστό φύλλο.

Δεν ένωσε τις γραμμές.

Απλώς τις έβαλε δίπλα δίπλα.

«Πόσα άτομα;» ρώτησε ο Μανιάτης.

«Δεν ξέρουμε.»

«Δύο;»

«Μπορεί.»

«Τρία;»

«Μπορεί.»

«Περισσότερα;»

Ο Μόσχος δεν απάντησε αμέσως.

«Το μόνο που ξέρουμε είναι ότι δεν βλέπουμε μία ενιαία διαδρομή.»

Ο Βελισσάρης έδειξε μια καταχώριση.

«Αυτό εδώ.»

«Τι;»

«Είναι διαφορετικό.»

Ο Μόσχος διάβασε.

Το αίτημα δεν αφορούσε αντικείμενο.

Αφορούσε τοποθεσίες.

Παλιές ονομασίες.

Μονοπάτια.

Παρεκκλήσια.

Πηγές.

Ο Μόσχος σήκωσε το βλέμμα.

Η Ελένη είχε ήδη καταλάβει.

«Αυτό μοιάζει περισσότερο με την έρευνα της Ιωάννας.»

«Ναι.»

«Αλλά δεν είναι δικό της όνομα.»

Ο Μόσχος ξανακοίταξε τη σελίδα.

«Πότε έγινε;»

Η Ελένη του είπε την ημερομηνία.

Ήταν μεταγενέστερη από την τελευταία γνωστή καταχώριση της Ιωάννας.

Ο Μόσχος κάθισε.

«Άρα κάποιος συνέχισε.»

«Η κάποιος έκανε παρόμοια έρευνα.»

«Αυτό θέλω να αποδείξουμε.»

Λίγο πριν νυχτώσει, η Ελένη έκανε την πρώτη πραγματική σύνδεση.

Όχι από τα ονόματα.

Από έναν αριθμό.

Έναν αριθμό φακέλου που εμφανιζόταν σε δύο διαφορετικά αρχεία.

«Μόσχο.»

Εκείνος γύρισε.

«Βρήκα κάτι.»

Του έδειξε την οθόνη.

Ο ίδιος αριθμός υπήρχε σε μία καταχώριση που αφορούσε το χειρόγραφο και σε άλλη που αφορούσε παλαιότερο υλικό από διαφορετική περιοχή.

«Και;»

«Ο φάκελος δεν έχει το ίδιο όνομα και στις δύο περιπτώσεις.»

«Τι έχει;»

«Έχει τον ίδιο εξωτερικό αριθμό, αλλά διαφορετικό εσωτερικό κωδικό.»

Ο Μόσχος έμεινε σιωπηλός.

«Άρα;»

«Άρα κάποιος μπορεί να χρησιμοποίησε τον αριθμό ως αναφορά.»

«Ποιος;»

«Δεν ξέρω.»

«Και γιατί;»

«Δεν ξέρω.»

Ο Μόσχος κοίταξε τις σελίδες.

Για πρώτη φορά η εικόνα άρχισε να αλλάζει.

Δεν υπήρχε ένας άνθρωπος που έψαχνε.

Υπήρχαν ίχνη διαφορετικών ανθρώπων που είχαν ψάξει πράγματα τα οποία, μέχρι εκείνη τη στιγμή, θεωρούσαν ασύνδετα.

Αυτό δεν ήταν ακόμη ομάδα.

Ήταν όμως κάτι περισσότερο από σύμπτωση.

Ο Μόσχος σηκώθηκε.

«Θέλω όλα τα ονόματα.»

Η Ελένη άρχισε να τα συγκεντρώνει.

«Όλα;»

«Όσα εμφανίζονται σε αυτά τα αρχεία. Ακόμη κι αν φαίνονται άσχετα.»

«Θα βγουν πολλά.»

«Δεν με νοιάζει.»

Ο Μόσχος κοίταξε το φύλλο με τις καταχωρίσεις.

«Μέχρι τώρα ψάχναμε ποιος είχε έρθει πριν από εμάς.»

Έδειξε τα ονόματα.

«Τώρα θα ψάξουμε αν κάποιοι από αυτούς είχαν έρθει πριν από τον ίδιο στόχο.»

Η Ελένη σταμάτησε να γράφει.

«Και αν το βρούμε;»

Ο Μόσχος πήρε το σακάκι του.

«Τότε θα έχουμε για πρώτη φορά κάτι που δεν είναι υπόθεση.»

Έριξε άλλη μια ματιά στις καταχωρίσεις.

«Θα έχουμε ίχνος.»

Την ίδια ώρα, αρκετά μακριά από εκεί, ένας άνδρας έκλεινε έναν φάκελο.

Δεν είχε πάνω του όνομα.

Μόνο έναν αριθμό.

Ο άνδρας τον κοίταξε για λίγα δευτερόλεπτα και μετά τον έδωσε στη γυναίκα που καθόταν απέναντί του.

«Ηρθαν.»

Η γυναίκα δεν σήκωσε αμέσως το βλέμμα.

«Το ξέρουμε.»

«Πότε;»

«Στη Λιβαδειά.»

«Πόσοι;»

«Τέσσερις.»

Ο άνδρας έμεινε όρθιος.

«Οι ίδιοι;»

«Ναι.»

Στην άλλη πλευρά του τραπεζιού ένας τρίτος άνδρας άνοιξε έναν χάρτη.

«Δεν έμειναν μόνο στη Λιβαδειά.»

Η γυναίκα τον κοίταξε.

«Το ξέρουμε.»

«Όχι. Δεν το ξέρουμε.»

Έδειξε ένα σημείο στον χάρτη.

«Έχουν αρχίσει να ψάχνουν τις παλιές καταγραφές.»

Ο πρώτος άνδρας γύρισε προς το μέρος του.

«Πώς το κατάλαβες;»

«Από τα αιτήματα.»

«Τι ζήτησαν;»

«Δεν ξέρω ακριβώς.»

«Τότε πώς ξέρεις τι ψάχνουν;»

Ο άλλος σήκωσε τους ώμους.

«Δεν είπα ότι ξέρω.»

Για λίγα δευτερόλεπτα κανείς δεν μίλησε.

Η γυναίκα πήρε μία από τις φωτοτυπίες.

«Ο Μόσχος δεν ακολούθησε τη διαδρομή.»

Ο άνδρας την κοίταξε.

«Ποια διαδρομή;»

«Αυτή που περιμέναμε.»

«Άρα την είδε.»

«Η κατάλαβε ότι δεν έπρεπε να την ακολουθήσει.»

Ο τρίτος άνδρας χαμογέλασε.

«Δεν είναι το ίδιο πράγμα.»

«Όχι.»

Η γυναίκα άφησε τη φωτοτυπία στο τραπέζι.

«Βρήκαν τον Δεμερτζή.»

Η σιωπή που ακολούθησε ήταν διαφορετική.

Πιο βαριά.

Ο πρώτος άνδρας πήρε αργά τη φωτοτυπία.

«Και την Ιωάννα;»

«Όχι ακόμη.»

«Είσαι σίγουρη;»

«Δεν υπάρχει σχετική καταχώριση.»

Ο άνδρας έσκυψε πάνω από το χαρτί.

«Τότε έχουμε λίγο χρόνο.»

Ο τρίτος άνδρας κοίταξε τον χάρτη.

«Όχι πολύ.»

«Πόσο;»

«Δεν ξέρω.»

«Τότε μη μιλάς για χρόνο.»

Ο άλλος σώπασε.

Ο πρώτος άνδρας πήρε μια δεύτερη σελίδα.

«Έχουν βρει και τον αριθμό.»

Η γυναίκα τον κοίταξε.

«Τον ίδιο;»

«Ναι.»

«Τότε το ίχνος κάηκε.»

Ο άνδρας άφησε τη σελίδα κάτω.

«Όχι ακόμη.»

«Τι εννοείς;»

«Δεν ξέρουν τι σημαίνει.»

«Κι αν το καταλάβουν;»

«Τότε θα αλλάξουμε.»

Ο τρίτος άνδρας έσκυψε πάνω από τον χάρτη.

«Το Πήλιο είναι το επόμενο.»

Ο πρώτος άνδρας δεν απάντησε.

Κοίταξε για λίγο τη διαδρομή.

Μετά πήρε το μολύβι και σημείωσε κάτι στο περιθώριο.

«Δεν πρέπει να τους εμποδίσουμε.»

Η γυναίκα συνοφρυώθηκε.

«Τότε τι θα κάνουμε;»

«Θα τους αφήσουμε να ψάξουν.»

«Και αν βρουν κάτι;»

Ο άνδρας σήκωσε τα μάτια.

«Εξαρτάται από το τι θα νομίζουν ότι βρήκαν.»

Η γυναίκα δεν μίλησε.

Ο τρίτος άνδρας όμως επέμεινε.

«Και αν φτάσουν εκεί πριν από εμάς;»

Ο πρώτος άνδρας γύρισε προς το μέρος του.

«Δεν ξέρουν πού πηγαίνουν.»

«Μέχρι τώρα..»

«Ακριβώς.»

Έκλεισε τον φάκελο.

«Το λάθος μας ήταν ότι χρησιμοποιήσαμε δύο φορές το ίδιο ίχνος.»

Η γυναίκα τον κοίταξε.

«Και τώρα;»

«Τώρα δεν χρησιμοποιούμε κανένα.»

«Και πώς θα τους παρακολουθούμε;»

Ο άνδρας σηκώθηκε.

«Δεν θα τους παρακολουθούμε.»

«Τότε;»

«Θα περιμένουμε να μας δείξουν μόνοι τους πού πάνε.»

Πήρε το παλτό του.

Πριν φύγει, κοίταξε για τελευταία φορά τον χάρτη.

«Το Πήλιο δεν πρέπει να είναι το πρόβλημα..»

Η γυναίκα τον κοίταξε.

«Τι πρέπει να είναι;»

Ο άνδρας άνοιξε την πόρτα.

«Το τι θα βρουν εκεί.»

Έφυγε.

Οι άλλοι δύο έμειναν σιωπηλοί.

Η γυναίκα κοίταξε τον κλειστό φάκελο.

«Νομίζεις ότι ο Μόσχος κατάλαβε;»

Ο τρίτος άνδρας δεν απάντησε αμέσως.

«Όχι ακόμη.»

«Και αν καταλάβει;»

Εκείνος πήρε τον χάρτη.

«Τότε θα ξέρουμε ότι δεν έχουμε απέναντί μας μόνο έναν αστυνομικό που ακολουθεί στοιχεία.»

«Τι έχουμε;»

Ο άνδρας δίπλωσε τον χάρτη.

«Κάποιον που ξέρει πότε ένα στοιχείο δεν πρέπει να το ακολουθήσει.»

Έσβησε το φως.

Το επόμενο πρωί, ο Μόσχος είχε μπροστά του το ίδιο φύλλο.

Επτά καταχωρίσεις.

Τέσσερις περιοχές.

Ονόματα που δεν σχημάτιζαν ακόμη ομάδα.

Και ένας αριθμός που επαναλαμβανόταν.

Δεν είχε απόδειξη.

Είχε όμως πλέον κάτι άλλο.

Είχε απέναντί του την πιθανότητα ότι οι άνθρωποι που έψαχναν το άγνωστο αντικείμενο δεν ήταν ένας ή δύο.

Και ότι κάποιοι από αυτούς είχαν ήδη κινηθεί πριν από την αστυνομία.

Ο Μόσχος δίπλωσε το φύλλο.

«Πάμε.»

Ο Μανιάτης τον κοίταξε.

«Πού;»

Ο Μόσχος πήρε το παλτό του.

«Να βρούμε ποιος άλλος έχει ψάξει το ίδιο πράγμα.»

Δεν είπε τίποτε άλλο.

Δεν χρειαζόταν.

Το επόμενο βήμα ήταν ήδη μπροστά τους.

Προς το Πήλιο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 19

ΟΙ ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΛΕΞΕΙΣ

Το πρωί ο Μόσχος ξανακάθισε μπροστά στο χειρόγραφο.

Δεν είχε αλλάξει τίποτα από το προηγούμενο βράδυ.

Τρεις σελίδες.

Η πρώτη γεμάτη γραφή.

Η δεύτερη γεμάτη διορθώσεις.

Η τρίτη σχεδόν άδεια.

Κι όμως, εκείνες οι τέσσερις λέξεις είχαν αρχίσει να τους απασχολούν περισσότερο από ολόκληρο το υπόλοιπο κείμενο.

Δέντρο.

Πέτρα.

Νερό.

Ύψος.

Η Ελένη άφησε δίπλα του τις σημειώσεις τους.

«Τις ξαναπέρασα από το αρχείο.»

«Και;»

«Δεν βρήκα άλλη αναφορά που να τις συνδέει όλες μαζί.»

Ο Μόσχος σήκωσε το βλέμμα.

«Ούτε εγώ.»

Ο Μανιάτης μπήκε στην αίθουσα κρατώντας δύο καφέδες.

«Άρα έχουμε τέσσερις λέξεις και κανένα αποτέλεσμα.»

Άφησε τον έναν μπροστά στον Μόσχο.

«Δεν είναι κανένα αποτέλεσμα», είπε η Ελένη.

«Τι είναι;»

«Περιορισμός.»

Ο Μανιάτης κάθισε.

«Εμένα μου φαίνεται το αντίθετο.»

Ο Μόσχος πήρε τις σημειώσεις.

«Αν τις κοιτάξεις ξεχωριστά, έχεις δίκιο.»

Έδειξε την πρώτη.

«Δέντρο.»

Μετά τη δεύτερη.

«Πέτρα.»

Την τρίτη.

«Νερό.»

Και τέλος την τέταρτη.

«Ύψος.»

«Αυτά υπάρχουν σε πάρα πολλά μέρη.»

«Ακριβώς.»

«Αρα;»

«Αρα δεν είναι οι λέξεις που πρέπει να μας οδηγήσουν. Είναι ο τρόπος με τον οποίο συνδέονται.»

Η Ελένη άνοιξε το χειρόγραφο.

«Και το ίδιο λέει ουσιαστικά ο γρίφος.»

Ο Μόσχος έσκυψε.

«Διάβασέ το.»

«“Ένα μέρος της Ελλάδας τα έχει όλα. Μα μόνο ένα τα κρατά μαζί.”»

Ο Μανιάτης έμεινε σιωπηλός.

Ο Μόσχος πήρε ένα μολύβι.

Δεν έγραψε τίποτα.

«Το “κρατά μαζί” είναι το σημαντικό.»

«Γιατί;» ρώτησε ο Μανιάτης.

«Γιατί δεν μιλά για τέσσερα σημεία. Μιλά για έναν τόπο.»

Η Ελένη συμφώνησε.

«Άρα πρέπει να βρούμε τι είδους τόπος μπορεί να περιγράφεται έτσι.»

«Όχι ακόμη ποιος τόπος.»

«Πρώτα ο τύπος.»

Ο Μόσχος έγνεψε.

Άνοιξαν χάρτες.

Όχι μόνο της Θεσσαλίας ή της Πελοποννήσου.

Ολόκληρης της Ελλάδας.

Η Ελένη σημείωνε περιοχές όπου το βουνό βρισκόταν κοντά σε νερό.

Ο Μανιάτης έψαχνε παλιές καταγραφές για πέτρινα κτίσματα και διαδρομές.

Ο Μόσχος διάβαζε.

Δεν έψαχνε όνομα.

Έψαχνε επανάληψη.

Κάποιο χαρακτηριστικό που να εμφανίζεται με διαφορετικές λέξεις στις παλιές περιγραφές.

Η πρώτη περιοχή που εξέτασαν είχε όλα τα φυσικά στοιχεία.

Δέντρα.

Πέτρα.

Νερά.

Υψόμετρο.

Όμως η θάλασσα βρισκόταν μακριά.

Ο Μόσχος τη διέγραψε.

«Δεν μας κάνει.»

«Γιατί;» ρώτησε ο Μανιάτης.

«Ο γρίφος μιλά για βουνό που κατεβαίνει προς τη θάλασσα.»

Η Ελένη κοίταξε τον χάρτη.

«Σωστά.»

Η δεύτερη περιοχή είχε θάλασσα και βουνό.

Υπήρχαν πέτρινα περάσματα και δέντρα.

Το νερό όμως δεν αποτελούσε ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του τόπου.

«Απορρίπτεται», είπε η Ελένη.

Η τρίτη είχε άφθονο νερό και βλάστηση.

Το υψόμετρο όμως δεν έπαιζε κανέναν ιδιαίτερο ρόλο.

Ο Μόσχος έκανε μια μικρή γραμμή πάνω στο χαρτί.

«Κι αυτή έξω.»

Ο Μανιάτης κοίταξε τον σωρό των χαρτιών.

«Θα αποκλείσουμε όλη την Ελλάδα έτσι.»

«Αν χρειαστεί.»

«Και αν μείνει η Ελλάδα;»

Ο Μόσχος τον κοίταξε.

«Τότε θα ξέρουμε ότι δεν ψάξαμε αρκετά καλά.»

Το απόγευμα η έρευνα άλλαξε κατεύθυνση.

Η Ελένη επέστρεψε στα αρχεία του Δεμερτζή και της Ιωάννας.

Δεν αναζητούσε πια μόνο το όνομα «Πήλιο».

Αναζητούσε τις τέσσερις λέξεις.

Και κυρίως τον τρόπο με τον οποίο είχαν χρησιμοποιηθεί.

Μετά από αρκετή ώρα είπε:

«Βρήκα κάτι.»

Ο Μόσχος πλησίασε.

«Τι;»

«Όχι το Πήλιο.»

«Τότε;»

«Μια παλιότερη καταγραφή. Από υλικό που είχε χρησιμοποιηθεί στην έρευνα του Δεμερτζή.»

Του έδωσε τη σελίδα.

Ο Μόσχος διάβασε.

Ήταν μια σύντομη περιγραφή ενός ορεινού τόπου.

Γινόταν αναφορά σε πυκνή βλάστηση, πέτρινα περάσματα και νερά.

Στο τέλος υπήρχε αναφορά στο υψόμετρο.

Ο Μόσχος άφησε το χαρτί κάτω.

«Αυτό μπορεί να είναι οπουδήποτε.»

«Ναι.»

«Και δεν αναφέρει θάλασσα.»

«Όχι.»

«Άρα δεν μας αρκεί.»

Η Ελένη πήρε πίσω τη σελίδα.

«Υπάρχει όμως και δεύτερη.»

Την άφησε μπροστά του.

Αυτή αναφερόταν σε διαφορετική θέση.

Και πάλι υπήρχαν δέντρα.

Πέτρα.

Νερό.

Ύψος.

Αλλά η σχέση με τη θάλασσα ήταν διαφορετική.

Ο Μόσχος κοίταξε τις δύο σελίδες δίπλα δίπλα.

«Δεν είναι τυχαίο ότι επαναλαμβάνονται.»

«Όχι.»

«Αλλά ούτε σημαίνει ότι αυτές είναι οι απαντήσεις.»

«Όχι.»

«Τότε τι σημαίνει;»

Η Ελένη σκέφτηκε λίγο.

«Ότι ο συντάκτης του χειρογράφου μπορεί να χρησιμοποιεί παλιότερες περιγραφές ως βάση.»

Ο Μόσχος έγνεψε.

«Αυτό αξίζει να το ψάξουμε.»

Λίγο πριν νυχτώσει, η Ελένη βρήκε το στοιχείο που τους έλειπε.

Δεν ήταν μια λέξη.

Ήταν μια φράση.

Την είχε εντοπίσει σε παλιό υλικό που συνδεόταν με το ίδιο ερευνητικό αρχείο.

«Διάβασε εδώ.»

Ο Μόσχος πήρε το χαρτί.

Η φράση περιέγραφε έναν τόπο όπου το βουνό κατέβαινε προς τη θάλασσα.

Δεν ήταν ποιητική περιγραφή.

Ήταν καταγραφή της γεωγραφίας της περιοχής.

Ο Μόσχος σήκωσε το βλέμμα.

«Πού;»

Η Ελένη του έδειξε το κάτω μέρος της σελίδας.

Το όνομα ήταν γραμμένο καθαρά.

ΠΗΛΙΟ

Ο Μανιάτης πλησίασε.

«Επιτέλους.»

Ο Μόσχος δεν χαμογέλασε.

«Όχι ακόμη.»

«Τι άλλο θέλεις;»

«Να δούμε αν το Πήλιο ταιριάζει μόνο στην τελευταία φράση ή σε ολόκληρη τη λογική.»

Η Ελένη άνοιξε ξανά τις σημειώσεις.

Έβαλε τις τέσσερις λέξεις μπροστά τους.

ΔΕΝΔΡΟ.

Υπήρχε.

ΠΕΤΡΑ.

Υπήρχε.

ΝΕΡΟ.

Υπήρχε.

ΥΨΟΣ.

Υπήρχε.

Και μετά η φράση του γρίφου.

«Εκεί το βουνό κατεβαίνει προς τη θάλασσα.»

Για πρώτη φορά δεν υπήρχε κενό ανάμεσα στις ενδείξεις.

Υπήρχε ένας τόπος που μπορούσε να τις κρατήσει όλες μαζί.

Ο Μόσχος έμεινε σιωπηλός.

«Άρα Πήλιο», είπε ο Μανιάτης.

Ο Μόσχος πήρε το μολύβι.

Έγραψε:

ΠΗΛΙΟ

Δεν έβαλε ερωτηματικό.

Αλλά δεν έγραψε ούτε «λύθηκε».

Από κάτω πρόσθεσε:

ΝΑ ΕΛΕΓΧΘΕΙ ΕΠΙ ΤΟΠΟΥ

Η Ελένη τον κοίταξε.

«Τι περιμένεις να βρούμε;»

Ο Μόσχος έκλεισε τον φάκελο.

«Δεν ξέρω.»

«Τότε γιατί πάμε;»

«Γιατί μέχρι τώρα οι λέξεις μάς έφεραν μέχρι εδώ.»

Σηκώθηκε.

«Τώρα πρέπει να δούμε αν ο τόπος θα μας δώσει τις υπόλοιπες απαντήσεις.»

Ο Μανιάτης πήρε το μπουφάν του.

«Και αν δεν μας τις δώσει;»

Ο Μόσχος κοίταξε ξανά το χειρόγραφο.

«Τότε θα ξέρουμε ότι κάναμε λάθος.»

Έβαλε τις σημειώσεις στον φάκελο.

Και αυτή τη φορά, όταν έκλεισε την πόρτα του αρχείου πίσω του, το Πήλιο δεν ήταν ακόμη λύση.

Ήταν η επόμενη υπόθεση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 20

ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΗΛΙΟ

Η αναχώρηση έγινε λίγο μετά τις επτά.

Δεν υπήρχε λόγος να βιαστούν. Τουλάχιστον όχι περισσότερο απ' όσο απαιτούσε η απόσταση.

Ο Μόσχος κάθισε στη θέση του συνοδηγού και έκλεισε την πόρτα χωρίς να μιλήσει. Ο Μανιάτης πήρε το τιμόνι. Η Ελένη κάθισε πίσω, έχοντας μπροστά της τον φάκελο με τις σημειώσεις από τη Λιβαδειά και το αντίγραφο του χειρογράφου.

Ο Βελισσάρης ήταν δίπλα της.

Για λίγα λεπτά κανείς δεν άνοιξε κουβέντα.

Ο δρόμος άφηνε πίσω του την πόλη και γινόταν σταδιακά πιο ανοιχτός. Τα σπίτια αραιώνονταν, οι πινακίδες λιγόστευαν και η κίνηση έπεφτε.

Ο Μόσχος κοίταξε το ρολόι του.

“Πριν φτάσουμε, θέλω να το ξαναδούμε από την αρχή.”

Ο Μανιάτης χαμογέλασε ελαφρά.

“Από την αρχή του Πηλίου ή από την αρχή της υπόθεσης;”

“Από εκεί που αρχίσαμε να πιστεύουμε ότι καταλαβαίνουμε.”

Η Ελένη σήκωσε το βλέμμα από τις σημειώσεις.

“Δηλαδή να θεωρήσουμε ότι μπορεί να μην καταλαβαίνουμε τίποτα.”

“Ακριβώς.”

Ο Μανιάτης δεν απάντησε.

Η Ελένη άνοιξε το αντίγραφο.

“Έχουμε τέσσερις λέξεις. Δέντρο. Πέτρα. Νερό. Ύψος.”

“Και έχουμε ένα χειρόγραφο τριών σελίδων,” είπε ο Μόσχος. “Με αφαιρέσεις στη δεύτερη και σχεδόν κενή τρίτη.”

“Και έχουμε την εικόνα που έλειπε από το παρεκκλήσι.”

“Αυτό είναι ξεχωριστό.”

“Η μπορεί να μην είναι.”

Ο Μόσχος γύρισε προς το μέρος της.

“Τι εννοείς;”

“Ότι μέχρι τώρα προσπαθούμε να βάλουμε όλα τα ευρήματα στην ίδια σειρά. Μπορεί όμως κάποια να είναι απλώς ίχνη ανθρώπων που πέρασαν από την έρευνα πριν από εμάς.”

Ο Μόσχος έμεινε για λίγο σιωπηλός.

Αυτό ακριβώς προσπαθούσε να ξεχωρίσει από την προηγούμενη ημέρα.

Τι ανήκε στον γρίφο και τι ανήκε στους ανθρώπους που είχαν ασχοληθεί μαζί του.

“Αυτό θα το μάθουμε στο Πήλιο,” είπε τελικά.

Ο Βελισσάρης έσκυψε μπροστά.

“Έχουμε κάτι συγκεκριμένο εκεί;”

“Όχι.”

“Τότε τι ψάχνουμε;”

“Την υπόθεση.”

Ο Μανιάτης γέλασε χαμηλά.

“Πολύ συγκεκριμένο.”

“Πιο συγκεκριμένο από ένα μέρος που μας το δείχνουν τέσσερις λέξεις.”

Η Ελένη ξανακοίταξε το χειρόγραφο.

“Υπάρχει και η φράση.”

“Ποια;”

“Αυτή που βρήκαμε χθες. Για το βουνό που κατεβαίνει προς τη θάλασσα.”

Ο Μόσχος έγνεψε.

“Και αυτό ήταν που μας έφερε στο Πήλιο.”

“Ναι.”

“Δεν μας αποδεικνύει όμως τίποτα.”

Η Ελένη έκλεισε τον φάκελο.

“Άρα δεν ψάχνουμε κάτι συγκεκριμένο.”

“Οχι ακόμα.”

“Ψάχνουμε τι ταιριάζει.”

“Και τι δεν ταιριάζει,” είπε ο Μόσχος.

Αυτό ήταν σημαντικότερο.

Είχαν ήδη χάσει χρόνο επειδή μια σειρά από στοιχεία έμοιαζε να σχηματίζει διαδρομή. Είχαν δει δρόμο εκεί όπου υπήρχαν μόνο αριθμοί και σημεία σε παλιά αρχεία. Είχαν δώσει νόημα σε κάτι που δεν το είχε.

Δεν επρόκειτο να το ξανακάνουν.

Όσο προχωρούσαν, το τοπίο άλλαζε.

Ο δρόμος άρχισε να ανεβαίνει και η βλάστηση να πυκνώνει. Τα σπίτια εμφανίζονταν ανάμεσα στα δέντρα, όχι πια ως συνέχεια της πόλης αλλά σαν μικρές, ανεξάρτητες παρουσίες πάνω στις πλαγιές.

Ο Μόσχος παρατηρούσε χωρίς να σχολιάζει.

Το Πήλιο δεν του έδινε εύκολα την αίσθηση ενός συγκεκριμένου τόπου.

Ήταν περισσότερο μια σειρά από διαφορετικά τοπία που έμοιαζαν να συνυπάρχουν.

Δάσος.

Πέτρα.

Νερό.

Ύψος.

Για πρώτη φορά οι τέσσερις λέξεις του χειρογράφου δεν έμοιαζαν αφηρημένες.

Και αυτό τον έκανε περισσότερο επιφυλακτικό, όχι λιγότερο.

“Σταμάτα λίγο πιο κάτω,” είπε στον Μανιάτη.

Το υπηρεσιακό όχημα επιβράδυνε και σταμάτησε στην άκρη του δρόμου.

Ο Μόσχος κατέβηκε.

Δεν είχε δει κάτι συγκεκριμένο.

Αυτό ήταν το πρόβλημα.

Στάθηκε για λίγο και κοίταξε την πλαγιά απέναντι.

Η πέτρα εμφανιζόταν ανάμεσα στα δέντρα. Λίγο χαμηλότερα, μια λεπτή γραμμή νερού διέσχιζε το έδαφος και χανόταν ξανά μέσα στη βλάστηση.

“Τώρα καταλαβαίνω γιατί ο γρίφος είναι επικίνδυνος,” είπε η Ελένη, στεκόμενη δίπλα του.

Ο Μόσχος την κοίταξε.

“Γιατί;”

“Επειδή εδώ μπορείς να βρεις τα πάντα.”

Είχε δίκιο.

Ένα μέρος που ταίριαζε τόσο καλά στις λέξεις μπορούσε να οδηγήσει σε εκατοντάδες λάθος συμπεράσματα.

Ο Μόσχος έβγαλε το κινητό του και φωτογράφησε μόνο το σημείο όπου ο δρόμος έμπαινε ξανά στο δάσος.

“Τι κάνεις;” ρώτησε ο Μανιάτης.

“Καταγράφω.”

“Τι;”

“Αυτό που είδαμε πριν αρχίσουμε να ψάχνουμε.”

Ο Μανιάτης κατάλαβε.

Αν αργότερα έβλεπαν κάτι που τους φαινόταν σημαντικό, θα μπορούσαν να επιστρέψουν στην αρχική εικόνα.

Να δουν αν το είχαν πραγματικά προσπεράσει.

Ή αν απλώς το είχαν κάνει σημαντικό εκ των υστέρων.

Λίγο πριν το μεσημέρι έφτασαν στον πρώτο οικισμό.

Δεν κατέβηκαν αμέσως.

Ο Μόσχος ζήτησε από την Ελένη να ελέγξει ξανά τις σημειώσεις της.

“Θέλω ονόματα,” είπε.

“Τι είδους ονόματα;”

“Ό,τι υπάρχει στα αρχεία για τα τέσσερα στοιχεία. Παλιές εκκλησίες, παρεκκλήσια, πηγές, μονοπάτια, μεταφορές αντικειμένων. Όχι μόνο όσα συνδέονται με τον Δεμερτζή και την Ιωάννα.”

“Γιατί;”

“Γιατί μέχρι τώρα ψάχνουμε μέσα στην έρευνα δύο ανθρώπων.”

Ο Βελισσάρης τον κοίταξε.

“Και μπορεί ο γρίφος να υπήρχε πριν από αυτούς.”

“Η μπορεί να μην έχει καμία σχέση μαζί τους.”

Η Ελένη άρχισε να πληκτρολογεί.

Ο Μόσχος κοίταξε τον οικισμό.

“Και θέλω να μιλήσουμε με κάποιον που να ξέρει την περιοχή. Όχι με κάποιον που θα μας πει πού πηγαίνουν οι τουρίστες.”

Ο Μανιάτης χαμογέλασε.

“Επιτέλους. Κάτι που μπορώ να κάνω.”

“Εσύ θα περιμένεις.”

“Γιατί;”

“Γιατί πρώτα θέλω να δω τι ξέρουμε εμείς.”

Ο Μανιάτης αναστέναξε.

“Η αστυνομία σκοτώνει κάθε αυθορμητισμό.”

“Ο αυθορμητισμός είναι καλός μέχρι να μπει στην αναφορά.”

Ο Βελισσάρης χαμογέλασε.

Η Ελένη σήκωσε το κεφάλι.

“Έχω κάτι.”

Ο Μόσχος γύρισε.

“Τι;”

“Σε παλιό κατάλογο τοπωνυμίων υπάρχουν πολλές αναφορές σε πηγές και νερά. Αλλά υπάρχει μία περιοχή όπου επαναλαμβάνονται μαζί αναφορές σε παλιά πέτρινα περάσματα και δασωμένη πλαγιά.”

“Πόσες;”

“Τρεις.”

“Και ποια ταιριάζει περισσότερο με το ύψος;”

“Μία.”

“Όνομα;”

Η Ελένη το είπε.

Ο Μόσχος δεν απάντησε αμέσως.

Δεν είχε σημασία αν το όνομα ακουγόταν σωστό.

Το σημαντικό ήταν ότι τώρα είχαν ένα συγκεκριμένο σημείο για να ελέγξουν.

“Πάμε εκεί,” είπε.

Ο Μανιάτης έβαλε μπροστά.

Το όχημα ξαναμπήκε στον δρόμο.

Πίσω τους έμεινε ο οικισμός.

Μπροστά τους, το δάσος έκλεινε περισσότερο.

Ο Μόσχος κοίταξε ξανά το χαρτί με τις τέσσερις λέξεις.

ΔΕΝΤΡΟ.

ΠΕΤΡΑ.

ΝΕΡΟ.

ΥΨΟΣ.

Δεν ήταν ακόμη λύση.

Ήταν ένας τρόπος να ψάξουν.

Και αυτή τη φορά δεν ήθελε να ψάξει για να επιβεβαιώσει ότι είχαν δίκιο.

Ήθελε να βρει τον λόγο για τον οποίο μπορεί να είχαν άδικο.

Γιατί, αν το Πήλιο ήταν πράγματι το επόμενο βήμα, κάποια στιγμή θα έπρεπε να αφήσει πίσω του τις τέσσερις λέξεις και να βρει το στοιχείο που τις ένωνε.

Κι αν δεν υπήρχε τέτοιο στοιχείο, έπρεπε να το ανακαλύψει πριν το κατασκευάσει ο ίδιος.

Ο δρόμος άρχισε να στενεύει.

Τα δέντρα έφταναν σχεδόν μέχρι την άκρη του.

Ο Μανιάτης χαμήλωσε ταχύτητα.

Ο Μόσχος κοίταξε μπροστά.

“Εδώ.”

“Εδώ τι;”

“Κάτι αλλάζει.”

Ο Μανιάτης πάτησε φρένο.

Κανείς δεν μίλησε.

Στην άκρη του δρόμου υπήρχε μια παλιά πέτρινη κατασκευή, σχεδόν κρυμμένη μέσα στη βλάστηση.

Δεν υπήρχε πινακίδα.

Δεν υπήρχε όνομα.

Μόνο πέτρα, δέντρα και ένας στενός δρόμος που συνέχιζε προς τα πάνω.

Η Ελένη κοίταξε το χειρόγραφο.

Ο Μόσχος δεν το κοίταξε.

Είχε ήδη αποφασίσει.

“Κατεβαίνουμε.”

Η έρευνα στο Πήλιο μόλις άρχιζε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 21

ΤΟ ΒΟΥΝΟ

Η πέτρινη κατασκευή ήταν μικρότερη απ' όσο είχαν φανταστεί.

Από τον δρόμο φαινόταν σχεδόν σαν κομμάτι του βουνού. Μερικές μεγάλες πέτρες είχαν σωριαστεί η μία πάνω στην άλλη και ανάμεσά τους είχαν φυτρώσει χαμηλοί θάμνοι. Δεν υπήρχε πόρτα. Δεν υπήρχε πινακίδα. Μόνο ένα άνοιγμα τόσο στενό, που δύσκολα θα τραβούσε την προσοχή κάποιου που περνούσε.

Ο Μόσχος κατέβηκε πρώτος.

Δεν πλησίασε αμέσως.

Στάθηκε μερικά μέτρα μακριά και κοίταξε ολόκληρο το σημείο.

“Μην αγγίζει κανείς τίποτα.”

Ο Μανιάτης έκλεισε την πόρτα του αυτοκινήτου.

“Δεν έχουμε και πολλά να αγγίξουμε.”

“Αυτό νομίζεις.”

Η Ελένη κατέβηκε κρατώντας τον φάκελο.

“Να βγάλω φωτογραφίες;”

“Ναι. Από μακριά πρώτα.”

Ο Βελισσάρης κοίταξε γύρω.

“Τι ψάχνουμε ακριβώς;”

Ο Μόσχος δεν απάντησε αμέσως.

Αυτό ήταν το πρώτο πρόβλημα.

Δεν ήξεραν.

Είχαν έρθει επειδή τέσσερις λέξεις μπορούσαν να ταιριάζουν με την περιοχή. Είχαν έρθει επειδή ένα παλιό χειρόγραφο και μια σειρά από προηγούμενα ίχνη τους είχαν οδηγήσει ως εδώ.

Αλλά το Πήλιο ήταν μεγάλο.

Πολύ μεγάλο για να θεωρήσουν ότι ένα τυχαίο πέτρινο κατασκεύασμα ήταν η απάντηση.

“Πρώτα θα μάθουμε τι είναι,” είπε τελικά.

Πλησίασαν.

Η κατασκευή έμοιαζε παλιά, αλλά όχι εγκαταλειμμένη. Δεν υπήρχαν εμφανή σημάδια πρόσφατης χρήσης. Ούτε όμως είχε τη μορφή ερειπίου που είχε αφεθεί για δεκαετίες.

Ο Μόσχος γονάτισε μπροστά στην είσοδο.

Έσκυψε.

Το χώμα ήταν υγρό.

“Εδώ περνάει νερό,” είπε.

Η Ελένη πλησίασε.

“Από πού;”

Ο Μόσχος έδειξε λίγο πιο ψηλά.

Ανάμεσα στις πέτρες υπήρχε μια λεπτή σκοτεινή γραμμή.

Το νερό δεν φαινόταν να τρέχει. Ακουγόταν όμως.

Πολύ αχνά.

Σχεδόν σαν ψίθυρος.

Ο Μανιάτης έσκυψε κι εκείνος.

“Αυτό είναι το νερό.”

“Η ένα νερό,” είπε ο Μόσχος.

“Δεν είναι το ίδιο πράγμα;”

“Όχι.”

Ο Μανιάτης τον κοίταξε.

“Πρέπει να κάνεις τον δύσκολο σε όλα;”

“Μόνο σε όσα μπορούν να μας στείλουν λάθος.”

Η Ελένη άνοιξε το χειρόγραφο.

“Δέντρο. Πέτρα. Νερό. Ύψος.”

Ο Μόσχος κοίταξε προς την πλαγιά.

“Τα τρία τα βλέπουμε.”

“Και το ύψος.”

“Το ύψος το έχουμε παντού.”

“Άρα δεν μας βοηθά.”

“Όχι ακόμη.”

Προχώρησαν λίγα μέτρα.

Το έδαφος ανηφόριζε. Η πέτρινη κατασκευή βρισκόταν πάνω σε παλιό μονοπάτι, αλλά το μονοπάτι δεν ήταν πλέον καθαρό. Σε ορισμένα σημεία χανόταν εντελώς κάτω από φύλλα και χαμηλή βλάστηση.

Ο Βελισσάρης σταμάτησε.

“Εδώ υπάρχει κάτι.”

Ο Μόσχος γύρισε.

Ο Βελισσάρης έδειχνε μια σειρά από πέτρες.

Δεν ήταν φυσική συνέχεια του εδάφους.

Έμοιαζαν τοποθετημένες.

“Σκαλοπάτια,” είπε η Ελένη.

Ο Μόσχος πλησίασε.

Ήταν τέσσερα.

Ίσως πέντε.

Το τελευταίο είχε σχεδόν καλυφθεί από χώμα.

“Παλιά διαδρομή,” είπε ο Μανιάτης.

“Ίσως.”

“Πάλι ίσως.”

“Αυτό έχουμε μέχρι τώρα.”

Ο Μόσχος έβγαλε από την τσέπη του το κινητό και φωτογράφησε τα σκαλοπάτια.

Έπειτα κοίταξε προς τα πάνω.

Το μονοπάτι συνέχιζε.

“Πάμε.”

Ακολούθησαν την ανηφόρα.

Μετά από περίπου πενήντα μέτρα, το δάσος άνοιξε λίγο.

Μπροστά τους υπήρχε μια μικρή επίπεδη έκταση.

Ένα μεγάλο δέντρο στεκόταν στο κέντρο.

Οι ρίζες του είχαν βγει στην επιφάνεια και κρατούσαν το χώμα γύρω τους σαν να το συγκρατούσαν από την πλαγιά.

Ο Μόσχος σταμάτησε.

Δεν είπε τίποτα.

Η Ελένη κοίταξε πρώτα το δέντρο και μετά εκείνον.

“Τώρα έχουμε και το πρώτο.”

“Τι έχουμε;”

“Το δέντρο.”

Ο Μόσχος κοίταξε γύρω.

“Έχουμε ένα δέντρο.”

“Που είναι πάνω από την πέτρα και δίπλα στο νερό.”

“Και σε ένα βουνό.”

Ο Μανιάτης χαμογέλασε.

“Νομίζω πως αρχίζουμε να μαζεύουμε τα τέσσερα.”

“Η αρχίζουμε να πέφτουμε στην παγίδα τους.”

Η φράση έμεινε για λίγο ανάμεσά τους.

Η Ελένη έκλεισε το χειρόγραφο.

“Τι παγίδα;”

“Να βρίσκουμε αυτό που ψάχνουμε επειδή θέλουμε να υπάρχει.”

Κανείς δεν απάντησε.

Ο Μόσχος πλησίασε το δέντρο.
Στον κορμό δεν υπήρχε χάραξη.
Ούτε σύμβολο.
Ούτε σημάδι που να μοιάζει με εκείνο του Μεγάλου Σπηλαίου.
Έσκυψε στις ρίζες.
Το χώμα ήταν σκούρο και υγρό.
“Δεν είναι εδώ,” είπε.
“Πώς το ξέρεις;”
“Δεν το ξέρω.”
“Τότε γιατί το λες;”
“Γιατί μέχρι στιγμής δεν έχουμε βρει τίποτα που να μας επιτρέπει να πούμε ότι είναι.”
Η Ελένη κοίταξε ξανά γύρω.
“Ίσως πρέπει να βρούμε άνθρωπο.”
Ο Μόσχος συμφώνησε.
Αυτό ήταν το επόμενο λογικό βήμα.
Όχι άλλη υπόθεση πάνω στην υπόθεση.
Τοπική γνώση.
Ποιος χρησιμοποιούσε παλιά το μονοπάτι; Τι ήταν η πέτρινη κατασκευή; Υπήρχε πηγή; Υπήρχε παλιό εκκλησιαστικό πέραςμα; Είχε καταγραφεί κάπου;
Γύρισαν προς το σημείο όπου είχαν αφήσει το όχημα.
Πριν φτάσουν, ο Μόσχος σταμάτησε.
“Περιμένετε.”
Κοίταξε πίσω.
Η πέτρινη κατασκευή δεν φαινόταν πια.
Το δάσος την είχε κρύψει.
Μόνο το μονοπάτι έμενε ορατό.

“Τι είναι;” ρώτησε ο Βελισσάρης.

Ο Μόσχος δεν απάντησε.

Είχε προσέξει κάτι άλλο.

Το μονοπάτι που είχαν ακολουθήσει δεν ήταν το μόνο.

Λίγα μέτρα χαμηλότερα υπήρχε ένα δεύτερο, στενότερο πέρασμα.

Δεν το είχαν δει όταν ανέβαιναν.

Το κοίταξε για αρκετά δευτερόλεπτα.

Ύστερα πήρε το κινητό του.

“Ελένη.”

“Ναι;”

“Φωτογράφισέ το.”

Εκείνη υπάκουσε.

“Γιατί;”

“Γιατί αν υπάρχει δεύτερος δρόμος, θέλω να ξέρω από πού ξεκινά.”

Πλησίασαν.

Το δεύτερο μονοπάτι κατέβαινε προς την αντίθετη πλευρά της πλαγιάς.

Δεν οδηγούσε στην πέτρινη κατασκευή.

Δεν φαινόταν να οδηγεί πουθενά συγκεκριμένα.

Ο Μόσχος το κοίταξε ξανά.

“Δεν θα το ακολουθήσουμε.”

Ο Μανιάτης ανασήκωσε τα φρύδια.

“Γιατί;”

“Επειδή δεν ξέρουμε αν είναι μέρος της έρευνας.”

“Και πώς θα το μάθουμε;”

Ο Μόσχος κοίταξε την πλαγιά.

“Θα το μάθουμε πρώτα από τα χαρτιά.”

Η Ελένη χαμογέλασε.

“Επιτέλους.”

“Τι;”

“Αρχίζεις να μιλάς σαν αρχειονόμος.”

“Μην το πεις στον αρχηγό.”

Ο Μανιάτης γέλασε.

Ο Μόσχος όμως δεν χαμογέλασε.

Κοίταξε για τελευταία φορά το δεύτερο μονοπάτι.

Κάτι του έλεγε ότι θα έπρεπε να επιστρέψουν.

Όχι επειδή έμοιαζε σημαντικό.

Αλλά επειδή δεν έμοιαζε σημαντικό.

Και μέχρι τώρα, αυτό ακριβώς ήταν που τους είχε οδηγήσει στα πιο χρήσιμα στοιχεία.

Το απόγευμα βρήκαν έναν ηλικιωμένο κάτοικο της περιοχής που γνώριζε τα παλιά μονοπάτια.

Δεν ήξερε τίποτα για το χειρόγραφο.

Δεν ήξερε τίποτα για την εικόνα.

Δεν είχε ακούσει ποτέ τις τέσσερις λέξεις.

Ήξερε όμως την πέτρινη κατασκευή.

“Παλιό πέρασμα,” τους είπε.

“Πού οδηγούσε;”

Ο άντρας σκέφτηκε.

“Παλιά, προς τα πάνω. Τώρα δεν οδηγεί πουθενά.”

“Υπήρχε νερό εκεί;”

“Υπήρχε.”

“Πηγή;”

“Όχι ακριβώς.”

Ο Μόσχος τον κοίταξε.

“Τι εννοείτε όχι ακριβώς;”

Ο άντρας έδειξε προς την πλαγιά.

“Το νερό ερχόταν από μέσα.”

“Από μέσα πού;”

Ο ηλικιωμένος ανασήκωσε τους ώμους.

“Από το βουνό.”

Ο Μόσχος έμεινε σιωπηλός.

“Υπήρχε εκκλησία;”

“Κάποτε.”

“Πού;”

Ο άντρας έδειξε ψηλότερα.

“Δεν έχει μείνει τίποτα.”

“Και το μονοπάτι;”

“Υπήρχαν δύο.”

Ο Μόσχος τον κοίταξε προσεκτικά.

“Δύο;”

“Το ένα πήγαινε πάνω. Το άλλο κατέβαινε.”

“Πού κατέβαινε;”

Ο άντρας δεν απάντησε αμέσως.

“Σε ένα μέρος που οι παλιοί δεν το έλεγαν με το όνομά του.”

Η Ελένη σήκωσε το βλέμμα.

“Γιατί;”

Ο ηλικιωμένος την κοίταξε.

“Δεν ξέρω.”

Ο Μόσχος κατάλαβε ότι δεν θα έπαιρναν περισσότερα.

Δεν πίεσε.

“Ευχαριστούμε.”

Καθώς απομακρύνονταν, η Ελένη ψιθύρισε:

“Το μέρος χωρίς όνομα.”

Ο Μόσχος κοίταξε προς το βουνό.

“Μη βιαστείς.”

“Δεν βιάζομαι.”

“Καλά κάνεις.”

Έβγαλε από την τσέπη του το σημειωματάριο.

Έγραψε:

**ΠΑΛΙΟ ΠΕΡΑΣΜΑ
ΝΕΡΟ ΑΠΟ ΤΟ ΒΟΥΝΟ
ΔΥΟ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ
ΠΑΛΙΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑ
ΤΟΠΟΣ ΧΩΡΙΣ ΟΝΟΜΑ**

Έκλεισε το σημειωματάριο.

Αυτή τη φορά δεν υπήρχε λύση.

Υπήρχε όμως κάτι καλύτερο.

Ένα καινούργιο ερώτημα.

Και για πρώτη φορά από τότε που έφτασαν στο Πήλιο, το βουνό δεν τους έδειχνε απλώς ότι οι τέσσερις λέξεις μπορούσαν να ταιριάζουν.

Τους έδειχνε ότι κάποιος, κάποτε, είχε φροντίσει να μη φαίνεται ολόκληρος ο δρόμος.

Και αυτό δεν μπορούσε ακόμη να θεωρηθεί τυχαίο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 22

ΤΑ ΛΑΘΟΣ ΠΟΔΙΑ

Το επόμενο πρωί ο Μόσχος ζήτησε να ξαναδούν την εικόνα.

Όχι την εικόνα που έλειπε από το παρεκκλήσι.

Τη φωτογραφία της.

Η Ελένη την είχε εμφανίσει στην οθόνη του φορητού υπολογιστή. Η φωτογραφία είχε τραβηχτεί πριν ακόμη καταλάβουν ότι το αντικείμενο που αναζητούσαν δεν βρισκόταν πια στη θέση του.

Ο Μόσχος κάθισε απέναντι.

“Μεγάλωσέ την.”

Η Ελένη έκανε ζουμ.

Το πρόσωπο του αγίου γέμισε την οθόνη.

“Όχι το πρόσωπο.”

Η εικόνα μετακινήθηκε χαμηλότερα.

“Εδώ.”

Τα πόδια.

Για μερικά δευτερόλεπτα κανείς δεν μίλησε.

Ο Μανιάτης έσκυψε πάνω από το τραπέζι.

“Τι βλέπεις;”

“Αυτό που είδαμε χθες.”

“Δηλαδή;”

Ο Μόσχος δεν απάντησε.

Πήρε το αντίγραφο του τέταρτου γρίφου και το άφησε δίπλα στην οθόνη.

Η Ελένη διάβασε ξανά τη σχετική φράση.

“Μόνο τα πόδια του είναι λάθος.”

Ο Βελισσάρης κοίταξε την εικόνα.

“Μπορεί να είναι απλώς λάθος αγιογραφία.”

“Μπορεί,” είπε ο Μόσχος.

“Τότε γιατί να το γράψει ο γρίφος;”

“Αυτό προσπαθούμε να βρούμε.”

Η Ελένη έφερε δίπλα μια δεύτερη φωτογραφία.

“Έχω κάνει σύγκριση με άλλες απεικονίσεις του ίδιου αγίου.”

Ο Μόσχος γύρισε προς το μέρος της.

“Ποιανού αγίου;”

“Δεν είμαι ακόμη βέβαιη.”

“Τότε μη μου πεις όνομα.”

Η Ελένη χαμογέλασε.

“Εντάξει.”

Άνοιξε έναν φάκελο.

“Βρήκα τρεις εικόνες από διαφορετικές περιόδους. Τα χαρακτηριστικά του αγίου διαφέρουν. Τα ενδύματα επίσης. Αλλά υπάρχει κάτι στα πόδια που επαναλαμβάνεται στις περισσότερες.”

“Τι;”

“Η στάση.”

Ο Μόσχος κοίταξε ξανά τη φωτογραφία.

Ο άγιος δεν στεκόταν όπως οι άλλες απεικονίσεις.

Το ένα πόδι βρισκόταν λίγο μπροστά από το άλλο.

Το άλλο έδειχνε ελαφρά προς τα πλάγια.

“Αυτό είναι το λάθος;”

“Δεν ξέρω.”

“Τότε τι ξέρουμε;”

Η Ελένη πήρε ένα μολύβι.

“Ξέρουμε ότι ο γρίφος επιμένει στα πόδια. Όχι στο πρόσωπο, όχι στα χέρια, όχι στα σύμβολα που κρατά.”

Ο Μανιάτης είπε:

“Και ότι πατούν σε πέτρα.”

“Ναι.”

Ο Μόσχος κοίταξε την εικόνα.

“Και κάτω από την πέτρα υπάρχει νερό.”

Η Ελένη έγνεψε.

“Αυτό είναι το δεύτερο στοιχείο.”

“Όχι. Είναι δύο στοιχεία που πρέπει να τα δούμε μαζί.”

Έγραψε σε ένα χαρτί:

ΠΟΔΙΑ

ΠΕΤΡΑ

ΝΕΡΟ

Κάτω από αυτά έγραψε:

ΠΟΥ ΣΤΕΚΕΤΑΙ;

“Δεν ρωτάμε πού έζησε ο άγιος,” είπε. “Ο γρίφος το αποκλείει.”

“Ο άγιος δεν σου λέει πού έζησε,” διάβασε η Ελένη. “Σου λέει πού πρέπει να σταθείς.”

Ο Μόσχος έγνεψε.

“Άρα η εικόνα δεν μας δίνει βιογραφία.”

“Μας δίνει θέση.”

“Η κατεύθυνση προς θέση.”

Ο Βελισσάρης πήρε το χαρτί.

“Πέτρα πάνω από νερό.”

“Και κάστρο,” είπε η Ελένη.

Ο Μόσχος την κοίταξε.

“Πού το βρήκες;”

“Στο δεύτερο μέρος του γρίφου.”

Του έδειξε το κείμενο.

“Ένα κάστρο κοιτάζει μια παλιά πόλη και η παλιά πόλη κοιτάζει ακόμη τη θάλασσα.”

Ο Μόσχος σηκώθηκε.

Πήγε στον χάρτη.

Δεν έψαξε αμέσως για πόλη.

Έψαξε για τη σχέση.

Κάστρο.

Παλιά πόλη.

Θάλασσα.

Πέτρα.

Νερό.

“Υπάρχουν πολλές,” είπε ο Μανιάτης.

“Ναι.”

“Και τότε;”

“Τότε αποκλείουμε.”

Ο Μόσχος πήρε μαρκαδόρο.

“Κάστρο χωρίς παλιά πόλη, έξω.”

Σημείωσε.

“Παλιά πόλη χωρίς σχέση με θάλασσα, έξω.”

Σημείωσε ξανά.

“Κάστρο που δεν βρίσκεται πάνω από ή απέναντι από το σημείο που περιγράφει ο γρίφος, έξω.”

Η Ελένη άρχισε να ελέγχει τις πιθανές περιοχές.

Πέρασαν σχεδόν σαράντα λεπτά.

Τα περισσότερα σημεία απορρίφθηκαν.

Αλλά επειδή η θάλασσα δεν ήταν ορατή από το σημείο.

Αλλά επειδή η παλιά πόλη δεν διατηρούσε τη σχέση που περιέγραφε ο γρίφος.

Αλλά επειδή το κάστρο ήταν πολύ μακριά από το νερό.

Κανένα από αυτά δεν τους έδινε ακόμη απάντηση.

Μόνο λιγότερες λάθος απαντήσεις.

Ο Μόσχος στάθηκε μπροστά στον χάρτη.

“Τι μένει;”

Η Ελένη κοίταξε τις σημειώσεις της.

“Ένα.”

“Πού;”

“Ναύπλιο.”

Ο Μόσχος δεν χαμογέλασε.

“Γιατί;”

“Το κάστρο είναι πάνω από την παλιά πόλη. Η παλιά πόλη έχει άμεση σχέση με τη θάλασσα. Και υπάρχει πέτρα και νερό κάτω από τη σκιά του.”

Ο Μόσχος γύρισε προς το μέρος της.

“Το τελευταίο;”

“Δεν το έχω αποδείξει.”

“Τότε δεν το γράφουμε ως γεγονός.”

Η Ελένη σημείωσε:

ΝΑΥΠΛΙΟ — ΙΣΧΥΡΗ ΥΠΟΘΕΣΗ

Ο Μόσχος κοίταξε ξανά την εικόνα.

“Και τα πόδια;”

Η Ελένη δεν απάντησε.

“Αυτό είναι το πρόβλημα,” είπε τελικά.

“Γιατί;”

“Αν ο γρίφος λέει ότι τα πόδια είναι λάθος, τότε το λάθος πρέπει να σημαίνει κάτι. Δεν αρκεί να μας πάει σε ένα κάστρο.”

Ο Μόσχος συμφώνησε.

“Άρα έχουμε ακόμη ένα κομμάτι.”

“Και μπορεί να είναι το σημαντικότερο.”

Δεν έφυγαν αμέσως για το Ναύπλιο.

Ο Μόσχος επέμεινε να μείνουν λίγες ώρες ακόμη στο Πήλιο.

“Γιατί;” ρώτησε ο Μανιάτης.

“Γιατί έχουμε ένα εύρημα εδώ που δεν έχουμε εξηγήσει.”

“Την πέτρινη κατασκευή;”

“Και το νερό.”

Επέστρεψαν στο παλιό πέρασμα.

Αυτή τη φορά δεν ακολούθησαν το μονοπάτι.

Έμειναν χαμηλότερα.

Η Ελένη φωτογράφησε την είσοδο από διαφορετικές γωνίες.

Ο Βελισσάρης εξέτασε τα παλιά σκαλοπάτια.

Ο Μανιάτης μίλησε ξανά με τον ηλικιωμένο κάτοικο.

Ο Μόσχος στάθηκε μόνος μπροστά στην πέτρα.

Το νερό ακουγόταν.

Αλλά δεν φαινόταν.

Ακριβώς όπως περιέγραφε ο επόμενος γρίφος.

Και για μια στιγμή σκέφτηκε ότι ίσως αυτό να ήταν το νόημα.

Όχι να βρουν μια πηγή.

Να μάθουν να αναγνωρίζουν ένα στοιχείο που δεν φαινόταν.

Έσκυψε.

Στο κάτω μέρος της πέτρας υπήρχε ένα μικρό άνοιγμα.

Δεν το άγγιξε.

“Ελένη.”

Εκείνη πλησίασε.

“Τι είναι;”

“Δεν ξέρω.”

“Να το ανοίξουμε;”

Ο Μόσχος την κοίταξε.

“Όχι.”

“Γιατί;”

“Δεν ξέρουμε τι είναι.”

Η Ελένη έγνεψε.

Το φωτογράφησε.

Ο Μόσχος σηκώθηκε.

Δεν ήταν ακόμη έτοιμος να μετατρέψει κάθε τρύπα σε μυστικό.

Αλλά πλέον ήξερε κάτι.

Το Πήλιο δεν τους είχε δώσει τη λύση.

Τους είχε δώσει έναν τρόπο να διαβάσουν καλύτερα τον γρίφο.

Και αυτό ίσως ήταν αρκετό.

Το απόγευμα, πριν φύγουν, η Ελένη άνοιξε ξανά τη φωτογραφία της εικόνας.

“Μόσχο.”

“Ναι;”

“Νομίζω ότι βρήκα τι εννοεί με τα πόδια.”

Εκείνος πλησίασε.

Η Ελένη έδειξε το ένα πόδι του αγίου.

“Δεν είναι απλώς στραμμένο διαφορετικά.”

“Τι είναι;”

“Πατάει πάνω σε μια επίπεδη πέτρα.”

“Και το άλλο;”

“Δεν πατάει στο ίδιο επίπεδο.”

Ο Μόσχος κοίταξε προσεκτικά.

Η εικόνα έδειχνε τον άγιο να στέκεται σε δύο διαφορετικές επιφάνειες.

Η μία ήταν ψηλότερη.

Η άλλη χαμηλότερη.

“Άρα;”

“Άρα δεν μας δείχνει δρόμο.”

“Μας δείχνει στάση.”

Η Ελένη έγνεψε.

Ο Μόσχος ξαναδιάβασε τον γρίφο.

**«Ο άγιος δεν σου λέει πού έζησε.
Σου λέει πού πρέπει να σταθείς.»**

Σήκωσε το βλέμμα.

“Ναύπλιο.”

“Ναι.”

“Αλλά όχι ακόμη.”

Η Ελένη τον κοίταξε.

“Τι λείπει;”

Ο Μόσχος δίπλωσε το χαρτί.

“Να μάθουμε πού ακριβώς πρέπει να σταθούμε.”

Έξω, το φως είχε αρχίσει να χαμηλώνει.

Το βουνό σκοτεινίαζε αργά. Και για πρώτη φορά η επόμενη πόλη δεν έμοιαζε απλώς με έναν προορισμό. Έμοιαζε με θέση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 23

Η ΦΡΑΣΗ

Η απόφαση να φύγουν από το Πήλιο δεν ήρθε από μια βεβαιότητα.

Ήρθε από την έλλειψη άλλης εξήγησης.

Ο Μόσχος είχε μπροστά του τις σημειώσεις της προηγούμενης ημέρας. Τις είχε ξαναδιαβάσει δύο φορές πριν ξημερώσει.

ΔΕΝΤΡΟ

ΠΕΤΡΑ

ΝΕΡΟ

ΥΨΟΣ

Και από κάτω:

ΠΑΛΙΟ ΠΕΡΑΣΜΑ

ΔΥΟ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ

ΠΑΛΙΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΤΟΠΟΣ ΧΩΡΙΣ ΟΝΟΜΑ

Τίποτα από αυτά δεν έδινε Ναύπλιο.

Ούτε έπρεπε.

Το Ναύπλιο είχε προκύψει από άλλο υλικό.

Από την εικόνα.

Από τα πόδια του αγίου.

Από την πέτρα.

Από το νερό.

Από το κάστρο.

Από την παλιά πόλη.

Από τη θάλασσα.

Ο Μόσχος σήκωσε το βλέμμα από το χαρτί.

“Έχουμε δύο διαφορετικές σειρές στοιχείων.”

Η Ελένη καθόταν απέναντί του.

“Το χειρόγραφο και την εικόνα.”

“Ναι.”

“Και θεωρούμε ότι συνδέονται.”

“Το θεωρούμε.”

Ο Μανιάτης ακούμπησε τον καφέ του στο τραπέζι.

“Δεν συνδέονται;”

“Δεν είπα αυτό.”

“Τότε τι λες;”

“Ότι πρέπει να αποδείξουμε τη σύνδεση.”

Ο Βελισσάρης άνοιξε τον φάκελο με τις φωτογραφίες.

“Έχουμε την εικόνα από το παρεκκλήσι.”

“Έχουμε φωτογραφία μιας εικόνας που βρισκόταν στο παρεκκλήσι,” διόρθωσε ο Μόσχος.

“Και τώρα λείπει.”

“Ακριβώς.”

“Άρα κάποιος την πήρε.”

“Αυτό είναι το πιθανότερο.”

“Και αν αυτός που την πήρε ξέρει τον γρίφο;”

Ο Μόσχος τον κοίταξε.

“Τότε πρέπει να υποθέσουμε ότι ήξερε τι έψαχνε.”

“Κι αν δεν την πήρε γι’ αυτό;”

“Τότε έχουμε χάσει χρόνο ακολουθώντας μια λάθος σύνδεση.”

Ο Μανιάτης ανασήκωσε το φρύδι.

“Πολύ αισιόδοξο πρωινό.”

Ο Μόσχος αγνόησε το σχόλιο.

“Ελένη, θέλω κάτι συγκεκριμένο.”

“Τι;”

“Τη φράση.”

“Ποια φράση;”

“Από τον γρίφο. Εκείνη που μιλά για την πέτρα, το νερό, το κάστρο και την παλιά πόλη.”

Η Ελένη πήρε το αντίγραφο.

“Την έχουμε.”

“Όχι έτσι. Θέλω να την απομονώσουμε.”

Εκείνη διάβασε αργά:

“Βρες τόπο όπου η πίστη και η πέτρα στέκονται πάνω από το νερό. Εκεί όπου ένα κάστρο κοιτάζει μια παλιά πόλη και η παλιά πόλη κοιτάζει ακόμη τη θάλασσα.”

Ο Μόσχος έγραψε:

ΠΙΣΤΗ

ΠΕΤΡΑ

ΝΕΡΟ

ΚΑΣΤΡΟ

ΠΑΛΙΑ ΠΟΛΗ

ΘΑΛΑΣΣΑ

“Αυτό,” είπε, “είναι πολύ πιο συγκεκριμένο από τις τέσσερις λέξεις του χειρογράφου.”

Η Ελένη συμφώνησε.

“Ναι.”

“Άρα ο γρίφος δεν περιγράφει απλώς έναν τόπο.”

“Τον περιγράφει από τη θέση κάποιου που βρίσκεται εκεί.”

Ο Μόσχος την κοίταξε.

“Πες το ξανά.”

“Από τη θέση κάποιου που βρίσκεται εκεί.”

Ο Μόσχος σηκώθηκε.

Πήγε στον χάρτη.

“Ο άγιος δεν λέει πού έζησε.”

Έδειξε τη φωτογραφία.

“Μας λέει πού να σταθούμε.”

Έδειξε το χάρτη.

“Άρα δεν ψάχνουμε απλώς το κάστρο.”

Η Ελένη κατάλαβε.

“Ψάχνουμε το σημείο από το οποίο το κάστρο, η παλιά πόλη και η θάλασσα αποκτούν τη συγκεκριμένη σχέση.”

“Ακριβώς.”

Ο Μανιάτης σηκώθηκε κι εκείνος.

“Και στο Ναύπλιο ποιο είναι αυτό το σημείο;”

“Δεν ξέρουμε ακόμη.”

“Άρα δεν έχουμε λύσει τίποτα.”

“Έχουμε περιορίσει την έρευνα.”

“Πόσο;”

“Αρκετά για να αξίζει να πάμε.”

Πριν αναχωρήσουν, η Ελένη έκανε ακόμη έναν έλεγχο.

Δεν έψαξε μόνο το Ναύπλιο.

Έψαξε τις άλλες πόλεις που είχαν κάστρα και παλιές πόλεις δίπλα στη θάλασσα.

Κράτησε σημειώσεις.

Αρκετές περιοχές ταίριαζαν σε δύο ή τρία στοιχεία.

Καμία όμως δεν ταίριαζε σε όλα με τον ίδιο τρόπο.

“Ναύπλιο πρώτο,” είπε.

“Πρώτο ή μοναδικό;”

“Πρώτο.”

Ο Μόσχος χαμογέλασε αμυδρά.

“Αυτό θέλω.”

“Τι,”

“Να ξέρουμε τι υποθέτουμε.”

Έκλεισε τον φάκελο.

“Και τι δεν ξέρουμε.”

Έφτασαν στο Ναύπλιο αργά το απόγευμα.

Δεν μπήκαν κατευθείαν στην παλιά πόλη.

Ο Μόσχος ήθελε πρώτα να δει την περιοχή από απόσταση.

Το κάστρο ήταν εκεί.

Η παλιά πόλη κάτω του.

Η θάλασσα μπροστά.

Η σχέση που περιέγραφε ο γρίφος υπήρχε.

Αυτό όμως δεν ήταν αρκετό.

“Δεν θα πάμε στο κάστρο,” είπε.

Ο Μανιάτης τον κοίταξε.

“Γιατί,”

“Γιατί ο γρίφος δεν λέει να ψάξουμε το κάστρο.”

“Λέει ότι το κάστρο κοιτάζει την πόλη.”

“Ναι.”

“Και η πόλη κοιτάζει τη θάλασσα.”

“Ναι.”

“Αρα,”

“Αρα εμείς πρέπει να βρούμε πού στεκόταν εκείνος που το έγραψε.”

Η Ελένη κοίταξε γύρω.

“Κάπου ανάμεσα στα τρία.”

“Ίσως.”

Προχώρησαν πεζοί.

Ο Μόσχος δεν βιαζόταν.

Κοίταζε τις πέτρες κάτω από τα πόδια του, τις υψομετρικές διαφορές, τα σημεία όπου η παλιά πόλη ανέβαινε προς το κάστρο.

Σταμάτησε σε ένα στενό.

Κοίταξε πίσω.

Το κάστρο φαινόταν πάνω από τα κτίρια.

Έκανε δύο βήματα προς τα πίσω.

Άλλαξε οπτική.

“Εδώ όχι.”

“Γιατί;” ρώτησε ο Βελισσάρης.

“Η θάλασσα δεν φαίνεται.”

Προχώρησαν.

Λίγο αργότερα η θάλασσα άνοιξε μπροστά τους.

Αλλά το κάστρο κρυβόταν πίσω από τα κτίρια.

“Ούτε εδώ.”

Η Ελένη άνοιξε τον χάρτη.

“Υπάρχει ένα σημείο ψηλότερα.”

“Πάμε.”

Ανέβηκαν.

Η πόλη άρχισε να απλώνεται χαμηλότερα.

Το κάστρο φαινόταν καθαρότερα.

Και η θάλασσα ήταν πίσω του.

Ο Μόσχος σταμάτησε.

Για πρώτη φορά δεν είπε αμέσως «όχι».

Κοίταξε τη φωτογραφία της εικόνας.

Μετά το σημείο όπου στέκονταν.

Μετά ξανά την εικόνα.

“Εδώ,” είπε η Ελένη.

“Ίσως.”

“Ταιριάζουν όλα.”

“Όχι όλα.”

“Τι λείπει;”

Ο Μόσχος έδειξε κάτω.

“Η πέτρα.”

Το σημείο όπου βρίσκονταν ήταν χτισμένο πάνω σε παλιό λιθόστρωτο.

Πέτρα υπήρχε παντού.

Αλλά αυτό δεν σήμαινε τίποτα.

“Πρέπει να είναι συγκεκριμένη,” είπε.

“Η πέτρα;”

“Ναι.”

“Γιατί;”

Ο Μόσχος έδειξε ξανά την εικόνα.

“Τα πόδια του αγίου πατούν πάνω της.”

Η Ελένη πλησίασε την οθόνη.

“Και κάτω από την πέτρα υπάρχει νερό.”

Ο Μόσχος κοίταξε προς τη θάλασσα.

“Αυτό μπορεί να είναι μεταφορά.”

“Η κυριολεκτικό.”

“Πρέπει να εξετάσουμε και τα δύο.”

Έσκυψε πάνω από το χαμηλό πέτρινο στηθαίο.

Κάτω τους υπήρχε παλιό τμήμα της πόλης.

Και ανάμεσα στα κτίρια, σε ένα χαμηλότερο επίπεδο, ένα μικρό κομμάτι πέτρας που ξεχώριζε από το υπόλοιπο.

Δεν ήταν εντυπωσιακό.

Δεν είχε τίποτα ιδιαίτερο.

Ο Μόσχος το κοίταξε.

“Τι βλέπεις;” ρώτησε ο Μανιάτης.

“Δεν ξέρω.”

“Πάλι.”

“Ναι. Πάλι.”

Κατέβηκαν.

Το σημείο ήταν πιο κοντά σε ένα παλιό τμήμα της πόλης.

Η πέτρα δεν ήταν φυσικός βράχος.

Ήταν τμήμα παλιάς κατασκευής.

Δίπλα της υπήρχε μια στενή υδάτινη δίοδος.

Ο Μόσχος γονάτισε.

Το νερό δεν φαινόταν σχεδόν καθόλου.

Ακουγόταν.

Η Ελένη τον κοίταξε.

“Αυτό δεν είναι τυχαίο.”

Ο Μόσχος σηκώθηκε αργά.

“Δεν ξέρουμε.”

“Μα—”

“Ελένη.”

Σταμάτησε.

“Πρώτα θα βρούμε τι είναι.”

Κοίταξε την πέτρα.

Μετά την υδάτινη δίοδο.

Μετά το κάστρο.

Η φράση του γρίφου άρχισε να αποκτά μορφή.

Όχι ακόμη απάντηση.

Μορφή.

“Αύριο,” είπε, “θα βρούμε την ιστορία αυτού του σημείου.”

“Και μετά;”

Ο Μόσχος κοίταξε την εικόνα.

“Μετά θα δούμε αν η εικόνα μας έφερε εδώ.”

Έκανε μια μικρή παύση.

“Η αν εμείς την φέραμε εδώ.”

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 24

ΚΑΠΟΙΟΣ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΕΙ ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Το πρωί ο Μόσχος βρισκόταν πάλι μπροστά στην πέτρα.

Είχε έρθει μόνος.

Δεν είχε λόγο να ξυπνήσει ολόκληρη την ομάδα για κάτι που ακόμη δεν ήξερε αν αποτελούσε στοιχείο της έρευνας.

Στάθηκε απέναντί της και την κοίταξε.

Την προηγούμενη ημέρα του είχε φανεί διαφορετική.

Όχι επειδή είχε αλλάξει.

Επειδή τώρα ήξερε τι να προσέξει.

Η πέτρα ήταν τμήμα παλιότερης κατασκευής. Δεν υπήρχε πάνω της χάραξη. Δεν υπήρχε σύμβολο. Δεν υπήρχε τίποτα που να φωνάζει ότι κάποιος είχε κρύψει κάτι εκεί.

Κι όμως, το νερό περνούσε από κάτω.

Αυτό ήταν το μόνο βέβαιο.

Έσκυψε χωρίς να την αγγίξει.

Το νερό ερχόταν από ψηλότερα και χανόταν κάτω από την πέτρα, για να συνεχίσει χαμηλότερα.

Δεν ήταν πηγή.

Δεν ήταν ακριβώς ρυάκι.

Ήταν μια φυσική διαδρομή του νερού που είχε προσαρμοστεί στην παλιά κατασκευή.

Ο Μόσχος σηκώθηκε.

“Δεν είναι αυτό,” είπε στον εαυτό του.

“Τι δεν είναι;”

Γύρισε.

Η Ελένη στεκόταν λίγα μέτρα πίσω του.

“Η λύση.”

“Δεν είπα ότι είναι.”

“Μόλις το είπες.”

“Είπα ότι δεν είναι η λύση.”

Η Ελένη πλησίασε.

“Βρήκες κάτι;”

“Βρήκα τι δεν είναι.”

“Πάλι χρήσιμο.”

Ο Μόσχος χαμογέλασε ελαφρά.

“Περισσότερο απ’ όσο νομίζεις.”

Της έδειξε το νερό.

“Ο γρίφος λέει ότι κάτω από την πέτρα υπάρχει νερό. Αυτό υπάρχει.”

“Και το κάστρο;”

“Υπάρχει.”

“Η παλιά πόλη;”

“Επίσης.”

“Η θάλασσα;”

“Επίσης.”

“Άρα τι λείπει;”

Ο Μόσχος κοίταξε την εικόνα στο κινητό της.

“Η σχέση.”

“Ποια σχέση;”

“Αυτό ακριβώς πρέπει να αποδείξουμε.”

Στο δημοτικό αρχείο βρήκαν το πρώτο χρήσιμο στοιχείο λίγο πριν τις δέκα.

Δεν ήταν χάρτης.

Ήταν ένας παλιός κατάλογος τεχνικών έργων.

Η Ελένη γύριζε τις σελίδες προσεκτικά.

“Εδώ.”

Ο Μόσχος πλησίασε.

Υπήρχε αναφορά σε παλιό υδροδοτικό έργο και σε λιθόκτιστη διαδρομή που περνούσε από το συγκεκριμένο τμήμα της πόλης.

Η ημερομηνία ήταν αρκετά παλιά.

“Τι σημαίνει;”

“Ότι το νερό δεν είναι τυχαίο.”

“Δεν ξέραμε ότι είναι τυχαίο.”

“Τώρα ξέρουμε ότι είχε χρησιμοποιηθεί.”

Ο Μόσχος διάβασε ξανά την καταχώριση.

“Για ποιον λόγο;”

Η Ελένη αναζήτησε τη συνέχεια.

“Δεν αναφέρει πολλά. Μιλά για μεταφορά νερού.”

“Προς τα πού;”

“Δεν φαίνεται.”

“Ψάξε τις προηγούμενες και τις επόμενες καταχωρίσεις.”

Εκείνη το έκανε.

Τίποτα.

Ούτε όνομα.

Ούτε συγκεκριμένο προορισμό.

Μόνο μια αναφορά σε «παλαιό τμήμα διαδρομής».

Ο Μόσχος σημείωσε τη φράση.

“Κράτα το.”

“Γιατί;”

“Επειδή ο γρίφος μιλά για πέτρα και νερό μαζί. Εδώ έχουμε ακριβώς αυτό. Αλλά δεν ξέρουμε αν ο γρίφος μιλά γι’ αυτό.”

Η Ελένη έγνεψε.

Δεν το έγραψε ως απάντηση.

Το έγραψε ως πιθανή σύνδεση.

Το δεύτερο στοιχείο ήρθε από διαφορετική πηγή.

Ένας παλιός χάρτης.

Ο χάρτης έδειχνε την περιοχή πριν από τις νεότερες επεκτάσεις της πόλης.

Η Ελένη τον άπλωσε πάνω στο τραπέζι.

Ο Μόσχος έσκυψε.

Το παλιό πέραςμα φαινόταν καθαρότερα.

Και δίπλα του υπήρχε ένα μικρό σημείο σημειωμένο με διαφορετικό σύμβολο.

“Τι είναι αυτό;”

“Δεν ξέρω.”

“Υπάρχει υπόμνημα;”

“Στο κάτω μέρος.”

Η Ελένη το διάβασε.

Το σύμβολο αντιστοιχούσε σε παλιά υδροδοτική εγκατάσταση.

Ο Μόσχος κοίταξε τον χάρτη.

Μετά κοίταξε την ημερομηνία.

“Άρα το νερό υπήρχε πριν από τη σημερινή διαμόρφωση.”

“Ναι.”

“Και η πέτρα ήταν μέρος της ίδιας διαδρομής.”

“Πιθανότατα.”

“Πιθανότατα,” επανέλαβε ο Μόσχος.

“Θα το κρατήσεις κι αυτό ως πιθανό;”

“Μέχρι να έχουμε καλύτερη απόδειξη.”

Η Ελένη τον κοίταξε.

“Και το κάστρο;”

“Τώρα πάμε εκεί.”

Το κάστρο δεν τους έδωσε απάντηση.

Τους έδωσε όμως μια διαφορετική εικόνα της πόλης.

Ο Μόσχος στάθηκε αρκετή ώρα σε σημείο όπου μπορούσε να δει την παλιά πόλη και τη θάλασσα.

Η σχέση υπήρχε.

Δεν χρειαζόταν να την κατασκευάσουν.

Η ερώτηση ήταν άλλη.

Γιατί ο γρίφος είχε επιλέξει αυτή τη συγκεκριμένη οπτική;

“Μόσχο.”

Ο Μανιάτης έδειχνε προς τα κάτω.

“Τι;”

“Αν κάποιος ήθελε να κρύψει κάτι, δεν θα διάλεγε ένα σημείο που φαίνεται από εδώ.”

“Σωστά.”

“Άρα;”

“Άρα το κάστρο μπορεί να είναι απλώς σημείο αναφοράς.”

“Και όχι ο προορισμός.”

Ο Μόσχος έγνεψε.

Η σκέψη του άρεσε.

Ο γρίφος δεν έλεγε «πήγαινε στο κάστρο».

Έλεγε ότι το κάστρο κοιτάζει.

Η πόλη κοιτάζει.

Η θάλασσα βρίσκεται απέναντι.

Όλα περιέγραφαν μια γεωμετρία.

Μια θέση.

Όχι ένα μνημείο.

Όταν επέστρεψαν στο αρχείο, η Ελένη είχε βρει κάτι ακόμη.

“Υπάρχει μια καταχώριση που δεν μου αρέσει.”

Ο Μόσχος την κοίταξε.

“Γιατί;”

“Επειδή είναι υπερβολικά σύντομη.”

Του έδειξε τη σελίδα.

Μία παλιά σημείωση.

Χωρίς υπογραφή.

Χωρίς πλήρη ημερομηνία.

Μόνο:

**«Η εικόνα να παραμείνει στη θέση της.
Να μη μετακινηθεί χωρίς άδεια.»**

Ο Μόσχος διάβασε τη σημείωση δύο φορές.

“Πότε γράφτηκε;”

“Δεν ξέρουμε.”

“Ποιος την έγραψε;”

“Δεν αναφέρεται.”

“Και πού ήταν η εικόνα;”

“Στο ίδιο σύνολο καταγραφών που εξετάζουμε.”

Ο Μόσχος ακούμπησε το δάχτυλο στη σελίδα χωρίς να την αγγίξει.

“Άρα κάποιος είχε λόγο να γράψει ότι δεν πρέπει να μετακινηθεί.”

“Η απλώς ήταν κανόνας φύλαξης.”

“Ναι.”

Η Ελένη περίμενε.

“Αλλά τώρα η εικόνα λείπει.”

Ο Μόσχος δεν απάντησε.

Αυτό ήταν το πρώτο πράγμα που δεν μπορούσαν να αγνοήσουν.

Δεν ήξεραν ποιος την είχε μετακινήσει.

Δεν ήξεραν πότε.

Δεν ήξεραν γιατί.

Αλλά κάποιος είχε φροντίσει κάποτε να καταγραφεί ότι δεν έπρεπε να μετακινηθεί.

Και τώρα είχε μετακινηθεί.

“Θέλω όλα τα σχετικά έγγραφα,” είπε.

“Για την εικόνα;”

“Για οτιδήποτε είχε σχέση με τη φύλαξη.”

“Θα πάρει χρόνο.”

“Έχουμε χρόνο.”

Η Ελένη τον κοίταξε.

“Είσαι σίγουρος;”

Ο Μόσχος κοίταξε το ρολόι του.

“Όχι.”

Το απόγευμα ήρθε η πρώτη πραγματική ένδειξη ότι κάποιος άλλος είχε περάσει από το ίδιο υλικό.

Σε έναν φάκελο υπήρχε φωτοτυπία παλιού εγγράφου.

Η φωτοτυπία δεν ανήκε στο αρχείο.

Ήταν νεότερη.

Και στο κάτω μέρος υπήρχε μια μικρή σημείωση με μολύβι.

«Ελέγχθηκε.»

Χωρίς όνομα.

Ο Μόσχος την κοίταξε.

“Πότε;”

“Δεν υπάρχει ημερομηνία.”

“Ποιος το ελέγξε;”

“Δεν ξέρω.”

“Το χαρτί είναι πρόσφατο.”

“Πόσο πρόσφατο;”

Η Ελένη το εξέτασε.

“Μερικά χρόνια. Ίσως λιγότερο.”

Ο Μόσχος δεν μίλησε.

Η σημείωση από μόνη της δεν αποδείκνυε τίποτα.

Κάποιος αρχειονόμος μπορούσε να την είχε γράψει.

Κάποιος ερευνητής.

Κάποιος που απλώς ήθελε να θυμάται ότι το είχε δει.

Όμως υπήρχε και κάτι ακόμη.

Η φωτοτυπία αφορούσε ακριβώς τη λιθόκτιστη διαδρομή και την υδροδοτική εγκατάσταση.

Το ίδιο σημείο που είχαν εξετάσει εκείνοι.

Ο Μόσχος έμεινε ακίνητος.

“Ελένη.”

“Ναι.”

“Αυτό δεν το παίρνουμε μαζί μας.”

“Γιατί;”

“Θέλω να μείνει εδώ.”

“Δεν καταλαβαίνω.”

“Αν κάποιος παρακολουθεί τι ψάχνουμε, δεν θέλω να ξέρει τι βρήκαμε.”

Η Ελένη τον κοίταξε.

“Νομίζεις ότι μας παρακολουθούν εδώ;”

“Δεν ξέρω.”

“Τότε γιατί—”

“Γιατί δεν χρειάζεται να ξέρω για να είμαι προσεκτικός.”

Έκλεισε τον φάκελο.

“Αύριο θα ψάξουμε ποιος ζήτησε αυτό το έγγραφο.”

“Και αν δεν υπάρχει καταγραφή;”

Ο Μόσχος κοίταξε τη σημείωση.

“Τότε θα έχουμε ένα καινούργιο πρόβλημα.”

Έξω είχε αρχίσει να σκοτεινιάζει.

Η πόλη χαμήλωνε τους θορύβους της.

Ο Μόσχος βγήκε τελευταίος από το αρχείο.

Πριν κλείσει η πόρτα, κοίταξε πίσω.

Η φράση του γρίφου ήταν ακόμη στο μυαλό του.

Ψάξε αυτό που βρίσκεται κάτω από τη σκιά του.

Δεν ήξερε ακόμη τι ήταν.

Αλλά τώρα ήξερε κάτι άλλο.

Κάποιος είχε προσπαθήσει να κρατήσει ένα αντικείμενο στη θέση του.

Κάποιος άλλος το είχε μετακινήσει.

Και κάποιος είχε ελέγξει τα ίδια αρχεία που εξετάζονταν τώρα.

Ίσως να ήταν σύμπτωση.

Ίσως όχι.

Ο Μόσχος έκλεισε την πόρτα.

Για πρώτη φορά στο Ναύπλιο, δεν ένιωθε ότι απλώς ακολουθούσαν τα στοιχεία.

Ένιωθε ότι κάποιος είχε αρχίσει να προσέχει τι κάνουν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 25

ΟΙ ΦΥΛΑΚΕΣ

Το όνομα εμφανίστηκε σε μια γραμμή που δεν φαινόταν σημαντική.

Η Ελένη το πρόσεξε σχεδόν τυχαία.

Είχαν περάσει το μεγαλύτερο μέρος του πρωινού ανάμεσα σε φακέλους, παλιούς καταλόγους και καταγραφές που δεν οδηγούσαν πουθενά.

Ο Μόσχος είχε αρχίσει να πιστεύει ότι η χθεσινή φωτοτυπία θα παρέμενε ένα ακόμη ανεξήγητο ίχνος.

Μέχρι που η Ελένη σταμάτησε.

“Βρήκα κάτι.”

Ο Μόσχος σήκωσε το κεφάλι.

“Τι,”

“Μια παλιά αναφορά.”

“Για την εικόνα;”

“Όχι ακριβώς.”

Του έδειξε τη σελίδα.

Ήταν ένα σύντομο υπηρεσιακό σημείωμα, αρκετά παλιό ώστε το χαρτί να έχει κιτρινίσει στις άκρες.

Στο επάνω μέρος υπήρχε ημερομηνία.

Από κάτω, λίγες γραμμές.

Η Ελένη διάβασε:

“«Για το αντικείμενο δεν απαιτείται περαιτέρω μεταφορά. Η φύλαξη παραμένει στην ευθύνη των παλαιών φυλάκων.»”

Ο Μόσχος έμεινε ακίνητος.

“Παλαιών φυλάκων.”

“Ναι.”

“Ποιοι είναι;”

“Δεν γράφει.”

“Κάποιος οργανισμός;”

“Δεν υπάρχει όνομα.”

“Εκκλησία;”

“Δεν αναφέρεται.”

Ο Μόσχος πήρε το χαρτί.

Το διάβασε ξανά.

Η φράση ήταν παράξενη.

Όχι επειδή μιλούσε για φύλαξη.

Αυτό ήταν φυσιολογικό.

Παράξενο ήταν το «παλαιών».

Σαν να υπήρχε ήδη ένας όρος που όλοι γνώριζαν.

Χωρίς να χρειάζεται εξήγηση.

“Ψάξε τη φράση,” είπε.

“Σε τι;”

“Σε ό,τι έχουμε.”

Η Ελένη άρχισε να ψάχνει.

Ο Μόσχος πήρε τα προηγούμενα έγγραφα και τα έβαλε δίπλα-δίπλα.

Η εικόνα.

Το παρεκκλήσι.

Το χειρόγραφο.

Η υδροδοτική διαδρομή.

Η ανώνυμη σημείωση.

Η φωτοτυπία.

Και τώρα οι «παλαιοί φύλακες».

Για αρκετή ώρα δεν βρήκαν τίποτα.

Ύστερα η Ελένη μίλησε.

“Υπάρχει άλλη αναφορά.”

“Πού;”

“Σε κατάλογο παλιών αντικειμένων.”

“Τι λέει;”

“«Το αντικείμενο παραδόθηκε για φύλαξη. Η παράδοση έγινε παρουσία δύο φυλάκων.»”

Ο Μόσχος την κοίταξε.

“Ονόματα;”

“Όχι.”

“Υπογραφές;”

“Μόνο αρχικά.”

“Ποια;”

Η Ελένη του έδειξε.

Ν.Δ.

Ο Μόσχος έμεινε σιωπηλός.

“Δεμερτζής;”

“Μπορεί.”

“Μπορεί δεν σημαίνει ότι είναι.”

“Το ξέρω.”

“Βρες το πρωτότυπο.”

Η Ελένη έψαξε τον αριθμό καταχώρισης.

“Δεν υπάρχει εδώ.”

“Άλλο αρχείο;”

“Ίσως.”

Ο Μόσχος σηκώθηκε.

“Πάμε.”

Το δεύτερο αρχείο βρισκόταν σε διαφορετικό τμήμα της πόλης.

Δεν χρειάστηκαν πολλά λόγια για να τους επιτρέψουν να δουν την καταχώριση.

Ο υπάλληλος τους έφερε έναν φάκελο.

Ο Μόσχος τον άνοιξε.

Η σελίδα υπήρχε.

Τα αρχικά υπήρχαν.

Αλλά το πλήρες όνομα δεν ήταν Νικόλαος Δεμερτζής.

Ήταν άλλος άνθρωπος.

Ο Μόσχος κοίταξε την Ελένη.

“Άρα δεν είναι ο Δεμερτζής.”

“Όχι.”

“Κράτα το.”

Η Ελένη σημείωσε το όνομα.

“Και ο δεύτερος;”

“Δεν υπάρχει.”

Ο Μόσχος σήκωσε το βλέμμα.

“Πώς δεν υπάρχει;”

“Έχει μόνο ένα αρχικό.”

A.

Τίποτε άλλο.

Ούτε επίθετο.

Ούτε υπογραφή.

Ούτε διεύθυνση.

Ο Μόσχος έκλεισε αργά τον φάκελο.

“Οι φύλακες δεν είναι συγκεκριμένο πρόσωπο.”

Η Ελένη τον κοίταξε.

“Δεν το ξέρουμε.”

“Έχουμε διαφορετικές καταγραφές.”

“Που χρησιμοποιούν την ίδια λέξη.”

“Ναι.”

“Αυτό δεν αποδεικνύει ότι υπάρχει ομάδα.”

“Όχι.”

“Μπορεί να είναι απλώς διαφορετικοί φύλακες σε διαφορετικές εποχές.”

“Αυτό ακριβώς.”

Ο Μόσχος έσκυψε ξανά πάνω από το έγγραφο.

“Άρα έχουμε μια παράδοση.”

Η Ελένη δεν απάντησε.

Η λέξη έμοιαζε υπερβολικά μεγάλη για τα στοιχεία που είχαν.

Ο Μόσχος το ήξερε.

“Η μια συνήθεια,” πρόσθεσε.

“Η έναν υπηρεσιακό όρο.”

“Η κάτι που δεν καταλαβαίνουμε ακόμη.”

Το απόγευμα η έρευνα πήρε διαφορετική κατεύθυνση.

Δεν έψαξαν άλλες αναφορές για την εικόνα.

Έψαξαν τη λέξη.

ΦΥΛΑΚΕΣ.

Σε παλιές καταγραφές εμφανιζόταν σπάνια.

Πάντα όμως σε σχέση με αντικείμενα, μικρά θρησκευτικά κειμήλια, χειρόγραφα ή χώρους που δεν είχαν σαφή δημόσια χρήση.

Ποτέ δεν υπήρχε οργανωμένη αναφορά σε «ομάδα».

Ποτέ δεν υπήρχε καταστατικό.

Ποτέ δεν υπήρχε όνομα.

Μόνο η ίδια ιδέα.

Κάποιος είχε την ευθύνη.

Κάποιος παρέδιδε.

Κάποιος παραλάμβανε.

Κάποιος κρατούσε κάτι στη θέση του.

Ο Μανιάτης άφησε έναν φάκελο στο τραπέζι.

“Έχω κάτι.”

Ο Μόσχος τον άνοιξε.

Ήταν παλιότερη καταγραφή από μικρό εκκλησιαστικό χώρο.

Μία μόνο φράση:

«Η φύλαξη συνεχίζεται από άνθρωπο σε άνθρωπο.»

Ο Μανιάτης κοίταξε τον Μόσχο.

“Αυτό πώς σου φαίνεται;”

“Επικίνδυνο.”

“Γιατί;”

“Επειδή είναι το πρώτο που μοιάζει με αυτό που ψάχνουμε.”

“Και;”

“Όσο περισσότερο μοιάζει, τόσο περισσότερο πρέπει να φοβόμαστε ότι το ερμηνεύουμε όπως θέλουμε.”

Ο Μανιάτης χαμογέλασε.

“Εσύ πραγματικά δεν αφήνεις τίποτα να χαρεί.”

“Η χαρά δεν μπαίνει στην αναφορά.”

Η Ελένη γέλασε.

Ύστερα σοβάρεψε.

“Μόσχο.”

“Ναι.”

“Αν υπάρχει αυτή η παράδοση, τότε κάποιος πρέπει να ξέρει.”

“Κάποιος ξέρει.”

“Και μπορεί να είναι αυτός που μας άφησε τα στοιχεία.”

Ο Μόσχος την κοίταξε.

“Η αυτός που προσπαθεί να τα κρύψει.”

“Πώς θα ξεχωρίσουμε ποιος είναι ποιος;”

“Δεν θα ρωτήσουμε ποιος είναι ο καλός.”

“Τι θα ρωτήσουμε;”

“Ποιος είχε πρόσβαση.”

Το βράδυ έκαναν έναν τελευταίο έλεγχο στα ονόματα που είχαν συγκεντρώσει.

Ο άνθρωπος που αναφερόταν ως παλιός φύλακας δεν είχε σχέση με τον Δεμερτζή.

Ο δεύτερος παρέμενε άγνωστος.

Η Ιωάννα είχε αναζητήσει τόπους, μονοπάτια και αντικείμενα.

Ο Δεμερτζής είχε ερευνήσει τις καταγραφές.

Και κάποιος, άγνωστος ακόμη, είχε ελέγξει τα ίδια έγγραφα.

Ο Μόσχος έγραψε στο σημειωματάριο:

**ΦΥΛΑΚΕΣ — ΟΧΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗ
ΠΑΡΑΔΟΣΗ;
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ
ΤΟΠΟΙ
ΠΡΟΣΒΑΣΗ
ΠΟΙΟΣ ΞΕΡΕΙ;**

Σταμάτησε.

Έπειτα πρόσθεσε:

ΠΟΙΟΣ ΔΕΝ ΘΕΛΕΙ ΝΑ ΞΕΡΟΥΜΕ;

Η Ελένη διάβασε τη σελίδα.

“Αυτό είναι το σωστό ερώτημα.”

“Ίσως.”

“Δεν το πιστεύεις;”

“Το πιστεύω αρκετά για να το ψάξω.”

Έκλεισε το σημειωματάριο.

Έξω, η πόλη είχε ησυχάσει.

Κανείς τους δεν γνώριζε ακόμη ποιοι ήταν οι Φύλακες.

Δεν ήξεραν αν υπήρχαν σήμερα.

Δεν ήξεραν αν ήταν πολλοί ή λίγοι.

Δεν ήξεραν αν προστάτευαν ένα συγκεκριμένο αντικείμενο ή απλώς μια παλιά παράδοση.

Είχαν μόνο μια λέξη που επέμενε να επιστρέφει στα αρχεία.

Και μερικές φορές μια λέξη ήταν πιο επικίνδυνη από ένα όνομα.

Γιατί ένα όνομα μπορούσες να το αναζητήσεις.

Μια παράδοση μπορούσε να κρύβεται παντού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 26

Ο ΓΡΑΦΕΑΣ

Το όνομα δεν υπήρχε πουθενά.

Υπήρχαν μόνο τα αρχικά.

Ο Μόσχος τα είχε μπροστά του από το προηγούμενο βράδυ, γραμμένα με μολύβι σε μια παλιά καταχώριση.

Α.

Ένα γράμμα.

Τίποτε περισσότερο.

Το πρωί η Ελένη είχε ήδη ανοίξει τον φάκελο.

“Δεν είναι το μόνο.”

Ο Μόσχος άφησε τον καφέ του στο γραφείο.

“Τι βρήκες;”

“Τρεις καταγραφές. Διαφορετικές χρονιές. Διαφορετικοί χώροι.”

“Και;”

“Στις δύο υπάρχει το ίδιο αρχικό.”

Του έδειξε τις σελίδες.

Α.

Ο Μόσχος πήρε τη δεύτερη.

Η γραφή ήταν διαφορετική.

“Δεν είναι ο ίδιος άνθρωπος.”

“Δεν ξέρουμε.”

“Η γραφή διαφέρει.”

“Αυτό δεν αρκεί.”

“Όχι.”

Έβαλε τις σελίδες δίπλα.

Στη μία, το αρχικό ήταν δίπλα στη λέξη «παράδοση».

Στην άλλη, δίπλα στη λέξη «φύλαξη».

Η τρίτη είχε κάτι διαφορετικό.

«Καταγραφή: Α.»

“Αυτό είναι ενδιαφέρον,” είπε ο Μανιάτης.

“Γιατί;”

“Δεν γράφει ότι φύλαξε.”

Ο Μόσχος κοίταξε τη σελίδα.

“Γράφει ότι κατέγραψε.”

“Άρα μπορεί να ήταν γραφέας.”

Η Ελένη σήκωσε το βλέμμα.

“Η κάποιος που ήθελε να φαίνεται σαν γραφέας.”

Ο Μόσχος χαμογέλασε ελάχιστα.

“Τώρα αρχίζεις να μιλάς σαν αστυνομικός.”

“Προσπαθώ.”

Αποφάσισαν να μην ψάξουν πρόσωπα.

Να ψάξουν γραφή.

Η διαφορά ήταν σημαντική.

Αν έψαχναν ποιος λεγόταν Α., θα μπορούσαν να βρουν δεκάδες ονόματα.

Αν έψαχναν ποιος είχε καταγράψει συγκεκριμένο υλικό, οι επιλογές θα περιορίζονταν.

Η Ελένη ζήτησε πρόσβαση σε παλαιότερους καταλόγους.

Ο Μανιάτης έψαξε τις καταγραφές μεταφοράς.

Ο Μόσχος πήγε πίσω στις σημειώσεις της ομάδας.

ΕΙΚΟΝΑ.

ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΟ.

ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΛΕΞΕΙΣ.

ΦΥΛΑΞΗ.

ΦΥΛΑΚΕΣ.

Και τώρα:

ΓΡΑΦΕΑΣ.

Δεν του άρεσε η λέξη.

Ήταν πολύ εύκολη.

Κάποιος γράφει, άρα είναι γραφέας.

Η πραγματικότητα σπάνια ήταν τόσο καθαρή.

Λίγο πριν το μεσημέρι η Ελένη τον φώναξε.

“Έλα να δεις.”

Ο Μόσχος πλησίασε.

Μπροστά της υπήρχε ένας παλιός κατάλογος.

“Τον βρήκα σε παράρτημα του αρχείου.”

“Τι έχει;”

“Όνόματα ανθρώπων που είχαν αναλάβει καταγραφή αντικειμένων και χειρογράφων.”

“Πόσα χρόνια;”

“Περισσότερα από σαράντα.”

“Και το Α;”

“Υπάρχει.”

“Πλήρες όνομα;”

Η Ελένη γύρισε τη σελίδα.

Εκεί ήταν.

Αντώνιος Καραμήτρος.

Ο Μόσχος διάβασε το όνομα χωρίς να μιλήσει.

“Ποιος είναι;”

“Αυτό ψάχνουμε.”

“Εξήση εδώ;”

“Όχι απαραίτητα.”

“Τι ξέρουμε;”

“Ήταν ερευνητής. Όχι ακριβώς ιστορικός. Εργαζόταν περιστασιακά ως καταγραφέας για εκκλησιαστικές συλλογές.”

“Πότε;”

“Από τα τέλη της δεκαετίας του ’70 μέχρι τα μέσα του ’90.”

Ο Μόσχος ξανακοίταξε το όνομα.

“Πολύ παλιός.”

“Ναι.”

“Και δεν σημαίνει ότι είναι ο άνθρωπός μας.”

“Όχι.”

“Τότε γιατί τον κρατάμε;”

“Γιατί οι καταγραφές του περιλαμβάνουν τα ίδια είδη αντικειμένων.”

“Τα ίδια ακριβώς;”

“Όχι.”

Η Ελένη έδειξε μια άλλη στήλη.

“Εικόνες. Χειρόγραφα. Μικρά αντικείμενα. Τοπικές μεταφορές.”

“Τόποι;”

“Ναι.”

Ο Μόσχος έσκυψε.

“Δες αυτό.”

Υπήρχε μια καταχώριση από παλιό παρεκκλήσι.

Το όνομα του Καραμήτρου.

Και δίπλα μια παρατήρηση:

«Το αντικείμενο δεν καταγράφεται σύμφωνα με την τρέχουσα θέση του.»

Ο Μόσχος ανασήκωσε το κεφάλι.

“Αυτό το έχουμε ξαναδεί.”

Η Ελένη έγνεψε.

“Στην έρευνα της Ιωάννας.”

“Και στον Δεμερτζή.”

“Ναι.”

“Τι ακριβώς εννοεί;”

“Δεν ξέρω.”

“Πρέπει να το μάθουμε.”

Το απόγευμα βρήκαν έναν δεύτερο φάκελο.

Ο Καραμήτρος δεν είχε αφήσει μόνο καταλόγους.

Είχε κρατήσει σημειώσεις.

Μερικές ήταν καθαρά υπηρεσιακές.

Άλλες όχι.

Μία σελίδα είχε τρεις γραμμές:

«Δεν πρέπει να συγχέεται ο τόπος φύλαξης με τον τόπο προέλευσης.»

Και από κάτω:

«Η μετακίνηση δεν σημαίνει απώλεια.»

Ο Μόσχος διάβασε ξανά.

“Αυτό είναι δικό του;”

“Υπογραφή υπάρχει.”

“Και το άλλο;”

Η Ελένη του έδειξε μια δεύτερη σελίδα.

Εκεί υπήρχε μόνο μία φράση.

«Ορισμένα πράγματα δεν πρέπει να ακολουθούν τα χαρτιά.»

Ο Μόσχος έμεινε σιωπηλός.

Η φράση μπορούσε να σημαίνει πολλά.

Μπορούσε να αφορά λάθος καταγραφή.

Μπορούσε να αφορά μεταφορά.

Μπορούσε να αφορά κάτι που κάποιος ήθελε να κρατήσει εκτός επίσημων αρχείων.

Και μπορούσε να μην έχει καμία σχέση με την υπόθεσή τους.

“Πότε γράφτηκε;”

“Δεν υπάρχει ημερομηνία.”

“Πού βρέθηκε;”

“Ανάμεσα σε προσωπικές σημειώσεις.”

“Άρα δεν μπορούμε να τη χρησιμοποιήσουμε ως απόδειξη.”

“Όχι.”

“Μπορούμε όμως να τη χρησιμοποιήσουμε ως κατεύθυνση.”

Η Ελένη έκλεισε τον φάκελο.

“Ναι.”

Πριν φύγουν, ο Μόσχος ζήτησε να δει κάτι ακόμη.

Τον τελευταίο κατάλογο του Καραμήτρου.

Η σελίδα είχε φθαρμένες άκρες.

Στο κάτω μέρος υπήρχε μια τελευταία καταχώριση.

Δεν αφορούσε αντικείμενο.

Αφορούσε άνθρωπο.

«Παράδοση σημειώσεων στον επόμενο καταγραφέα.»

Χωρίς όνομα.

Μόνο ένα μικρό σύμβολο.

Ένας σταυρός με μια οριζόντια γραμμή στη μέση.

Ο Μόσχος το κοιτάξε.

Δεν ήταν ίδιο με το σημάδι της εικόνας.

Αλλά είχε μια παράξενη ομοιότητα στη δομή.

Δεν είπε τίποτα.

Η Ελένη το πρόσεξε.

“Το βλέπεις κι εσύ.”

“Βλέπω ομοιότητα.”

“Τίποτε περισσότερο;”

“Τίποτε περισσότερο.”

Σήκωσε το βλέμμα.

“Και αυτό είναι σημαντικό.”

“Γιατί;”

“Γιατί αυτή τη φορά δεν θα αποφασίσουμε τι σημαίνει.”

Έκλεισε τον φάκελο.

“Θα βρούμε πού εμφανίζεται ξανά.”

Το βράδυ, στο ξενοδοχείο, ο Μόσχος άνοιξε το σημειωματάριό του.

Κάτω από τη λέξη **ΦΥΛΑΚΕΣ** πρόσθεσε:

ΚΑΡΑΜΗΤΡΟΣ — ΚΑΤΑΓΡΑΦΕΑΣ

Και από κάτω:

ΤΟΠΟΣ ΦΥΛΑΞΗΣ ≠ ΤΟΠΟΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ

Υστερα:

«ΟΡΙΣΜΕΝΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΔΕΝ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΚΟΛΟΥΘΟΥΝ ΤΑ ΧΑΡΤΙΑ.»

Έμεινε για λίγο να κοιτάζει τη φράση.

Δεν ήξερε αν ο Καραμήτρος είχε καταλάβει κάτι που οι άλλοι δεν είχαν καταλάβει.

Δεν ήξερε αν είχε καταγράψει κάτι που έπρεπε να παραμείνει κρυφό.

Δεν ήξερε καν αν το αρχικό **Α.** στις παλιές καταχωρίσεις ανήκε πάντα στον ίδιο άνθρωπο.

Αλλά για πρώτη φορά είχαν έναν άνθρωπο που δεν εμφανιζόταν ως φύλακας.

Εμφανιζόταν ως κάποιος που **κατέγραφε**.

Και ίσως αυτό να ήταν πιο σημαντικό.

Γιατί ο άνθρωπος που φυλάει κάτι μπορεί να ξέρει πού βρίσκεται.

Ο άνθρωπος που το καταγράφει μπορεί να ξέρει **γιατί δεν πρέπει να φαίνεται πού βρίσκεται**.

Ο Μόσχος έκλεισε το σημειωματάριο.

Αύριο θα έψαχναν ποιος πήρε τις σημειώσεις του Καραμήτρου.

Και κυρίως, ποιος ήταν ο «επόμενος καταγραφέας».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 27

Η ΛΑΘΟΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ

Το όνομα του επόμενου καταγραφέα βρέθηκε λίγο μετά τις εννέα.

Δεν υπήρχε σε κάποιον κατάλογο.

Υπήρχε σε μια απόδειξη παραλαβής.

Η Ελένη την είχε εντοπίσει μέσα σε φάκελο που αφορούσε τις προσωπικές σημειώσεις του Αντωνίου Καραμήτρου.

“Ελα.”

Ο Μόσχος πλησίασε.

“Τι είναι;”

“Παράδοση υλικού.”

“Του Καραμήτρου;”

“Ναι.”

Στην κορυφή υπήρχε η ημερομηνία.

Από κάτω:

«Παραδόθηκαν σημειώσεις, αντίγραφα καταγραφών και φωτογραφικό υλικό στον κ. Σταύρο Λεοντίου.»

Ο Μόσχος διάβασε το όνομα.

“Αυτός είναι ο επόμενος καταγραφέας.”

“Έτσι φαίνεται.”

“Πού βρίσκεται;”

“Αυτό είναι το πρόβλημα.”

Η Ελένη γύρισε τη σελίδα.

Στο πίσω μέρος υπήρχε μια διεύθυνση.

Όχι κατοικίας.

Ενός παλιού γραφείου.

Ο Μόσχος κοίταξε την ημερομηνία.

“Πόσο παλιά είναι;”

“Είκοσι οκτώ χρόνια.”

“Άρα μπορεί να μην υπάρχει.”

“Μπορεί.”

“Και μπορεί να υπάρχει.”

“Ναι.”

Ο Μόσχος πήρε το χαρτί.

“Θα το ελέγξουμε.”

Το γραφείο βρισκόταν σε έναν παλιό δρόμο, μακριά από το σημείο όπου είχαν κινηθεί μέχρι τότε.

Δεν είχε τίποτα ιδιαίτερο.

Μια πολυκατοικία.

Ένα ισόγειο κατάστημα κλειστό.

Μια μεταλλική πόρτα με ξεθωριασμένο αριθμό.

Ο Μανιάτης κοίταξε την πινακίδα.

“Εδώ ήταν το γραφείο.”

“Ήταν,” είπε η Ελένη.

“Που σημαίνει;”

“Που σημαίνει ότι ψάχνουμε πρώτα αν υπήρχε.”

Ο Μόσχος χτύπησε.

Κανείς.

Ξαναχτύπησε.

Πάλι τίποτα.

Ένας ηλικιωμένος άνδρας βγήκε από το διπλανό διαμέρισμα.

“Ψάχνετε τον Λεοντίου;”

Ο Μόσχος γύρισε.

“Τον γνωρίζετε;”

“Τον γνώριζα.”

“Πότε έφυγε;”

Ο άνδρας σκέφτηκε.

“Πριν πολλά χρόνια.”

“Ξέρετε πού πήγε;”

“Κάπου προς την Αρκαδία.”

Ο Μανιάτης κοίταξε τον Μόσχο.

Η Αρκαδία.

Η λέξη έμοιαζε να κουμπώνει υπερβολικά εύκολα.

Ο Μόσχος το πρόσεξε.

“Είστε βέβαιος;”

“Ναι.”

“Πού ακριβώς;”

“Δεν θυμάμαι. Κάπου έξω από την Τρίπολη.”

Ο Μόσχος δεν ρώτησε άλλο.

Ευχαρίστησε τον άνδρα.

Όταν εκείνος μπήκε ξανά στο σπίτι, ο Μανιάτης μίλησε.

“Τρίπολη.”

“Μην αρχίσεις.”

“Δεν είπα τίποτα.”

“Το είπες με το πρόσωπό σου.”

“Απλώς λέω ότι έχουμε έναν άνθρωπο που πήγε στην Αρκαδία.”

Η Ελένη κοίταξε το χαρτί.

“Και το έγγραφο του Καραμήτρου.”

“Τι λέει;” ρώτησε ο Μόσχος.

“Τίποτα για Αρκαδία.”

“Ακριβώς.”

Έκαναν έρευνα πριν αποφασίσουν.

Ο Σταύρος Λεοντίου είχε πράγματι εργαστεί ως καταγραφέας.

Υπήρχαν δημοσιεύσεις του.

Υπήρχαν αναφορές.

Υπήρχαν φωτογραφίες.

Και υπήρχε κάτι ακόμη.

Είχε ασχοληθεί με παλιά εκκλησιαστικά αντικείμενα στην Αρκαδία.

Ο Μανιάτης έδειξε την οθόνη.

“Να το.”

Ο Μόσχος πλησίασε.

Ένας κατάλογος.

Τρεις μικροί ναοί.

Δύο παρεκκλήσια.

Ένα παλιό μονοπάτι.

Και μια αναφορά σε χώρο φύλαξης.

Ο Μόσχος διάβασε.

“Πότε γράφτηκε;”

“Δεκαεννιά χρόνια μετά την παράδοση των σημειώσεων.”

“Άρα είχε ήδη φύγει από εδώ.”

“Ναι.”

“Και πήγε στην Αρκαδία.”

“Αυτό φαίνεται.”

Η Ελένη όμως δεν συμφωνούσε.

“Όχι.”

Ο Μόσχος γύρισε.

“Τι όχι;”

“Δεν λέει ότι εγκαταστάθηκε εκεί.”

“Τότε;”

“Λέει ότι έκανε έρευνα εκεί.”

“Για πόσο;”

“Τέσσερις μήνες.”

Ο Μόσχος πήρε την εκτύπωση.

“Μόνο τέσσερις.”

“Ναι.”

“Και μετά;”

“Επέστρεψε.”

“Πού;”

“Δεν γράφει.”

Έμειναν για λίγο σιωπηλοί.

Ο Μανιάτης κοίταξε τον Μόσχο.

“Άρα η Αρκαδία μπορεί να είναι λάθος.”

“Μπορεί.”

“Και μπορεί να είναι σωστή.”

“Ναι.”

“Πώς το ξεχωρίζουμε;”

Ο Μόσχος κοίταξε ξανά την καταχώριση.

“Με τον ίδιο τρόπο που ξεχωρίσαμε την προηγούμενη λάθος διαδρομή.”

“Δηλαδή;”

“Δεν κοιτάμε αν ταιριάζει.”

“Κοιτάμε αν αποκλείεται.”

Τις επόμενες δύο ώρες έλεγξαν τα στοιχεία του Λεοντίου.

Η έρευνα στην Αρκαδία ήταν πραγματική.

Αυτό δεν αμφισβητούνταν.

Αλλά δεν είχε καμία σαφή σύνδεση με τον Καραμήτρο.

Οι σημειώσεις που είχε παραλάβει δεν αναφέρονταν πουθενά.

Ούτε το σύμβολο.

Ούτε η φράση για τα αντικείμενα που δεν έπρεπε να ακολουθούν τα χαρτιά.

Ούτε οι «Φύλακες».

Ούτε η εικόνα.

Υπήρχαν αντικείμενα.

Υπήρχαν τόποι.

Υπήρχε φύλαξη.

Αλλά αυτά τα τρία πράγματα υπήρχαν σχεδόν σε κάθε παλιό αρχείο που είχαν εξετάσει.

“Δεν φτάνει,” είπε ο Μόσχος.

Η Ελένη έγνεψε.

“Όχι.”

“Τότε γιατί μας τραβάει εκεί;”

“Επειδή μοιάζει.”

Ο Μόσχος ακούμπησε την πλάτη στην καρέκλα.

Αυτό ακριβώς τον ενοχλούσε.

Η Αρκαδία ήταν μια λογική απάντηση.

Ίσως υπερβολικά λογική.

Ένας καταγραφέας.

Μια παλιά έρευνα.

Χώροι φύλαξης.

Παρεκκλήσια.

Μονοπάτια.

Και ένας άνθρωπος που είχε πράγματι βρεθεί εκεί.

Όμως η υπόθεση δεν χρειαζόταν κάτι που απλώς μπορούσε να ισχύει.

Χρειαζόταν κάτι που να συνδέει τα στοιχεία.

“Βρες τις σημειώσεις που παρέλαβε ο Λεοντίου,” είπε.

Η Ελένη κοίταξε τον φάκελο.

“Δεν υπάρχουν.”

“Τότε βρες ποιος τις είδε μετά.”

Η απάντηση ήρθε αργά το απόγευμα.

Ο Λεοντίου είχε παραδώσει μέρος του υλικού σε άλλο αρχείο.

Η παράδοση είχε γίνει χρόνια αργότερα.

Υπήρχε όμως ένα κενό.

Οι προσωπικές σημειώσεις του Καραμήτρου δεν καταγράφονταν.

Μόνο «αντίγραφα».

“Άρα μπορεί να κράτησε τα πρωτότυπα,” είπε ο Μανιάτης.

“Μπορεί,” είπε ο Μόσχος.

“Και αν τα κράτησε;”

“Τότε δεν ξέρουμε πού.”

Η Ελένη έδειξε την τελευταία σελίδα.

“Υπάρχει κάτι εδώ.”

Ήταν μια μικρή σημείωση του αρχείου.

«Ο κ. Λεοντίου δεν παρέδωσε το σύνολο του προσωπικού υλικού.»

Ο Μόσχος σηκώθηκε.

“Αυτό είναι σημαντικό.”

“Ναι.”

“Αλλά όχι αρκετό.”

“Γιατί;”

“Γιατί τώρα ξέρουμε ότι κάτι λείπει.”

“Και όχι πού είναι.”

“Ακριβώς.”

Ο Μανιάτης πήρε το παλτό του.

“Άρα δεν πάμε Τρίπολη.”

Ο Μόσχος τον κοίταξε.

“Όχι ακόμη.”

“Γιατί;”

“Γιατί αν πάμε, θα ψάχνουμε αυτό που θέλουμε να βρούμε.”

“Και τι κάνουμε;”

Ο Μόσχος ξανακοίταξε το έγγραφο.

Στο κάτω μέρος υπήρχε μια παρατήρηση.

Μικρή.

Σχεδόν δυσανάγνωστη.

«Μέρος του υλικού παραδόθηκε σε ιδιώτη συνεργάτη.»

Δεν υπήρχε όνομα.

Μόνο ένας αριθμός.

17/Λ.

Η Ελένη τον σημείωσε.

“Αυτό δεν είναι διεύθυνση.”

“Όχι.”

“Ούτε όνομα.”

“Όχι.”

“Τότε τι είναι;”

Ο Μόσχος κοίταξε τον αριθμό.

“Είναι το πρώτο στοιχείο σήμερα που δεν προσπαθεί να μας πει πού να πάμε.”

Σήκωσε το βλέμμα.

“Μας λέει πού να ψάξουμε μέσα στα αρχεία.”

Κανείς δεν μίλησε.

Η Αρκαδία έμεινε στον πίνακα.

Αλλά κάτω από το όνομα **ΤΡΙΠΟΛΗ** ο Μόσχος έγραψε:

ΛΑΘΟΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ — ΠΡΟΣΩΡΙΝΑ ΑΠΟΡΡΙΠΤΕΑ

Και δίπλα:

17/Λ. — ΠΟΙΟΣ;

Δεν είχαν χάσει τη μέρα.

Είχαν χάσει μια εύκολη απάντηση.

Και αυτό, για τον Μόσχο, ήταν κέρδος.

Γιατί κάθε λάθος κατεύθυνση που μπορούσαν να αποδείξουν ως λάθος έκανε τον πραγματικό δρόμο λίγο πιο στενό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 28

ΟΙ ΦΥΛΑΚΕΣ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΣΥΜΜΑΧΟΙ

Το έγγραφο έμεινε πάνω στο τραπέζι όλο το βράδυ.

Ο Μόσχος δεν το πήρε μαζί του.

Ούτε το φωτογράφισε.

Είχε κρατήσει μόνο τον αριθμό.

17/Λ.

Το πρωί ήταν το πρώτο πράγμα που ζήτησε.

“Θέλω να δούμε πού χρησιμοποιήθηκε αυτός ο αριθμός.”

Η Ελένη είχε ήδη ανοίξει τα αρχεία.

“Υπάρχουν δύο καταχωρίσεις.”

“Διαφορετικές;”

“Ναι. Η μία αφορά παράδοση υλικού. Η άλλη αίτημα πρόσβασης.”

“Πότε;”

“Με διαφορά τριών ετών.”

Ο Μόσχος πλησίασε.

“Και τα δύο σχετίζονται με τον Λεοντίου;”

“Το πρώτο ναι. Το δεύτερο όχι.”

“Ποιος έκανε το αίτημα;”

“Δεν αναγράφεται όνομα.”

“Μόνο αριθμός;”

“Μόνο αριθμός.”

Ο Μόσχος κοίταξε την οθόνη.

“Άρα κάποιος χρησιμοποίησε τον ίδιο κωδικό.”

“Η κάποιος τον επανέφερε.”

“Ποιο από τα δύο είναι πιθανότερο;”

“Δεν μπορώ να το ξέρω.”

“Τότε ψάχνουμε ποιος είχε πρόσβαση.”

Η Ελένη άρχισε να συγκρίνει τα αρχεία.

Ύστερα σταμάτησε.

“Μόσχο.”

“Ναι.”

“Το δεύτερο αίτημα έγινε αφού ο Λεοντίου είχε φύγει από το αρχείο.”

“Πόσο μετά;”

“Τρία χρόνια.”

“Άρα κάποιος άλλος γνώριζε τον κωδικό.”

“Η βρήκε το αρχείο.”

Ο Μόσχος έγνεψε.

“Και αυτό σημαίνει ότι το υλικό δεν ήταν ξεχασμένο.”

Στις έντεκα είχαν στα χέρια τους το αίτημα.

Δεν ήταν μεγάλο.

Μία σελίδα.

Ο αιτών ζητούσε πρόσβαση σε παλιές καταγραφές που αφορούσαν «αντικείμενα μετακινούμενα για φύλαξη».

Η φράση έκανε τον Μόσχο να σηκώσει το βλέμμα.

“Αυτό είναι καινούργιο.”

“Ναι.”

“Ποιος το υπέγραψε;”

Η Ελένη του έδειξε το κάτω μέρος.

Υπήρχε ένα όνομα.

Ιωάννα Μεταξά.

Κανείς δεν μίλησε.

Ο Μανιάτης ήταν ο πρώτος.

“Άρα η Ιωάννα ήξερε τον κωδικό.”

“Δεν ξέρουμε αν τον ήξερε,” είπε ο Μόσχος.

“Τον χρησιμοποίησε.”

“Ναι.”

“Γιατί;”

“Αυτό πρέπει να μάθουμε.”

Η Ελένη κοίταξε ξανά το έγγραφο.

“Υπάρχει και κάτι άλλο.”

“Τι;”

“Το αίτημα δεν εγκρίθηκε.”

Ο Μόσχος πήρε τη σελίδα.

“Γιατί;”

“Δεν γράφει.”

“Υπάρχει υπογραφή απόρριψης;”

“Όχι.”

“Παρατήρηση;”

“Μόνο μία.”

Η Ελένη διάβασε:

«Το υλικό δεν είναι διαθέσιμο.»

Ο Μόσχος έμεινε ακίνητος.

“Πότε μπήκε αυτή η παρατήρηση;”

“Την ίδια μέρα.”

“Και ποιος την έγραψε;”

“Δεν υπάρχει όνομα.”

“Υπάρχει υπογραφή;”

“Όχι.”

“Μόνο η φράση.”

Ο Μόσχος ακούμπησε τη σελίδα.

“Η Ιωάννα ζήτησε το υλικό.”

“Ναι.”

“Κάποιος της το αρνήθηκε.”

“Ναι.”

“Και κανείς δεν καταγράφει ποιος.”

Ο Μανιάτης σταύρωσε τα χέρια.

“Αυτό σου λέει κάτι;”

“Μου λέει ότι κάποιος ήξερε πως υπήρχε λόγος να μη δοθεί.”

“Οι Φύλακες;”

Ο Μόσχος δεν απάντησε αμέσως.

“Δεν ξέρουμε.”

“Αλλά αν ήταν εκείνοι;”

“Τότε δεν ήταν με το μέρος της Ιωάννας.”

Η Ελένη κοίταξε τον Μόσχο.

“Ούτε με το δικό μας.”

“Ακριβώς.”

Το μεσημέρι ζήτησαν το πρωτότυπο αρχείο.

Το χαρτί ήταν διαφορετικό από τα υπόλοιπα.

Νεότερο.

Και είχε κάτι που δεν υπήρχε στο αντίγραφο.

Στην πίσω πλευρά υπήρχε μια χειρόγραφη σημείωση.

Μικρή.

Σχεδόν σβησμένη.

«Δεν είναι δικό μας να το παραδώσουμε.»

Ο Μόσχος τη διάβασε δύο φορές.

“Αυτό δεν είναι υπηρεσιακή διατύπωση.”

“Όχι,” είπε η Ελένη.

“Και δεν είναι απλή άρνηση πρόσβασης.”

“Όχι.”

“Είναι θέση.”

Ο Μανιάτης πλησίασε.

“Τίνος θέση;”

“Δεν ξέρω.”

“Αλλά κάποιος την είχε.”

Ο Μόσχος γύρισε τη σελίδα.

Δεν υπήρχε υπογραφή.

Μόνο ένα μικρό σημάδι στο κάτω μέρος.

Το ίδιο σχήμα που είχαν δει στην παλιότερη καταχώριση.

Ο σταυρός με την οριζόντια γραμμή.

Η Ελένη το αναγνώρισε.

“Το ίδιο.”

“Ναι.”

“Άρα οι δύο σημειώσεις συνδέονται.”

“Πιθανότατα.”

“Και οι δύο μιλούν για φύλαξη.”

“Όχι μόνο.”

Ο Μόσχος δείχνει τη φράση.

“Η μία λέει ποιος έχει την ευθύνη. Η άλλη λέει ποιος αποφασίζει αν κάτι θα παραδοθεί.”

Η Ελένη κατάλαβε.

“Άρα οι Φύλακες δεν είναι απλώς άνθρωποι που κρατούν αντικείμενα.”

“Αυτό αρχίζει να φαίνεται.”

“Μπορεί να αποφασίζουν τι επιτρέπεται να φανεί.”

“Ναι.”

“Και τι όχι.”

Ο Μόσχος έγνεψε.

“Αυτό είναι πολύ διαφορετικό.”

Αργότερα, ο Μόσχος ζήτησε να ελέγξουν όλες τις περιπτώσεις όπου είχε χρησιμοποιηθεί η φράση «δεν είναι διαθέσιμο».

Βρήκαν έξι.

Οι περισσότερες ήταν άσχετες.

Ένα χειρόγραφο είχε μεταφερθεί.

Ένα αντικείμενο είχε υποστεί φθορά.

Ένα αρχείο είχε κλείσει προσωρινά.

Αλλά δύο καταγραφές είχαν κοινό στοιχείο.

Και στις δύο υπήρχε το ίδιο μικρό σύμβολο.

Και στις δύο αφορούσαν υλικό που είχε χαρακτηριστεί για φύλαξη.

Και στις δύο η πρόσβαση είχε αρνηθεί χωρίς κανονική υπηρεσιακή αιτιολόγηση.

Ο Μόσχος έγραψε:

ΦΥΛΑΚΕΣ

Κάτω:

ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

Και ύστερα:

ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΣΥΜΜΑΧΟΙ

Ο Μανιάτης διάβασε τη σελίδα.

“Το δεύτερο δεν το ξέρουμε.”

Ο Μόσχος τον κοίταξε.

“Ξέρουμε ότι αρνήθηκαν πρόσβαση στην Ιωάννα.”

“Ναι.”

“Ξέρουμε ότι κάποιος εξακολουθεί να ελέγχει υλικό που σχετίζεται με την έρευνά μας.”

“Ναι.”

“Και ξέρουμε ότι κάποιος άφησε πίσω του το ίδιο σύμβολο.”

“Ναι.”

“Αυτό δεν σημαίνει ότι μας εχθρεύονται.”

“Τότε γιατί το έγραψες;”

Ο Μόσχος έκλεισε το σημειωματάριο.

“Για να μην κάνουμε το λάθος να περιμένουμε βοήθεια από ανθρώπους που δεν μας την υποσχέθηκαν.”

Το απόγευμα ήρθε ένα ακόμη στοιχείο.

Όχι από τα αρχεία.

Από άνθρωπο.

Ένας παλιός υπάλληλος, που είχε εργαστεί χρόνια στο ίδιο τμήμα, δέχτηκε να μιλήσει μαζί τους.

Δεν ήξερε πολλά.

Αλλά θυμόταν κάτι.

“Υπήρχαν άνθρωποι που ερχόντουσαν χωρίς να ζητούν να δουν πολλά.”

“Ποιοι άνθρωποι;” ρώτησε ο Μόσχος.

“Δεν ξέρω ονόματα.”

“Τι έκαναν;”

“Ρωτούσαν αν κάποιο αντικείμενο είχε μετακινηθεί.”

“Και μετά;”

“Εφευγαν.”

“Ήταν ερευνητές;”

“Όχι όπως τους ξέραμε.”

“Τι εννοείτε;”

Ο άνδρας σκέφτηκε.

“Δεν τους ενδιέφερε τόσο το αντικείμενο.”

Ο Μόσχος έσκυψε λίγο μπροστά.

“Τι τους ενδιέφερε;”

“Πού βρισκόταν.”

Η απάντηση έμεινε ανάμεσά τους.

“Πόσοι ήταν;”

“Δεν θυμάμαι.”

“Έχετε δει το σύμβολο;”

Ο Μόσχος του έδειξε τη φωτογραφία.

Ο άνδρας την κοίταξε.

Για αρκετά δευτερόλεπτα δεν μίλησε.

Ύστερα έγνεψε.

“Ναι.”

“Πού;”

“Σε ένα παλιό βιβλίο.”

“Ποιο βιβλίο;”

“Δεν θυμάμαι.”

“Ποιος το είχε;”

Ο άνδρας κοίταξε τον Μόσχο.

“Αυτό δεν μπορώ να σας το πω.”

“Δεν μπορείτε ή δεν θέλετε;”

Ο άνδρας χαμογέλασε αμήχανα.

“Δεν θέλω να κάνω λάθος.”

Ο Μόσχος δεν επέμεινε.

Ήταν η πρώτη φορά που κάποιος αρνιόταν να μιλήσει χωρίς να φαίνεται φοβισμένος.

Σαν να θεωρούσε απλώς ότι ορισμένα πράγματα δεν του ανήκαν.

Όταν έμειναν μόνοι, η Ελένη μίλησε.

“Τώρα τους πιστεύεις.”

“Ποιους;”

“Τους Φύλακες.”

Ο Μόσχος κοίταξε έξω από το παράθυρο.

“Πιστεύω ότι υπήρχαν άνθρωποι που θεωρούσαν ότι είχαν ευθύνη.”

“Και σήμερα;”

“Δεν ξέρω.”

“Κάποιος αρνήθηκε πρόσβαση στην Ιωάννα.”

“Ναι.”

“Κάποιος χρησιμοποίησε τον ίδιο κωδικό.”

“Ναι.”

“Κάποιος συνεχίζει να κοιτάζει τα ίδια στοιχεία με εμάς.”

Ο Μόσχος γύρισε προς το μέρος της.

“Και κάποιος άλλος μπορεί να κάνει όλα αυτά χωρίς να είναι Φύλακας.”

“Άρα;”

“Άρα δεν θα τους δώσουμε όνομα ακόμη.”

Η Ελένη κοίταξε τον πίνακα.

ΦΥΛΑΚΕΣ

“Αλλά το όνομα υπάρχει ήδη.”

Ο Μόσχος έσβησε τη λέξη.

Για λίγα δευτερόλεπτα έμεινε μόνο ένα καθαρό σημείο στον πίνακα.

Ύστερα την ξανάγραψε.

ΦΥΛΑΚΕΣ?

Με ερωτηματικό.

“Τώρα είναι σωστό,” είπε.

Η έρευνα είχε φτάσει σε ένα σημείο όπου οι άνθρωποι που ίσως γνώριζαν περισσότερα δεν τους βοηθούσαν.

Και εκείνοι που τους έδιναν στοιχεία δεν ήξεραν αν τους οδηγούσαν μπροστά ή αλλού.

Ο Μόσχος πήρε το σημείωμα με το **17/Λ**.

Το κοίταξε ξανά.

Δεν ήξερε ακόμη ποιος είχε δώσει τις σημειώσεις.

Δεν ήξερε ποιος είχε κρατήσει τις πληροφορίες.

Δεν ήξερε ποιος είχε αρνηθεί την πρόσβαση.

Αλλά ήξερε κάτι άλλο.

Οι άνθρωποι που φύλαγαν τα ίχνη δεν ήταν υποχρεωμένοι να προστατεύσουν την Αστυνομία.

Και ίσως, αν έφταναν πολύ κοντά, να προσπαθούσαν να προστατεύσουν κάτι **από αυτούς**.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 29

ΝΑΥΠΛΙΟ

Το Ναύπλιο δεν ήταν ακόμη απάντηση.

Ήταν υπόθεση.

Ο Μόσχος το επανέλαβε πριν ακόμη βγουν από το αυτοκίνητο.

«Δεν ψάχνουμε το Ναύπλιο επειδή μας αρέσει η απάντηση. Ψάχνουμε αν αντέχει στα στοιχεία.»

Ο Μανιάτης κοίταξε έξω από το παράθυρο.

«Και αν δεν αντέχει;»

«Τότε θα φύγουμε.»

«Ωραία πόλη για να φύγουμε.»

Η Ελένη χαμογέλασε.

Ο Μόσχος δεν απάντησε.

Το πρωί είχε αφήσει πίσω του το Πήλιο με ένα ανοιχτό ερώτημα και έναν ακόμη πιο ενοχλητικό φάκελο.

ΦΥΛΑΚΕΣ?

Δεν ήθελε να το σκέφτεται τώρα.

Η υπόθεση είχε ήδη αρκετούς δρόμους.

Αν άρχιζαν να συνδέουν τα πάντα μεταξύ τους, σύντομα θα έβλεπαν σχέδιο ακόμη και εκεί όπου υπήρχε απλώς σύμπτωση.

Το Ναύπλιο ήταν διαφορετικό.

Εδώ είχαν κάτι συγκεκριμένο.

Την εικόνα.

Τα λάθος πόδια.

Την πέτρα.

Το νερό.

Το κάστρο.

Την παλιά πόλη.

Και τη θάλασσα.

Όχι έναν τόπο.

Μια σχέση.

Στάθηκαν πρώτα μακριά από το κάστρο.

Ο Μόσχος δεν ήθελε να ξεκινήσει από το σημείο που όλοι θα ξεκινούσαν.

«Τι βλέπουμε;» ρώτησε.

Η Ελένη κοίταξε μπροστά.

«Κάστρο.»

«Μόνο;»

«Παλιά πόλη.»

«Και;»

«Θάλασσα.»

«Και;»

Ο Μανιάτης έδειξε χαμηλότερα.

«Πέτρα.»

Ο Μόσχος έγνεψε.

«Νερό;»

«Δεν βλέπω.»

«Ακριβώς.»

Άνοιξε το σημειωματάριό του.

Έγραψε:

ΚΑΣΤΡΟ — ΠΑΛΙΑ ΠΟΛΗ — ΘΑΛΑΣΣΑ — ΠΕΤΡΑ — ΝΕΡΟ

Από κάτω:

ΠΟΥ ΣΤΕΚΕΤΑΙ Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ;

Η Ελένη διάβασε τη φράση.

«Αυτό είναι το κλειδί.»

«Ίσως.»

«Το λέει ο γρίφος.»

«Ο γρίφος λέει ότι ο άγιος δεν μας λέει πού έζησε. Μας λέει πού πρέπει να σταθούμε.»

«Άρα η εικόνα είναι οδηγία θέσης.»

«Η μας κάνει να πιστεύουμε ότι είναι.»

Ο Μανιάτης αναστέναξε.

«Εσύ πρέπει να ήσουν δύσκολος άνθρωπος και μικρός.»

«Δεν θυμάμαι να άλλαξε κάτι.»

Περπάτησαν προς το παλιό τμήμα της πόλης.

Δεν έψαξαν αμέσως κάποιο μνημείο.

Έψαξαν σημεία.

Πού μπορούσε κάποιος να σταθεί και να βλέπει ταυτόχρονα όσα περιέγραφε ο γρίφος;

Στο πρώτο σημείο υπήρχε θέα προς το κάστρο.

Αλλά όχι νερό κάτω από την πέτρα.

Το δεύτερο είχε θάλασσα.

Δεν είχε όμως την απαιτούμενη σχέση με την παλιά πόλη.

Το τρίτο έδινε καθαρή εικόνα του κάστρου, αλλά η θέση ήταν πολύ ανοιχτή.

«Αποκλείεται;» ρώτησε η Ελένη.

«Δεν είπα αυτό.»

«Τότε;»

«Δεν ταιριάζει ακόμη.»

«Μπορεί να ψάχνουμε υπερβολικά συγκεκριμένα.»

«Μπορεί.»

Ο Μόσχος κοίταξε τα κτίρια γύρω τους.

«Αλλά ο γρίφος δεν λέει “βρες ένα κάστρο”.»

«Λέει σχέση.»

«Ναι.»

«Και θέση.»

«Ναι.»

«Άρα πρέπει να υπάρχει ένα σημείο από όπου η σχέση αυτή φαίνεται.»

Ο Μόσχος δεν απάντησε.

Συνέχισαν.

Λίγο αργότερα βρέθηκαν σε στενότερο δρόμο.

Οι παλιές πέτρες είχαν κρατήσει υγρασία στις ενώσεις τους.

Η Ελένη σταμάτησε.

«Άκου.»

Ο Μόσχος έμεινε ακίνητος.

Στην αρχή δεν άκουσε τίποτα.

Μετά το πρόσεξε.

Έναν πολύ αχνό ήχο.

Νερό.

Όχι θάλασσα.

Νερό που περνούσε κάπου χαμηλότερα.

Ο Μανιάτης πλησίασε στον τοίχο.

«Από εδώ;»

«Δεν ξέρω.»

Ο Μόσχος ακούμπησε το χέρι του στον τοίχο, χωρίς να πιέσει.

«Δεν ψάχνουμε να σπάσουμε τίποτα.»

«Δεν είπαμε να σπάσουμε.»

«Το ξέρω.»

Προχώρησαν λίγα μέτρα.

Ο ήχος χάθηκε.

Γύρισαν πίσω.

Ξανακούστηκε.

Η Ελένη κοίταξε κάτω.

Υπήρχε μια παλιά πέτρινη αυλάκωση, σχεδόν κλεισμένη από χώμα.

«Νερό.»

Ο Μόσχος γονάτισε.

Δεν την άγγιξε.

Κοίταξε τη φορά της.

Η αυλάκωση κατέβαινε ελαφρά.

«Παλιά υδροδότηση;» ρώτησε ο Μανιάτης.

«Μπορεί.»

«Υπάρχουν πολλές τέτοιες εδώ.»

«Το ξέρω.»

«Άρα δεν σημαίνει τίποτα.»

«Όχι ακόμη.»

Η Ελένη κοίταξε προς το κάστρο.

Μετά προς τη θάλασσα.

«Από εδώ φαίνονται και τα δύο.»

Ο Μόσχος σηκώθηκε.

Γύρισε στο ίδιο σημείο.

Έκανε μερικά βήματα πίσω.

Μετά δεξιά.

Μετά αριστερά.

Σαν να έψαχνε όχι κάτι που ήταν μπροστά του, αλλά το σημείο από όπου έπρεπε να το δει.

«Τι κάνεις;» ρώτησε ο Μανιάτης.

«Ψάχνω τη θέση.»

«Ποια θέση;»

«Αυτή που δεν περιγράφει το κείμενο.»

Η Ελένη κατάλαβε πρώτη.

«Το σημείο από όπου συνδέονται όλα.»

Ο Μόσχος έγνεψε.

Το απόγευμα πήγαν στο δημοτικό αρχείο.

Δεν ζήτησαν στοιχεία για το κειμήλιο.

Ζήτησαν παλιούς χάρτες.

Ο υπάλληλος τους έφερε δύο φακέλους.

Ο πρώτος είχε σύγχρονες αποτυπώσεις.

Ο δεύτερος ήταν παλαιότερος.

Ο Μόσχος άνοιξε τον δεύτερο.

Η πόλη φαινόταν διαφορετική.

Δρόμοι που είχαν αλλάξει.

Περάσματα που είχαν κλείσει.

Μικρές υδρορροές που δεν υπήρχαν πια.

Και ένα σημείο κοντά στην παλιά διαδρομή που σημειωνόταν με έναν απλό συμβολισμό.

Η Ελένη έσκυψε.

«Τι είναι αυτό;»

Ο υπάλληλος κοίταξε τον χάρτη.

«Παλιό νερό.»

«Τι σημαίνει;»

«Δεν ξέρω ακριβώς. Υπάρχει σε παλιούς χάρτες.»

Ο Μόσχος έδειξε τη θέση.

«Υπάρχει σήμερα;»

«Το κανάλι όχι όπως τότε.»

«Η διαδρομή;»

«Μερικώς.»

Ο Μόσχος κράτησε σημείωση.

Δεν υπήρχε ακόμη σύνδεση.

Μόνο μια παλιά γεωγραφική σχέση.

Πέτρα.

Νερό.

Κάστρο.

Πόλη.

Θάλασσα.

Όλα υπήρχαν.

Αλλά ο γρίφος ζητούσε κάτι περισσότερο.

Ένα συγκεκριμένο σημείο.

Πριν φύγουν, η Ελένη βρήκε μια παλιά φωτογραφία.

Δεν ήταν φωτογραφία μνημείου.

Ήταν φωτογραφία δρόμου.

Ένας στενός λιθόστρωτος δρόμος.

Στο βάθος φαινόταν το κάστρο.

Στην κάτω πλευρά της φωτογραφίας υπήρχε χειρόγραφη σημείωση:

«Από το παλιό πέρασμα προς το νερό.»

Ο Μόσχος πήρε τη φωτογραφία.

«Ποιος την τράβηξε;»

«Δεν γράφει.»

«Πότε;»

«Περίπου πριν από σαράντα χρόνια.»

«Και πού ακριβώς είναι το σημείο;»

Ο υπάλληλος κοίταξε τη φωτογραφία.

«Δεν μπορώ να είμαι σίγουρος.»

Ο Μόσχος χαμογέλασε.

«Αυτό είναι το πρώτο χρήσιμο πράγμα που μας είπατε σήμερα..»

Ο υπάλληλος γέλασε.

«Γιατί;»

«Γιατί κι εμείς δεν είμαστε σίγουροι.»

Έβαλε τη φωτογραφία στον φάκελο.

Δεν την πήρε.

Ζήτησε αντίγραφο.

Το βράδυ επέστρεψαν στο ξενοδοχείο.

Ο Μόσχος άνοιξε τον χάρτη.

Δίπλα του έβαλε τη φωτογραφία.

Και δίπλα στη φωτογραφία την εικόνα που είχαν βρει στην αρχή της έρευνας.

Κοίταξε τα πόδια του αγίου.

Μετά την πέτρα.

Μετά τη θέση του νερού στον παλιό χάρτη.

Και τέλος το κάστρο.

Η Ελένη στεκόταν απέναντί του.

«Τώρα;»

«Τώρα έχουμε περισσότερα στοιχεία.»

«Λύθηκε;»

Ο Μόσχος κούνησε το κεφάλι.

«Όχι.»

«Τότε τι έχουμε;»

Κοίταξε ξανά τη φωτογραφία.

«Έχουμε ένα σημείο που πρέπει να ελέγξουμε αύριο.»

«Το παλιό πέρασμα;»

«Ίσως.»

«Και αν είναι αυτό;»

Ο Μόσχος έκλεισε τον φάκελο.

«Τότε θα ψάξουμε τι υπάρχει κάτω από τη σκιά του κάστρου.»

Η Ελένη τον κοίταξε.

«Και οι Φύλακες;»

Για πρώτη φορά εκείνη τη μέρα, ο Μόσχος άφησε τον χάρτη.

«Δεν τους ξεχνάω.»

«Και;»

«Αλλά δεν θα τους βάλω σε κάθε δρόμο που ανοίγει μπροστά μας.»

Έσβησε το φως πάνω από το γραφείο.

«Πρώτα θα αποδείξουμε το Ναύπλιο.»

Στο τραπέζι έμειναν μόνο η παλιά φωτογραφία και ο χάρτης.

Το κάστρο φαινόταν στο βάθος.

Και κάπου κάτω από αυτό, μέσα σε δρόμους που είχαν αλλάξει, υπήρχε ακόμη η παλιά διαδρομή του νερού.

Δεν ήξεραν αν ήταν το πέμπτο σημάδι.

Αλλά για πρώτη φορά είχαν έναν συγκεκριμένο χώρο για να επιστρέψουν.

Και αυτό ήταν αρκετό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 30

Η ΣΚΙΑ ΤΟΥ ΚΑΣΤΡΟΥ

Ξεκίνησαν νωρίς.

Ο Μόσχος είχε κρατήσει τη φωτογραφία από το προηγούμενο βράδυ πάνω στο γραφείο.

Δεν την είχε αφήσει να γίνει απάντηση.

Μόνο σημείο αναφοράς.

Το παλιό πέρασμα.

Η πέτρα.

Το νερό.

Και στο βάθος, το κάστρο.

«Θα πάμε πρώτα εκεί», είπε.

Ο Μανιάτης κοίταξε τον χάρτη.

«Στο σημείο της φωτογραφίας;»

«Όσο πιο κοντά μπορούμε.»

«Και μετά;»

«Μετά θα δούμε αν το παρελθόν συμφωνεί με το σήμερα.»

Η Ελένη χαμογέλασε.

«Και αν δεν συμφωνεί;»

«Τότε έχουμε πρόβλημα.»

«Η απάντηση.»

Ο Μόσχος την κοίταξε.

«Αυτό θα το αποφασίσουμε στο τέλος.»

Το σημείο δεν ήταν εύκολο να αναγνωριστεί.

Οι δρόμοι είχαν αλλάξει.

Ένα τμήμα του παλιού περάσματος είχε καλυφθεί.

Ένα άλλο είχε ενσωματωθεί σε νεότερη κατασκευή.

Η φωτογραφία έδειχνε έναν στενό δρόμο που σήμερα δεν υπήρχε με την ίδια μορφή.

Ο Μόσχος στάθηκε στη μέση.

Κοίταξε το κάστρο.

Ύστερα τη φωτογραφία.

«Εδώ.»

Η Ελένη πλησίασε.

«Είσαι σίγουρος;»

«Όχι.»

Έδειξε ένα παλιό πέτρινο τμήμα στον τοίχο.

«Αλλά αυτό υπάρχει και στις δύο.»

Στη φωτογραφία φαινόταν μια σειρά από πέτρες.

Τώρα ήταν σχεδόν κρυμμένες πίσω από νεότερο σοβά.

Το σχήμα όμως παρέμενε.

Ο Μανιάτης έβγαλε φωτογραφίες.

Ο Μόσχος δεν προχώρησε.

Κοίταξε τα πόδια του.

Έκανε ένα βήμα προς τα εμπρός.

Μετά ένα προς τα πίσω.

«Τι κάνεις;» ρώτησε η Ελένη.

«Δοκιμάζω τη θέση.»

«Ποια;»

«Αυτή της εικόνας.»

Στάθηκε ξανά.

Το ένα πόδι πάτησε σε επίπεδη πέτρα.

Το άλλο βρέθηκε λίγο χαμηλότερα, πάνω σε παλιό άκρο του περάσματος.

Η Ελένη τον κοίταξε.

«Τα δύο επίπεδα.»

Ο Μόσχος δεν απάντησε.

Σήκωσε τα μάτια.

Από εκείνο ακριβώς το σημείο μπορούσε να δει το κάστρο.

Και ανάμεσα στα κτίρια, μια στενή λωρίδα θάλασσας.

«Τώρα καταλαβαίνω τα πόδια», είπε.

«Δεν δείχνουν κατεύθυνση.»

«Όχι.»

«Δείχνουν θέση.»

«Ναι.»

Ο Μανιάτης κοίταξε γύρω.

«Και το νερό;»

Ο Μόσχος έδειξε κάτω.

Ακούστηκε πάλι ο αχνός ήχος.

Το παλιό κανάλι περνούσε κάτω από το λιθόστρωτο.

Δεν φαινόταν.

Ακουγόταν.

Η Ελένη ψιθύρισε:

«Το νερό υπάρχει χωρίς να φαίνεται.»

Ο Μόσχος την κοίταξε.

Η φράση δεν ήταν από τον τέταρτο γρίφο.

Ήταν από πολύ αργότερα.

Δεν το είπε.

Μόνο σημείωσε:

ΝΕΡΟ — ΑΚΟΥΓΕΤΑΙ / ΔΕΝ ΦΑΙΝΕΤΑΙ

Έψαξαν την περιοχή χωρίς να ανοίξουν τίποτα.

Δεν υπήρχε λόγος.

Το παλιό πέρασμα είχε αρκετά σημεία που μπορούσαν να ελεγχθούν χωρίς καταστροφή.

Πέτρες.

Αυλάκια.

Μικρές εσοχές.

Ίχνη παλιών επισκευών.

Στο χαμηλότερο σημείο βρήκαν μια πέτρα διαφορετική από τις υπόλοιπες.

Ο Μανιάτης γονάτισε.

«Αυτή;»

Ο Μόσχος την κοίταξε.

«Μην την κουνήσεις.»

«Δεν την κουνάω.»

«Φαίνεται μεταγενέστερη.»

«Ναι.»

«Αυτό δεν σημαίνει τίποτα.»

Η Ελένη φωτογράφησε την περιοχή.

Στην άκρη της πέτρας υπήρχε μια μικρή χαραγή.

Όχι σύμβολο.

Μια απλή γραμμή.

Ο Μόσχος την είδε.

«Μοιάζει;»

Η Ελένη έβγαλε τη φωτογραφία της παλιάς εικόνας.

«Όχι αρκετά.»

«Άρα δεν τη συνδέουμε.»

«Σωστά.»

Προχώρησαν.

Λίγο αργότερα βρήκαν κάτι άλλο.

Ένα μικρό μεταλλικό αντικείμενο.

Ήταν κολλημένο στη λάσπη, κοντά στο παλιό κανάλι.

Ο Μανιάτης το σήκωσε.

Ο Μόσχος τον σταμάτησε.

«Μην το καθαρίσεις.»

«Δεν το καθαρίζω.»

Το αντικείμενο έμοιαζε με παλιό εξάρτημα κλειδαριάς.

Ίσως.

Δεν μπορούσαν να είναι βέβαιοι.

Ο Μόσχος το φωτογράφησε όπως ήταν.

«Θα το πάρουμε;»

«Όχι ακόμη.»

«Γιατί;»

«Δεν ξέρουμε τι είναι.»

«Και αν είναι σημαντικό;»

«Τότε θα είναι σημαντικό και σε δέκα λεπτά.»

Ο Μανιάτης το άφησε κάτω.

Το μεσημέρι πήγαν στο αρχείο με τις φωτογραφίες.

Ζήτησαν να συγκρίνουν το παλιό πέρασμα με παλιότερες αποτυπώσεις.

Ένας υπάλληλος τους έφερε έναν χάρτη που δεν είχαν δει.

Ο Μόσχος τον άνοιξε.

Το παλιό κανάλι φαινόταν καθαρά.

Αλλά υπήρχε κάτι ακόμη.

Μια μικρή ένδειξη δίπλα στη διαδρομή.

«Πέρασμα υπό σκιά.»

Η Ελένη κοίταξε τον Μόσχο.

«Τι σημαίνει αυτό;»

«Ρώτα τον.»

Ο υπάλληλος πλησίασε.

«Δεν ξέρω ακριβώς. Είναι παλιά ορολογία.»

«Υπάρχει κάπου εξήγηση;»

«Ίσως σε τεχνικό φάκελο.»

«Μπορούμε να τον δούμε;»

«Θα ψάξω.»

Περίμεναν.

Μετά από λίγο επέστρεψε με έναν λεπτό φάκελο.

Μέσα υπήρχε ένα παλιό σχέδιο.

Το «πέρασμα υπό σκιά» δεν αφορούσε το κάστρο.

Αφορούσε ένα τμήμα της διαδρομής που για μεγάλο μέρος της ημέρας βρισκόταν στη σκιά των κτισμάτων.

Ο Μανιάτης γέλασε.

«Τόση ώρα ψάχναμε κάτι μυστηριώδες και είναι απλώς σκιά.»

Ο Μόσχος δεν γέλασε.

«Αυτό είναι καλό.»

«Γιατί;»

«Γιατί μας δείχνει πόσο εύκολα μπορούμε να κάνουμε μια απλή λέξη κάτι που δεν είναι.»

Η Ελένη συμφώνησε.

«Άρα η “σκιά” του γρίφου μπορεί να είναι κυριολεκτική.»

«Μπορεί.»

«Και όχι συμβολική.»

«Μπορεί.»

«Πάλι το ίδιο.»

Ο Μόσχος έκλεισε τον φάκελο.

«Αν μάθαμε κάτι, είναι ότι δεν αποφασίζουμε επειδή μια λέξη μάς αρέσει.»

Το απόγευμα επέστρεψαν στο σημείο.

Ο ήλιος είχε χαμηλώσει.

Η σκιά των κτισμάτων είχε μετακινηθεί.

Ο Μόσχος στάθηκε πάλι στην ίδια θέση.

Αυτή τη φορά όμως παρατήρησε κάτι διαφορετικό.

Η σκιά έπεφτε ακριβώς πάνω στο παλιό πέραςμα.

Για λίγα λεπτά το σημείο της πέτρας χάθηκε μέσα στη σκοτεινή λωρίδα.

Η Ελένη το είδε.

«Αυτό δεν μπορεί να είναι τυχαίο.»

Ο Μόσχος την κοίταξε.

«Η σκιά είναι φυσικό φαινόμενο.»

«Εννοώ τη θέση.»

«Η θέση είναι αποτέλεσμα των κτιρίων.»

«Και κάποιος που γνώριζε την περιοχή θα μπορούσε να το χρησιμοποιήσει.»

Ο Μόσχος δεν απάντησε.

Αυτό ήταν διαφορετικό.

Όχι επειδή αποδείκνυε κάτι.

Αλλά επειδή για πρώτη φορά η σκιά μπορούσε να λειτουργήσει ως **χρονικός δείκτης**.

Αν κάποιος ήθελε να κρύψει ένα σημείο χωρίς να το κρύψει πραγματικά, θα μπορούσε να υπολογίσει πότε θα ήταν δύσκολο να το δει κανείς.

Η σκέψη ήταν λογική.

Αλλά όχι αποδεδειγμένη.

Ο Μόσχος την κράτησε.

ΣΚΙΑ — ΘΕΣΗ — ΩΡΑ

Τότε ο Μανιάτης τον φώναξε.

«Μόσχο.»

Γύρισε.

Ο Μανιάτης στεκόταν λίγο πιο κάτω.

«Τι βρήκες;»

«Κάποιος ήταν εδώ.»

Ο Μόσχος πλησίασε.

Στο χώμα υπήρχαν πατημασιές.

Όχι φρέσκες.

Αλλά αρκετά καθαρές ώστε να ξεχωρίζουν από τα παλιότερα ίχνη.

Δίπλα τους υπήρχε ένα μικρό κομμάτι χαρτιού.

Ο Μόσχος δεν το άγγιξε.

«Φωτογραφία.»

Ο Μανιάτης την έβγαλε.

Η Ελένη πλησίασε.

Το χαρτί είχε βραχεί.

Ένα μέρος του είχε διαλυθεί.

Στο υπόλοιπο μπορούσαν να διακρίνουν μόνο τρία γράμματα.

...NAY...

Τίποτε περισσότερο.

«Μπορεί να είναι οτιδήποτε», είπε η Ελένη.

«Ναι.»

«Ναύπλιο.»

«Μπορεί.»

«Ναυτικό.»

«Μπορεί.»

«Ναύλος.»

Ο Μανιάτης την κοίταξε.

«Πραγματικά;»

«Είπα ότι μπορεί.»

Ο Μόσχος γονάτισε χωρίς να αγγίζει το χαρτί.

Κοίταξε γύρω.

Οι πατημασιές δεν οδηγούσαν προς την πόλη.

Ούτε προς το κάστρο.

Έφευγαν προς το παλιό πέρασμα.

«Δεν θα το χρησιμοποιήσουμε ακόμη», είπε.

«Γιατί;» ρώτησε ο Μανιάτης.

«Γιατί είναι πολύ εύκολο.»

Σηκώθηκε.

«Και ό,τι είναι πολύ εύκολο σε αυτή την υπόθεση, το κρατάμε στην άκρη.»

Η Ελένη κοίταξε ξανά το χαρτί.

«Τότε τι σημαίνει;»

Ο Μόσχος κοίταξε το κάστρο.

Η σκιά είχε αρχίσει να μεγαλώνει.

Το παλιό πέρασμα χανόταν σιγά-σιγά μέσα της.

«Σημαίνει ότι κάποιος πέρασε από εδώ.»

«Και;»

«Τώρα πρέπει να μάθουμε αν πέρασε πριν από εμάς ή αν μας περίμενε.»

Δεν είπε τίποτε άλλο.

Για πρώτη φορά όμως το Ναύπλιο δεν ήταν μόνο μια υπόθεση.

Είχε αποκτήσει ένα ίχνος ανθρώπου.

Και το ίχνος αυτό δεν τους έλεγε ακόμη αν έπρεπε να το ακολουθήσουν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 31

Η ΑΠΟΠΕΙΡΑ

Το χαρτί δεν ήταν πια εκεί.

Ο Μανιάτης το διαπίστωσε πρώτος.

Είχαν επιστρέψει στο σημείο λίγο μετά τις επτά το πρωί, πριν αρχίσει να γεμίζει ο δρόμος.

Το μικρό κομμάτι χαρτιού με τα τρία γράμματα, που είχαν φωτογραφίσει το προηγούμενο απόγευμα, είχε εξαφανιστεί.

Ο Μανιάτης έσκυψε.

«Εδώ ήταν.»

Ο Μόσχος κοίταξε το χώμα.

«Το ξέρω.»

«Το πήρε κάποιος;»

«Δεν ξέρουμε.»

«Είχαμε φωτογραφία.»

«Ναι.»

«Άρα δεν χάθηκε η πληροφορία.»

Ο Μόσχος δεν απάντησε αμέσως.

Κοίταξε την πέτρα δίπλα στο παλιό κανάλι.

Το μικρό μεταλλικό αντικείμενο που είχαν βρει χθες ήταν ακόμη εκεί.

«Το αντικείμενο έμεινε.»

Ο Μανιάτης το κοίταξε.

«Άρα κάποιος πήρε μόνο το χαρτί.»

«Η το νερό το παρέσυρε.»

«Δεν έβρεξε.»

«Σωστά.»

Η Ελένη πλησίασε.

«Και οι πατημασιές;»

Ο Μόσχος κοίταξε το χώμα.

Είχαν χαθεί.

Ο δρόμος είχε περάσει από πάνω τους.

Λίγοι πεζοί, ένα καρότσι, ελαστικά από μικρό όχημα.

Το ίχνος είχε καταστραφεί.

«Κάποιος δεν χρειάζεται να ήρθε για να σβήσει τις πατημασιές», είπε.

«Αλλά το χαρτί;» ρώτησε η Ελένη.

«Αυτό είναι διαφορετικό.»

Δεν άγγιξαν τίποτα.

Ο Μόσχος ζήτησε να φωτογραφηθεί ξανά όλο το σημείο.

Η πέτρα.

Το κανάλι.

Το μεταλλικό εξάρτημα.

Η θέση όπου βρισκόταν το χαρτί.

Η σκιά.

Το κάστρο στο βάθος.

Και ο δρόμος που οδηγούσε έξω από το παλιό πέρασμα.

«Θέλω τις χθεσινές και τις σημερινές φωτογραφίες δίπλα-δίπλα», είπε.

Η Ελένη άρχισε να τις συγκρίνει.

«Δεν βλέπω κάτι άλλο.»

«Ούτε εγώ.»

«Τότε γιατί έχουμε την αίσθηση ότι κάποιος παρενέβη;»

Ο Μόσχος την κοίταξε.

«Δεν έχουμε αυτή την αίσθηση.»

«Εσύ δεν την έχεις;»

«Έχω υποψία.»

«Ποια είναι η διαφορά;»

«Η υποψία χρειάζεται έλεγχο.»

Ο Μανιάτης έδειξε το έδαφος.

«Και πώς θα ελέγξουμε ένα χαρτί που δεν υπάρχει;»

«Θα ελέγξουμε τι υπήρχε γύρω του.»

Στο αρχείο ζήτησαν τα σχέδια του παλιού περάσματος.

Το μεταλλικό αντικείμενο που είχαν φωτογραφίσει μπορεί να ήταν τμήμα παλιού μηχανισμού.

Δεν ήταν βέβαιο.

Έψαξαν.

Μετά από σχεδόν μία ώρα βρήκαν ένα σχέδιο επισκευής.

Ο Μόσχος το άνοιξε.

«Εδώ.»

Το ίδιο σημείο.

Μια μικρή μεταλλική κατασκευή υπήρχε παλαιότερα δίπλα στο κανάλι.

Στην άκρη του σχεδίου υπήρχε ένας αριθμός.

17.

Η Ελένη κοίταξε τον Μόσχο.

«Δεκαεπτά.»

«Ναι.»

«Το 17/Λ.;»

«Δεν ξέρουμε.»

«Αλλά είναι ο ίδιος αριθμός.»

«Ο ίδιος αριθμός δεν σημαίνει το ίδιο πράγμα.»

Ο Μόσχος έβγαλε το σημειωματάριο.

Έγραψε:

17 — ΠΑΛΙΟ ΠΕΡΑΣΜΑ

Και δίπλα:

17/Α. — ΑΡΧΕΙΟ

Δεν τα ένωσε.

Τα άφησε χωριστά.

«Γιατί;» ρώτησε ο Μανιάτης.

«Γιατί αν είναι διαφορετικά, θα κάνουμε λάθος.»

«Και αν είναι ίδια;»

«Θα το βρούμε.»

Το μεσημέρι επέστρεψαν στο σημείο.

Το μεταλλικό αντικείμενο βρισκόταν ακόμη εκεί.

Αυτή τη φορά ο Μόσχος ζήτησε να το εξετάσει ειδικός του δήμου.

Ο άνθρωπος το κοίταξε χωρίς να το αγγίζει.

«Μπορεί να είναι μέρος παλιού μηχανισμού συγκράτησης.»

«Τι συγκρατούσε;»

«Δεν ξέρω.»

«Υπάρχει περίπτωση να ανήκε σε πόρτα;»

«Υπάρχει.»

«Σε κλειδαριά;»

«Επίσης.»

Ο Μόσχος έδειξε το σχέδιο.

«Αυτός ο αριθμός;»

Ο ειδικός κοίταξε.

«Αριθμός σχεδίου.»

«Όχι εξαρτήματος;»

«Όχι.»

Ο Μόσχος έγνεψε.

Το 17 απομακρυνόταν ξανά από το 17/Λ.

Ένα ακόμη εύκολο μονοπάτι έκλεινε.

Και αυτό ήταν καλό.

Λίγο πριν τις τέσσερις, η Ελένη παρατήρησε κάτι.

«Μόσχο.»

Στην οθόνη υπήρχε η φωτογραφία της προηγούμενης ημέρας.

Είχε κάνει μεγέθυνση στο χαρτί.

Τα τρία γράμματα δεν ήταν:

NAY

Όπως είχαν υποθέσει.

Το πρώτο γράμμα μπορούσε να είναι **M**.

Το δεύτερο **A**.

Το τρίτο ίσως **Y**.

«Άρα;» είπε ο Μανιάτης.

«Άρα μπορεί να μην έγραφε τίποτα που να σχετίζεται με το Ναύπλιο.»

Ο Μόσχος κοίταξε την εικόνα.

«Αυτό το περίμενα.»

«Γιατί;»

«Γιατί η υπόθεση δεν μας έχει χαρίσει ακόμη κανένα καθαρό στοιχείο.»

Η Ελένη έκανε κι άλλη μεγέθυνση.

Στην άκρη υπήρχε μια μικρή γραμμή.

«Υπάρχει και κάτι άλλο.»

«Τι;»

«Σαν να έχει κοπεί.»

Ο Μόσχος πλησίασε.

Πράγματι.

Το χαρτί δεν φαινόταν σκισμένο τυχαία.

Η άκρη ήταν σχεδόν ευθεία.

«Αυτό αλλάζει τα πράγματα», είπε.

«Γιατί;»

«Αν κόπηκε, τότε κάποιος μπορεί να αφαιρέσει μέρος του.»

«Και κράτησε το υπόλοιπο.»

«Η το αντίστροφο.»

Η Ελένη τον κοίταξε.

«Πιστεύεις ότι κάποιος πήρε το χαρτί;»

«Τώρα το θεωρώ πιθανό.»

«Γιατί;»

«Επειδή έχουμε δύο πράγματα.»

Σήκωσε δύο δάχτυλα.

«Το χαρτί εξαφανίστηκε.»

Μετά έδειξε τη φωτογραφία.

«Και το κομμάτι που είδαμε μπορεί να ήταν μέρος μεγαλύτερου χαρτιού.»

Ο Μανιάτης κατάλαβε.

«Άρα κάποιος μπορεί να πήρε το υπόλοιπο.»

«Η κάποιος είχε αφήσει επίτηδες μόνο αυτό.»

Το απόγευμα έγινε κάτι ακόμη.

Η Ελένη επέστρεψε μόνη στο σημείο για να πάρει μια τελευταία φωτογραφία της σκιάς.

Δεν είχε προλάβει να φύγει όταν ένας άνδρας εμφανίστηκε στην απέναντι πλευρά του δρόμου.

Δεν πλησίασε.

Δεν την κοίταξε επίμονα.

Στάθηκε για λίγα δευτερόλεπτα.

Μετά κοίταξε προς το παλιό πέρασμα.

Η Ελένη δεν αντέδρασε.

Έβγαλε άλλη μία φωτογραφία.

Ο άνδρας έφυγε.

Όταν επέστρεψε, το είπε στον Μόσχο.

«Πώς έμοιαζε;»

«Σαράντα περίπου.»

«Ρούχα;»

«Σκούρα.»

«Ύψος;»

«Μέτριο.»

«Είχε κάτι χαρακτηριστικό;»

«Όχι.»

«Σε παρακολουθούσε;»

«Δεν μπορώ να πω.»

Ο Μόσχος έμεινε σιωπηλός.

«Τότε δεν θα τον ονομάσουμε ύποπτο.»

«Αλλά;»

«Θα τον καταγράψουμε.»

Έγραψε:

ΑΝΔΡΑΣ — ΠΕΡΙΠΟΥ 40 — ΣΚΟΥΡΑ ΡΟΥΧΑ — ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΣΤΟ ΣΗΜΕΙΟ

Και από κάτω:

ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΥΠΟΘΕΣΗ: ΑΓΝΩΣΤΗ

Έκλεισε το σημειωματάριο.

Το βράδυ, όταν έμειναν μόνοι, η Ελένη έβαλε μπροστά του τη φωτογραφία.

«Αν κάποιος πήρε το χαρτί, γιατί άφησε το μεταλλικό αντικείμενο;»

Ο Μόσχος σκέφτηκε.

«Ίσως δεν τον ενδιέφερε.»

«Η δεν ήξερε ότι είναι εκεί.»

«Ναι.»

«Η ήθελε να μας αφήσει να το βρούμε.»

Ο Μόσχος την κοίταξε.

«Αυτό είναι υπόθεση.»

«Ναι.»

«Κράτησέ την.»

«Πού;»

«Στο περιθώριο.»

Η Ελένη χαμογέλασε.

Ο Μόσχος κοίταξε ξανά τη φωτογραφία.

Το κομμάτι χαρτιού είχε εξαφανιστεί.

Η ένδειξη του 17 είχε αποδειχθεί πιθανότατα άσχετη.

Ο άγνωστος άνδρας μπορεί να ήταν περαστικός.

Και τα τρία γράμματα μπορεί να μην έλεγαν απολύτως τίποτα.

Η απόπειρα, αν υπήρχε απόπειρα, δεν είχε αποδειχθεί.

Κι όμως, κάτι είχε αλλάξει.

Για πρώτη φορά η ομάδα δεν ήταν βέβαιη ότι απλώς έψαχνε έναν δρόμο που είχε χαραχτεί παλιά.

Ίσως κάποιος παρακολουθούσε ποια στοιχεία κρατούσαν.

Ποια άφηναν.

Και ποια έπρεπε να εξαφανιστούν.

Ο Μόσχος έκλεισε τη φωτογραφία.

«Αύριο ξαναρχίζουμε από την αρχή.»

Ο Μανιάτης τον κοίταξε.

«Από την αρχή;»

«Από το Ναύπλιο.»

«Δεν το λύσαμε;»

Ο Μόσχος κούνησε το κεφάλι.

«Όχι.»

«Τότε γιατί μένουμε;»

Ο Μόσχος κοίταξε το άδειο σημείο όπου βρισκόταν χθες το χαρτί.

«Γιατί τώρα ξέρουμε ότι κάποιος μπορεί να θέλει να αποφασίσει τι θα βρούμε.»

Έκανε μια μικρή παύση.

«Και αυτό δεν σημαίνει ότι πρέπει να τον αφήσουμε.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 32

Η ΑΠΟΤΥΧΙΑ

Το επόμενο πρωί ο Μόσχος δεν πήγε αμέσως στο παλιό πέρασμα.

Έμεινε στο ξενοδοχείο.

Μπροστά του είχε απλωμένες τις φωτογραφίες των τελευταίων δύο ημερών.

Το σημείο.

Η πέτρα.

Το κανάλι.

Η θέση του χαρτιού.

Η σκιά του κάστρου.

Και η φωτογραφία με τα τρία γράμματα.

MAY.

Ή ίσως κάτι άλλο.

Η Ελένη καθόταν απέναντί του με τον φορητό υπολογιστή ανοιχτό.

«Έχω ξανακοιτάξει όλες τις λήψεις.»

«Και;»

«Δεν μπορώ να διαβάσω περισσότερα.»

Ο Μόσχος πήρε τη φωτογραφία.

«Ούτε εγώ.»

«Αλλά υπάρχει κάτι.»

«Τι;»

«Η κοπή.»

Του έδειξε τη μεγέθυνση.

«Αν το χαρτί ήταν μεγαλύτερο, το κομμάτι που έμεινε μπορεί να ήταν στη μέση. Δεν ξέρουμε αν λείπει η αρχή ή το τέλος.»

«Άρα δεν ξέρουμε αν τα γράμματα ήταν λέξη.»

«Όχι.»

«Και αν δεν ήταν λέξη;»

«Μπορεί να ήταν μέρος αριθμού. Κωδικού. Ονόματος.»

Ο Μόσχος άφησε τη φωτογραφία κάτω.

«Η τίποτα.»

Η Ελένη χαμογέλασε.

«Αυτό δεν μας βοηθά.»

«Μας βοηθά περισσότερο από μια λάθος απάντηση.»

Λίγο αργότερα βρέθηκαν στο αρχείο.

Ο Μόσχος ζήτησε να δουν ξανά τον παλιό χάρτη.

Τον άπλωσαν πάνω στο τραπέζι.

Το πέραςμα σημειωνόταν με μια λεπτή γραμμή.

Το κανάλι με διαφορετικό σύμβολο.

Και λίγο πιο πέρα υπήρχε μια μικρή ένδειξη που δεν είχαν προσέξει.

Η Ελένη έσκυψε.

«Αυτό τι είναι;»

Ο υπάλληλος του αρχείου κοίταξε.

«Δεν ξέρω.»

«Υπάρχει υπόμνημα;»

«Όχι στο συγκεκριμένο αντίγραφο.»

Ο Μόσχος πήρε έναν άλλο χάρτη.

Έψαξε την ίδια περιοχή.

Τίποτα.

Πήρε τρίτο.

Η ένδειξη υπήρχε.

Αλλά δεν υπήρχε εξήγηση.

«Μπορούμε να βρούμε το πρωτότυπο;»

«Θα χρειαστεί χρόνος.»

«Πόσο;»

«Δεν μπορώ να σας πω.»

Ο Μόσχος κοίταξε τον χάρτη.

«Τότε θα περιμένουμε.»

Πέρασαν δύο ώρες.

Το πρωτότυπο βρέθηκε.

Ήταν διπλωμένο μέσα σε έναν παλιό φάκελο.

Το χαρτί είχε φθαρεί στις άκρες.

Η ίδια ένδειξη βρισκόταν στη θέση που είχαν δει.

Μόνο που τώρα μπορούσαν να διακρίνουν κάτι ακόμη.

Ένα μικρό γράμμα δίπλα της.

Σ.

Η Ελένη κοίταξε τον Μόσχο.

«Σκιά;»

«Ίσως.»

«Στάση;»

«Ίσως.»

«Σημείο;»

«Και αυτό.»

Δεν υπήρχε τίποτε άλλο.

Ο Μόσχος γύρισε τον χάρτη.

Στην πίσω πλευρά υπήρχε μια σημείωση.

«Να μη χρησιμοποιείται μόνος του.»

Η Ελένη την ξαναδιάβασε.

«Αυτό είναι σημαντικό.»

«Ναι.»

«Ο χάρτης δεν αρκεί.»

«Αυτό λέει.»

«Και τότε τι χρειάζεται;»

Ο Μόσχος κοίταξε το φάκελο.

«Κάτι που δεν έχουμε.»

Το μεσημέρι επέστρεψαν στο σημείο.

Είχαν μαζί τους αντίγραφο του χάρτη και τις φωτογραφίες.

Ο Μόσχος στάθηκε εκεί όπου είχαν βρει το χαρτί.

Έκανε ένα βήμα.

Μετά άλλο ένα.

Σήκωσε τα μάτια προς το κάστρο.

Τίποτα.

Μετακινήθηκε αριστερά.

Η εικόνα άλλαξε.

Η θάλασσα φάνηκε για λίγα δευτερόλεπτα ανάμεσα στα κτίρια.

Μετακινήθηκε δεξιά.

Το κάστρο χάθηκε πίσω από έναν τοίχο.

«Δεν είναι εδώ», είπε.

Η Ελένη κοίταξε τον χάρτη.

«Το σημείο ταιριάζει.»

«Ναι.»

«Το κάστρο ταιριάζει.»

«Ναι.»

«Το νερό υπάρχει.»

«Ναι.»

«Η σκιά υπάρχει.»

«Ναι.»

«Τότε;»

Ο Μόσχος κοίταξε ξανά μπροστά.

«Τότε έχουμε τέσσερα σωστά πράγματα και ακόμα δεν έχουμε την απάντηση.»

Δοκίμασαν την παλιά θέση.

Τη θέση της φωτογραφίας.

Τη θέση όπου το ένα πόδι πατούσε στην επίπεδη πέτρα και το άλλο χαμήλωνε προς το πέρασμα.

Η Ελένη στάθηκε ακριβώς εκεί.

«Από εδώ βλέπω το κάστρο.»

«Και τη θάλασσα.»

«Ναι.»

«Ακούς το νερό;»

Σιώπησε.

Μετά από λίγα δευτερόλεπτα:

«Ναι.»

Ο Μόσχος κοίταξε την ώρα.

Ήταν λίγο μετά τις δύο.

Η σκιά δεν βρισκόταν ακόμη στη θέση που είχαν δει το προηγούμενο απόγευμα.

«Χθες στις πέντε ήταν διαφορετικά.»

«Άρα η ώρα έχει σημασία.»

«Ίσως.»

Περίμεναν.

Στις τρεις και μισή η σκιά μετακινήθηκε.

Στις τέσσερις κάλυψε μέρος του περάσματος.

Στις τέσσερις και σαράντα πέντε η εικόνα έμοιαζε με τη χθεσινή.

Η Ελένη κοίταξε το ρολόι.

«Αυτή είναι η ώρα.»

Ο Μόσχος δεν απάντησε.

Περίμενε.

Η σκιά συνέχισε να μετακινείται.

«Όχι», είπε τελικά.

«Όχι;»

«Αν η ώρα ήταν το κλειδί, θα μας έδινε κάτι συγκεκριμένο.»

«Μπορεί να το δίνει.»

«Τι;»

Η Ελένη κοίταξε γύρω.

Δεν απάντησε.

Έψαξαν την περιοχή για δεύτερη φορά.

Αυτή τη φορά πιο αργά.

Όχι για αντικείμενα.

Για σχέση.

Η θέση του ανθρώπου.

Η θέση του κάστρου.

Η θέση της θάλασσας.

Η θέση του νερού.

Η θέση της σκιάς.

Τίποτα δεν οδηγούσε παραπέρα.

Ούτε κρυφό άνοιγμα.

Ούτε χαραγή.

Ούτε δεύτερο χαρτί.

Ούτε κάποιο σημάδι που να μπορούσε να θεωρηθεί ασφαλές.

Ο Μανιάτης, που είχε μείνει λίγο πιο πέρα, φώναξε:

«Βρήκα κάτι.»

Οι άλλοι δύο πλησίασαν.

Ήταν μια μικρή πέτρινη εσοχή.

Μέσα υπήρχε χώμα και δύο ξερά φύλλα.

«Αυτό;» ρώτησε η Ελένη.

«Δεν ξέρω.»

Ο Μόσχος έσκυψε.

Δεν την άγγιξε.

«Μπορεί να είναι φυσική φθορά.»

Ο Μανιάτης ανασήκωσε τους ώμους.

«Μπορεί.»

«Φωτογραφία μόνο.»

Η Ελένη την κατέγραψε.

Και προχώρησαν.

Το απόγευμα είχαν πλέον εξαντλήσει το σημείο.

Όχι επειδή δεν υπήρχε τίποτα άλλο να ψάξουν.

Αλλά επειδή ό,τι έβλεπαν μπορούσε να αποκτήσει σημασία μόνο αν το ανάγκαζαν να αποκτήσει.

Και ο Μόσχος δεν ήθελε να το κάνει.

Στο ξενοδοχείο έβαλε όλες τις σημειώσεις σε σειρά.

ΠΕΤΡΑ

ΝΕΡΟ

ΚΑΣΤΡΟ

ΠΑΛΙΑ ΠΟΛΗ

ΘΑΛΑΣΣΑ

ΣΚΙΑ

ΣΤΑΣΗ

ΧΑΡΤΗΣ

17

17/Λ.

Και κάτω από όλα:

ΧΑΡΤΙ — ΕΞΑΦΑΝΙΣΤΗΚΕ

Η Ελένη διάβασε τη λίστα.

«Δεν έχουμε προχωρήσει.»

«Όχι.»

«Έχουμε όμως περισσότερα στοιχεία.»

«Ναι.»

«Και λιγότερες απαντήσεις.»

Ο Μόσχος την κοίταξε.

«Αυτό είναι πρόοδος.»

«Δεν είμαι σίγουρη.»

«Αν είχαμε περισσότερες απαντήσεις, θα φοβόμουν.»

Το τηλέφωνο χτύπησε.

Ήταν ο αρχηγός.

Ο Μόσχος απάντησε.

«Ναι.»

Άκουσε.

Δεν μίλησε για λίγα δευτερόλεπτα.

«Όχι. Δεν έχουμε ταυτοποίηση.»

Άκουσε ξανά.

«Ναι. Υπάρχει πιθανότητα να μας παρακολουθούν.»

Η Ελένη σήκωσε το βλέμμα.

Ο Μόσχος συνέχισε:

«Όχι, δεν θέλω ενίσχυση.»

Μικρή παύση.

«Ακόμη.»

Έκλεισε.

«Τι είπε;» ρώτησε η Ελένη.

«Μια ομάδα που χρησιμοποιεί τα ίδια αρχεία με εμάς εντοπίστηκε να ζητά πρόσβαση σε υλικό στην περιοχή.»

«Ποιο υλικό;»

«Δεν ξέρει ακόμη.»

«Άρα υπάρχουν κι άλλοι.»

Ο Μόσχος δεν απάντησε.

«Η υπάρχουν άνθρωποι που ψάχνουν τα ίδια πράγματα», είπε τελικά.

«Είναι το ίδιο.»

«Όχι ακόμη.»

Το βράδυ έκαναν την τελευταία προσπάθεια.

Πήραν τις φωτογραφίες της σκιάς και τις έβαλαν στη σειρά.

Μία στις δύο.

Μία στις τρεις και μισή.

Μία στις τέσσερις.

Μία στις τέσσερις και σαράντα πέντε.

Μία στις πέντε.

Η μετατόπιση ήταν σταθερή.

Φυσιολογική.

Ο ήλιος έκανε αυτό που έκανε κάθε μέρα.

Δεν υπήρχε κρυφό μήνυμα.

Δεν υπήρχε δείκτης.

Δεν υπήρχε μηχανισμός.

Η «σκιά» του γρίφου δεν ήταν απαραίτητα η πραγματική σκιά.

Ο Μόσχος το κατάλαβε.

«Μας έστειλε να κοιτάξουμε λάθος πράγμα.»

Η Ελένη τον κοίταξε.

«Το πρώτο λάθος.»

«Ναι.»

«Ο γρίφος το έλεγε.»

Ο Μόσχος πήρε την αρχική φράση από το σημείωμα.

«Μην το κάνεις. Κοίτα τη σκιά.»

«Κοιτάξαμε τη σκιά.»

«Ναι.»

«Και αποτύχαμε.»

Ο Μόσχος ακούμπησε το χαρτί στο τραπέζι.

«Όχι.»

«Τι όχι;»

«Δεν αποτύχαμε επειδή δεν βρήκαμε κάτι.»

Σήκωσε τα μάτια.

«Αποτύχαμε επειδή ψάξαμε εκεί που μας είπε να ψάξουμε.»

Η Ελένη έμεινε σιωπηλή.

Για πρώτη φορά ο Μόσχος δεν προσπάθησε να βρει το επόμενο σημείο.

Έκλεισε τον φάκελο.

«Αύριο δεν θα ψάξουμε άλλο εδώ.»

«Τότε πού;»

«Στο ίδιο στοιχείο.»

«Τη σκιά;»

«Όχι.»

Έδειξε το άδειο σημείο του φακέλου.

Εκεί όπου θα έπρεπε να βρίσκεται το χαρτί.

«Αυτό που λείπει.»

Και τότε κατάλαβαν και οι δύο ότι η αποτυχία τους δεν ήταν ότι δεν είχαν βρει την απάντηση.

Ήταν ότι είχαν αφήσει κάποιον άλλον να αφαιρέσει ένα κομμάτι της ερώτησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 33

Ο ΠΕΤΡΟΣ ΝΕΟΦΩΤΙΣΤΟΣ

Το όνομα εμφανίστηκε λίγο πριν τις εννιά.

Όχι σε κάποιο παλιό χειρόγραφο.

Ούτε σε σημείωμα κρυμμένο μέσα σε φάκελο.

Ήταν σε έναν κατάλογο επισκεπτών.

Η Ελένη είχε ζητήσει από το αρχείο όλες τις καταχωρίσεις των τελευταίων ετών που σχετίζονταν με το παλιό πέραςμα, τα υδρολογικά έργα και τις παλιές εκκλησιαστικές καταγραφές.

Στη δεύτερη σελίδα υπήρχαν οκτώ ονόματα.

Ένα από αυτά ήταν:

ΠΕΤΡΟΣ ΝΕΟΦΩΤΙΣΤΟΣ

Δίπλα υπήρχε μια ημερομηνία.

Και κάτω από την ημερομηνία:

Έρευνα τοπικών διαδρομών — ιστορική τεκμηρίωση.

Ο Μανιάτης διάβασε την εγγραφή.

«Αυτός είναι;»

«Δεν ξέρουμε.»

«Έχει σχέση με τον Δεμερτζή;»

Η Ελένη γύρισε σελίδα.

«Δεν υπάρχει το όνομα του Δεμερτζή.»

Ο Μόσχος πήρε τον κατάλογο.

«Πόσες φορές ήρθε;»

«Τρεις.»

«Πότε;»

Η Ελένη του έδειξε τις ημερομηνίες.

Ήταν σε διαφορετικά χρόνια.

Όλες όμως είχαν κάτι κοινό.

Οι επισκέψεις είχαν γίνει μέσα σε λίγες ημέρες από καταχωρίσεις που αφορούσαν παλιούς χάρτες και διαδρομές.

Ο Μόσχος έγραψε το όνομα στο σημειωματάριό του.

ΠΕΤΡΟΣ ΝΕΟΦΩΤΙΣΤΟΣ

Από κάτω:

3 ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ — ΧΑΡΤΕΣ / ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ

Και μετά:

ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΔΕΜΕΡΤΖΗ: ΑΓΝΩΣΤΗ

«Πού βρίσκεται;» ρώτησε.

Η Ελένη έψαξε.

«Υπάρχει ένα παλιό τηλέφωνο.»

«Πάρε.»

Απάντησε ένας άνδρας στην τρίτη κλήση.

«Ναι;»

Η Ελένη συστήθηκε.

Ακολούθησε μικρή σιωπή.

«Για ποιο πράγμα;»

«Για μια παλιά έρευνα που είχατε κάνει στο Ναύπλιο.»

«Έχω κάνει πολλές.»

«Για τις διαδρομές γύρω από το παλιό πέρασμα.»

Η σιωπή κράτησε περισσότερο.

«Ποιοι είστε;»

«Αστυνομία.»

Δεν έκλεισε.

«Τι θέλετε;»

«Να σας κάνουμε μερικές ερωτήσεις.»

«Για ποια υπόθεση;»

Η Ελένη κοίταξε τον Μόσχο.

Εκείνος της έγνεψε.

«Για υλικό που βρίσκεται σε παλιό αρχείο.»

«Δεν έχω πλέον το υλικό.»

«Δεν σας ζητάμε το υλικό.»

Νέα σιωπή.

«Πότε;»

«Σήμερα.»

«Πού;»

Ο Μόσχος έσκυψε προς το τηλέφωνο.

«Εκεί που είχατε κάνει την έρευνα.»

Ο άνδρας δεν απάντησε αμέσως.

«Δεν είναι καλό μέρος για συζήτηση.»

«Τότε επιλέξτε εσείς.»

«Σε μία ώρα. Στην πλατεία.»

Η Ελένη σημείωσε.

«Εντάξει.»

Η γραμμή έκλεισε.

Ο Μανιάτης κοίταξε τον Μόσχο.

«Αυτό ήταν εύκολο.»

«Όχι.»

«Γιατί;»

«Επειδή δεν ρώτησε ποια υπόθεση.»

«Και;»

«Ρώτησε πού θα συναντηθούμε.»

Ο Πέτρος Νεοφώτιστος ήταν λίγο πάνω από εξήντα.

Φορούσε σκούρο μπουφάν και κρατούσε έναν φάκελο κάτω από το μπράτσο.

Δεν ήρθε αργά.

Δεν έδειξε έκπληξη βλέποντας τέσσερις ανθρώπους.

Κοίταξε πρώτα τον Μόσχο.

Μετά την Ελένη.

Μετά τον Μανιάτη και τον Βελισσάρη.

«Ποιος είναι ο υπεύθυνος;»

«Εγώ.»

«Μόσχος;»

Ο Μόσχος δεν απάντησε αμέσως.

«Πώς το ξέρετε;»

Ο Νεοφώτιστος χαμογέλασε ελάχιστα.

«Δεν είναι δύσκολο να βρει κανείς ένα όνομα.»

Ο Μόσχος τον παρατήρησε.

«Δεν σας το είπα.»

«Όχι.»

«Ποιος σας το είπε;»

«Κανείς.»

Ο Νεοφώτιστος κάθισε.

«Έχετε κάτι από το αρχείο;»

«Έχουμε.»

«Τότε ξέρετε ήδη περισσότερα από όσα ξέρω εγώ.»

Ο Μόσχος κάθισε απέναντί του.

«Δεν ήρθαμε για να μας πείτε την ιστορία.»

«Τότε;»

«Θέλω να ξέρω τι ψάχνατε εδώ.»

Ο Νεοφώτιστος κοίταξε για λίγο προς το παλιό πέρασμα.

«Δεν έψαχνα αυτό που νομίζετε.»

«Τι νομίζετε ότι νομίζουμε;»

«Ότι έψαχνα κάποιο αντικείμενο.»

Ο Μόσχος δεν αντέδρασε.

«Και δεν ψάχνατε;»

«Όχι.»

«Τότε τι;»

«Διαδρομές.»

Ο Μανιάτης ανασήκωσε τα φρύδια.

«Μόνο διαδρομές;»

«Ναι.»

«Γιατί;»

Ο Νεοφώτιστος άφησε τον φάκελο στο τραπέζι.

«Γιατί κάποια παλιά αρχεία δεν συμφωνούν μεταξύ τους.»

Ο Μόσχος κοίταξε τον φάκελο.

«Τι δεν συμφωνεί;»

«Οι τόποι.»

«Δηλαδή;»

«Ένα αντικείμενο μπορεί να εμφανίζεται σε ένα αρχείο ως φυλασσόμενο εδώ και σε άλλο ως προερχόμενο από αλλού.»

Ο Μόσχος δεν μίλησε.

Η φράση του θύμισε αμέσως τον Καραμήτρο.

Ο τόπος φύλαξης δεν είναι ο τόπος προέλευσης.

«Πότε το καταλάβατε;»

«Πριν από πολλά χρόνια..»

«Και τι κάνατε;»

«Προσπάθησα να ακολουθήσω τις διαδρομές.»

«Και;»

«Δεν μπορούσα..»

«Γιατί;»

«Γιατί οι καταγραφές σταματούσαν.»

Ο Νεοφώτιστος άνοιξε τον φάκελο.

Έβγαλε μια φωτοτυπία χάρτη.

Την ακούμπησε στο τραπέζι.

Ο Μόσχος την κοίταξε.

Ήταν παλιός χάρτης της περιοχής.

Υπήρχαν τρεις σημειώσεις με μολύβι.

Καμία δεν είχε ημερομηνία.

«Αυτός είναι δικός σας;»

«Όχι.»

«Τότε ποιανού;»

«Δεν ξέρω.»

Ο Μόσχος τον κοίταξε.

«Και γιατί τον έχετε;»

«Μου τον έδωσαν.»

«Ποιος;»

Ο Νεοφώτιστος δίστασε.

«Ένας άνθρωπος που δεν ήθελε να καταγραφεί το όνομά του.»

«Πότε;»

«Πριν από δεκαπέντε χρόνια περίπου.»

«Πώς τον γνωρίζατε;»

«Μέσω του αρχείου.»

«Ερευνητής;»

«Όχι ακριβώς.»

«Τι ήταν;»

Ο Νεοφώτιστος σήκωσε τους ώμους.

«Δεν ρώτησα.»

Ο Μόσχος κοίταξε την Ελένη.

Εκείνη είχε ήδη αρχίσει να φωτογραφίζει το αντίγραφο.

«Τι δείχνουν οι σημειώσεις;» ρώτησε.

«Αυτό είναι το πρόβλημα.»

«Δεν καταλαβαίνω.»

«Δεν δείχνουν διαδρομή.»

«Τότε τι δείχνουν;»

Ο Νεοφώτιστος ακούμπησε το δάχτυλό του στην πρώτη σημείωση.

«Σημείο.»

Μετά στη δεύτερη.

«Σχέση.»

Και στην τρίτη.

«Και απουσία.»

Ο Μανιάτης συνοφρυώθηκε.

«Αυτό δεν είναι πολύ συγκεκριμένο.»

«Δεν ήταν γραμμένο για να είναι.»

Ο Μόσχος πήρε τον χάρτη.

Στη μία πλευρά υπήρχε το παλιό πέρασμα.

Στην άλλη, μια περιοχή που δεν είχαν εξετάσει.

«Γιατί δεν μας είπατε από την αρχή ότι υπάρχει αυτό;»

«Δεν ξέρω ποιοι είστε.»

«Σας είπαμε ότι είμαστε αστυνομία.»

«Αυτό δεν σημαίνει ότι πρέπει να σας δώσω ό,τι έχω.»

«Γιατί;»

Ο Νεοφώτιστος κοίταξε γύρω του.

«Γιατί πριν από εσάς ήρθαν κι άλλοι.»

Ο Μόσχος έμεινε ακίνητος.

«Πότε;»

«Πριν από περίπου δύο εβδομάδες.»

Η Ελένη σταμάτησε να γράφει.

«Ποιοι;»

«Δεν ξέρω.»

«Πόσοι;»

«Τρεις.»

Ο Μανιάτης αντέδρασε.

«Άνδρες;»

«Δύο άνδρες. Μία γυναίκα.»

Ο Μόσχος δεν είπε τίποτα.

Δεν χρειαζόταν.

Η σύνθεση ήταν ίδια με εκείνη που είχαν εντοπίσει από τα ίχνη.

Ο Νεοφώτιστος συνέχισε:

«Δεν ήρθαν μαζί μου.»

«Τι σας ζήτησαν;»

«Χάρτες.»

«Τους δώσατε;»

«Όχι.»

«Γιατί;»

«Επειδή δεν είχα λόγο.»

«Τότε τι έκαναν;»

«Ρώτησαν για το πέραςμα.»

«Και;»

«Τους είπα ό,τι λέω σε όλους.»

«Τι;»

«Ότι δεν οδηγεί πουθενά.»

Ο Μόσχος τον κοίταξε.

«Κι όμως, τους είδατε να επιστρέφουν;»

«Μία φορά.»

«Πού πήγαν;»

Ο Νεοφώτιστος έδειξε προς την άλλη πλευρά.

«Όχι προς το κάστρο.»

«Προς τα πού;»

«Προς την παλιά διαδρομή.»

«Ποια;»

«Αυτή που δεν υπάρχει πλέον στον σύγχρονο χάρτη.»

Ο Μόσχος άνοιξε τον χάρτη.

«Αυτή;»

Ο Νεοφώτιστος έγνεψε.

«Ναι.»

«Πού οδηγεί;»

«Δεν οδηγεί.»

Ο Μόσχος τον κοίταξε.

«Πάλι το ίδιο;»

«Δεν είναι δρόμος.»

«Τότε τι είναι;»

Ο Νεοφώτιστος πήρε τον χάρτη.

Έδειξε μια γραμμή που σταματούσε πριν από ένα μικρό ύψωμα.

«Εδώ σταματά η καταγραφή.»

«Και μετά;»

«Μετά δεν υπάρχει δρόμος.»

«Στην πραγματικότητα;»

«Υπάρχει έδαφος.»

«Άρα υπάρχει πέρασμα..»

«Όχι απαραίτητα.»

«Τι σημαίνει;»

«Ότι κάποιος μπορεί να περάσει από εκεί. Δεν σημαίνει ότι ήταν δρόμος.»

Ο Μόσχος χαμογέλασε για πρώτη φορά.

«Αυτό είναι σημαντικό.»

«Για εσάς ίσως.»

«Γιατί;»

«Γιατί ψάχνετε σαν αστυνομικοί.»

«Και πώς πρέπει να ψάξουμε;»

Ο Νεοφώτιστος δίπλωσε τον χάρτη.

«Σαν άνθρωποι που ξέρουν ότι ένας δρόμος μπορεί να υπάρχει χωρίς να έχει όνομα.»

Ο Μόσχος άπλωσε ξανά τον χάρτη.

«Αυτό το σημείο που σταματά η καταγραφή. Τι υπάρχει εκεί;»

«Δεν ξέρω.»

«Δεν πήγατε;»

«Πήγα.»

«Και;»

«Ένα δέντρο.»

Η Ελένη κοίταξε τον Μόσχο.

Ο Μόσχος δεν αντέδρασε.

«Μεγάλο;»

«Πολύ.»

«Πέτρα;»

«Ναι.»

«Νερό;»

Ο Νεοφώτιστος τον κοίταξε.

«Υπάρχει νερό στην περιοχή.»

«Πηγή;»

«Όχι ακριβώς.»

«Τότε;»

«Ακούγεται.»

Η λέξη έμεινε ανάμεσά τους.

Ακούγεται.

Ο Μόσχος την έγραψε.

ΝΕΡΟ — ΑΚΟΥΓΕΤΑΙ / ΔΕΝ ΦΑΙΝΕΤΑΙ

Ήταν ακριβώς η φράση που είχαν συναντήσει ξανά.

Αλλά αυτή τη φορά δεν υπήρχε γρίφος.

Υπήρχε άνθρωπος.

«Κύριε Νεοφώτιστε», είπε ο Μόσχος, «τι ακριβώς σας έδωσε ο άνθρωπος πριν από δεκαπέντε χρόνια;»

Ο Νεοφώτιστος πήρε μια βαθιά ανάσα.

«Μόνο τον χάρτη.»

«Και τι σας είπε;»

«Να μην ψάξω το σημείο.»

«Γιατί;»

«Δεν μου είπε.»

«Τον ρωτήσατε;»

«Όχι.»

«Γιατί;»

Ο Νεοφώτιστος κοίταξε για λίγο τον Μόσχο.

«Γιατί τότε δεν πίστευα ότι κάποιος θα ενδιαφερόταν.»

«Και τώρα;»

«Τώρα ξέρω ότι κάποιος ενδιαφέρεται.»

Ο Μόσχος έκλεισε τον φάκελο.

«Οι τρεις που ήρθαν πριν από εμάς. Τους έχετε ξαναδεί;»

«Όχι.»

«Θα μπορούσατε να τους αναγνωρίσετε;»

«Τους δύο άνδρες ίσως.»

«Και τη γυναίκα;»

«Όχι.»

Ο Μόσχος σηκώθηκε.

«Τότε θα χρειαστεί να μιλήσουμε ξανά.»

Ο Νεοφώτιστος έγνεψε.

«Θα σας δώσω κάτι πρώτα.»

Έβγαλε από την τσέπη ένα μικρό διπλωμένο χαρτί.

Το έδωσε στον Μόσχο.

«Τι είναι;»

«Η θέση του δέντρου.»

Ο Μόσχος το άνοιξε.

Υπήρχαν μόνο δύο αριθμοί.

Και από κάτω μια λέξη:

ΣΤΑΣΗ

Ο Μόσχος σήκωσε τα μάτια.

Ο Νεοφώτιστος είχε ήδη σηκωθεί.

«Μην πάτε κατευθείαν εκεί.»

«Γιατί;»

«Γιατί αν οι άλλοι έψαξαν το ίδιο πράγμα, μπορεί να μην έχει μείνει όπως ήταν.»

Ο Μόσχος τον κοίταξε.

«Και κάτι τελευταίο.»

«Τι;»

«Αν βρείτε κάτι, μην το θεωρήσετε δικό σας επειδή το βρήκατε πρώτοι.»

Ο Μόσχος δεν απάντησε.

Ο Νεοφώτιστος έφυγε.

Η Ελένη περίμενε να απομακρυνθεί.

«Μας έδωσε τη θέση.»

«Ναι.»

«Και είπε να μην πάμε.»

«Ναι.»

«Τότε γιατί μας την έδωσε;»

Ο Μόσχος κοίταξε το χαρτί.

ΣΤΑΣΗ

«Γιατί δεν θέλει να αποφασίσει εκείνος για εμάς.»

«Και οι άλλοι;»

Ο Μόσχος δίπλωσε το χαρτί.

«Τώρα ξέρουμε κάτι που δεν ξέραμε χθες.»

«Τι;»

«Οι αντίπαλοι δεν ψάχνουν απλώς το ίδιο σημείο.»

Κοίταξε προς το μέρος όπου είχε χαθεί ο Νεοφώτιστος.

«Ψάχνουν και τον ίδιο τρόπο να το βρουν.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 34

ΠΡΟΣ ΤΑ ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Το χαρτί του Νεοφώτιστου έμεινε πάνω στο τραπέζι για αρκετή ώρα.

Δύο αριθμοί.

Μία λέξη.

ΣΤΑΣΗ.

Ο Μόσχος δεν το πήρε μαζί του αμέσως.

Το φωτογράφισε.

Το συνέκρινε με τον χάρτη που τους είχε δώσει ο Νεοφώτιστος.

Ύστερα το φωτογράφισε ξανά από διαφορετική γωνία.

«Τι ψάχνεις;» ρώτησε η Ελένη.

«Το λάθος.»

«Στο χαρτί;»

«Στη δική μας ανάγνωση.»

Η Ελένη κάθισε δίπλα του.

«Οι αριθμοί ταιριάζουν με τον χάρτη.»

«Ταιριάζουν.»

«Άρα έχουμε σημείο.»

«Έχουμε ένδειξη σημείου.»

«Και η λέξη;»

Ο Μόσχος κοίταξε ξανά τη λέξη.

«Η λέξη είναι πιο σημαντική.»

«Στάση.»

«Ναι.»

«Στάση ανθρώπου;»

«Ίσως.»

«Στάση διαδρομής;»

«Ίσως.»

«Στάση λεωφορείου;»

Ο Μανιάτης, που στεκόταν κοντά στο παράθυρο, χαμογέλασε.

«Αυτό θα ήταν το πρώτο λογικό πράγμα που μας έχει δώσει η υπόθεση.»

Ο Μόσχος δεν χαμογέλασε.

«Ακριβώς γι' αυτό δεν θα το δεχτούμε.»

Έβαλαν τον χάρτη στον υπολογιστή.

Η Ελένη πέρασε τις συντεταγμένες.

Ένα σημείο εμφανίστηκε.

Όχι πάνω σε δρόμο.

Όχι πάνω σε κτίσμα.

Σε μια περιοχή που σήμερα έμοιαζε σχεδόν άδεια.

«Εδώ είναι.»

Ο Μόσχος πλησίασε την οθόνη.

«Τι υπάρχει τώρα;»

«Χώμα, βλάστηση και ένας μικρός δρόμος πιο κάτω.»

«Πόσο μακριά από το σημείο που είμαστε;»

«Λίγα λεπτά.»

Ο Μόσχος κοίταξε τον χάρτη.

«Και πριν από δεκαπέντε χρόνια;»

Η Ελένη άνοιξε παλιότερη αεροφωτογραφία.

Η εικόνα ήταν πιο δύσκολο να διαβαστεί.

Υπήρχε όμως κάτι.

Μια πιο σκούρα λωρίδα.

Σαν παλιό μονοπάτι.

«Εδώ.»

Ο Μόσχος έσκυψε.

«Αυτό δεν υπάρχει στον σημερινό χάρτη.»

«Όχι.»

«Στον παλιό;»

«Ναι.»

«Άρα το σημείο μπορεί να είναι σωστό.»

«Μπορεί.»

Ο Μόσχος σηκώθηκε.

«Πάμε.»

Το σημείο δεν τους έδωσε τίποτα.

Ούτε στην πρώτη έρευνα.

Ούτε στη δεύτερη.

Το παλιό μονοπάτι υπήρχε μόνο σε μικρά τμήματα.

Σε κάποια σημεία είχε καλυφθεί από χώμα.

Σε άλλα είχε χαθεί μέσα στη βλάστηση.

Ο Μόσχος προχώρησε μέχρι εκεί όπου σταματούσε η παλιά γραμμή.

Στάθηκε.

Κοίταξε μπροστά.

Μετά πίσω.

«Από εδώ;» ρώτησε η Ελένη.

«Δεν ξέρω.»

«Η λέξη λέει στάση.»

«Η λέξη λέει μόνο στάση.»

«Δεν είναι αρκετό;»

«Όχι.»

Ο Μανιάτης έδειξε μια μεγάλη πέτρα.

«Εκεί;»

Πήγαν.

Η πέτρα ήταν φυσική.

Δεν είχε χαραγή.

Δεν είχε σημάδι.

Δεν είχε τίποτα που να τη συνέδεε με την έρευνα.

Ο Μόσχος την άφησε.

Λίγα μέτρα πιο κάτω υπήρχε ένα δέντρο.

Μεγάλο.

Παλιό.

Η ρίζα του είχε σηκώσει μέρος του εδάφους.

Η Ελένη το κοίταξε.

«Το δέντρο.»

Ο Μόσχος δεν απάντησε.

«Είναι ένα από τα τέσσερα.»

«Το ξέρω.»

«Και βρίσκεται στο σημείο.»

«Ναι.»

«Τότε;»

«Τότε είναι ένα δέντρο.»

Η Ελένη τον κοίταξε.

«Δεν σου αρέσει καθόλου αυτή η υπόθεση.»

«Μου αρέσει όταν αποδεικνύεται.»

Έψαξαν γύρω από το δέντρο.

Βρήκαν μια παλιά πέτρα θαμμένη κατά το ήμισυ.

Δεν ήταν κατασκευή.

Λίγο πιο πέρα υπήρχε υγρό έδαφος.

Όχι πηγή.

Όχι ρυάκι.

Απλώς νερό που είχε συγκεντρωθεί μετά τις τελευταίες βροχές.

Ο Μόσχος δεν κράτησε τίποτα από αυτά.

«Τι κάνουμε;» ρώτησε ο Μανιάτης.

«Φεύγουμε.»

«Τώρα;»

«Ναι.»

«Αφού έχουμε σημείο.»

«Έχουμε σημείο που δεν μας έδωσε τίποτα.»

Η Ελένη κοίταξε τον χάρτη.

«Ίσως δεν είναι αυτό.»

«Ίσως.»

«Τότε γιατί μας έδωσε τους αριθμούς;»

«Αυτό πρέπει να βρούμε.»

Το απόγευμα επέστρεψαν στον Νεοφώτιστο.

Δεν του είπαν ότι είχαν ήδη πάει.

Ο Μόσχος άφησε τον χάρτη πάνω στο τραπέζι.

«Αυτό το σημείο.»

Ο Νεοφώτιστος το κοίταξε.

«Πήγατε;»

«Ναι.»

«Και;»

«Τίποτα.»

Ο Νεοφώτιστος έγνεψε σαν να περίμενε αυτή την απάντηση.

«Τι σημαίνει η λέξη;»

«Ποια λέξη;»

«Στάση.»

Ο Νεοφώτιστος δεν απάντησε αμέσως.

«Δεν ξέρω.»

«Εσείς μου τη δώσατε.»

«Σας έδωσα το χαρτί.»

«Που είχε τη λέξη.»

«Ναι.»

«Ποιος την έγραψε;»

«Δεν ξέρω.»

«Πότε;»

«Δεν ξέρω.»

«Τότε τι ξέρετε;»

Ο Νεοφώτιστος ακούμπησε τα χέρια του στο τραπέζι.

«Ξέρω ότι το σημείο που δείχνουν οι αριθμοί δεν ήταν ποτέ προορισμός.»

Ο Μόσχος έμεινε ακίνητος.

«Τότε τι ήταν;»

«Πέρασμα.»

«Αυτό είπατε και πριν.»

«Όχι ακριβώς.»

Ο Νεοφώτιστος έδειξε τη γραμμή του παλιού χάρτη.

«Εσείς κοιτάτε πού καταλήγει.»

«Ναι.»

«Εγώ κοιτούσα πού αλλάζει.»

«Τι αλλάζει;»

«Η πορεία.»

Ο Μόσχος ξανακοίταξε τον χάρτη.

Η παλιά γραμμή δεν ήταν ευθεία.

Σε ένα σημείο έστριβε.

Μετά κατέβαινε.

Μετά χανόταν.

«Εδώ;»

«Ναι.»

«Εδώ είναι η στάση;»

«Ίσως.»

«Τι συμβαίνει εδώ;»

«Δεν ξέρω.»

«Εσείς το ψάξατε.»

«Ναι.»

«Και δεν βρήκατε;»

«Βρήκα ότι η παλιά διαδρομή χωριζόταν.»

Ο Μόσχος σήκωσε το βλέμμα.

«Πού πήγαινε η μία;»

«Προς τα κάτω.»

«Και η άλλη;»

«Προς τα πάνω.»

Η φράση του γέροντα στο Πήλιο πέρασε από το μυαλό του.

Δύο διαδρομές.

Ο Μόσχος άνοιξε το σημειωματάριό του.

Έγραψε:

ΣΤΑΣΗ = ΣΗΜΕΙΟ ΑΛΛΑΓΗΣ ΠΟΡΕΙΑΣ?

Και από κάτω:

ΟΧΙ ΑΠΑΝΤΗΣΗ — ΥΠΟΘΕΣΗ

«Ποια από τις δύο ακολουθήσατε;» ρώτησε.

Ο Νεοφώτιστος χαμογέλασε.

«Την πάνω.»

«Γιατί;»

«Επειδή νόμιζα ότι οδηγούσε κάπου.»

«Και;»

«Δεν οδηγούσε.»

Ο Μόσχος έκλεισε το σημειωματάριο.

«Τότε αποτύχατε.»

«Ναι.»

«Και τι κάνατε μετά;»

«Σταμάτησα να ψάχνω.»

Το βράδυ η ομάδα κάθισε ξανά πάνω από τους χάρτες.

Δεν έψαχναν πια σημείο.

Έψαχναν μεταβολή.

Πού αλλάζει μια διαδρομή.

Πού ο δρόμος παύει να είναι δρόμος.

Πού το παλιό μονοπάτι συναντά κάτι άλλο.

Η Ελένη έφερε μπροστά τους τις παλιές φωτογραφίες.

«Δες εδώ.»

Στη φωτογραφία υπήρχε η παλιά θέση.

Το δέντρο.

Η πέτρα.

Το πέρασμα.
Και στο βάθος κάτι που δεν είχαν προσέξει.
Ένα μικρό κτίσμα.
Σχεδόν κρυμμένο.
«Αυτό δεν υπάρχει τώρα», είπε ο Μανιάτης.
«Όχι», είπε η Ελένη.
Ο Μόσχος μεγέθυνε τη φωτογραφία.
Δεν μπορούσαν να διακρίνουν τι ήταν.
Εκκλησία;
Αποθήκη;
Μικρό αγροτικό κτίσμα;
Τίποτα δεν ήταν βέβαιο.
«Ψάξε το σημείο σε παλιούς χάρτες.»
Η Ελένη το έκανε.
Ένα λεπτό αργότερα σταμάτησε.
«Υπάρχει κάτι.»
«Τι;»
«Μια παλιά ονομασία.»
«Ποια;»
Η Ελένη διάβασε.
«Δεν είναι ελληνική.»
«Τι σημαίνει;»
«Δεν ξέρω.»
Ο Μόσχος πήρε τη λέξη.
Δεν προσπάθησε να τη μεταφράσει μόνος του.
«Αύριο.»

«Τι αύριο;»

«Θα βρούμε κάποιον που να ξέρει.»

Την επόμενη ημέρα δεν έψαξαν το σημείο.

Πήγαν στο αρχείο.

Ζήτησαν παλιές ονομασίες περιοχών.

Δεν βρήκαν τίποτα.

Μετά ζήτησαν εκκλησιαστικές καταγραφές.

Τίποτα.

Μετά παλιά τοπωνύμια.

Τίποτα που να μπορούσαν να στηρίξουν.

Η έρευνα σταμάτησε.

Και αυτή τη φορά η αποτυχία δεν είχε να κάνει με λάθος δρόμο.

Δεν είχαν αρκετά δεδομένα.

Ο Μόσχος το δέχτηκε.

«Δεν μπορούμε να συνεχίσουμε εδώ.»

Η Ελένη τον κοίταξε.

«Άρα επιστρέφουμε;»

«Όχι.»

«Τότε;»

«Προχωράμε.»

«Πού;»

Ο Μόσχος άνοιξε την αρχική επιστολή.

Μετά τον δεύτερο γρίφο.

Διάβασε ξανά τις λέξεις.

Μην μετρήσεις τις ημέρες.

Διάβασε ποια ημέρα σε μετρά.

Σήκωσε τα μάτια.

«Έχουμε αφήσει κάτι πίσω.»

Η Ελένη πλησίασε.

«Τι;»

«Τον άνθρωπο.»

«Τον άγιο;»

«Ναι.»

«Τον βρήκαμε.»

«Βρήκαμε την εορτή.»

«Και τη μνήμη.»

«Και το νερό.»

«Και τη Λιβαδειά.»

Ο Μόσχος κούνησε το κεφάλι.

«Όχι.»

Πήρε το σημειωματάριο.

Γύρισε στις πρώτες σελίδες.

Είχε γράψει τη διαδρομή από την αρχή.

ΑΓΙΟΣ → ΕΟΡΤΗ → ΜΝΗΜΗ → ΝΕΡΟ → ΠΗΓΗ → ΛΙΒΑΔΕΙΑ

Και από κάτω:

ΤΙ ΜΕΝΕΙ ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΓΙΟ;

Η Ελένη κατάλαβε.

«Το όνομα.»

«Ναι.»

«Και το όνομα;»

Ο Μόσχος κοίταξε το επόμενο σημείο της έρευνας.

Το όνομα δεν είχε τελειώσει ακόμη τον δρόμο του.

Λίγες ώρες αργότερα είχαν βρει την καταχώριση.

Ένα παλιό ημερολόγιο.

Μια γιορτή.

Ένας άγιος.

Και δίπλα, μια σημείωση που δεν είχαν προσέξει στην πρώτη έρευνα.

Η εορτή δεν ήταν απλώς ημερομηνία.

Ήταν ημέρα κατά την οποία, σε παλαιότερη παράδοση, γινόταν μετακίνηση ανθρώπων και πραγμάτων.

Όχι επίσημη.

Όχι καταγεγραμμένη ως τελετή.

Μια τοπική συνήθεια.

Η Ελένη διάβασε τη σημείωση ξανά.

«Αυτό εξηγεί τη μετακίνηση.»

Ο Μόσχος δεν απάντησε.

«Και ίσως εξηγεί γιατί τα αντικείμενα δεν ακολουθούν τα χαρτιά.»

Ο Μόσχος κοίταξε τον χάρτη.

Μετά το χειρόγραφο.

Μετά τις σημειώσεις του Καραμήτρου.

Η μετακίνηση δεν σημαίνει απώλεια.

Η φράση έμοιαζε ξαφνικά διαφορετική.

Όχι λύση.

Αλλά κατεύθυνση.

«Πρέπει να ξέρουμε πού πήγαν», είπε.

«Τα αντικείμενα;»

«Οι άνθρωποι πρώτα.»

Η Ελένη έψαξε ξανά.

Και σταμάτησε.

«Μόσχο.»

«Τι;»

«Βρήκα έναν τόπο που συνδέεται με την ίδια παράδοση.»

«Πού;»

«Στα Ιωάννινα.»

Ο Μόσχος δεν μίλησε.

Κοίταξε την οθόνη.

Μετά την αρχική ακολουθία του γρίφου.

Το νερό.

Η μνήμη.

Ο άνθρωπος.

Η μετακίνηση.

Και ύστερα το επόμενο κενό.

«Δεν είναι λύση», είπε.

«Όχι.»

«Είναι πιθανότητα.»

«Ναι.»

Ο Μόσχος έκλεισε τον φάκελο.

«Τότε πάμε να δούμε αν είναι λάθος.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 35

Η ΛΙΜΝΗ

Τα Ιωάννινα τους υποδέχτηκαν χωρίς να τους δώσουν απάντηση.

Η πόλη ήταν ήδη ξύπνια όταν έφτασαν.

Κίνηση στους δρόμους, άνθρωποι που πήγαιναν στις δουλειές τους, λεωφορεία, μικρά καταστήματα που άνοιγαν.

Τίποτα δεν έμοιαζε να έχει σχέση με την υπόθεσή τους.

Και αυτό άρεσε στον Μόσχο.

Όσο λιγότερο ξεχώριζαν, τόσο καλύτερα.

«Πρώτα ο γρίφος», είπε.

Ο Μανιάτης γύρισε από τη θέση του.

«Πάλι;»

«Πάντα.»

Η Ελένη είχε ήδη ανοίξει το αντίγραφο.

Διάβασε:

«Εν αρχή ην ο Λόγος.

Όλοι κοιτούν την αρχή.

Εσύ κοίτα το τέλος.

Ποιος λόγος δεν χρειάζεται φωνή;

Ποιος τόπος δεν χρειάζεται θάλασσα

για να έχει νερό;

Ποια πόλη έχει απέναντί της

κάτι που μοιάζει με στεριά

αλλά δεν είναι στεριά;

Μην ψάξεις στην ακτή.

Κοίτα απέναντι.

Εκεί θα βρεις το έκτο σημάδι.»

Έκλεισε το χαρτί.

«Η πόλη είναι προφανής.»

«Ποια;» ρώτησε ο Μανιάτης.

«Τα Ιωάννινα.»

Ο Μόσχος τον κοίταξε.

«Αυτό δεν είναι απάντηση.»

«Είναι το σημείο που βρισκόμαστε.»

«Ακριβώς.»

Δεν πήγαν στη λίμνη.

Πήγαν πρώτα στο αρχείο.

Ο Μόσχος ήθελε να δει αν η λέξη «απέναντι» είχε χρησιμοποιηθεί σε παλιές περιγραφές της περιοχής με διαφορετικό τρόπο.

Ζήτησαν χάρτες.

Παλιές φωτογραφίες.

Τοπικές καταγραφές.

Ονόματα τοποθεσιών.

Για περισσότερο από μία ώρα δεν βρήκαν τίποτα.

Η λέξη εμφανιζόταν παντού.

Απέναντι από έναν δρόμο.

Απέναντι από μια εκκλησία.

Απέναντι από τη λίμνη.

Απέναντι από την πόλη.

Πουθενά όμως δεν υπήρχε κάτι που να εξηγεί τον γρίφο.

Η Ελένη έκλεισε έναν φάκελο.

«Μπορεί να είναι απλώς η λίμνη.»

Ο Μόσχος κούνησε το κεφάλι.

«Δεν νομίζω.»

«Γιατί;»

«Γιατί ο γρίφος δεν λέει να κοιτάξουμε τη λίμνη.»

«Λέει να κοιτάξουμε απέναντι.»

«Ναι.»

«Άρα απέναντι από τη λίμνη.»

«Ίσως.»

«Και αυτό που φαίνεται σαν στεριά;»

Ο Μόσχος δεν απάντησε.

«Αυτό πρέπει να βρούμε.»

Πήγαν τελικά στην Παμβώτιδα.

Όχι στο πιο πολυσύχναστο σημείο.

Προχώρησαν κατά μήκος της όχθης, κρατώντας απόσταση από τους περαστικούς.

Η λίμνη απλωνόταν μπροστά τους.

Απέναντι φαινόταν η άλλη πλευρά.

Στην αρχή έμοιαζε απλή.

Νερό.

Βουνό.

Κτίσματα.

Και ανάμεσα στα δύο ένα μικρό κομμάτι γης.

Η Ελένη σταμάτησε.

«Εκεί.»

Ο Μόσχος κοίταξε.

«Το νησί;»

«Μοιάζει με στεριά.»

«Είναι στεριά.»

«Νησί είναι.»

«Άρα είναι στεριά που περιβάλλεται από νερό.»

«Τεχνικά.»

Ο Μόσχος κοίταξε ξανά τον γρίφο.

Κάτι που μοιάζει με στεριά αλλά δεν είναι στεριά.

«Δεν μου αρέσει.»

«Γιατί;»

«Επειδή είναι πολύ εύκολο.»

Πήραν βάρκα.

Ο Μόσχος δεν ήθελε ακόμη να περάσουν στο νησί.

Ήθελε να δουν την πόλη από το νερό.

Η απόσταση άλλαζε συνεχώς.

Τα κτίρια της όχθης απομακρύνονταν.

Η πόλη γινόταν ενιαία εικόνα.

Το νησί όμως παρέμενε απέναντι.

Δεν ήταν απλώς στεριά.

Ήταν κάτι που βρισκόταν μέσα στο νερό και ταυτόχρονα αποτελούσε μέρος του ίδιου τοπίου.

Η Ελένη κοίταξε τον Μόσχο.

«Αυτό εννοεί.»

«Μπορεί.»

«Τι άλλο θα μπορούσε να είναι;»

«Δεν ξέρω.»

«Τότε γιατί δεν το δεχόμαστε;»

Ο Μόσχος έδειξε την όχθη.

«Γιατί ο γρίφος μας λέει να μην ψάξουμε στην ακτή.»

«Και εμείς είμαστε στο νερό.»

«Ναι.»

«Άρα;»

«Άρα ίσως τώρα αρχίζουμε να τον διαβάζουμε σωστά.»

Δεν κατέβηκαν αμέσως στο νησί.

Έκαναν πρώτα τον κύκλο της λίμνης από την απέναντι πλευρά.

Έψαξαν σημεία όπου η πόλη φαινόταν πίσω από το νερό και το νησί μπροστά της.

Σε ένα παλιό σημείο παρατήρησης, ο Μόσχος σταμάτησε.

Η εικόνα ήταν διαφορετική.

Το νησί έκρυβε μέρος της λίμνης.

Η πόλη φαινόταν πίσω του.

«Εδώ.»

Η Ελένη κοίταξε.

«Τι;»

«Απέναντι.»

«Το νησί;»

«Όχι.»

Ο Μόσχος έδειξε πιο πέρα.

Πίσω από το νησί υπήρχε η απέναντι όχθη.

Η λέξη αποκτούσε δεύτερη σημασία.

Δεν ήταν μόνο η κατεύθυνση.

Ήταν η σειρά των πραγμάτων.

Πρώτα η πόλη.

Μετά το νερό.

Μετά κάτι μέσα στο νερό.

Και ύστερα η άλλη πλευρά.

Ο Μόσχος έγραψε:

ΠΟΛΗ → ΝΕΡΟ → ΝΗΣΙ → ΑΠΕΝΑΝΤΙ

Μετά το έσβησε.

Ξαναέγραψε:

ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ Η «ΑΠΕΝΑΝΤΙ»;

«Δεν είναι το νησί», είπε.

Η Ελένη τον κοίταξε.

«Γιατί;»

«Γιατί ο γρίφος το περιγράφει ως κάτι που μοιάζει με στεριά.»

«Άρα;»

«Το νησί είναι το αντικείμενο που πρέπει να χρησιμοποιήσουμε για να βρούμε το απέναντι.»

Η Ελένη έμεινε σιωπηλή.

«Και όχι ο προορισμός.»

«Ακριβώς.»

Στο παλιό αρχείο του νησιού βρήκαν καταγραφές για παλιές διαδρομές.

Πολλές.

Οι περισσότερες αφορούσαν ανθρώπους που έρχονταν και έφευγαν.

Κάποιες αναφέρονταν σε εκκλησίες.

Άλλες σε μικρές μεταφορές αντικειμένων.

Ο Μόσχος διάβαζε μία μία τις εγγραφές.

Δεν έψαχνε όνομα.

Έψαχνε λέξη.

Κάποια στιγμή σταμάτησε.

«Εδώ.»

Η Ελένη πλησίασε.

Η καταχώριση ήταν παλιά.

Δεν έδινε σαφή ημερομηνία.

Έγραφε μόνο:

«Η μεταφορά έγινε από την απέναντι πλευρά.»

Ο Μανιάτης κοίταξε τον Μόσχο.

«Αυτό είναι;»

«Όχι.»

«Γιατί;»

«Δεν ξέρουμε ποια είναι η απέναντι πλευρά.»

«Μα λέει απέναντι.»

«Ναι. Χωρίς σημείο αναφοράς.»

Ο Μόσχος έκλεισε τον φάκελο.

«Πρέπει να βρούμε από πού γράφτηκε.»

Έψαξαν το έγγραφο.

Η καταχώριση είχε αντιγραφεί από παλιότερο βιβλίο.

Το παλιότερο βιβλίο δεν βρισκόταν εκεί.

Ήταν σε άλλο αρχείο.

Η Ελένη έκανε το αίτημα.

Χρειάστηκαν σχεδόν δύο ώρες.

Το βιβλίο έφτασε.

Ο Μόσχος άνοιξε τη σελίδα.

Η ίδια φράση υπήρχε.

Αλλά τώρα υπήρχε και κάτι ακόμη.

Μια λέξη είχε σβηστεί.

Δεν μπορούσαν να τη διαβάσουν.

Η Ελένη έβγαλε φωτογραφία.

Μεγέθυνε.

«Μπορεί να είναι τοπωνύμιο.»

«Μπορεί.»

«Η όνομα ανθρώπου.»

«Ναι.»

«Δεν βγαίνει.»

Ο Μόσχος κοίταξε τη σελίδα.

«Τότε δεν το χρησιμοποιούμε.»

«Αφού μπορεί να είναι σημαντικό.»

«Μπορεί.»

«Δεν θέλεις να το κρατήσουμε;»

«Θα το κρατήσουμε ως άγνωστο.»

Έγραψε:

ΑΠΕΝΑΝΤΙ — ΠΑΛΙΑ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ — ΔΙΑΓΡΑΜΜΕΝΗ ΛΕΞΗ

Και από κάτω:

ΔΕΝ ΔΙΑΒΑΖΕΤΑΙ

Το απόγευμα ξαναγύρισαν στη λίμνη.

Αυτή τη φορά στάθηκαν στην πόλη.

Όχι στην όχθη.

Σε ένα σημείο λίγο ψηλότερα.

Η Ελένη κράτησε τη φωτογραφία του παλιού εγγράφου.

«Αν το “απέναντι” είναι σχετικό με τη θέση του ανθρώπου, τότε αλλάζει κάθε φορά.»

«Σωστά.»

«Άρα δεν μπορεί να είναι απλή γεωγραφική κατεύθυνση.»

Ο Μόσχος χαμογέλασε ελαφρά.

«Τώρα μιλάμε.»

«Τι ψάχνουμε λοιπόν;»

«Τη θέση από την οποία γράφτηκε.»

«Πώς;»

«Με ό,τι έχουμε.»

Η Ελένη κοίταξε τη λίμνη.

Το νησί βρισκόταν απέναντι.

Η άλλη πλευρά πίσω του.

Η πόλη πίσω από εκείνους.

Ο Μόσχος πήρε τον χάρτη.

«Ο άνθρωπος που έγραψε τον γρίφο δεν μας είπε να πάμε στο νησί.»

«Όχι.»

«Μας είπε να κοιτάξουμε απέναντι.»

«Ναι.»

«Άρα το σημαντικό δεν είναι πού βρίσκεται το νησί.»

«Αλλά πού στεκόταν εκείνος.»

Έμειναν αρκετή ώρα σιωπηλοί.

Ο ήλιος χαμήλωνε.

Το νερό σκοτείνιαζε.

Η εικόνα άλλαζε χωρίς να μετακινείται τίποτα.

Ο Μόσχος πήρε το τηλέφωνό του και φωτογράφησε τη λίμνη.

Μετά έκανε λίγα βήματα.

Ξαναφωτογράφησε.

Και πάλι.

Σε κάθε σημείο η «απέναντι» πλευρά ήταν διαφορετική.

Σε μία από τις φωτογραφίες, το νησί βρισκόταν ακριβώς μπροστά από ένα παλιό κτίσμα στην άλλη όχθη.

Η Ελένη το πρόσεξε.

«Στάσου.»

Ο Μόσχος σταμάτησε.

«Τι;»

«Δες.»

Μεγέθυνε.

Το κτίσμα δεν φαινόταν στις προηγούμενες φωτογραφίες.

Όχι επειδή δεν υπήρχε.

Επειδή καλυπτόταν.

Από το νησί.

«Τι είναι;»

«Δεν ξέρω.»

«Είναι παλιό;»

«Μάλλον.»

«Άρα έχουμε κάτι που δεν φαίνεται από την ακτή.»

Ο Μόσχος την κοίταξε.

«Αυτό είναι το πρώτο πράγμα σήμερα που δεν μπορώ να εξηγήσω εύκολα.»

Πήγαν στο αρχείο ξανά.

Ζήτησαν χάρτες της περιοχής όπου φαινόταν το κτίσμα.

Το βρήκαν.

Δεν ήταν εκκλησία.

Δεν ήταν κατοικία.

Στον παλιό χάρτη σημειωνόταν με ένα μικρό σύμβολο.

Χωρίς όνομα.

Χωρίς περιγραφή.

Μόνο το σύμβολο.

Η Ελένη το κοίταξε.

«Αυτό δεν είναι περίεργο;»

«Είναι.»

«Και τώρα;»

Ο Μόσχος πήρε τον γρίφο.

Διάβασε ξανά:

**«Μην ψάξεις στην ακτή.
Κοίτα απέναντι.»**

Έπειτα κοίταξε το σύμβολο.

«Δεν θα πάμε ακόμη εκεί.»

«Γιατί;»

«Γιατί δεν ξέρουμε τι είναι.»

«Και πώς θα το μάθουμε;»

Ο Μόσχος δίπλωσε τον χάρτη.

«Με τον τρόπο που μάθαμε όλα τα προηγούμενα.»

«Έρευνα.»

«Έρευνα.»

Κοίταξε την ώρα.

«Αύριο.» Η Ελένη μάζεψε τις φωτογραφίες.

«Άρα τα Ιωάννινα είναι σωστά.» Ο Μόσχος κοίταξε τη λίμνη από το παράθυρο.

«Τα Ιωάννινα είναι ο τόπος.» «Και το έκτο σημάδι;»

«Αυτό ακόμη δεν το έχουμε βρει.» Και αυτή τη φορά κανείς δεν διαφώνησε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 36

Η ΠΑΓΙΑΔΑ

Το κτίσμα βρισκόταν ακριβώς εκεί όπου το έδειχνε ο παλιός χάρτης.

Μόνο που δεν έμοιαζε με κτίσμα.

Ήταν σχεδόν θαμμένο μέσα στη βλάστηση, χαμηλό, με πέτρινους τοίχους και μια σκεπή που είχε καταρρεύσει στο μεγαλύτερο μέρος της.

Ο Μόσχος στάθηκε απέναντι.

Δεν μπήκε.

«Φωτογραφίες πρώτα.»

Η Ελένη άρχισε να καταγράφει.

Ο Μανιάτης έκανε τον γύρο από την άλλη πλευρά.

«Υπάρχει άνοιγμα εδώ.»

«Πόρτα;»

«Όχι. Σαν παλιό παράθυρο.»

Ο Μόσχος πλησίασε.

Στο εσωτερικό υπήρχε μόνο χώμα.

Και μια πέτρα.

«Μην αγγίζεις τίποτα.»

«Δεν άγγιξα.»

Ο Μόσχος κοίταξε το έδαφος.

Υπήρχαν σημάδια από πατήματα.

Όχι πολλά.

Δύο, ίσως τρία.

«Πρόσφατα;» ρώτησε η Ελένη.

«Δεν ξέρω.»

«Το χώμα φαίνεται πατημένο.»

«Φαίνεται.»

«Άρα;»

«Άρα φωτογραφία.»

Στην είσοδο βρήκαν κάτι που έμοιαζε με παλιό μεταλλικό κούμπωμα.

Η σκουριά είχε διαβρωθεί.

Δίπλα του υπήρχε ένα μικρό κομμάτι ξύλου.

Ο Μόσχος το κοίταξε.

«Αυτό είναι νεότερο.»

«Πόσο;»

«Δεν ξέρω.»

Η Ελένη το φωτογράφησε.

Ο Βελισσάρης, που είχε μείνει έξω, πλησίασε.

«Να μπούμε;»

Ο Μόσχος κοίταξε ξανά το εσωτερικό.

«Όχι ακόμη.»

«Τι περιμένουμε;»

«Να καταλάβουμε τι είναι.»

«Και αν δεν είναι τίποτα;»

«Τότε δεν θα έχουμε καταστρέψει τίποτα ψάχνοντας.»

Επέστρεψαν στο αρχείο.

Η πρώτη προσπάθεια να ταυτοποιήσουν το κτίσμα απέτυχε.

Δεν υπήρχε σε σύγχρονο μητρώο.

Στον παλιό χάρτη εμφανιζόταν χωρίς όνομα.

Στο παλαιότερο αντίγραφο δεν εμφανιζόταν καθόλου.

Ο Μόσχος έβαλε τις δύο εκδοχές δίπλα-δίπλα.

«Πότε φτιάχτηκε;»

Ο υπάλληλος δεν μπορούσε να πει.

«Πότε έπαψε να χρησιμοποιείται;»

«Δεν υπάρχει καταγραφή.»

«Άρα δεν ξέρουμε τίποτα.»

«Σχεδόν τίποτα.»

Η Ελένη άνοιξε έναν άλλο φάκελο.

«Εδώ υπάρχει κάτι.»

Ήταν μια αναφορά για μια παλιά διαδρομή.

Στην άκρη της σελίδας υπήρχε το ίδιο σύμβολο που είχαν δει στον χάρτη.

Και δίπλα:

«Στάση πριν από τη λίμνη.»

Ο Μόσχος έσκυψε.

«Αυτό είναι.»

«Το έκτο σημάδι;» ρώτησε ο Μανιάτης.

«Όχι τόσο γρήγορα.»

Διάβασε όλη την παράγραφο.

Η «στάση» δεν ήταν σημείο.

Ήταν σημείο όπου οι άνθρωποι σταματούσαν πριν συνεχίσουν τη διαδρομή.

«Άρα το βρήκαμε», είπε η Ελένη.

Ο Μόσχος κούνησε το κεφάλι.

«Βρήκαμε μια εξήγηση.»

«Δεν είναι το ίδιο;»

«Όχι.»

Το απόγευμα πήγαν ξανά στο κτίσμα.

Αυτή τη φορά μπήκαν.

Το εσωτερικό ήταν μικρό.

Δεν υπήρχαν έπιπλα.

Μόνο πέτρες, χώμα και ξύλα.

Στον πίσω τοίχο υπήρχε μια μικρή εσοχή.

Η Ελένη την παρατήρησε.

«Εδώ.»

Ο Μόσχος πλησίασε.

Μέσα υπήρχε ένα μικρό μεταλλικό κουτί.

Δεν το άγγιξαν.

«Αυτό δεν ήταν εδώ χθες», είπε ο Μανιάτης.

Ο Μόσχος τον κοίταξε.

«Πώς το ξέρεις;»

«Είχα φωτογραφίσει τον τοίχο.»

Η Ελένη έβγαλε τη φωτογραφία.

Το σημείο ήταν καθαρό.

Τώρα το κουτί υπήρχε.

Σιωπή.

«Ποιος μπήκε εδώ μετά από εμάς;» ρώτησε ο Βελισσάρης.

Ο Μόσχος δεν απάντησε.

Έσκυψε.

Το κουτί ήταν κλειστό.

Πάνω του υπήρχε ένα μικρό χαρτί.

Ο Μόσχος το φωτογράφησε.

Έγραφε:

«Εδώ είναι.»

Ο Μανιάτης κοίταξε τον Μόσχο.

«Τι σημαίνει αυτό;»

«Ότι κάποιος θέλει να πιστέψουμε ότι εδώ είναι.»

Δεν άνοιξαν το κουτί.

Ο Μόσχος ζήτησε να μεταφερθεί με τη διαδικασία που προβλέπεται για άγνωστο αντικείμενο.

Ο υπεύθυνος του χώρου έφτασε.

Το κατέγραψαν.

Το φωτογράφισαν.

Το συσκεύασαν.

Και τότε διαπίστωσαν κάτι.

Το κουτί δεν ήταν παλιό.

Ήταν σύγχρονο.

Ούτε δέκα χρόνια δεν φαινόταν να έχει.

Ο Μανιάτης κοίταξε τον Μόσχο.

«Άρα το έβαλε κάποιος.»

«Ναι.»

«Γιατί;»

«Αυτό είναι το ενδιαφέρον.»

Στο εργαστήριο του δήμου δεν βρήκαν αποτύπωμα.

Το κουτί ήταν καθαρό.

Το χαρτί επίσης.

Δεν υπήρχαν ίχνη που να μπορούν να αξιοποιηθούν.

Μόνο μια μικρή γρατζουνιά στη μία πλευρά του κουτιού.

Τίποτα περισσότερο.

Ο Μόσχος το κοίταξε.

«Μπορεί να είναι οτιδήποτε.»

Ο τεχνικός έγνεψε.

«Ναι.»

«Άρα δεν έχουμε ταυτοποίηση.»

«Όχι.»

«Ούτε ηλικία με ακρίβεια.»

«Όχι.»

Ο Μόσχος σηκώθηκε.

Η παγίδα είχε δουλέψει.

Όχι επειδή τους έδωσε λάθος στοιχείο.

Αλλά επειδή τους έδωσε ένα στοιχείο που μπορούσε να αποδειχθεί εύκολα ψεύτικο.

Το βράδυ η Ελένη ξανακοίταξε τη φωτογραφία.

«Υπάρχει κάτι που δεν καταλαβαίνω.»

«Τι;»

«Αν κάποιος ήθελε να μας στείλει εδώ, γιατί να αφήσει το κουτί;»

«Για να το βρούμε.»

«Και μετά;»

«Να ψάξουμε το λάθος μέρος.»

«Άρα ήξερε ότι θα έρθουμε.»

Ο Μόσχος δεν απάντησε.

«Και αυτό σημαίνει ότι μας παρακολουθεί.»

«Ίσως.»

«Πάλι ίσως.»

«Δεν μπορώ να σου πω κάτι που δεν ξέρω.»

Η Ελένη σόπασε.

Ο Μόσχος άνοιξε τις φωτογραφίες.

Η πρώτη ήταν από το προηγούμενο πρωί.

Το κτίσμα άδειο.

Η δεύτερη από το απόγευμα.

Το κουτί στη θέση του.

Τρίτη φωτογραφία.

Το χαρτί.

«Εδώ είναι.»

Και τότε πρόσεξε κάτι.

Στην πρώτη φωτογραφία, στο εξωτερικό του κτίσματος, υπήρχε μια πέτρα.

Στη δεύτερη, η πέτρα είχε μετακινηθεί.

Ελάχιστα.

Μόνο λίγα εκατοστά.

«Ελένη.»

Εκείνη πλησίασε.

«Τι;»

«Μεγέθυνε εδώ.»

Η πέτρα.

Πριν.

Μετά.

Η διαφορά ήταν μικρή.

Αλλά υπήρχε.

«Κάποιος την μετακίνησε.»

«Η έπεσε.»

«Δεν έπεσε.»

«Πώς το ξέρεις;»

Ο Μόσχος έδειξε το χώμα.

Στη δεύτερη φωτογραφία φαινόταν καθαρό αποτύπωμα στην κάτω πλευρά της.

«Την σήκωσαν.»

Η Ελένη τον κοίταξε.

«Γιατί;»

Ο Μόσχος πήρε την πρώτη φωτογραφία.

Κάτω από την πέτρα, σχεδόν αόρατη, υπήρχε μια μικρή γραμμή.

Σαν χαραγή.

Δεν την είχαν δει.

Τώρα φαινόταν.

Μόνο που η πέτρα είχε ήδη ξαναμπεί στη θέση της.

«Αύριο», είπε.

«Θα τη σηκώσουμε;»

«Όχι.»

«Τότε;»

«Θα περιμένουμε.»

Η Ελένη τον κοίταξε με απορία.

«Τι;»

«Να δούμε αν κάποιος θα ξανάρθει.»

Δεν περίμεναν όλη τη νύχτα.

Ο Μόσχος δεν ήθελε να στήσουν πρόχειρη παρακολούθηση χωρίς λόγο.

Αλλά στις έξι και μισή το πρωί, πριν πάει κανείς στο σημείο, ήταν ήδη εκεί.

Η πέτρα βρισκόταν στη θέση της.

Το κουτί είχε απομακρυνθεί.

Το χαρτί επίσης.

Όμως η χαραγή κάτω από την πέτρα είχε μείνει.

Ο Μόσχος την κοίταξε.

Δεν ήταν λέξη.

Δεν ήταν σύμβολο.

Ήταν μόνο μία μικρή γραμμή που συνέχιζε προς την άλλη πλευρά του τοίχου.

«Δεν ήταν το κουτί το στοιχείο», είπε η Ελένη.

«Όχι.»

«Ήταν η πέτρα.»

«Ούτε ακριβώς.»

«Τότε τι;»

Ο Μόσχος ακολούθησε τη γραμμή με τα μάτια.

Η γραμμή σταματούσε σε ένα σημείο του τοίχου.

Εκεί υπήρχε μια δεύτερη μικρή χαραγή.

Και από κάτω, σχεδόν σβησμένη, μια λέξη.

ΑΠΕΝΑΝΤΙ

Η Ελένη έμεινε ακίνητη.

Ο Μόσχος δεν άγγιξε την πέτρα.

«Τώρα έχουμε κάτι.»

«Το έκτο σημάδι;»

«Ίσως.»

Κοίταξε προς τη λίμνη.

Το νησί βρισκόταν απέναντι.

Αλλά αυτή τη φορά ο γρίφος δεν τους έλεγε απλώς να κοιτάζουν εκεί.

Τους έλεγε ότι έπρεπε να βρουν **τι βρίσκεται απέναντι από αυτό το σημείο.**

Και αυτό δεν ήταν ακόμη γνωστό.

Ο Μόσχος έγραψε:

ΑΠΕΝΑΝΤΙ — ΕΚΤΟ ΣΗΜΑΔΙ?

Και από κάτω:

ΟΧΙ ΣΤΟ ΝΗΣΙ.

Έκλεισε το σημειωματάριο.

Η παγίδα είχε αποτύχει.

Αλλά είχε κάνει κάτι άλλο.

Τους είχε αναγκάσει να κοιτάξουν εκεί που δεν είχαν κοιτάξει.

Απέναντι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 37

ΜΕΤΕΩΡΑ

Το πρωί στα Ιωάννινα ήταν καθαρό.

Η λίμνη είχε σχεδόν ακίνητη επιφάνεια και το νησί φαινόταν από την απέναντι όχθη χωρίς να κρύβεται πίσω από ομίχλη ή βροχή.

Ο Μόσχος δεν κοίταζε το νησί.

Κοίταζε το σημείο όπου είχαν βρει τη λέξη.

ΑΠΕΝΑΝΤΙ.

«Ξαναπάμε από την αρχή», είπε.

Η Ελένη άνοιξε το σημειωματάριό της.

«Ο πέμπτος γρίφος.»

«Ναι.»

«Η πόλη έχει απέναντί της κάτι που μοιάζει με στεριά αλλά δεν είναι στεριά.»

«Και εμείς θεωρήσαμε ότι είναι το νησί.»

«Δεν είναι;»

«Δεν ξέρουμε.»

Ο Μανιάτης κοίταξε τη λίμνη.

«Απέναντι από το σημείο μας είναι το νησί.»

«Ακριβώς», είπε ο Μόσχος. «Και αυτό είναι που με ενοχλεί.»

«Επειδή είναι πολύ εύκολο;»

«Επειδή είναι ακριβώς αυτό που θα περίμενε κάποιος να βρει.»

Έβγαλαν ξανά τον παλιό χάρτη.

Το σημείο όπου είχαν βρει το κτίσμα σημειωνόταν με ένα μικρό σύμβολο.

Η λίμνη απλωνόταν μπροστά του.

Το νησί βρισκόταν απέναντι.

Αλλά ο χάρτης είχε κάτι ακόμη.

Μια λεπτή γραμμή ξεκινούσε από το σημείο και κατευθυνόταν προς τα βόρεια.

Δεν έδειχνε δρόμο.

Δεν είχε όνομα.

Ούτε σύμβολο.

«Αυτό δεν το είχαμε προσέξει», είπε η Ελένη.

«Γιατί δεν είχαμε λόγο να το προσέξουμε.»

Ο Μόσχος πήρε τον χάρακα.

Η γραμμή δεν κατέληγε στο νησί.

Περνούσε παράλληλα από την όχθη και σταματούσε αρκετά μακριά.

«Τι είναι;» ρώτησε ο Βελισσάρης.

«Δεν ξέρω.»

«Παλιά διαδρομή;»

«Ίσως.»

«Και το “απέναντι”;»

Ο Μόσχος δεν απάντησε αμέσως.

«Ίσως δεν μιλά για αυτό που βλέπουμε. Ίσως μιλά για αυτό που βρίσκεται πίσω από αυτό που βλέπουμε.»

Πήγαν στο σημείο.

Περπάτησαν κατά μήκος της όχθης.

Το έδαφος άλλαζε.

Εκεί που υπήρχε σήμερα ένας κανονικός δρόμος, παλαιότερα υπήρχε στενό πέρασμα.

Η Ελένη κρατούσε το αντίγραφο του χάρτη.

«Εδώ.»

Σταμάτησαν.

Απέναντί τους ήταν η λίμνη.

Το νησί βρισκόταν λίγο δεξιότερα.

Αλλά ακριβώς μπροστά τους, στην άλλη πλευρά, υπήρχε μια χαμηλή λωρίδα γης.

Από μακριά έμοιαζε με συνέχεια της όχθης.

Ο Μανιάτης κοίταξε.

«Αυτό;»

«Είναι χερσόνησος», είπε η Ελένη.

«Άρα στεριά.»

«Ναι.»

Ο Μόσχος έμεινε σιωπηλός.

«Ο γρίφος λέει κάτι που μοιάζει με στεριά αλλά δεν είναι στεριά.»

Η Ελένη κοίταξε τον χάρτη.

«Το νησί.»

«Αλλά τότε γιατί η γραμμή;»

Κανείς δεν απάντησε.

Το μεσημέρι επέστρεψαν στο αρχείο.

Ζήτησαν όλα τα παλιά σχεδιαγράμματα της περιοχής.

Όχι μόνο τους χάρτες.

Και τα τεχνικά σχέδια.

Και τις καταγραφές διαδρομών.

Και τις παλιές σημειώσεις για τη λίμνη.

Μετά από περισσότερο από μία ώρα, βρήκαν ένα σχέδιο που δεν είχε σχέση με θρησκευτικό αντικείμενο.

Ήταν σχέδιο αποστράγγισης.

Στο περιθώριο υπήρχε μια χειρόγραφη σημείωση:

«Η απέναντι πλευρά δεν ταυτίζεται πάντοτε με την απέναντι όχθη.»

Ο Μόσχος την ξαναδιάβασε.

«Ποιος το έγραψε;»

«Δεν υπάρχει υπογραφή.»

«Χρονολογία;»

«Όχι.»

«Το σχέδιο;»

«Παλιό. Αλλά η σημείωση μπορεί να είναι μεταγενέστερη.»

Ο Μόσχος κάθισε.

«Άρα δεν ξέρουμε αν είναι μέρος του ίδιου υλικού.»

«Όχι», είπε η Ελένη.

«Και δεν μπορούμε να το χρησιμοποιήσουμε ως απόδειξη.»

«Όχι.»

«Ωραία..»

Ο Μανιάτης χαμογέλασε ελαφρά.

«Το “ωραία” το λες πάντα όταν βρίσκουμε κάτι που δεν μας λύνει τίποτα.»

«Γιατί συνήθως αυτό είναι που αξίζει περισσότερο.»

Το απόγευμα έκαναν κάτι διαφορετικό.

Δεν έψαξαν.

Περίμεναν.

Κάθισαν σε σημείο από το οποίο μπορούσαν να δουν τη λίμνη και το απέναντι μέρος.

Ο Μόσχος ήθελε να δει τι άλλαζε όταν άλλαζε η θέση του παρατηρητή.

Από το πρώτο σημείο το νησί φαινόταν καθαρά.

Δέκα μέτρα πιο πέρα, το νησί μετατοπιζόταν πίσω από τη γραμμή της απέναντι όχθης.

Είκοσι μέτρα πιο πέρα, εξαφανιζόταν σχεδόν εντελώς.

«Άρα το “απέναντι” δεν είναι σταθερό», είπε η Ελένη.

«Όχι όταν η θέση αλλάζει.»

«Και αυτό ήταν το νόημα του γρίφου;»

«Ίσως.»

Ο Μόσχος σηκώθηκε.

«Πάμε πίσω στο κείμενο.»

Η Ελένη διάβασε:

«“Ποια πόλη έχει απέναντί της κάτι που μοιάζει με στεριά αλλά δεν είναι στεριά;”»

Σταμάτησε.

Ο Μόσχος κοίταξε τη λίμνη.

«Δεν ρωτά ποιο είναι το απέναντι.»

«Ρωτά τι είναι.»

«Ακριβώς.»

Το επόμενο στοιχείο ήρθε από μια φωτογραφία.

Παλιά.

Ασπρόμαυρη.

Η Ελένη την είχε βρει σε φάκελο που αφορούσε τη διαμόρφωση της όχθης.

Στη φωτογραφία φαινόταν η λίμνη από διαφορετική γωνία.

Στο βάθος το νησί.

Μπροστά, η όχθη.

Και ανάμεσα στα δύο, σχεδόν κρυμμένο από το νερό και την απόσταση, ένα χαμηλό πέτρινο πέρασμα.

«Αυτό είναι το κτίσμα που είδαμε;» ρώτησε ο Μανιάτης.

«Όχι.»

Ο Μόσχος πήρε τη φωτογραφία.

«Αλλά είναι η ίδια λογική.»

«Πέρασμα;»

«Σχέση.»

Η Ελένη κατάλαβε.

«Όχι το αντικείμενο.»

«Ούτε ο τόπος μόνος του.»

Ο Μόσχος ακούμπησε τη φωτογραφία δίπλα στον χάρτη.

«Το σημαντικό είναι πώς συνδέονται.»

Λίγο πριν φύγουν, η Ελένη επέστρεψε στον φάκελο.

«Έχω κάτι ακόμη.»

Ήταν ένα μικρό δελτίο.

Χωρίς τίτλο.

Χωρίς υπογραφή.

Μόνο μία φράση:

«Η πέτρα φαίνεται από την απέναντι πλευρά μόνο όταν το νερό είναι χαμηλό.»

Ο Μόσχος το διάβασε.

«Ποια πέτρα;»

«Δεν λέει.»

«Και πότε γράφτηκε;»

«Δεν ξέρουμε.»

«Άρα δεν το δένουμε ακόμη.»

«Όχι.»

«Αλλά το κρατάμε.»

Η Ελένη το σημείωσε.

Ο Μόσχος κοίταξε για τελευταία φορά τον χάρτη.

Το έκτο σημάδι δεν ήταν το νησί.

Ούτε η όχθη.

Ούτε το παλιό κτίσμα.

Ήταν μια σχέση ανάμεσα σε δύο σημεία.

Και για πρώτη φορά η λέξη **ΑΠΕΝΑΝΤΙ** δεν έμοιαζε να δείχνει έναν προορισμό.

Έμοιαζε να δείχνει έναν τρόπο να κοιτάξεις.

Το βράδυ, στο ξενοδοχείο, ο Μόσχος άνοιξε το σημειωματάριό του.

Έγραψε:

ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Από κάτω:

ΑΠΕΝΑΝΤΙ

Και κάτω από αυτό:

ΣΧΕΣΗ — ΟΧΙ ΤΟΠΟΣ

Έμεινε για λίγο σιωπηλός.

Ύστερα γύρισε σε προηγούμενη σελίδα.

Στην κορυφή υπήρχε ο τίτλος του επόμενου γρίφου.

Δεν είχε ακόμη γραφτεί ως λύση.

Μόνο μία φράση από το κείμενο:

«Σου ζητώ να υψώσεις τα μάτια.»

Ο Μόσχος κοίταξε ξανά τη λέξη **ΑΠΕΝΑΝΤΙ**.

Μετά κοίταξε τη φράση.

Ύψωσε τα μάτια.

Και για πρώτη φορά κατάλαβε ότι ο δρόμος δεν τους ζητούσε να πάνε πιο μακριά.

Τους ζητούσε να κοιτάξουν ψηλότερα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 38

Η ΠΕΤΡΑ

Τα Μετέωρα φάνηκαν πριν ακόμη φτάσουν.

Όχι σαν προορισμός.

Σαν τοπίο που είχε αρχίσει να αλλάζει πολύ πριν εμφανιστούν οι βράχοι.

Ο δρόμος ανέβαινε σταδιακά και η πεδιάδα άνοιγε πίσω τους. Ο Μόσχος οδηγούσε χωρίς να μιλά. Η Ελένη είχε απλωμένο πάνω στα γόνατά της το αντίγραφο του γρίφου.

«Κοίτα ψηλά», διάβασε ξανά.

Ο Μανιάτης κοίταξε έξω από το παράθυρο.

«Αυτό πάντως δεν χρειάζεται ιδιαίτερη έρευνα.»

«Τι;»

«Για να κοιτάξεις ψηλά.»

Η Ελένη χαμογέλασε.

Ο Μόσχος όχι.

«Το δύσκολο δεν είναι να κοιτάξεις ψηλά», είπε. «Είναι να ξέρεις τι πρέπει να δεις όταν το κάνεις.»

Πριν πλησιάσουν στους βράχους, σταμάτησαν.

Ο Μόσχος ήθελε πρώτα να καταγράψουν τη θέση.

Συντεταγμένες.

Φωτογραφίες.

Κατεύθυνση.

Ύψος.

Όχι επειδή πίστευε ότι θα χρειαζόνταν όλα.

Επειδή δεν ήθελε να θυμούνται αργότερα το τοπίο όπως το είχαν φανταστεί.

«Πάμε χωρίς να ψάξουμε τίποτα», είπε.

«Χωρίς να ψάξουμε;» ρώτησε ο Βελισσάρης.

«Ναι.»

«Και τι θα κάνουμε;»

«Θα κοιτάξουμε.»

Ο Μανιάτης αναστέναξε.

«Επιτέλους μια δουλειά που ξέρω να κάνω.»

Όσο πλησίαζαν, οι βράχοι μεγάλωναν.

Δεν ήταν ένας.

Ήταν πολλοί.

Άλλοι στενοί και κατακόρυφοι, άλλοι πλατύτεροι, με επίπεδες κορυφές.

Πάνω τους υπήρχαν κτίσματα.

Ναοί.

Μοναστήρια.

Το ανθρώπινο ίχνος ήταν παντού.

Κι όμως ο γρίφος επέμενε:

«Όχι στον ουρανό.

Στην πέτρα.»

Η Ελένη σταμάτησε.

«Ίσως αυτό σημαίνει ότι ο ναός είναι δευτερεύων.»

Ο Μόσχος γύρισε προς το μέρος της.

«Γιατί;»

«Επειδή ο γρίφος δεν λέει “κοίτα το μοναστήρι”. Λέει “στην πέτρα”.»

«Σωστό.»

«Άρα πρώτα πρέπει να καταλάβουμε την πέτρα.»

Ο Μόσχος κοίταξε έναν από τους μεγάλους βράχους.

«Και μετά τον άνθρωπο πάνω της.»

Πέρασαν αρκετή ώρα χωρίς να βρουν τίποτα.

Έψαξαν παλιές φωτογραφίες.

Σύγκριναν τις μορφές των βράχων.

Διάβασαν σύντομες περιγραφές παλιών διαδρομών.

Από τις πρώτες αναζητήσεις προέκυψαν πολλές πιθανότητες.

Ένας βράχος είχε ιδιαίτερο σχήμα.

Ένας άλλος είχε παλιό μονοπάτι.

Ένας τρίτος βρισκόταν κοντά σε μικρότερο ναό.

Κανένα στοιχείο δεν ήταν αρκετό.

«Έχουμε πάλι το ίδιο πρόβλημα», είπε ο Μανιάτης.

«Ποιο;»

«Όπου κοιτάζουμε, ταιριάζει κάτι.»

Ο Μόσχος έγνεψε.

«Άρα δεν κοιτάμε αρκετά σωστά.»

Η Ελένη άνοιξε το σημειωματάριο.

«Υπάρχει και κάτι άλλο.»

«Τι;»

«Η φράση: “ο άνθρωπος δεν έκτισε τον ναό δίπλα στο βουνό, αλλά πάνω από τη γη”.»

«Ναι.»

«Δεν μιλά μόνο για ύψος.»

Ο Μόσχος την κοίταξε.

«Τι εννοείς;»

«Μπορεί να μιλά για σχέση.»

Η λέξη έμεινε ανάμεσά τους.

Σχέση.

Όπως στο Ιωάννινα.

Όπως στο «απέναντι».

Ο Μόσχος κοίταξε ξανά τους βράχους.

«Ο ναός δεν είναι ο στόχος.»

«Τότε τι είναι;»

«Ο τρόπος που φτάνει εκεί ο άνθρωπος.»

Βρήκαν ένα παλιό σχέδιο σε ψηφιοποιημένο αρχείο.

Δεν ήταν χάρτης.

Ήταν απλό σχεδιάγραμμα μιας παλιάς διαδρομής.

Στο επάνω μέρος υπήρχε μια σημείωση:

«Η άνοδος δεν αρχίζει από τον ναό.»

Η Ελένη το διάβασε δύο φορές.

«Αυτό είναι αρκετά συγκεκριμένο.»

«Ναι.»

«Να ψάξουμε τη διαδρομή;»

«Ναι.»

Αλλά δεν υπήρχε όνομα.

Μόνο τρεις μικρές ενδείξεις:

ΠΕΤΡΑ

ΣΤΡΟΦΗ

ΥΨΟΣ

Ο Μόσχος τις αντέγραψε.

Δεν πρόσθεσε τίποτα.

Η διαδρομή που αντιστοιχούσε στις τρεις ενδείξεις ήταν δύσκολο να βρεθεί.

Ένα τμήμα της είχε χαθεί από τη σύγχρονη διαμόρφωση.

Ένα άλλο είχε καλυφθεί από χώμα και βλάστηση.

Μετά από αρκετή ώρα βρήκαν ένα παλιό πέτρινο σκαλοπάτι.

Δεν οδηγούσε σε μοναστήρι.
Ούτε φαινόταν να οδηγεί κάπου.
Υπήρχε μόνο ένα δεύτερο σκαλοπάτι πιο πάνω.
Και μετά ένα τρίτο.
Ο Μόσχος ανέβηκε.
Σταμάτησε.
Από εκεί η θέα άλλαζε.
Δεν έβλεπε πλέον τον βράχο απέναντί του ως συμπαγή όγκο.
Έβλεπε τις πλευρές του.
Τις σχισμές.
Τα σημεία όπου ο άνθρωπος μπορούσε κάποτε να σταθεί.
«Εδώ», είπε.
Η Ελένη ανέβηκε.
«Τι βλέπεις;»
«Όχι αυτό που βλέπαμε από κάτω.»
Συνέχισαν.
Μετά από περίπου πενήντα μέτρα, βρήκαν μια επίπεδη πέτρα.
Δεν ήταν μέρος του μονοπατιού.
Ήταν τοποθετημένη λίγο ψηλότερα από το έδαφος.
Σαν μικρό φυσικό πλάτωμα.
Πάνω της υπήρχε μια φθαρμένη χαραγή.
Μια μόνο γραμμή.
Ο Μόσχος γονάτισε.
Δεν την άγγιξε.
«Ελένη.»
Εκείνη φωτογράφησε.

«Μοιάζει με τις προηγούμενες.»

«Μοιάζει.»

«Είναι ίδια;»

«Δεν ξέρω.»

Η Ελένη μεγέθυνε την εικόνα.

Η χαραγή δεν ήταν ίδια.

Ήταν απλούστερη.

Σχεδόν σαν κατεύθυνση.

«Μπορεί να είναι φυσική φθορά.»

«Μπορεί.»

«Μπορεί και να την έκανε άνθρωπος.»

«Ναι.»

Ο Μόσχος σηκώθηκε.

«Δεν θα αποφασίσουμε από τώρα.»

Το απόγευμα πήγαν σε τοπικό αρχείο.

Δεν ζήτησαν στοιχεία για το κειμήλιο.

Δεν ανέφεραν την επιστολή.

Ζήτησαν μόνο παλιές διαδρομές προς τους βράχους και καταγραφές μικρών περασμάτων.

Ο υπάλληλος έφερε τρεις φακέλους.

Στον δεύτερο υπήρχε μια παλιά περιγραφή:

«Οι προσκυνητές δεν ακολουθούσαν πάντοτε την κύρια ανάβαση.»

Ο Μόσχος σταμάτησε.

«Γιατί;»

«Δεν γράφει.»

«Υπάρχει συνέχεια;»

«Μόνο αυτό.»

Λίγο πιο κάτω υπήρχε άλλη σημείωση:

«Υπάρχουν σημεία όπου η πέτρα επιτρέπει στάση πριν από την τελευταία ανάβαση.»

Η Ελένη κοίταξε τον Μόσχο.

«Στάση.»

Ο Μόσχος δεν μίλησε.

Η λέξη υπήρχε ήδη στο προηγούμενο υλικό.

Αλλά τώρα εμφανιζόταν σε διαφορετικό τόπο.

Δεν την ένωσε αμέσως.

Απλώς την σημείωσε.

Πριν φύγουν από το αρχείο, ο υπάλληλος τους είπε:

«Ένας άλλος άνθρωπος ζήτησε αυτούς τους φακέλους πριν από εσάς.»

Ο Μόσχος γύρισε.

«Πότε;»

«Χθες.»

«Όνομα;»

Ο υπάλληλος κοίταξε το βιβλίο.

«Δεν είναι καθαρό.»

«Υπογραφή;»

«Μόνο αρχικά.»

Έδειξε τη σελίδα.

Δύο γράμματα.

N.K.

Ο Μόσχος τα κοίταξε.

Δεν τα αναγνώρισε.

«Τι ζήτησε;»

«Τους ίδιους φακέλους.»

«Και;»

«Δεν ξέρω.»

«Πόση ώρα έμεινε;»

«Περίπου μισή ώρα.»

Ο Μόσχος έκλεισε το βιβλίο.

«Μην τον αναζητήσετε.»

Ο υπάλληλος ξαφνιάστηκε.

«Δεν θέλετε να μάθετε ποιος είναι;»

«Θέλω.»

«Τότε;»

«Θέλω να δω πρώτα τι ήθελε να βρει.»

Το βράδυ, η ομάδα συγκεντρώθηκε στο δωμάτιο.

Στο τραπέζι υπήρχαν:

ο παλιός χάρτης,

η φωτογραφία της πέτρας,

η σημείωση για τη στάση,

το σχεδιάγραμμα της ανάβασης,

και τα αρχικά **N.K.**

Ο Μόσχος τα κοίταξε όλα.

«Έχουμε τρία πράγματα που επαναλαμβάνονται.»

«Πέτρα», είπε η Ελένη.

«Στάση», είπε ο Μανιάτης.

«Ύψος», είπε ο Βελισσάρης.

Ο Μόσχος έγνεψε.

«Αλλά κανένα δεν είναι από μόνο του απάντηση.»

Η Ελένη πήρε τη φωτογραφία.

«Και η χαραγή;»

«Είναι ένδειξη.»

«Προς τα πού;»

Ο Μόσχος κοίταξε την εικόνα.

Η γραμμή στην πέτρα έδειχνε προς έναν στενό βράχο.

Ο βράχος δεν είχε μοναστήρι.

Δεν είχε δρόμο.

Δεν είχε τίποτα που να ξεχωρίζει.

Μόνο μια μικρή επίπεδη επιφάνεια ψηλά.

«Αύριο», είπε.

«Θα ανεβούμε εκεί;»

«Θα δούμε πρώτα αν υπάρχει λόγος.»

Έπειτα κοίταξε ξανά τα αρχικά.

N.K.

Κάποιος είχε ψάξει τους ίδιους φακέλους.

Κάποιος είχε δει τις ίδιες διαδρομές.

Αλλά ακόμη δεν ήξεραν αν ήταν από την ομάδα που τους ακολουθούσε ή απλώς ένας ακόμη ερευνητής.

Ο Μόσχος έκλεισε το φάκελο.

Τα Μετέωρα είχαν αρχίσει να τους δίνουν απαντήσεις.

Αλλά όχι εκείνη που περίμεναν.

Τους έδιναν κάτι δυσκολότερο. Έναν τρόπο να ανέβουν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 39

Η ΠΑΡΑΔΟΣΗ

Το πρωί ο Μόσχος δεν ανέβηκε στον βράχο.

Πήγε πρώτα στο αρχείο.

Τα δύο γράμματα, **N.K.**, είχαν μείνει στο μυαλό του από το προηγούμενο βράδυ.

Δεν ήθελε να τα αφήσει να μετατραπούν σε πρόσωπο πριν αποκτήσουν όνομα.

«Θέλω τις παλιές καταγραφές της διαδρομής», είπε στον υπάλληλο. «Όχι μόνο αυτές που αφορούν τα μοναστήρια. Ό,τι υπάρχει για τις παλιές αναβάσεις.»

«Πόσο πίσω;»

«Όσο πάει.»

Ο υπάλληλος έφερε τέσσερις φακέλους.

Η Ελένη κάθισε απέναντί του.

Ο Μανιάτης άνοιξε τον πρώτο.

Ο Βελισσάρης έμεινε κοντά στην πόρτα.

Δεν υπήρχε βιασύνη.

Για πρώτη φορά, αυτό τους βοηθούσε.

Οι πρώτες σελίδες ήταν άχρηστες.

Οδηγίες.

Περιγραφές.

Καταγραφές εργασιών.

Μικρές επισκευές.

Μετακινήσεις πετρών.

Κάποια σημεία είχαν σημειωθεί ως επικίνδυνα.

Άλλα είχαν πάψει να χρησιμοποιούνται.

Ο Μόσχος διάβαζε χωρίς να ψάχνει συγκεκριμένη λέξη.

«Εδώ», είπε η Ελένη.

Του έδωσε ένα χαρτί.

Ήταν μια παλιά καταγραφή διαδρομής.

Στο τέλος υπήρχε η φράση:

«Στο σημείο της στάσης παραδίδεται ο οδηγός στον επόμενο.»

Ο Μόσχος ξαναδιάβασε.

«Ο οδηγός;»

«Έτσι γράφει.»

«Τι εννοεί;»

«Δεν ξέρω.»

«Υπάρχει όνομα;»

Η Ελένη έψαξε πιο κάτω.

Δεν υπήρχε.

Μόνο:

«Παράδοση έγινε κανονικά.»

Χωρίς ημερομηνία.

Χωρίς υπογραφή.

Ο Μανιάτης είχε ανοίξει τον δεύτερο φάκελο.

«Έχω κι άλλο.»

Ήταν μεταγενέστερη καταγραφή.

Η ίδια διαδρομή.

Διαφορετική γραφή.

«Ο παλαιός δρόμος δεν χρησιμοποιείται πλέον για ανάβαση.»

Από κάτω:

«Χρησιμοποιείται μόνο για παράδοση.»

Ο Μόσχος σήκωσε το βλέμμα.

«Παράδοση τι;»

Ο υπάλληλος, που στεκόταν λίγο πιο πίσω, πλησίασε.

«Δεν το εξηγεί.»

«Ποιος το έγραψε;»

«Υπάρχουν αρχικά.»

Κοίταξε τη σελίδα.

A.K.

Ο Μόσχος δεν είπε τίποτα.

Η Ελένη τον κοίταξε.

«Αντώνιος Καραμήτρος;»

«Μπορεί.»

«Είναι τα ίδια αρχικά.»

«Δεν αρκούν.»

«Αλλά είναι πιθανό.»

«Ναι.»

Άνοιξαν τις επόμενες σελίδες.

Η αναφορά γινόταν πιο συγκεκριμένη.

Όχι για αντικείμενα.

Για ανθρώπους.

Υπήρχαν τρεις καταγραφές με απόσταση αρκετών ετών.

Σε όλες επαναλαμβανόταν η ίδια διατύπωση:

«Παραδόθηκε στον επόμενο.»

Την πρώτη φορά υπήρχε ένα όνομα.

Τη δεύτερη μόνο αρχικά.

Την τρίτη τίποτα.

«Αυτό είναι παράξενο», είπε ο Μανιάτης.

«Τι;»

«Στην αρχή καταγράφουν τον άνθρωπο. Μετά όλο και λιγότερα.»

Ο Μόσχος κοίταξε τις σελίδες.

«Η όλο και λιγότερα έπρεπε να καταγραφούν.»

«Γιατί;»

«Αυτό πρέπει να το βρούμε.»

Το μεσημέρι ζήτησαν τα παλαιότερα μητρώα.

Έψαξαν ονόματα.

Καραμήτρος.

Λεοντίου.

Άλλοι καταγραφείς.

Άνθρωποι που είχαν ασχοληθεί με παλιά μονοπάτια, εκκλησίες και μικρά κτίσματα.

Σταδιακά εμφανίστηκε ένα μοτίβο.

Κάποιοι άνθρωποι διαδέχονταν άλλους.

Όχι ως υπάλληλοι.

Όχι ως επίσημοι υπεύθυνοι.

Ως ερευνητές.

Ως φύλακες αρχείων.

Ως άνθρωποι που γνώριζαν μια διαδρομή.

Ο ένας παρέδιδε στον άλλον κάτι.

Αλλά τα χαρτιά δεν έλεγαν ποτέ ακριβώς τι.

Ο Μόσχος έγραψε:

ΠΑΡΑΔΟΣΗ

Από κάτω:

ΟΧΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ

Και μετά:

ΓΝΩΣΗΣ?

Το απόγευμα επέστρεψαν στη διαδρομή.

Ο παλιός δρόμος ήταν στενότερος απ' όσο φαινόταν στις φωτογραφίες.

Σε ορισμένα σημεία το έδαφος είχε καλυφθεί από χαμηλή βλάστηση.

Σε άλλα, οι πέτρες είχαν μετακινηθεί.

Η Ελένη σταμάτησε μπροστά σε ένα επίπεδο σημείο.

«Εδώ.»

Ο Μόσχος κοίταξε.

Ήταν ένα μικρό πλάτωμα.

Από τη μία πλευρά ο βράχος.

Από την άλλη το κενό.

Δεν υπήρχε τίποτα ιδιαίτερο.

«Η στάση;» ρώτησε ο Μανιάτης.

«Ίσως.»

Ο Μόσχος κοίταξε το ύψος.

Από εκεί μπορούσε να δει ένα μέρος της διαδρομής που ανέβαινε.

Και, αν γύριζε, ένα άλλο που κατέβαινε.

Δύο κατευθύνσεις.

Μία θέση.

Στάση.

Η Ελένη παρατήρησε μια μικρή κοιλότητα στην πέτρα.

«Εδώ υπήρχε κάτι.»

Ο Μόσχος πλησίασε.

Δεν ήταν χαραγή.

Ήταν ορθογώνιο σημάδι, σαν να είχε στηριχθεί κάποτε πάνω του κάποιο μικρό ξύλινο αντικείμενο.

«Μπορεί να ήταν πινακίδα», είπε ο Μανιάτης.

«Μπορεί.»

«Η σταυρός.»

«Μπορεί.»

«Η κάτι για τη διαδρομή.»

«Μπορεί.»

Ο Μανιάτης τον κοίταξε.

«Δεν θα αποφασίσουμε τίποτα σήμερα;»

«Όχι.»

«Κατάλαβα.»

Ο Μόσχος κοίταξε την κοιλότητα.

«Θα καταγράψουμε ότι υπήρχε κάτι.»

Λίγο πιο πάνω βρήκαν δεύτερο σημείο.

Εκεί υπήρχε μια πέτρα διαφορετική από τις άλλες.

Πιο επίπεδη.

Σαν να είχε τοποθετηθεί.

Ο Μόσχος έσκυψε.

Στη βάση της υπήρχε λεπτή γραμμή χρώματος που είχε διαταραχθεί.

«Μην την αγγίζεις.»

Η Ελένη σταμάτησε.

«Δεν θα την αγγίξω.»

«Φωτογραφία.»

Η φωτογραφία τραβήχτηκε από τρεις γωνίες.

Δεν μετακίνησαν τίποτα.

Δεν υπήρχε λόγος.

Η πέτρα μπορεί να ήταν φυσική.

Μπορεί να είχε τοποθετηθεί κάποτε.

Και μπορεί να είχε μετακινηθεί πρόσφατα.

Δεν είχαν ακόμη τρόπο να ξεχωρίσουν τις τρεις εκδοχές.

Όταν επέστρεψαν στο αρχείο, ο υπάλληλος τους περίμενε.

«Βρήκα κάτι για τα αρχικά.»

Ο Μόσχος γύρισε.

«Τι;»

«Δεν είναι μόνο Α.Κ.»

Του έδωσε ένα παλιό δελτίο.

Στη μία πλευρά υπήρχε το όνομα.

Αντώνιος Καραμήτρος.

Στην άλλη, μια σύντομη σημείωση:

«Παρέδωσε τις σημειώσεις και τη διαδρομή στον επόμενο.»

Ο Μόσχος κοίταξε τη φράση.

«Ποιος ήταν ο επόμενος;»

Ο υπάλληλος έδειξε το κενό.

Δεν υπήρχε όνομα.

Μόνο ένας μικρός σταυρός.

Ο ίδιος μικρός σταυρός που είχαν δει στα παλιά αρχεία.

Η Ελένη πήρε μια βαθιά ανάσα.

«Αυτό αρχίζει να μοιάζει με σύστημα.»

Ο Μόσχος κούνησε το κεφάλι.

«Όχι ακόμη.»

«Γιατί;»

«Γιατί μπορεί να είναι απλώς ο τρόπος που κατέγραφε ένας άνθρωπος τις παραδόσεις του.»

«Και ο επόμενος;»

«Δεν ξέρουμε αν υπήρχε ένας συγκεκριμένος.»

«Τότε τι έχουμε;»

Ο Μόσχος κοίταξε το χαρτί.

«Έχουμε ανθρώπους που παρέδιδαν κάτι σε ανθρώπους που ήρθαν μετά.»

«Γνώση.»

«Ίσως.»

«Διαδρομή.»

«Ίσως.»

«Και κάτι που δεν ήθελαν να καταγράψουν.»

Ο Μόσχος δεν απάντησε.

Το βράδυ, ο Μόσχος ξανάβαλε τα στοιχεία στη σειρά.

A.K.

ΠΑΡΑΔΟΣΗ

ΕΠΟΜΕΝΟΣ

ΣΤΑΣΗ

ΠΕΤΡΑ

ΥΨΟΣ

Και στο τέλος:

N.K.

Το τελευταίο το κύκλωσε.

«Αυτός είναι ο επόμενος;» ρώτησε η Ελένη.

«Δεν ξέρω.»

«Αλλά είναι πιθανό.»

«Ναι.»

«Και αν είναι;»

«Τότε κάποιος μετά τον Καραμήτρο πήρε τη γνώση.»

«Και κάποιος μετά από εκείνον;»

Ο Μόσχος σήκωσε τα μάτια.

«Αυτό είναι που πρέπει να βρούμε.»

Έμεινε για λίγο σιωπηλός.

Ύστερα πρόσθεσε:

«Όχι ποιος ξέρει το μυστικό.»

Η Ελένη περίμενε.

«Ποιος παρέλαβε από ποιον.»

Έκλεισε το σημειωματάριο.

Για πρώτη φορά, η λέξη **παράδοση** δεν έμοιαζε να αφορά ένα αντικείμενο.

Έμοιαζε να αφορά κάτι που μπορούσε να περάσει από άνθρωπο σε άνθρωπο χωρίς να γραφτεί ποτέ ολόκληρο.

Και ίσως αυτός να ήταν ο λόγος που τόσα χρόνια έμενε κρυφό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 40

ΒΕΡΟΙΑ

Η Βέροια δεν τους έδωσε απάντηση όταν έφτασαν.

Τους έδωσε επιλογές.

Και αυτό, για τον Μόσχο, ήταν χειρότερο.

Το απόγευμα είχε αρχίσει να πέφτει όταν άφησαν το αυτοκίνητο και περπάτησαν προς το παλιό τμήμα της πόλης.

Η Ελένη κρατούσε το αντίγραφο του γρίφου.

Ο Μανιάτης είχε μαζί του τον φάκελο με τις σημειώσεις από τα Μετέωρα.

Ο Βελισσάρης κοίταζε περισσότερο γύρω του παρά τα χαρτιά.

«Τι ψάχνουμε ακριβώς;» ρώτησε.

Ο Μόσχος δεν σταμάτησε.

«Δεν ξέρουμε ακόμη.»

«Βέροια ξέρουμε.»

«Τον τόπο ξέρουμε. Όχι το σημάδι.»

Η Ελένη διάβασε χαμηλόφωνα:

«“Στο παλιό χειρόγραφο υπάρχουν τρεις λέξεις: Βήμα. Ποταμός. Απόστολος. Δεν είναι τρεις απαντήσεις. Είναι μία.”»

Ο Μόσχος γύρισε.

«Αυτό είναι το πρώτο που πρέπει να αποδείξουμε.»

Στο μικρό αρχείο που είχαν επισκεφθεί, τους έφεραν παλιές καταγραφές της πόλης.

Δεν ζήτησαν συγκεκριμένο μνημείο.

Ζήτησαν οτιδήποτε συνδεόταν με παλιές διαδρομές, θρησκευτικά σημεία και τον ποταμό.

Ο υπάλληλος άφησε μπροστά τους έναν φάκελο.

«Για τον Απόστολο Παύλο υπάρχουν πολλά.»

«Αυτό φοβάμαι», είπε ο Μόσχος.

«Γιατί;»

«Γιατί όταν υπάρχουν πολλά, μπορείς να βρεις αυτό που θέλεις χωρίς να έχεις αποδείξει τίποτα.»

Ο υπάλληλος χαμογέλασε αμήχανα.

Η Ελένη άνοιξε τον πρώτο φάκελο.

Φωτογραφίες.

Περιγραφές.

Σχεδιαγράμματα.

Ονόματα δρόμων.

Και αρκετές αναφορές στον Απόστολο Παύλο.

«Βήμα», είπε.

Ο Μανιάτης κοίταξε τη σελίδα.

«Αυτό πρέπει να είναι.»

«Τι πρέπει να είναι;» ρώτησε ο Μόσχος.

«Το Βήμα.»

«Δεν έχουμε αποδείξει ακόμη ότι είναι αυτό που εννοεί ο γρίφος.»

Πήγαν στο σημείο.

Δεν χρειάστηκε να ψάξουν πολύ για να το βρουν.

Ο χώρος ήταν γνωστός.

Ο Μόσχος στάθηκε απέναντί του.

Κοίταξε την πέτρα.

Ύστερα την Ελένη.

«Τι βλέπεις;»

«Το Βήμα.»

«Και;»

«Τον Απόστολο.»

«Και;»

Η Ελένη κοίταξε γύρω.

«Τίποτα για τον ποταμό.»

Ο Μόσχος έγνεψε.

«Ακριβώς.»

Δεν έμειναν στο σημείο.

Περπάτησαν.

Ο ποταμός δεν ήταν μακριά.

Αλλά η σχέση του με το Βήμα δεν ήταν προφανής.

Δεν υπήρχε ευθεία γραμμή.

Δεν υπήρχε πινακίδα.

Δεν υπήρχε κάτι που να λέει ότι τα δύο σημεία έπρεπε να διαβαστούν μαζί.

Ο Μανιάτης στάθηκε στην άκρη του δρόμου.

«Μπορεί απλώς να είναι τρία χαρακτηριστικά της πόλης.»

Ο Μόσχος τον κοίταξε.

«Τότε ο γρίφος δεν θα έλεγε ότι είναι μία.»

«Σωστό.»

«Άρα πρέπει να βρούμε τη σχέση.»

Η Ελένη επέστρεψε στα αρχεία.

Αυτή τη φορά δεν έψαξε τον Απόστολο.

Έψαξε το **Βήμα**.

Παλαιότερες ονομασίες.

Περιγραφές.

Τοποθεσίες.

Αναφορές ανθρώπων που περνούσαν από εκεί.

Ένα κείμενο τράβηξε την προσοχή της.

«Μόσχο.»

Εκείνος πλησίασε.

«Τι;»

«Εδώ λέει ότι η περιοχή γύρω από το Βήμα συνδεόταν με παλιά διαδρομή που ακολουθούσε το νερό.»

«Ποιο νερό;»

«Τον ποταμό.»

Ο Μόσχος διάβασε ολόκληρη την παράγραφο.

Δεν υπήρχε σαφής χρονολογία.

Ούτε σαφής αναφορά ότι η διαδρομή ήταν αυτή που εννοούσε ο γρίφος.

«Καλό», είπε.

«Μόνο καλό;»

«Είναι μια πιθανή σχέση.»

«Όχι λύση.»

«Όχι.»

Έψαξαν κι άλλο.

Βρήκαν μια παλιά χαρτογράφηση της περιοχής.

Το Βήμα σημειωνόταν με έναν κύκλο.

Ο ποταμός με μια λεπτή γραμμή.

Ανάμεσά τους υπήρχε ένας δρόμος.

Ο δρόμος δεν υπήρχε πλέον με την ίδια μορφή.

Ο Μόσχος ακολούθησε τη γραμμή με το δάχτυλο.

«Αυτός ο δρόμος.»

«Ναι.»

«Πού οδηγούσε;»

Ο υπάλληλος κοίταξε τον χάρτη.

«Προς την παλιά πλευρά της πόλης.»

«Και μετά;»

«Προς την έξοδο.»

«Ποια έξοδο;»

Ο υπάλληλος έδειξε προς το ποτάμι.

«Προς τα εκεί.»

Ο Μόσχος δεν είπε τίποτα.

Η σχέση άρχισε να σχηματίζεται.

Αλλά ακόμη δεν ήταν αρκετή.

Το επόμενο στοιχείο το βρήκαν σχεδόν τυχαία.

Στο περιθώριο ενός παλιού καταλόγου υπήρχε μια χειρόγραφη φράση:

«Ο τόπος του Βήματος δεν πρέπει να διαβάζεται χωρίς τη διαδρομή.»

Η Ελένη σήκωσε το βλέμμα.

«Αυτό είναι πιο ενδιαφέρον.»

«Ποιος το έγραψε;»

Δεν υπήρχε όνομα.

Μόνο ένα μικρό σημάδι.

Μια γραμμή και από κάτω μια τελεία.

Ο Μόσχος το φωτογράφησε.

«Το έχουμε ξαναδεί;» ρώτησε ο Μανιάτης.

«Όχι ακριβώς.»

«Παρόμοιο;»

«Ναι.»

«Με τους Φύλακες;»

Ο Μόσχος δεν απάντησε αμέσως.

«Δεν ξέρουμε.»

Βγήκαν ξανά έξω.

Ο ήλιος είχε χαμηλώσει.

Το φως έπεφτε λοξά πάνω στις πέτρες.

Ο Μόσχος στάθηκε ανάμεσα στα δύο σημεία.

Το Βήμα πίσω του.

Ο ποταμός μπροστά.

Για λίγα δευτερόλεπτα δεν έκανε τίποτα.

Ύστερα γύρισε.

«Εδώ.»

Η Ελένη πλησίασε.

«Τι;»

«Από εδώ βλέπεις και τα δύο.»

«Δεν φαίνονται ταυτόχρονα.»

«Όχι ολόκληρα.»

«Τότε;»

«Δεν χρειάζεται.»

Ο Μόσχος κοίταξε τη διαδρομή που ένωνε τα δύο σημεία.

«Ο γρίφος δεν μας ζητά να βρούμε τρία πράγματα.»

Σήκωσε το χέρι.

«Μας ζητά να καταλάβουμε γιατί ένας άνθρωπος συνδέεται με ένα σημείο και ένα σημείο με έναν δρόμο.»

Η Ελένη κοίταξε προς το Βήμα.

«Απόστολος.»

«Ναι.»

«Ποταμός.»

«Ναι.»

«Διαδρομή.»

Ο Μόσχος έγενεψε.

«Τώρα αρχίζει να γίνεται μία απάντηση.»

Το βράδυ επέστρεψαν στο ξενοδοχείο.

Ο Μόσχος άνοιξε όλες τις σημειώσεις.

Από την πρώτη επιστολή μέχρι τα Μετέωρα.

Ένα στοιχείο τον απασχολούσε.

Η λέξη **δρόμος**.

Εμφανιζόταν ξανά και ξανά.

Όχι πάντα ως δρόμος.

Μερικές φορές ως πέραςμα.

Μερικές φορές ως διαδρομή.

Μερικές φορές ως κατεύθυνση.

Και τώρα ως σχέση ανάμεσα σε Βήμα και ποταμό.

«Δεν ψάχνουμε σημεία», είπε.

Η Ελένη τον κοίταξε.

«Τι ψάχνουμε;»

«Τον τρόπο που κάποιος πήγε από το ένα στο άλλο.»

Ο Μανιάτης έσκυψε πάνω από το τραπέζι.

«Άρα το σημάδι μπορεί να μην είναι πάνω στο Βήμα.»

«Μπορεί.»

«Μπορεί να είναι στη διαδρομή.»

«Αυτό πρέπει να ελέγξουμε.»

Το επόμενο πρωί ξαναγύρισαν στο παλιό μονοπάτι.

Όχι ως τουρίστες.

Ως ερευνητές.

Σταμάτησαν σε κάθε σημείο όπου ο παλιός δρόμος άλλαζε κατεύθυνση.

Σημείωσαν τις αποστάσεις.

Σύγκριναν τον παλιό χάρτη με τη σημερινή μορφή της πόλης.

Σε ένα σημείο η παλιά διαδρομή δεν υπήρχε πλέον.

Σε άλλο είχε καλυφθεί από νεότερο δρόμο.

Σε ένα τρίτο είχε μείνει μόνο ένα τμήμα πέτρινου τοίχου.

«Εδώ τελειώνει», είπε ο Μανιάτης.

«Ο παλιός δρόμος;»

«Ναι.»

Ο Μόσχος κοίταξε μπροστά.

«Όχι.»

«Τι εννοείς;»

«Ο δρόμος δεν τελειώνει εδώ.»

Έδειξε το έδαφος.

Υπήρχε μια μικρή συνέχεια πίσω από τον τοίχο.

Ένα στενό πέρασμα.

Σχεδόν αόρατο.

Η Ελένη πλησίασε.

«Δεν φαίνεται στον σημερινό χάρτη.»

«Ούτε στον παλιό με καθαρό τρόπο.»

Ο Μόσχος μπήκε λίγα μέτρα.

Το πέρασμα κατέβαινε.

Και στο τέλος ακουγόταν νερό.

Δεν το έβλεπαν.

Μόνο το άκουγαν.

Ο Μόσχος σταμάτησε.

Κοίταξε την Ελένη.

«Το ίδιο μοτίβο.»

«Νερό που ακούγεται χωρίς να φαίνεται.»

«Ναι.»

«Όπως στα προηγούμενα.»

«Αυτό δεν είναι τυχαίο.»

Η Ελένη τον κοίταξε.

«Το αποδεικνύουμε;»

Ο Μόσχος χαμογέλασε ελάχιστα.

«Όχι.»

Κοίταξε το σκοτεινό πέραςμα.

«Αλλά τώρα έχουμε λόγο να συνεχίσουμε.»

Στην είσοδο του περάσματος υπήρχε μια μικρή πέτρα.

Πάνω της δεν υπήρχε τίποτα.

Ούτε χαραγή.

Ούτε γράμμα.

Μόνο μια επίπεδη επιφάνεια.

Ο Μόσχος την κοίταξε.

Δεν την άγγιξε.

«Φωτογραφία.»

Η Ελένη σήκωσε τη μηχανή.

Και τότε ο Μανιάτης, λίγα μέτρα πίσω τους, φώναξε:

«Μόσχο.»

Γύρισαν.

«Τι βρήκες;»

Ο Μανιάτης κρατούσε ένα παλιό κομμάτι χαρτί που είχε ξεκολλήσει από τη βάση ενός πεσμένου ξύλου.

Δεν το άνοιξε.

Το έδειξε από μακριά.

Στην εξωτερική πλευρά υπήρχε μία λέξη.

ΒΗΜΑ.

Ο Μόσχος πλησίασε.

«Μην το αγγίζεις άλλο.»

Ο Μανιάτης το άφησε κάτω.

Η λέξη ήταν καθαρή.

Αλλά το χαρτί ήταν πολύ παλιό.

Δεν μπορούσαν ακόμη να ξέρουν αν είχε σχέση με τον γρίφο.

Ο Μόσχος κοίταξε το πέραςμα.

Μετά την πέτρα.

Μετά το χαρτί.

Και τέλος τον ποταμό που δεν φαινόταν.

«Τώρα», είπε, «έχουμε τρία στοιχεία που βρίσκονται στον ίδιο δρόμο.»

Η Ελένη τον κοίταξε.

«Βήμα. Ποταμός. Απόστολος.»

Ο Μόσχος έγνεψε.

«Αλλά το σημαντικότερο δεν είναι οι τρεις λέξεις.»

«Ποιο είναι;»

«Ότι κάποιος φρόντισε να τις αφήσει να συναντηθούν.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 41

ΤΟ ΠΑΛΙΟ ΙΧΝΟΣ

Το χαρτί έμεινε εκεί μέχρι να φωτογραφηθεί από όλες τις πλευρές.

Ο Μόσχος δεν το πήρε.

Ούτε το άνοιξε περισσότερο.

Η λέξη **ΒΗΜΑ** ήταν αρκετή για να τους κρατήσει εκεί.

Όχι όμως αρκετή για να τους δώσει απάντηση.

«Πόσο παλιό είναι;» ρώτησε ο Μανιάτης.

«Δεν ξέρουμε ακόμη», είπε η Ελένη.

«Μπορεί να είναι από το ίδιο υλικό;»

«Μπορεί.»

Ο Μόσχος κοίταξε το χαρτί.

«Και μπορεί να είναι κάτι που βρέθηκε εδώ πολύ πριν από εμάς.»

«Άρα;»

«Δεν το συνδέουμε μέχρι να το αποδείξουμε.»

Το χαρτί μπήκε σε προστατευτικό φάκελο.

Η έρευνα συνέχισε.

Στο αρχείο ζήτησαν να δουν παλαιότερες καταγραφές για τη συγκεκριμένη διαδρομή.

Όχι μόνο τις θρησκευτικές.

Όλα.

Παλιές χαρτογραφήσεις.

Τεχνικά σχέδια.

Καταγραφές μετακινήσεων.

Αναφορές ανθρώπων που χρησιμοποιούσαν το πέρασμα.

Η Ελένη άνοιξε έναν φάκελο του περασμένου αιώνα.

Δεν υπήρχε σχεδόν τίποτα.

Μόνο μια χειρόγραφη περιγραφή:

«Από το Βήμα προς το νερό, η παλαιά οδός ακολουθεί τη χαμηλή πλευρά.»

Ο Μόσχος στάθηκε πάνω από τη σελίδα.

«Αυτό είναι παλιότερο από το χαρτί;»

«Πολύ.»

«Και αναφέρει το ίδιο πράγμα.»

«Ναι.»

Ο Μόσχος δεν χαμογέλασε.

«Τώρα αρχίζει να έχει ενδιαφέρον.»

Λίγο αργότερα βρήκαν δεύτερη αναφορά.

Αυτή δεν χρησιμοποιούσε τη λέξη «Βήμα».

Έλεγε:

«Ο τόπος όπου μίλησε ο Απόστολος συνδεόταν με το πέρασμα προς το νερό.»

Η Ελένη διάβασε ξανά.

«Αυτό είναι πιο καθαρό.»

«Ναι.»

«Άρα οι τρεις λέξεις είναι πράγματι μία σχέση.»

Ο Μόσχος έγνεψε.

«Απόστολος. Βήμα. Ποταμός.»

«Και η διαδρομή είναι ο σύνδεσμος.»

«Ακριβώς.»

Ο Μανιάτης είχε ανοίξει έναν άλλο φάκελο.

«Έχω ημερομηνία.»

«Για τι;»

«Για μια καταγραφή της διαδρομής.»

Τους έδειξε τη σελίδα.

Η αναφορά ήταν παλιά.

Πολύ παλιά.

Αλλά είχε μια μεταγενέστερη σημείωση στο περιθώριο.

«Το σημείο παραμένει χρήσιμο μόνο αν διαβαστεί μαζί με το Βήμα.»

Ο Μόσχος ακούμπησε το δάχτυλο δίπλα στη φράση χωρίς να αγγίξει το χαρτί.

«Πότε μπήκε αυτή;»

«Δεν γράφει.»

«Ποιος έχει πρόσβαση στο αρχείο;»

«Πολλοί.»

«Ποιοι είχαν πρόσβαση πρόσφατα;»

Ο υπάλληλος κοίταξε το βιβλίο.

«Να το δω.»

Έψαξε.

Σταμάτησε.

«Εδώ.»

Ο Μόσχος πλησίασε.

Στη λίστα υπήρχαν αρκετά ονόματα.

Και ανάμεσά τους ένα σύνολο αρχικών.

N.K.

Ο Μανιάτης σήκωσε τα φρύδια.

«Πάλι αυτός.»

Ο Μόσχος δεν απάντησε.

Κοίταξε την ημερομηνία.

Η πρόσβαση είχε γίνει μία ημέρα πριν από τη δική τους.

«Θέλω να μάθω ποιος είναι», είπε.

Ο υπάλληλος άρχισε να ψάχνει.

Δεν υπήρχε πλήρες όνομα.

Μόνο μια καταχώριση σε παλιότερο μητρώο.

N. K. — εξωτερικός συνεργάτης.

Τίποτα άλλο.

«Δεν υπάρχει διεύθυνση;»

«Όχι.»

«Τηλέφωνο;»

«Όχι.»

«Φορέας;»

«Όχι.»

Ο Μόσχος πήρε φωτογραφία της σελίδας.

«Μην τον ειδοποιήσετε ότι τον ψάχνουμε.»

«Βεβαίως.»

Ο Μανιάτης τον κοίταξε.

«Πιστεύεις ότι είναι ένας από αυτούς;»

«Πιστεύω ότι έχει λόγο να βρίσκεται εδώ.»

«Δεν είναι το ίδιο.»

«Όχι.»

Το απόγευμα επέστρεψαν στο παλιό πέρασμα.

Αυτή τη φορά είχαν μαζί τους αντίγραφο της παλιάς περιγραφής.

Ο Μόσχος στάθηκε στο σημείο όπου ο δρόμος κατέβαινε.

«“Από το Βήμα προς το νερό.”»

Κοίταξε μπροστά.

Το πέρασμα δεν ήταν πλέον συνεχές.

Σε δύο σημεία είχε χαθεί.

Αλλά η κατεύθυνση υπήρχε.

Προχώρησαν.

Μετά από λίγα λεπτά άκουσαν νερό.

Το ίδιο γνώριμο άκουσμα.

Δεν το έβλεπαν.

Ο Μανιάτης σταμάτησε.

«Πάλι.»

«Ναι», είπε ο Μόσχος.

«Πώς γίνεται να εμφανίζεται συνέχεια;»

«Δεν εμφανίζεται.»

«Τι εννοείς;»

«Εμείς το ψάχνουμε.»

Ο Μανιάτης χαμογέλασε.

«Και πάλι το βρίσκουμε.»

Ο Μόσχος δεν απάντησε.

Στο τέλος του περάσματος υπήρχε μια μικρή πέτρινη επιφάνεια.

Δεν ήταν κατασκευή.

Ή τουλάχιστον δεν μπορούσαν να πουν ότι ήταν.

Στην άκρη της υπήρχε μια λεπτή γραμμή.

Η ίδια σχεδόν χαραγή που είχαν δει σε άλλα σημεία.

Η Ελένη γονάτισε.

«Εδώ είναι.»

Ο Μόσχος την κοίταξε.

«Τι ακριβώς;»

«Η σχέση.»

«Πες μου.»

«Το Βήμα βρίσκεται ψηλότερα. Ο δρόμος κατεβαίνει. Το νερό ακούγεται από κάτω. Και αυτό το σημείο είναι η στάση.»

Ο Μόσχος κοίταξε γύρω.

Η λογική υπήρχε.

Αλλά έλειπε κάτι.

«Ο Απόστολος;»

Η Ελένη έδειξε πίσω.

«Το Βήμα.»

«Ναι.»

«Αυτό είναι το ίχνος του.»

Ο Μόσχος κοίταξε ξανά τη χαραγή.

«Όχι ακόμη.»

Το επόμενο στοιχείο το βρήκαν λίγο αργότερα.

Στο κάτω μέρος της πέτρας υπήρχε ένα μικρό μεταλλικό καρφί.

Δεν ήταν σύγχρονο.

Δεν μπορούσαν όμως να ξέρουν πόσο παλιό ήταν.

Δίπλα του υπήρχε μια μικρή οπή.

Σαν να είχε στερεωθεί κάποτε κάτι.

«Πινακίδα;» είπε ο Μανιάτης.

«Ίσως.»

«Σημάδι;»

«Ίσως.»

Ο Μόσχος κοίταξε το σημείο.

«Δεν το πειράζουμε.»

«Μα αν υπάρχει κάτι από κάτω;»

«Τότε θα υπάρχει και μετά.»

Όταν επέστρεψαν στο αρχείο, ζήτησαν παλιές φωτογραφίες.

Μετά από αρκετή αναζήτηση βρήκαν μία.

Η ημερομηνία ήταν περίπου σαράντα χρόνια πριν.

Η πέτρα φαινόταν καθαρά.

Το μεταλλικό καρφί υπήρχε ήδη.

Αλλά πάνω του υπήρχε κάτι.

Μικρή μεταλλική πινακίδα.

Δεν διαβαζόταν.

Μόνο το σχήμα της.

Η Ελένη κοίταξε τη φωτογραφία.

«Κάποιος το αφαίρεσε.»

Ο Μόσχος έγνεψε.

«Και ξέρουμε ότι υπήρχε πριν από σαράντα χρόνια.»

«Όχι ποιος την αφαίρεσε.»

«Όχι.»

«Ούτε πότε.»

«Όχι.»

Η Ελένη κοίταξε τη χαραγή.

«Άρα κάποιος άλλαξε το σημείο.»

«Κάποιος ή ο χρόνος.»

«Η πινακίδα όμως αφαιρέθηκε.»

«Ναι.»

Ο Μόσχος πήρε τη φωτογραφία.

«Και αυτό είναι το πρώτο πράγμα που μπορούμε να πούμε με βεβαιότητα.»

Το βράδυ, στο ξενοδοχείο, έγραψε:

ΒΗΜΑ — ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ — ΠΟΤΑΜΟΣ

Από κάτω:

ΔΙΑΔΡΟΜΗ

Και κάτω από αυτό:

ΣΤΑΣΗ

Μετά πρόσθεσε:

ΠΑΛΙΑ ΠΙΝΑΚΙΔΑ — ΑΦΑΙΡΕΘΗΚΕ ΑΓΝΩΣΤΟ ΠΟΤΕ

Η Ελένη διάβασε τις σημειώσεις.

«Αυτό είναι το όγδοο σημάδι;»

Ο Μόσχος κοίταξε τη σελίδα.

«Νομίζω ότι πλησιάζουμε.»

«Και πού μας πηγαίνει;»

«Δεν το ξέρω.»

«Μα ο γρίφος λέει ότι η πόλη θα μας δώσει το όγδοο σημάδι.»

Ο Μόσχος έκλεισε το σημειωματάριο.

«Η πόλη το έδωσε.»

«Ποιο;»

«Την απόδειξη ότι ο δρόμος είναι μέρος της απάντησης.»

Έμεινε για λίγο σιωπηλός.

«Αλλά δεν μας είπε ακόμη πού να πάμε μετά.»

Η Ελένη χαμογέλασε.

«Άρα πάλι δεν έχουμε λύση.»

Ο Μόσχος κοίταξε έξω από το παράθυρο.

«Έχουμε κάτι καλύτερο.»

«Τι;» «Έχουμε ένα σημάδι που δεν μας δείχνει μπροστά.» Σταμάτησε.

«Μας δείχνει προς τη θάλασσα.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 42

ΚΕΡΚΥΡΑ

Το πλοίο πλησίαζε την Κέρκυρα λίγο πριν πέσει το φως.

Ο Μόσχος στεκόταν κοντά στο παράθυρο του σαλονιού, χωρίς να κοιτάζει πραγματικά τη θάλασσα.

Στο τραπέζι μπροστά του είχε απλωμένο το αντίγραφο του έβδομου γρίφου.

Δεν τον ενδιέφερε πια μόνο ο προορισμός.

Τον ενδιέφερε ο τρόπος με τον οποίο τον οδηγούσε εκεί.

«Βήμα. Απόστολος. Ποταμός», είπε η Ελένη πίσω του.

«Και τελικά;»

«Κέρκυρα.»

Ο Μανιάτης γύρισε προς το μέρος τους.

«Πώς από τη Βέροια φτάνουμε στην Κέρκυρα με δύο αγίους που κοιτάζουν αντίθετα;»

«Δεν φτάνουμε ακόμη», είπε ο Μόσχος.

«Τι εννοείς;»

Ο Μόσχος πήρε τον όγδοο γρίφο.

«Εδώ είναι το πρόβλημα.»

Τον διάβασε ξανά αργά.

«Δύο άγιοι στέκονται αντικριστά.

Ο ένας κοιτάζει ανατολικά.

Ο άλλος δυτικά.

Μην διαλέξεις.

Ένωσέ τους.

Ανάμεσά τους υπάρχει θάλασσα.

Όμως η θάλασσα δεν είναι εμπόδιο.

Είναι η απάντηση.

Βρες τον τόπο όπου η Ανατολή συναντά τη Δύση
χωρίς να πάψει να είναι ορθόδοξη γη.»

Σήκωσε τα μάτια.

«Δεν λέει Κέρκυρα.»

«Το ξέρουμε», είπε η Ελένη.

«Όχι. Ξέρουμε μόνο ότι η Κέρκυρα ταιριάζει.»

Έσκυψε πάλι πάνω στο χαρτί.

«Αυτό δεν είναι το ίδιο.»

Όταν κατέβηκαν από το πλοίο, είχε αρχίσει να νυχτώνει.

Η πόλη ήταν ακόμη ζωντανή, αλλά ο Μόσχος δεν την κοιτούσε σαν επισκέπτης. Κοιτούσε τις γραμμές της.

Το παλιό και το νεότερο.

Τις στενές διαδρομές ανάμεσα στα κτίρια.

Τα σημεία όπου η θάλασσα εμφανιζόταν ξαφνικά και μετά χανόταν.

Την κατεύθυνση των δρόμων.

Ανατολή.

Δύση.

Έβγαλε το μικρό σημειωματάριο.

Έγραψε:

ΔΥΟ ΑΓΙΟΙ

Από κάτω:

ΑΝΑΤΟΛΗ — ΔΥΣΗ

Και μετά:

ΘΑΛΑΣΣΑ ΑΝΑΜΕΣΑ

Έμεινε λίγο σιωπηλός.

«Τι ψάχνουμε πρώτα;» ρώτησε ο Μανιάτης.

«Τους αγίους.»

«Και πού;»

«Εκεί που υπάρχουν παλιές καταγραφές εικόνων και ναών.»

Η Ελένη είχε ήδη ανοίξει τον φάκελο με τις σημειώσεις τους.

«Υπάρχουν αρκετές παλιές εκκλησίες.»

«Δεν θέλω αρκετές», είπε ο Μόσχος. «Θέλω δύο που να συνδέονται.»

«Με ποιον τρόπο;»

«Αυτό πρέπει να βρούμε.»

Το πρώτο αρχείο δεν τους έδωσε τίποτα.

Το δεύτερο τους έδωσε περισσότερα απ' όσα χρειάζονταν.

Και ακριβώς γι' αυτό τους μπέρδεψε.

Ονόματα αγίων.

Μετακινήσεις εικόνων.

Παλιές αφιερώσεις.

Εικόνες που είχαν μεταφερθεί από έναν ναό σε άλλον.

Καταγραφές που αναφέρονταν στην προέλευση χωρίς να αναφέρουν τη σημερινή θέση.

Ο Μόσχος διάβαζε χωρίς να σημειώνει.

Όταν τελείωσε, έκλεισε τον φάκελο.

«Δεν είναι αυτό.»

«Γιατί;» ρώτησε η Ελένη.

«Γιατί εδώ ψάχνουμε δύο αγίους σαν να είναι δύο αντικείμενα.»

«Και δεν είναι;»

«Ο γρίφος λέει “ένωσέ τους”.»

Ο Μανιάτης έδειξε μια καταγραφή.

«Εδώ αναφέρει δύο εικόνες που μετακινήθηκαν.»

Ο Μόσχος διάβασε.

«Από πού;»

«Δεν γράφει.»

«Πού πήγαν;»

«Δεν γράφει.»

«Τότε δεν μας βοηθά.»

Έκανε μια παύση.

«Η μας βοηθά ακριβώς επειδή δεν γράφει.»

Η Ελένη τον κοίταξε.

«Τι εννοείς;»

«Ότι κάποιος δεν ενδιαφερόταν να καταγράψει τη διαδρομή τους.»

Την επόμενη ώρα έψαξαν διαφορετικά.

Όχι τα ονόματα.

Τις κατευθύνσεις.

Παλιά σχέδια.

Θέσεις ναών.

Σημεία από τα οποία μπορούσε κάποιος να βλέπει τη θάλασσα.

Σημεία όπου η ανατολική και η δυτική πλευρά της πόλης μπορούσαν να συνδεθούν νοητά.

Στο τέλος η Ελένη άφησε μπροστά του έναν παλιό χάρτη.

«Κοίτα αυτό.»

Ο Μόσχος πλησίασε.

Υπήρχαν δύο σημειωμένα σημεία.

Το ένα προς την ανατολική πλευρά.

Το άλλο προς τη δυτική.

Ανάμεσά τους, θάλασσα.

«Είναι τυχαίο;» ρώτησε ο Μανιάτης.

«Μπορεί.»

Ο Μόσχος δεν απάντησε.

Πήρε τον χάρτη και τον γύρισε.

«Αυτός ο χάρτης δεν είναι σημερινός.»

«Όχι.»

«Και αυτά τα δύο σημεία;»

«Υπήρχαν τότε.»

«Τι ήταν;»

Η Ελένη κοίταξε τις σημειώσεις.

«Δεν έχουμε ταυτοποιήσει ακόμη τα σημεία..»

Ο Μόσχος χαμογέλασε ελάχιστα.

«Άρα τώρα αρχίζουμε.»

Το πρωί επέστρεψαν στο αρχείο.

Έψαξαν μία καταγραφή τη φορά.

Το πρώτο σημείο συνδεόταν με έναν άγιο.

Το δεύτερο επίσης.

Δεν ήταν όμως ακόμη σαφές αν οι δύο άγιοι ήταν εκείνοι του γρίφου.

Η Ελένη βρήκε μια παλιά περιγραφή εικόνας.

«Εδώ λέει ότι η μορφή είναι στραμμένη προς την ανατολή.»

Ο Μανιάτης βρήκε άλλη.

«Κι εδώ υπάρχει αναφορά σε μορφή στραμμένη προς τη δύση.»

Ο Μόσχος δεν ενθουσιάστηκε.

«Πολύ εύκολο.»

«Τι περίμενες;»

«Κάτι που να μας κάνει να αμφιβάλλουμε.»

Σαν να τον άκουσε το αρχείο, η επόμενη καταγραφή τούς έδωσε ακριβώς αυτό.

Η εικόνα που θεωρούσαν στραμμένη προς τη δύση είχε αλλάξει θέση δεκαετίες αργότερα.

Η περιγραφή όμως είχε μείνει ίδια.

Η κατεύθυνση δεν αφορούσε πλέον τον χώρο.

Αφορούσε την ίδια την εικόνα.

Ο Μόσχος ακούμπησε τα δάχτυλα πάνω στο χαρτί.

«Άρα δεν ψάχνουμε πού κοιτάζει σήμερα.»

«Αλλά πού κοιτούσε όταν γράφτηκε η σημείωση», είπε η Ελένη.

«Ίσως.»

«Και οι δύο μαζί;»

Ο Μόσχος κοίταξε τον χάρτη.

«Αυτό είναι το “ένωσέ τους”.»

Το απόγευμα πήγαν στο πρώτο σημείο.

Δεν υπήρχε τίποτα θαυματικό.

Μια παλιά πέτρα.

Ένας στενός χώρος.

Θάλασσα πιο πέρα.

Ο Μόσχος στάθηκε εκεί αρκετή ώρα.

Δεν έψαξε το έδαφος.

Δεν άγγιξε τις πέτρες.

Κοίταξε μόνο την απέναντι πλευρά.

Ύστερα γύρισε.

«Εδώ ο άγιος κοιτάζει ανατολικά.»

«Ναι.»

«Και ο άλλος;»

«Πρέπει να πάμε στο δεύτερο σημείο.»

Το δεύτερο σημείο βρισκόταν σε διαφορετική πλευρά.
Η απόσταση ανάμεσά τους ήταν αρκετή ώστε να μη φαίνονται μεταξύ τους.
Κι όμως, από τον χάρτη η σχέση ήταν καθαρή.
Ο ένας προς την ανατολή.
Ο άλλος προς τη δύση.
Και ανάμεσά τους η θάλασσα.
Ο Μόσχος έβγαλε το αντίγραφο του γρίφου.
Διάβασε μόνο μία φράση:
«Η θάλασσα δεν είναι εμπόδιο. Είναι η απάντηση.»
«Δεν μας λέει να περάσουμε απέναντι», είπε.
«Όχι.»
«Μας λέει να την κρατήσουμε ανάμεσά τους.»
Ο Μόσχος δίπλωσε το χαρτί.
«Άρα δεν ψάχνουμε έναν άγιο.»
Κοίταξε την πόλη.
«Ούτε δύο ανεξάρτητους αγίους.»
Η Ελένη περίμενε.
«Ψάχνουμε τη σχέση τους.»
Πίσω στο ξενοδοχείο, έβαλαν όλα τα στοιχεία πάνω στο τραπέζι.
Βέροια.
Πήλιο.
Ναύπλιο.
Ιωάννινα.
Μετέωρα.
Και τώρα Κέρκυρα.
Ο Μόσχος δεν τα έβαλε σε ευθεία γραμμή.

Τα τοποθέτησε κυκλικά.

Η Ελένη τον κοίταξε.

«Γιατί έτσι;»

«Δεν ξέρω.»

«Μα ο δρόμος μέχρι τώρα ήταν προς τα εμπρός.»

«Όχι πάντα.»

Ο Μόσχος κοίταξε ξανά τον όγδοο γρίφο.

Στο τέλος έγραφε:

ο δρόμος δεν πηγαίνει πάντα μπροστά.

Δεν είπε τίποτα.

Απλώς έγραψε κάτω από την Κέρκυρα:

ΑΝΑΤΟΛΗ — ΔΥΣΗ

ΔΥΟ ΑΓΙΟΙ

ΘΑΛΑΣΣΑ

ΕΝΩΣΗ

ΟΧΙ ΕΥΘΕΙΑ

Έμεινε για λίγο σιωπηλός.

«Βρήκαμε το ένατο σημάδι;» ρώτησε ο Μανιάτης.

Ο Μόσχος κοίταξε προς το παράθυρο.

«Όχι ακόμη.»

«Μα ξέρουμε ότι είναι εδώ.»

«Ξέρουμε ότι η Κέρκυρα είναι η σωστή πόλη.»

«Και αυτό δεν αρκεί;»

«Όχι.»

Έκλεισε το σημειωματάριο.

«Ο γρίφος δεν μας έφερε στην Κέρκυρα για να τελειώσουμε την έρευνα.»

Σήκωσε τα μάτια.

«Μας έφερε εδώ για να μάθουμε πώς πρέπει να κοιτάζουμε.»

Κανείς δεν απάντησε.

Έξω, η θάλασσα είχε σκοτεινιάσει.

Και για πρώτη φορά από τότε που ξεκίνησαν, ο Μόσχος δεν ήταν βέβαιος αν το επόμενο βήμα βρισκόταν μπροστά τους.

Ίσως βρισκόταν πίσω.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 43

ΑΝΑΤΟΛΗ ΚΑΙ ΔΥΣΗ

Το πρωί ο Μόσχος δεν ζήτησε να επιστρέψουν αμέσως στα σημεία που είχαν εξετάσει.

Ζήτησε τον παλιό χάρτη.

Τον άνοιξε ξανά πάνω στο τραπέζι.

Η Ελένη κάθισε απέναντί του.

«Κάτι δεν μου κολλάει», είπε.

«Τι;»

«Αν οι δύο άγιοι είναι απλώς δύο σημεία που κοιτούν αντίθετα, τότε γιατί ο γρίφος λέει “μη διαλέξεις”;»

Ο Μόσχος έσκυψε πάνω από τον χάρτη.

«Γιατί κάποιος περιμένει να διαλέξουμε.»

«Ανατολή ή Δύση.»

«Ναι.»

«Και μας λέει να τα ενώσουμε.»

Ο Μόσχος πήρε μολύβι.

Δεν χάραξε γραμμή.

Έβαλε μόνο δύο μικρές τελείες πάνω στον χάρτη.

«Το πρόβλημα είναι ότι μέχρι τώρα ψάχναμε κάθε γρίφο σαν να μας έδινε έναν προορισμό.»

«Και εδώ;»

«Εδώ μπορεί να μας δίνει τρόπο.»

Η Ελένη κοίταξε τον χάρτη.

«Τρόπο να κάνουμε τι;»

«Να γυρίσουμε.»

Ξαναπήγαν στο πρώτο σημείο.

Ο Μόσχος δεν κοίταξε την πέτρα.

Κοίταξε τη θάλασσα.

Ύστερα γύρισε την πλάτη του προς αυτήν.

«Τι βλέπεις;» ρώτησε η Ελένη.

«Τον δρόμο που ήρθαμε.»

«Και;»

«Τίποτα.»

«Ακριβώς.»

Ο Μόσχος έμεινε ακίνητος.

Η προηγούμενη θέση τούς είχε δείξει κατεύθυνση.

Η αντίθετη θέση τούς έδειχνε κάτι άλλο.

Όχι σημείο.

Αναστροφή.

«Ο άγιος δεν δείχνει πού να πας», είπε τελικά.

«Τότε τι δείχνει;»

«Πού να σταθείς.»

Η Ελένη κοίταξε προς την άλλη πλευρά.

«Το έχουμε ξαναδεί αυτό.»

Ο Μόσχος δεν απάντησε.

Στο Πήλιο.

Στο Ναύπλιο.

Στα Ιωάννινα.

Κάθε φορά η θέση του ανθρώπου ήταν μέρος της λύσης.

Όχι μόνο το αντικείμενο που κοιτούσε.

Αυτό ήταν που τους είχε ξεφύγει στην αρχή.

Στο αρχείο ζήτησαν τις παλιές καταγραφές των δύο εικόνων.

Αυτή τη φορά δεν έψαξαν μόνο τις περιγραφές.

Έψαξαν τις μετακινήσεις.

Η πρώτη εικόνα είχε καταγραφεί σε μία θέση και αργότερα μεταφερθεί.

Η δεύτερη είχε διαφορετική πορεία.

Για αρκετή ώρα δεν υπήρχε τίποτα που να τις συνδέει.

Ύστερα η Ελένη σταμάτησε.

«Μόσχο.»

Εκείνος πλησίασε.

«Κοίτα εδώ.»

Ήταν μια μικρή χειρόγραφη παρατήρηση στο περιθώριο μιας παλιάς καταγραφής.

Δεν είχε όνομα.

Δεν είχε ημερομηνία.

Έγραφε μόνο:

«Η μία φυλάσσει την είσοδο. Η άλλη θυμίζει την έξοδο.»

Ο Μανιάτης διάβασε από πάνω τους.

«Αυτό μπορεί να σημαίνει οτιδήποτε.»

«Σωστά», είπε ο Μόσχος.

«Τότε γιατί το κρατάμε;»

«Επειδή κάποιος το έγραψε.»

Η Ελένη γύρισε τη σελίδα.

Στο πίσω μέρος υπήρχε άλλη σημείωση.

Μισή.

Το υπόλοιπο είχε κοπεί μαζί με ένα τμήμα του χαρτιού.

Διακρίνονταν μόνο:

«...ανάμεσα στις δύο...»

Και από κάτω:

«...μην ακολουθήσεις τη...»

Ο Μόσχος ακούμπησε τη σελίδα στο τραπέζι.

«Πάλι το ίδιο.»

«Τι;»

«Μισή πληροφορία.»

Δεν υπέθεσαν ότι κάποιος την είχε κόψει.

Έλεγξαν πρώτα αν το έγγραφο είχε φθαρεί με τον χρόνο.

Το χαρτί ήταν παλιό.

Η κοπή όμως ήταν καθαρή.

Ο αρχειονόμος δεν μπορούσε να πει πότε έγινε.

Δεν υπήρχε καταγραφή συντήρησης.

Ο Μόσχος δεν πίεσε.

«Υπάρχει αντίγραφο;»

«Όχι πλήρες.»

«Φωτογραφία;»

«Μία παλιά μικροφωτογραφία. Δεν είναι καθαρή.»

Η Ελένη ζήτησε να τη δουν.

Η εικόνα ήταν θολή.

Αλλά στο κάτω μέρος μπορούσαν να διακρίνουν δύο λέξεις.

Η μία ήταν:

ΑΝΑΤΟΛΗ

Η άλλη:

ΔΥΣΗ

Ανάμεσά τους υπήρχε ένα μικρό σημάδι.

Όχι σταυρός.

Όχι βέλος.

Μια απλή κάθετη γραμμή.

Ο Μόσχος κοίταξε το σημάδι για αρκετά δευτερόλεπτα.

«Αυτό δεν είναι κατεύθυνση.»

«Τότε;»

«Διαίρεση.»

Ο Μανιάτης κούνησε το κεφάλι.

«Η απλώς γραμμή.»

«Ναι.»

Ο Μόσχος πήρε το μολύβι.

«Γι' αυτό δεν αποφασίζουμε ακόμη.»

Το απόγευμα επέστρεψαν στην παλιά διαδρομή.

Ο Μόσχος ζήτησε να μην ακολουθήσουν τον δρόμο που είχαν χρησιμοποιήσει την προηγούμενη μέρα.

Πήραν την αντίθετη κατεύθυνση.

Για λίγα λεπτά δεν συνέβη τίποτα.

Ύστερα η Ελένη σταμάτησε.

«Εδώ.»

Υπήρχε ένα χαμηλό πέτρινο τοιχίο.

Σχεδόν κρυμμένο πίσω από βλάστηση.

Δεν είχε τίποτα ιδιαίτερο.

Ο Μόσχος πλησίασε.

Στην πάνω επιφάνεια υπήρχε μια παλιά χαραγή.

Όχι σύμβολο.

Δύο μικρές γραμμές που έφευγαν προς αντίθετες κατευθύνσεις.

Ο Μόσχος δεν την άγγιξε.

«Φωτογραφία.»

Η Ελένη την τράβηξε.

«Το έχουμε ξαναδεί;»

«Όχι.»

«Η απλώς δεν το είχαμε προσέξει.»

Ο Μόσχος κοίταξε γύρω του.

«Αυτό είναι πιο πιθανό.»

Λίγο πιο πέρα υπήρχε ένα παλιό μονοπάτι.

Δεν οδηγούσε προς τη θάλασσα.

Ούτε προς την πόλη.

Έστρεφε πίσω.

Προς μια περιοχή που είχαν ήδη περάσει.

Ο Μόσχος το ακολούθησε για μερικές δεκάδες μέτρα.

Σταμάτησε μπροστά σε έναν παλιό τοίχο.

Επάνω του υπήρχε ένα μικρό μεταλλικό καρφί.

Τίποτε άλλο.

«Αυτό είναι;» ρώτησε ο Μανιάτης.

«Δεν ξέρω.»

«Τότε γιατί σταματήσαμε;»

Ο Μόσχος έδειξε το έδαφος.

Υπήρχαν δύο διαφορετικές σειρές παλιών πατημάτων στο χώμα.

Η μία συνέχιζε μπροστά.

Η άλλη επέστρεφε.

«Γιατί κάποιος πέρασε από εδώ και γύρισε.»

«Αυτό δεν αποδεικνύει τίποτα.»

«Όχι.»

Ο Μόσχος κοίταξε πίσω.

«Αλλά ο γρίφος το προειδοποιεί.»

Το βράδυ έβαλαν τα στοιχεία σε σειρά.

Ο Μόσχος έγραψε:

ΑΝΑΤΟΛΗ — ΑΓΙΟΣ — ΘΕΣΗ

ΔΥΣΗ — ΑΓΙΟΣ — ΘΕΣΗ

ΘΑΛΑΣΣΑ — ΑΝΑΜΕΣΑ

Και από κάτω:

ΕΝΩΣΕ ΤΟΥΣ

Δεν πρόσθεσε τίποτα άλλο.

Η Ελένη τον κοίταξε.

«Δεν έχουμε βρει το σημάδι.»

«Όχι.»

«Έχουμε όμως βρει κάτι.»

«Τι;»

«Ότι η Κέρκυρα δεν είναι απλώς στάση.»

Ο Μόσχος συμφώνησε.

«Είναι αλλαγή κατεύθυνσης.»

Πήρε τους προηγούμενους χάρτες.

Τους έβαλε τον έναν πάνω στον άλλον.

Βέροια.

Κέρκυρα.

Ναύπλιο.

Ιωάννινα.

Πήλιο.

Δεν υπήρχε ευθεία.

Υπήρχαν επιστροφές.

Παρακάμψεις.

Σημεία που τους είχαν κάνει να κοιτάζουν πίσω.

Και τότε ο Μόσχος κατάλαβε κάτι που δεν είχε ακόμη αποδείξει.

«Οι γρίφοι δεν μας πηγαίνουν πάντα στον επόμενο τόπο.»

Η Ελένη τον κοίταξε.

«Τι κάνουν;»

«Μερικές φορές μας αναγκάζουν να ξαναδιαβάσουμε τον προηγούμενο.»

Σιωπή.

Ο Μόσχος ξανακοίταξε την Κέρκυρα.

Για πρώτη φορά, η διαδρομή που είχαν διανύσει δεν έμοιαζε με σειρά σημείων.

Έμοιαζε με κύκλο που ακόμη δεν είχε κλείσει.

Και κάπου μέσα σε εκείνον τον κύκλο υπήρχε ένα σημείο που είχαν ήδη περάσει.

Ίσως χωρίς να το δουν.

Ίσως επειδή δεν ήξεραν ακόμη τι έψαχναν.

Ο Μόσχος έκλεισε τον φάκελο.

«Αύριο δεν ψάχνουμε μπροστά.»

«Πού ψάχνουμε;»

Κοίταξε την πόρτα.

«Πίσω.»

Και αυτή τη φορά κανείς δεν χαμογέλασε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 44

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΔΕΝ ΗΤΑΝ ΕΥΘΥΣ

Ο Μόσχος ξύπνησε πριν χτυπήσει το ξυπνητήρι.

Για λίγα δευτερόλεπτα έμεινε ακίνητος.

Ύστερα σηκώθηκε, φόρεσε το πουκάμισό του και άνοιξε τον φάκελο.

Δεν πήρε μαζί του ολόκληρο το υλικό.

Πήρε μόνο τις φωτογραφίες.

Τους χάρτες.

Και το αντίγραφο του όγδοου γρίφου.

Στην πρώτη σελίδα έγραψε:

ΠΙΣΩ — ΟΧΙ ΜΠΡΟΣΤΑ

Από κάτω:

ΤΙ ΔΕΝ ΕΙΔΑΜΕ;

Η Ελένη μπήκε στο δωμάτιο λίγα λεπτά αργότερα.

«Πού πας;»

«Στη Βέροια.»

Εκείνη σταμάτησε.

«Τώρα;»

«Τώρα.»

Ο Μανιάτης, που είχε μόλις φτάσει, άφησε τον καφέ του στο τραπέζι.

«Γιατί Βέροια;»

Ο Μόσχος άπλωσε μπροστά τους τον χάρτη.

«Επειδή στην Κέρκυρα μάθαμε ότι δεν πρέπει να θεωρούμε τον δρόμο γραμμικό.»

«Και;»

«Είχαμε ήδη μια ένδειξη.»

Η Ελένη κατάλαβε πρώτη.

«Το παλιό ίχνος.»

Ο Μόσχος έγενεψε.

«Το Βήμα. Ο Απόστολος. Ο ποταμός.»

«Αυτό το λύσαμε.»

«Όχι ακριβώς.»

Έβγαλε τη φωτογραφία της παλιάς διαδρομής.

«Βρήκαμε τη σχέση τους. Δεν ψάξαμε τι άφησε πίσω της.»

Ο Μανιάτης τον κοίταξε.

«Έχουμε ήδη πάει εκεί.»

«Ακριβώς.»

Η επιστροφή στη Βέροια έγινε χωρίς βιασύνη.

Ο Μόσχος δεν ήθελε να φτάσουν και να αρχίσουν αμέσως να ψάχνουν.

Είχε μάθει πια ότι ορισμένα στοιχεία χάνονταν όταν τα κοιτούσαν πολύ επίμονα.

Σταμάτησαν λίγο πριν την πόλη.

Ο Μόσχος κατέβηκε από το αυτοκίνητο.

Απέναντί του απλωνόταν η ίδια περίπου εικόνα που είχε δει στην πρώτη τους επίσκεψη.

Μόνο που τώρα ήξερε κάτι.

Η εικόνα που θυμόταν δεν ήταν ολόκληρη.

«Τι κοιτάς;» ρώτησε η Ελένη.

«Τη διαδρομή.»

«Την έχουμε φωτογραφίσει.»

«Τη φωτογραφία κοιτάζω.»

Την πήρε από τα χέρια της.

Στο βάθος υπήρχε το παλιό πέρασμα.

Πιο μπροστά, ο χαμηλός δρόμος.

Και δίπλα του το σημείο όπου είχαν βρει το παλιό χαρτί.

Ο Μόσχος μεγάλωσε τη φωτογραφία.

«Εδώ.»

«Τι;»

«Η πινακίδα.»

Η Ελένη πλησίασε.

Στο άκρο της εικόνας, σχεδόν έξω από το κάδρο, υπήρχε ένα μικρό μεταλλικό σημάδι.

«Δεν το είχαμε προσέξει.»

«Ούτε τότε.»

«Μπορεί να είναι απλώς μέρος της παλιάς περίφραξης.»

«Μπορεί.»

Ο Μόσχος έβαλε τη φωτογραφία στην τσέπη.

«Πάμε.»

Η πινακίδα δεν υπήρχε πια.

Ούτε το μεταλλικό στήριγμα.

Είχε μείνει μόνο μια μικρή τρύπα στην πέτρα.

Ο Μόσχος γονάτισε.

Δεν άγγιξε την τρύπα.

Κοίταξε γύρω της.

«Εδώ στεκόταν.»

«Η πινακίδα;»

«Ναι.»

«Και τι έγραφε;»

«Δεν ξέρουμε.»

Ο Μανιάτης κοίταξε προς τον δρόμο.

«Τότε τι ψάχνουμε;»

«Γιατί αφαιρέθηκε.»

Η Ελένη έδειξε το έδαφος.

«Υπάρχει κάτι εδώ.»

Ήταν ένα μικρό μεταλλικό κομμάτι.

Σκουριασμένο.

Ίσως από παλιά στερέωση.

Ο Μόσχος το φωτογράφησε.

Δεν το πήρε.

Λίγο πιο πέρα βρήκαν ένα δεύτερο σημείο.

Ένα ίχνος από βίδα.

Και δίπλα του, πάνω στην πέτρα, μια αχνή γραμμή.

Όχι γράμμα.

Όχι βέλος.

Μια γραμμή που σταματούσε απότομα.

«Προς τα πού πήγαινε;» ρώτησε ο Μανιάτης.

Ο Μόσχος την ακολούθησε με το βλέμμα.

«Δεν πήγαινε πουθενά.»

«Τι εννοείς;»

«Σταματά εδώ.»

«Άρα;»

«Άρα ίσως δεν ήταν οδηγός.»

Η Ελένη τον κοίταξε.

«Τότε τι ήταν;»

Ο Μόσχος δεν απάντησε.

Στο αρχείο ζήτησαν ξανά τον φάκελο της παλιάς διαδρομής.

Αυτή τη φορά ο Μόσχος ζήτησε κάτι διαφορετικό.

«Θέλω ό,τι αφορά τις αφαιρέσεις πινακίδων και τις αλλαγές σήμανσης.»

Ο υπάλληλος τον κοίταξε απορημένος.

«Γιατί;»

«Γιατί μία παλιά πινακίδα έχει αφαιρεθεί.»

«Υπάρχουν πολλές.»

«Αυτή συγκεκριμένα.»

Έδειξε τη φωτογραφία.

Ο υπάλληλος έψαξε.

Ύστερα έφερε έναν φάκελο.

«Εδώ υπάρχει μια καταγραφή.»

Η Ελένη την άνοιξε.

«Αφαίρεση παλαιάς πινακίδας — μη ενεργή διαδρομή.»

Χωρίς ημερομηνία.

Χωρίς όνομα.

«Ποιος την αφαίρεσε;» ρώτησε ο Μόσχος.

«Δεν αναφέρεται.»

«Γιατί;»

«Δεν ξέρω.»

Ο Μόσχος διάβασε ξανά.

Μη ενεργή διαδρομή.

Έγραψε τη φράση στο σημειωματάριο.

Από κάτω:

ΔΙΑΔΡΟΜΗ — ΟΧΙ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ

Έπειτα σταμάτησε.

«Έχετε κάτι για τη λέξη “στάση”;»

Ο υπάλληλος έψαξε σε άλλο αρχείο.

Βρήκε μία παλιά καταγραφή.

Μόνο μία.

«Η στάση δεν δηλώνει τέλος διαδρομής.»

Ο Μόσχος σήκωσε αργά το κεφάλι.

«Πότε γράφτηκε;»

«Δεν αναφέρεται.»

«Σε τι αναφέρεται;»

«Δεν ξέρω.»

Η Ελένη πήρε το χαρτί.

Στο κάτω μέρος υπήρχε ένα μικρό σημάδι.

Μια κάθετη γραμμή.

Το ίδιο περίπου που είχαν δει στην Κέρκυρα.

Κανείς δεν μίλησε.

Το απόγευμα είχαν μπροστά τους όλες τις σημειώσεις.

Η Κέρκυρα είχε δώσει την αλλαγή κατεύθυνσης.

Η Βέροια τούς έδινε τώρα κάτι άλλο.

Όχι νέα πόλη.

Νέα ανάγνωση.

Ο Μόσχος έβαλε τα δύο σημάδια δίπλα-δίπλα.

«Δεν ξέρουμε αν είναι το ίδιο σύμβολο.»

«Όχι», είπε η Ελένη.

«Αλλά εμφανίζονται σε υλικό που μιλά για διαδρομές και μετακινήσεις.»

«Και για παράδοση», πρόσθεσε ο Μανιάτης.

Ο Μόσχος τον κοίταξε.

Η λέξη έμεινε για λίγο στον αέρα.

Παράδοση.

Το είχαν βρει στα Μετέωρα.

Στα παλιά αρχεία.

Στην ακολουθία των ανθρώπων που παρέδιδαν κάτι στον επόμενο.

Τότε δεν ήξεραν τι ακριβώς.

Τώρα η σύνδεση έμοιαζε λίγο πιο καθαρή.

Όχι αρκετά για συμπέρασμα.

Αρκετά όμως για να τους ανησυχήσει.

«Πρέπει να ξαναδούμε τον Μύστρα», είπε ο Μόσχος.

Η Ελένη δεν απάντησε αμέσως.

«Γιατί;»

Ο Μόσχος έδειξε τον όγδοο γρίφο.

«Γιατί μας είπε ότι ο δρόμος δεν πηγαίνει πάντα μπροστά.»

Έπειτα έδειξε τις σημειώσεις από τη Βέροια.

«Και μας έδειξε ότι η στάση δεν σημαίνει τέλος.»

Σήκωσε το βλέμμα.

«Άρα ίσως αυτό που θεωρήσαμε προηγούμενο βήμα ήταν απλώς σημείο αλλαγής.»

Το ίδιο βράδυ, πριν φύγουν, ο Μόσχος ζήτησε από τον υπάλληλο μια τελευταία φωτογραφία.

Την παλιά καταγραφή της διαδρομής.

Την κοίταξε για ώρα.

Στην άκρη της υπήρχε κάτι που δεν είχαν προσέξει.

Μια μικρή χειρόγραφη λέξη.

Σχεδόν σβησμένη.

ΠΙΣΩ

Η Ελένη πλησίασε.

«Αυτό δεν ήταν στο αντίγραφο.»

«Όχι.»

«Πώς δεν το είδαμε;»

Ο Μόσχος δίπλωσε αργά το χαρτί.

«Επειδή κοιτούσαμε τι μας έδειχνε ο δρόμος.»

«Και τώρα;»

«Τώρα κοιτάμε τι μας κρύβει.»

Αργά τη νύχτα, στο δωμάτιο, ο Μόσχος άνοιξε τον φάκελο του Μύστρα.

Στην πρώτη σελίδα του γρίφου 9 διάβασε:

«Εδώ θα κάνεις το πρώτο σου λάθος.»

Συνέχισε.

«Η εικόνα δείχνει έναν δρόμο.»

Και μετά:

«Όλοι θα κοιτάζουν εκεί όπου δείχνει το χέρι.

Μην το κάνεις.

Κοίτα τη σκιά.»

Ο Μόσχος άφησε το χαρτί κάτω.

Δεν χρειάστηκε να διαβάσει περισσότερο.

Είχε μόλις καταλάβει γιατί η Κέρκυρα έπρεπε να προηγηθεί.

Δεν τους έλεγε μόνο να επιστρέψουν.

Τους μάθαινε **να αμφισβητούν την κατεύθυνση που τους δίνεται.**

Και ο επόμενος γρίφος το έκανε ακόμη πιο καθαρό.

Ο δρόμος που δείχνει το χέρι μπορεί να είναι λάθος.

Η σκιά μπορεί να δείχνει πίσω. Ο Μόσχος έκλεισε τον φάκελο. Αύριο θα πήγαιναν στον Μύστρα.

Αλλά αυτή τη φορά δεν θα ακολουθούσαν τον δρόμο. Θα έψαχναν τη σκιά του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 45

ΜΥΣΤΡΑΣ

Ο δρόμος προς τον Μύστρα ήταν διαφορετικός αυτή τη φορά.

Όχι επειδή είχε αλλάξει.

Επειδή είχαν αλλάξει εκείνοι.

Ο Μόσχος καθόταν στη θέση του συνοδηγού και κρατούσε ανοιχτό τον φάκελο του ένατου γρίφου.

Δεν τον διάβαζε.

Τον ήξερε σχεδόν απ' έξω.

«Εδώ θα κάνεις το πρώτο σου λάθος.»

Η φράση είχε μείνει στο μυαλό του.

Όχι σαν προειδοποίηση.

Σαν οδηγία.

«Πάλι σιωπηλός», είπε ο Μανιάτης από το τιμόνι.

«Σκέφτομαι.»

«Αυτό συνήθως δεν είναι καλό.»

Η Ελένη χαμογέλασε από πίσω.

Ο Μόσχος δεν ανταποκρίθηκε.

«Μέχρι τώρα», είπε, «όποτε βλέπαμε μια κατεύθυνση, την ακολουθούσαμε.»

«Και;»

«Τώρα θα κάνουμε το αντίθετο.»

Ο Μυστράς φάνηκε από μακριά.

Οι πέτρινες κατασκευές ανέβαιναν στην πλαγιά σαν να είχαν μείνει εκεί από άλλη εποχή.

Δεν υπήρχε τίποτα εντυπωσιακό στην πρώτη ματιά.

Και ίσως αυτό ήταν το παράξενο.

Ο Μόσχος είχε αρχίσει να δυσπιστεί απέναντι στα μέρη που έμοιαζαν να εξηγούνται μόνα τους.

Σταμάτησαν πριν από την κύρια είσοδο.

«Δεν μπαίνουμε από εδώ», είπε.

Ο Μανιάτης τον κοίταξε.

«Γιατί;»

«Ο γρίφος μιλά για πύλη.»

«Και;»

«Δεν λέει ποια.»

Προχώρησαν πεζή.

Ο Μόσχος δεν αναζητούσε την πιο γνωστή διαδρομή.

Κοίταζε τα πλευρικά περάσματα.

Τα χαμηλά τείχη.

Τα σημεία όπου το έδαφος άλλαζε.

Τις πέτρες που έδειχναν να έχουν χρησιμοποιηθεί ξανά.

«Εδώ», είπε η Ελένη.

Μπροστά τους υπήρχε μια παλιά κατεύθυνση χαραγμένη σε πέτρα.

Ένα χέρι.

Μόνο αυτό.

Έδειχνε προς ένα στενό μονοπάτι.

Ο Μόσχος το κοίταξε.

Δεν κινήθηκε.

«Τι κάνεις;» ρώτησε ο Μανιάτης.

«Τίποτα.»

«Ο γρίφος δεν λέει να ακολουθήσουμε το χέρι;»

«Αυτό λέει.»

«Και;»

«Ακριβώς.»

Ο Μόσχος γύρισε την πλάτη στο βέλος.

«Δεν πάμε εκεί.»

Ακολούθησαν τη σκιά.

Όχι κυριολεκτικά στην αρχή.

Έψαξαν πού έπεφτε η σκιά του τοίχου όταν ο ήλιος βρισκόταν στη συγκεκριμένη θέση.

Το αποτέλεσμα ήταν ένα στενό κομμάτι γης ανάμεσα σε δύο παλιές κατασκευές.

Εκεί δεν υπήρχε δρόμος.

Υπήρχε όμως κάτι άλλο.

Μια πύλη.

Μικρή.

Χωρίς άνοιγμα.

Κλεισμένη εδώ και χρόνια.

Ο Μόσχος στάθηκε απέναντί της.

«Η πύλη.»

Η Ελένη πλησίασε.

«Δεν οδηγεί πουθενά.»

«Αυτό ακριβώς μας λέει ο γρίφος.»

«Η πύλη δεν οδηγεί έξω.»

«Οδηγεί σε μια εποχή.»

Ο Μόσχος έσκυψε.

Στη βάση της υπήρχαν παλιές φθορές.

Όχι πρόσφατες.

Και δίπλα τους μια μικρή πέτρα διαφορετική από τις άλλες.

Την άγγιξε μόνο με το βλέμμα.

«Μην την πειράξεις», είπε.

Ο Μανιάτης είχε ήδη σκύψει.

«Δεν θα την πειράξω.»

«Φωτογραφία.»

Η Ελένη τράβηξε δύο.

Στο αρχείο του χώρου ζήτησαν παλιές φωτογραφίες.

Όχι της πόλης.

Της συγκεκριμένης πύλης.

Ο υπεύθυνος έφερε τρεις.

Η πρώτη ήταν από δεκαετίες πριν.

Η δεύτερη παλαιότερη.

Η τρίτη ακόμη παλαιότερη.

Στην πρώτη η πύλη ήταν ίδια.

Στη δεύτερη υπήρχε μπροστά της ένα χαμηλό πέτρινο κάθισμα.

Στην τρίτη το κάθισμα δεν υπήρχε.

«Γιατί μας ενδιαφέρει;» ρώτησε η Ελένη.

Ο Μόσχος δεν απάντησε.

Κοίταζε τη σκιά.

Στην παλιά φωτογραφία η πύλη βρισκόταν μέσα σε σκοτεινή λωρίδα.

Στη νεότερη όχι.

«Τι άλλαξε;»

Ο υπεύθυνος κοίταξε.

«Η βλάστηση.»

«Και το κάθισμα;»

«Δεν γνωρίζω.»

Ο Μόσχος ζήτησε τα στοιχεία συντήρησης.

Δεν υπήρχε καταγραφή αφαίρεσης.

Άρα δεν μπορούσαν να πουν αν το κάθισμα απομακρύνθηκε ή καταστράφηκε.

Ο Μόσχος σημείωσε:

ΚΑΘΙΣΜΑ — ΥΠΗΡΧΕ — ΑΦΑΙΡΕΘΗΚΕ ΑΓΝΩΣΤΟ ΠΟΤΕ

Και δίπλα:

ΣΚΙΑ — ΠΑΛΙΑ ΘΕΣΗ

Ακολούθησαν τη σκιά μέχρι εκεί που μπορούσαν.

Δεν τους έβγαλε σε κάποιο κρυφό δωμάτιο.

Δεν αποκάλυψε κάποια κρυψώνα.

Τους έβγαλε πίσω από την πύλη.

Όχι έξω από τον Μύστρα.

Πιο μέσα.

Σε έναν χώρο που δεν φαινόταν από το κύριο μονοπάτι.

Ο Μόσχος σταμάτησε.

Μπροστά τους υπήρχαν ερείπια.

Και μια μικρή επίπεδη πέτρα.

Πάνω της υπήρχε χαραγή.

Όχι γράμμα.

Ένας μικρός σταυρός.

Ο Μανιάτης πλησίασε.

«Αυτό είναι το σημάδι;»

«Ίσως.»

«Το παίρνουμε;»

«Όχι.»

«Τότε πώς ξέρουμε;»

Ο Μόσχος κοίταξε τη χαραγή.

«Δεν ξέρουμε ακόμη.»

Έβγαλε το αντίγραφο του γρίφου.

Διάβασε:

«Εκεί όπου μια πολιτεία
έμεινε όρθια
χωρίς τους ανθρώπους της.»

Κοίταξε γύρω.

Τείχη.

Πέτρες.

Άδειοι χώροι.

Δρόμοι που δεν χρησιμοποιούνταν πια.

Η φράση δεν περιέγραφε μόνο τον Μύστρα.

Περιέγραφε και τον τρόπο που έπρεπε να κοιτάζουν.

Ένα μέρος που παρέμενε ενώ οι άνθρωποι είχαν φύγει.

Η Ελένη ψιθύρισε:

«Μνήμη.»

Ο Μόσχος έγνεψε.

«Ναι.»

Δεν βρήκαν αμέσως το δέκατο σημάδι.

Και αυτό τον ικανοποίησε περισσότερο απ' όσο περίμενε.

Για πρώτη φορά η έρευνα δεν τους έδινε κάτι επειδή το αναζητούσαν.

Τους ανάγκαζε να καταλάβουν γιατί το σημείο βρισκόταν εκεί.

Έψαξαν παλιές καταγραφές.

Ποια σημεία θεωρούνταν περάσματα.

Ποια είχαν χρησιμοποιηθεί ως σημεία στάσης.

Ποια είχαν αλλάξει θέση.

Στο τέλος βρήκαν μία αναφορά.

Μία μόνο.

«Η πύλη δεν αποτελεί έξοδο. Αποτελεί σημείο επιστροφής.»

Ο Μόσχος διάβασε τη φράση δύο φορές.

«Σημείο επιστροφής.»

Η Ελένη κοίταξε τον χάρτη.

«Τώρα καταλαβαίνουμε την Κέρκυρα.»

«Ναι.»

«Ο δρόμος δεν πήγαινε μπροστά.»

«Γύριζε.»

Πριν φύγουν, ο Μόσχος επέστρεψε στην πύλη.

Ο ήλιος είχε αλλάξει θέση.

Η σκιά είχε μετακινηθεί.

Το σημείο που πριν βρισκόταν στο σκοτάδι ήταν τώρα φωτισμένο.

Και πάνω στην πέτρα, εκεί που πριν δεν φαινόταν τίποτα, υπήρχε μια λεπτή χάραξη.

Μια λέξη.

ΠΙΣΩ

Ο Μόσχος δεν την άγγιζε.

Δεν χρειάστηκε.

Έβγαλε μόνο μια φωτογραφία.

Ύστερα κοίταξε το μονοπάτι που είχε δείξει το χέρι.

Το άφησαν πίσω τους.

Για πρώτη φορά ο γρίφος είχε αποδείξει κάτι που μέχρι τότε απλώς υποψιάζονταν:

Το λάθος δεν ήταν ότι δεν ήξεραν τον δρόμο.

Το λάθος ήταν ότι πίστευαν πως ο δρόμος έπρεπε να οδηγεί μπροστά.

Ο Μόσχος έκλεισε τον φάκελο.

«Πάμε.»

«Πού;» ρώτησε ο Μανιάτης.

Ο Μόσχος κοίταξε τη λέξη στην πέτρα.

«Στην Τρίπολη.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 46

Η ΣΚΙΑ ΔΕΙΧΝΕΙ ΠΙΣΩ

Η Τρίπολη τους υποδέχτηκε με έναν γκρίζο ουρανό.

Ο Μόσχος δεν σχολίασε τον καιρό.

Είχε πάψει να τον ενδιαφέρει αν ένας τόπος ήταν όμορφος ή άσχημος.

Τον ενδιέφερε τι είχε μείνει.

Και κυρίως τι είχε σβηστεί.

Στο δωμάτιο του ξενοδοχείου άπλωσε πάνω στο τραπέζι τις φωτογραφίες από τον Μύστρα.

Η πύλη.

Η σκιά.

Η πέτρα.

Η λέξη:

ΠΙΣΩ

Η Ελένη στεκόταν απέναντί του.

«Ο γρίφος λέει ότι αυτή τη φορά δεν θα το βρούμε σε εκκλησία.»

Ο Μόσχος έγνεψε.

«Σε άνθρωπο.»

«Άρα ψάχνουμε άνθρωπο.»

«Όχι ακόμη.»

«Γιατί;»

«Γιατί δεν ξέρουμε ποιον.»

Άνοιξε το αντίγραφο του δέκατου γρίφου.

«Ο τέταρτος είναι το κλειδί. Γιατί ο άνθρωπος είναι εκείνος που κρατά το μυστικό.»

Έμεινε λίγο στη φράση.

«Δεν λέει ποιος άνθρωπος.»

Ο Μανιάτης ακούμπησε έναν φάκελο δίπλα του.

«Έχουμε όμως ένα στοιχείο.»

Ο Μόσχος τον κοίταξε.

«Το σημείωμα του Μύστρα.»

«Το “πίσω”;»

«Όχι. Τη διαδρομή προς την καρδιά της Αρκαδίας.»

Ο Μόσχος πήρε τον χάρτη.

«Αυτό μπορεί να είναι απλώς η Τρίπολη.»

«Και ο γρίφος λέει ότι είναι.»

«Ναι.»

«Τότε τι ψάχνουμε;»

Ο Μόσχος δίπλωσε τον χάρτη.

«Τον άνθρωπο που συνδέει την πόλη με τη διαδρομή.»

Η πρώτη έρευνα έγινε στα αρχεία.

Όχι στις εκκλησίες.

Όχι στα αντικείμενα.

Στις παλιές διαδρομές.

Ο Μόσχος ζήτησε καταγραφές ανθρώπων που είχαν ασχοληθεί με παλιά μονοπάτια, περάσματα και μετακινήσεις στην Αρκαδία.

Τα ονόματα ήταν πολλά.

Τα περισσότερα άχρηστα.

Μερικοί είχαν γράψει βιβλία.

Άλλοι είχαν καταγράψει δρόμους.

Κάποιοι είχαν ασχοληθεί με παλιές εκκλησίες.

Κανείς δεν ταίριαζε.

Μέχρι που εμφανίστηκε ένα όνομα σε τρεις διαφορετικούς φακέλους.

Σταύρος Λεοντίου.

Ο Μόσχος σήκωσε το κεφάλι.

«Πάλι αυτός.»

Η Ελένη άνοιξε τον φάκελο.

«Ο άνθρωπος που είχε πάρει μέρος των σημειώσεων του Καραμήτρου.»

«Και μετά χάθηκε.»

«Δεν χάθηκε. Απλώς δεν παραδόθηκε όλο το υλικό του.»

Ο Μόσχος διάβασε.

«Μέρος του υλικού παραδόθηκε σε ιδιώτη συνεργάτη.»

Δεν είπε τίποτα.

Ο Μανιάτης τον κοίταξε.

«Τον βρήκαμε;»

«Όχι.»

«Τότε;»

«Τώρα έχουμε λόγο να τον ψάξουμε.»

Το όνομα του Λεοντίου εμφανιζόταν σε παλιές καταγραφές της Τρίπολης.

Όχι ως κάτοχος αντικειμένων.

Ως ερευνητής.

Είχε ζητήσει πρόσβαση σε παλιούς χάρτες.

Σε καταγραφές διαδρομών.

Σε χειρόγραφα που αφορούσαν μετακινήσεις.

Και σε μία περίπτωση είχε ζητήσει κάτι ασυνήθιστο.

«Πλήρη φάκελο παλαιών περασμάτων προς δυσπρόσιτες θέσεις.»

Η αίτηση είχε εγκριθεί.

Η πρόσβαση είχε δοθεί για δύο ημέρες.

Ο Μόσχος ξαναδιάβασε την ημερομηνία.

Ήταν δεκαεπτά χρόνια πριν.

«Τι έκανε μετά;»

Η Ελένη έψαξε.

«Υπάρχει μία τελευταία καταγραφή.»

«Πού;»

«Σε άλλο αρχείο.»

«Τι λέει;»

«Ότι παρέδωσε μέρος του υλικού.»

«Σε ποιον;»

«Δεν αναφέρεται.»

Ο Μόσχος έκλεισε τα μάτια για μια στιγμή.

Πάλι το ίδιο.

Πληροφορία που σταματούσε πριν από το σημείο που χρειαζόταν.

«Θα βρούμε τον άνθρωπο που το παρέλαβε.»

Το απόγευμα βρήκαν έναν παλιό υπάλληλο που θυμόταν τον Λεοντίου.

Ήταν συνταξιούχος πλέον.

Δέχτηκε να τους συναντήσει σε ένα μικρό καφενείο μακριά από το κέντρο.

Ο Μόσχος δεν του έδειξε αμέσως φωτογραφία.

Έβγαλε μόνο το όνομα.

«Σταύρος Λεοντίου.»

Ο άνδρας συνοφρυώθηκε.

«Πριν πολλά χρόνια.»

«Ερευνητής.»

«Ναι.»

«Τι ερευνούσε;»

Ο άνδρας σήκωσε τους ώμους.

«Δρόμους.»

«Μόνο;»

«Έτσι έλεγε.»

«Ποιον δρόμο;»

«Δεν ξέρω.»

Ο Μόσχος περίμενε.

Ο άνδρας ήπιε λίγο νερό.

«Μου είχε κάνει εντύπωση ένα πράγμα.»

«Τι;»

«Δεν ενδιαφερόταν τόσο για το πού πήγαινε ένας δρόμος.»

Ο Μόσχος έσκυψε ελαφρά μπροστά.

«Για τι ενδιαφερόταν;»

«Για το πού σταματούσε.»

Η Ελένη και ο Μανιάτης αντάλλαξαν μια ματιά.

Ο Μόσχος δεν την σχολίασε.

«Είχε μιλήσει για κάποιο συγκεκριμένο σημείο;»

«Όχι.»

«Για κάποιον άνθρωπο;»

Ο άνδρας σκέφτηκε.

«Ίσως.»

«Ποιον;»

«Δεν θυμάμαι όνομα.»

«Τι θυμάσαι;»

«Είχε πει κάτι σαν... ότι ο δρόμος δεν παραδίδεται σε όλους.»

Ο Μόσχος έμεινε ακίνητος.

«Τι σημαίνει αυτό;»

«Δεν ξέρω. Τότε μου φάνηκε παράξενο.»

Δεν το πήραν ως απόδειξη.

Ούτε ως λύση.

Ο Μόσχος ζήτησε να ελέγξουν αν η φράση υπήρχε σε κάποιο από τα παλιά αρχεία.

Την βρήκαν.

Όχι ίδια.

Παρόμοια.

Σε μία σημείωση του Λεοντίου:

«Η διαδρομή παραδίδεται μόνο όταν ο επόμενος γνωρίζει πού να σταματήσει.»

Η Ελένη διάβασε τη φράση ξανά.

«Αυτό είναι.»

Ο Μόσχος κούνησε το κεφάλι.

«Είναι στοιχείο.»

«Για τον Λεοντίου;»

«Για τον τρόπο σκέψης του.»

«Και για τους Φύλακες;»

Ο Μόσχος δεν απάντησε αμέσως.

«Δεν ξέρουμε αν υπάρχει τέτοια σύνδεση.»

Έγραψε στο σημειωματάριο:

ΛΕΟΝΤΙΟΥ — ΔΙΑΔΡΟΜΗ — ΣΤΑΣΗ — ΠΑΡΑΔΟΣΗ

Και από κάτω:

ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΦΥΛΑΚΕΣ: ΜΗ ΑΠΟΔΕΔΕΙΓΜΕΝΗ

Η Ελένη τον κοίταξε.

«Επιμένεις να μην το δέσουμε.»

«Αν το δέσουμε χωρίς απόδειξη, μετά θα ψάχνουμε μόνο ό,τι επιβεβαιώνει την υπόθεση.»

«Και μπορεί να χάσουμε κάτι.»

«Ακριβώς.»

Το ίδιο βράδυ έφτασε ένα μήνυμα από το αρχείο.

Είχαν βρει μία ακόμη καταγραφή.

Ο Λεοντίου είχε επιστρέψει στην Τρίπολη δύο χρόνια μετά.

Μία μόνο φορά.

Δεν ζήτησε χάρτες.

Δεν ζήτησε χειρόγραφα.

Ζήτησε έναν φάκελο που είχε χαρακτηριστεί:

«ΜΗ ΔΙΑΘΕΣΙΜΟΣ.»

Η αίτηση απορρίφθηκε.

Στο περιθώριο υπήρχε μια χειρόγραφη σημείωση.

«Δεν είναι δικό μας να το παραδώσουμε.»

Ο Μόσχος δεν μίλησε.

Ήταν η ίδια φράση που είχαν βρει παλαιότερα.

Η ίδια λογική.

Η ίδια άρνηση.

Αλλά όχι ακόμη η ίδια απόδειξη.

«Τώρα έχουμε πρόβλημα», είπε η Ελένη.

«Γιατί;»

«Γιατί ο Λεοντίου δεν έψαχνε απλώς δρόμους.»

Ο Μόσχος κοίταξε τη σημείωση.

«Έψαχνε κάτι που κάποιος αρνήθηκε να του παραδώσει.»

Το επόμενο πρωί αναζήτησαν τον Λεοντίου.

Η διεύθυνση που υπήρχε στο παλιό αρχείο ήταν άχρηστη.

Το σπίτι είχε αλλάξει ιδιοκτήτη.

Το τηλέφωνο είχε καταργηθεί.

Στον δήμο δεν υπήρχε νεότερη καταχώριση.

Για πρώτη φορά μετά από καιρό η έρευνα έμοιαζε να έχει φτάσει σε τοίχο.

Ο Μόσχος δεν εκνευρίστηκε.

«Ψάχνουμε τον άνθρωπο επειδή πιστεύουμε ότι έχει την απάντηση.»

«Και αν δεν την έχει;» ρώτησε ο Μανιάτης.

«Τότε θα έχουμε χάσει χρόνο.»

«Και αν την έχει;»

Ο Μόσχος τον κοίταξε.

«Τότε πρέπει να ξέρουμε τι να τον ρωτήσουμε.»

Η Ελένη έδειξε τον γρίφο.

«Ο άνθρωπος είναι εκείνος που κρατά το μυστικό.»

Ο Μόσχος πήρε το χαρτί.

«Δεν λέει ότι ο άνθρωπος θα μας το πει.»

«Όχι.»

«Λέει ότι το κρατά.»

Έσκισε ένα φύλλο από το σημειωματάριο.

Έγραψε:

ΤΡΙΠΟΛΗ

ΛΕΟΝΤΙΟΥ

ΠΑΡΑΔΟΣΗ

ΣΤΑΣΗ

ΜΗ ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ

Και στο τέλος:

ΠΟΙΟΣ ΠΑΡΕΛΑΒΕ;

Λίγο πριν φύγουν από το αρχείο, ο υπάλληλος τους σταμάτησε.

«Βρήκα κάτι ακόμη.»

Τους έδωσε έναν φάκελο.

Ήταν λεπτός.

Μέσα υπήρχε μία φωτοτυπία παλιάς σελίδας.

Στην κορυφή:

ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΥΛΙΚΟΥ

Από κάτω υπήρχαν δύο ονόματα.

Το πρώτο:

ΣΤΑΥΡΟΣ ΛΕΟΝΤΙΟΥ

Το δεύτερο ήταν σχεδόν σβησμένο.

Διακρινόταν μόνο:

ΑΝΤ...

Και μετά τίποτα.

Ο Μόσχος κοίταξε τη σελίδα.

«Υπάρχει πρωτότυπο;»

«Δεν ξέρουμε.»

«Ψάξτε.»

Ο υπάλληλος πήρε τον φάκελο.

Ο Μόσχος έμεινε με τη φωτοτυπία.

Το όνομα δεν ήταν αρκετό.

Αλλά ήταν το πρώτο πραγματικό ίχνος ανθρώπου μετά τον Λεοντίου.

Κάποιος είχε παραλάβει.

Κάποιος είχε γίνει ο επόμενος.

Ο Μόσχος κοίταξε την τελευταία φράση του γρίφου:

«Αυτή τη φορά δεν θα το βρεις σε εκκλησία. Θα το βρεις σε άνθρωπο.»

Έκλεισε αργά τον φάκελο.

Δεν ήξεραν ακόμη ποιος ήταν.

Αλλά ήξεραν πλέον κάτι σημαντικότερο.

Ο άνθρωπος που έψαχναν δεν βρισκόταν απαραίτητα στο τέλος της διαδρομής.

Ήταν μέρος της διαδρομής.

Και κάποιος είχε παραδώσει σε εκείνον κάτι που δεν έπρεπε να περάσει στα χαρτιά.

Ο Μόσχος σήκωσε το βλέμμα.

«Πάμε να βρούμε τον επόμενο.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 47

ΤΡΙΠΟΛΗ

Το πρωί η Τρίπολη είχε ξυπνήσει κάτω από έναν καθαρό ουρανό.

Ο Μόσχος όμως είχε την αίσθηση ότι η έρευνα είχε μπει σε πιο σκοτεινό σημείο.

Μέχρι τώρα αναζητούσαν τόπους.

Τώρα αναζητούσαν άνθρωπο.

Και ο άνθρωπος αυτός είχε ήδη παραλάβει κάτι από κάποιον άλλον.

Ο επόμενος κρίκος.

Αυτό ήταν το μόνο βέβαιο.

Στο τραπέζι του δωματίου βρίσκονταν τρεις φωτοτυπίες.

Η πρώτη:

ΣΤΑΥΡΟΣ ΛΕΟΝΤΙΟΥ

Η δεύτερη:

ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΥΛΙΚΟΥ

Η τρίτη:

ΑΝΤ...

Ο Μόσχος πήρε την τρίτη.

«Δεν είναι όνομα», είπε.

Η Ελένη τον κοίταξε.

«Τι άλλο μπορεί να είναι;»

«Μπορεί να είναι όνομα. Μπορεί και επώνυμο.»

«Έχουμε τέσσερα γράμματα.»

«Έχουμε τέσσερα ορατά γράμματα.»

«Και μετά;»

«Μετά δεν ξέρουμε.»

Ο Μανιάτης άφησε έναν φάκελο στο τραπέζι.

«Έφερα τις καταγραφές κατοίκων που συνδέονται με τον Λεοντίου.»

Ο Μόσχος τον άνοιξε.

«Πόσοι;»

«Είκοσι τρεις.»

«Πολλοί.»

«Ναι.»

«Από αυτούς πόσοι είχαν σχέση με ιστορική έρευνα;»

«Έξι.»

«Με αρχεία;»

«Τέσσερις.»

«Με διαδρομές ή παλιά μονοπάτια;»

«Δύο.»

Ο Μόσχος σήκωσε τα μάτια.

«Ποιοι;»

Το πρώτο όνομα αποκλείστηκε γρήγορα.

Ο άνθρωπος είχε φύγει από την περιοχή πριν δεκαπέντε χρόνια.

Το δεύτερο δεν είχε καμία σχέση με τον Λεοντίου πέρα από μία κοινή αίτηση στο ίδιο αρχείο.

Ο τρίτος είχε πεθάνει.

Ο τέταρτος ήταν γυναίκα και το όνομα δεν ταίριαζε.

Έμεναν δύο.

Ένας συνταξιούχος εκπαιδευτικός.

Και ένας παλιός υπάλληλος υπηρεσίας που είχε αποχωρήσει χωρίς να αφήσει πολλά ίχνη.

Ο Μόσχος δεν τηλεφώνησε σε κανέναν.

«Πρώτα τα χαρτιά», είπε.

«Και μετά οι άνθρωποι;»

«Πάντα.»

Ο εκπαιδευτικός είχε κρατήσει παλιές σημειώσεις.

Δεν ήταν όμως αυτές που περίμεναν.

Αφορούσαν σχολικές διαδρομές, τοπική ιστορία και παλιά κτίσματα.

Καμία αναφορά στον Λεοντίου.

Καμία παράδοση.

Καμία καταγραφή αντικειμένου.

Ο Μόσχος έκλεισε τον φάκελο.

«Δεν είναι αυτός.»

«Πώς είσαι τόσο σίγουρος;»

«Δεν είμαι.»

Κοίταξε την Ελένη.

«Αλλά δεν έχουμε λόγο να τον κάνουμε ύποπτο επειδή θέλουμε να είναι.»

Ο δεύτερος άνθρωπος ήταν διαφορετικός.

Το όνομά του εμφανιζόταν σε παλιά υπηρεσιακά έγγραφα.

Αντώνιος Ράπτης.

Ο Μόσχος σταμάτησε.

«Αυτό το όνομα είναι Αντώνιος.»

Η Ελένη κοίταξε τη φωτοτυπία.

ΑΝΤ...

«Ταιριάζει.»

«Μόνο αυτό;»

«Όχι.»

Άνοιξαν τον φάκελο.

Ο Ράπτης είχε υπηρετήσει σε διαφορετικές υπηρεσίες της περιοχής.

Είχε πρόσβαση σε παλιούς χάρτες.
Είχε υπογράψει δύο αιτήματα για έρευνα σε εγκαταλελειμμένες διαδρομές.
Και είχε συναντήσει τον Λεοντίου.
Αλλά όχι τότε που έψαχναν.
Τρία χρόνια αργότερα.
Ο Μόσχος διάβασε την ημερομηνία.
«Άρα μπορεί να είναι ο παραλήπτης.»
Η Ελένη τον διόρθωσε.
«Μπορεί.»
Ο Μόσχος χαμογέλασε ελαφρά.
«Σωστά.»
Ο Ράπτης ζούσε ακόμη στην Τρίπολη.
Δεν χρειάστηκε να ψάξουν πολύ.
Η διεύθυνση υπήρχε.
Ο Μόσχος όμως δεν πήγε κατευθείαν στην πόρτα.
Πρώτα στάθηκε απέναντι από το σπίτι.
Παρατήρησε.
Παλιό διώροφο.
Κλειστά παντζούρια.
Μικρός κήπος.
Κανένα αυτοκίνητο.
«Μένει εδώ;» ρώτησε ο Μανιάτης.
«Έτσι λέει το αρχείο.»
«Και τώρα;»
«Περιμένουμε.»
Πέρασαν είκοσι λεπτά.

Ένα ηλικιωμένο ζευγάρι πέρασε από το απέναντι πεζοδρόμιο.

Ο άνδρας κοίταξε το σπίτι.

Δεν σταμάτησε.

Μετά από λίγο εμφανίστηκε ένας γείτονας.

Η Ελένη τον πλησίασε διακριτικά.

«Συγγνώμη. Γνωρίζετε τον κύριο Ράπτη;»

Ο άνδρας σκέφτηκε.

«Τον Αντώνη;»

Ο Μόσχος σήκωσε το κεφάλι.

«Ναι.»

«Δεν μένει πια εδώ.»

«Ξέρετε πού βρίσκεται;»

«Στο χωριό.»

«Ποιο χωριό;»

Ο άνδρας τούς είπε το όνομα.

Ο Μόσχος το σημείωσε.

«Πηγαίνει συχνά;»

«Όταν θέλει να ησυχάσει.»

«Έχει κανένα παλιό εργαστήριο; Αποθήκη;»

Ο γείτονας χαμογέλασε.

«Έχει ένα παλιό σπίτι εκεί. Πολλά πράγματα μέσα.»

«Τι πράγματα;»

«Χαρτιά. Βιβλία. Χάρτες.»

Ο Μόσχος ευχαρίστησε τον άνδρα.

Δεν τον ρώτησε τίποτε άλλο.

Στον δρόμο προς το χωριό, η Ελένη γύρισε προς τον Μόσχο.

«Νομίζεις ότι είναι αυτός;»

«Δεν ξέρω.»

«Έχει χάρτες.»

«Και άλλοι έχουν.»

«Είχε σχέση με τον Λεοντίου.»

«Και άλλοι είχαν.»

«Το όνομα ταιριάζει.»

«Αυτό είναι το καλύτερο στοιχείο μέχρι τώρα.»

«Άρα;»

«Άρα πάμε να δούμε τι έχει.»

Το σπίτι ήταν κλειστό.

Δεν υπήρχε κανείς.

Ο Μόσχος δεν προσπάθησε να ανοίξει.

«Δεν μπαίνουμε», είπε.

Ο Μανιάτης κοίταξε από το παράθυρο.

«Υπάρχουν κούτες.»

«Το βλέπω.»

«Και χάρτες.»

«Το βλέπω κι αυτό.»

«Τότε;»

«Τότε θα βρούμε τρόπο να μάθουμε ποιος είναι ο Ράπτης χωρίς να παραβιάσουμε το σπίτι του.»

Η Ελένη είχε ήδη βρει το παλιό τηλέφωνο.

Δεν απάντησε κανείς.

Άφησαν μήνυμα.

Ύστερα περίμεναν.

Πέρασε μία ώρα.

Τίποτα.

Ο Μόσχος πήγε να φύγει όταν άκουσε έναν ήχο από την πίσω πλευρά του σπιτιού.

Γύρισε.

Ένας άνδρας στεκόταν στο μονοπάτι.

Ήταν περίπου εβδομήντα.

Κρατούσε ένα μικρό σακίδιο.

Τους κοίταξε.

«Ποιοι είστε;»

Ο Μόσχος έβγαλε την υπηρεσιακή ταυτότητα.

«Αστυνομία. Αλέξανδρος Μόσχος.»

Ο άνδρας δεν πλησίασε.

Κοίταξε την ταυτότητα.

Ύστερα τον ίδιο.

«Τι θέλετε;»

«Να σας κάνουμε μερικές ερωτήσεις για τον Σταύρο Λεοντίου.»

Ο άνδρας έμεινε σιωπηλός.

Το πρόσωπό του άλλαξε ελάχιστα.

Αλλά αρκετά.

«Δεν έχω μιλήσει μαζί του εδώ και χρόνια.»

«Πότε μιλήσατε τελευταία φορά;»

«Δεν θυμάμαι.»

«Είχατε παραλάβει υλικό από εκείνον;»

Ο άνδρας κοίταξε προς το σπίτι.

«Ποιο υλικό;»

Ο Μόσχος δεν απάντησε.

Άφησε τη σιωπή να μείνει.

Ο Ράπτης ήταν ο πρώτος που την έσπασε.

«Αν ψάχνετε κάτι που δεν πρέπει να ψάχνετε, δεν θα το βρείτε εδώ.»

Ο Μόσχος ένωσε κάτι να σφίγγει μέσα του.

Δεν το έδειξε.

«Δεν σας ρώτησα αν ψάχνουμε κάτι.»

Ο Ράπτης τον κοίταξε.

Για λίγα δευτερόλεπτα κανείς δεν μίλησε.

«Τότε τι ψάχνετε;»

«Την αλήθεια.»

Ο άνδρας χαμογέλασε χωρίς χαρά.

«Η αλήθεια είναι πολύ μεγάλη λέξη για έναν αστυνομικό.»

«Και η σιωπή πολύ μικρή για να κρύψει κάτι.»

Ο Ράπτης τον κοίταξε ξανά.

Ύστερα άνοιξε την πόρτα.

«Μπείτε.»

Το εσωτερικό του σπιτιού μύριζε χαρτί και υγρασία.

Κούτες μέχρι το ταβάνι.

Παλιά βιβλία.

Χάρτες τυλιγμένοι.

Φάκελοι δεμένοι με σπάγκο.

Ο Μόσχος δεν άγγιξε τίποτα.

«Εσείς είστε ο άνθρωπος που παρέλαβε υλικό από τον Λεοντίου;»

Ο Ράπτης κάθισε.

«Ναι.»

Η απάντηση ήρθε τόσο απλά, ώστε για λίγο κανείς δεν μίλησε.

«Τι υλικό;»

«Σημειώσεις.»

«Για τι;»

«Διαδρομές.»

Η Ελένη έσκυψε λίγο μπροστά.

«Μόνο διαδρομές;»

Ο Ράπτης την κοίταξε.

«Αυτό μου είπε.»

Ο Μόσχος παρατήρησε την αλλαγή του χρόνου.

Μου είπε.

Όχι:

Ήταν.

«Και τι κάνατε με τις σημειώσεις;»

«Τις κράτησα.»

«Όλες;»

Ο Ράπτης χαμογέλασε.

«Όχι.»

«Πού είναι οι υπόλοιπες;»

«Σε άλλον άνθρωπο.»

Η Ελένη κοίταξε τον Μόσχο.

Εκείνος δεν αντέδρασε.

«Ποιον;»

Ο Ράπτης έμεινε σιωπηλός.

«Κύριε Ράπτη.»

«Δεν μπορώ να σας πω.»

«Δεν μπορείτε ή δεν θέλετε;»

«Δεν είναι δικό μου να το πω.»

Ο Μόσχος ακούμπησε τα χέρια του στα γόνατά του.

Η φράση ήταν γνώριμη.

Πάρα πολύ γνώριμη.

«Ποιος σας το είπε αυτό;»

Ο Ράπτης δεν απάντησε.

«Ο Λεοντίου;»

Σιωπή.

«Κάποιος άλλος;»

Πάλι σιωπή.

Ο Μόσχος σηκώθηκε.

Δεν πίεσε άλλο.

«Θα ξανάρθουμε.»

Ο Ράπτης τον κοίταξε.

«Μπορεί να μην υπάρχω εδώ.»

«Τότε θα σας βρούμε αλλού.»

Για πρώτη φορά ο ηλικιωμένος χαμογέλασε πραγματικά.

«Αυτό φοβάμαι.»

Έξω από το σπίτι, ο Μανιάτης γύρισε προς τον Μόσχο.

«Αυτός ξέρει.»

«Ναι.»

«Και δεν μας είπε.»

«Όχι.»

Η Ελένη κρατούσε τις σημειώσεις.

«Αλλά μας έδωσε κάτι.»

Ο Μόσχος την κοίταξε.

«Τι;»

«Ότι οι σημειώσεις του Λεοντίου δεν έμειναν σε έναν άνθρωπο.»

Σταμάτησε.

«Πέρασαν ξανά.»

Ο Μόσχος κοίταξε το σπίτι.

Η αλυσίδα δεν τελείωνε στον Ράπτη.

Συνεχιζόταν.

Και αυτό άλλαζε την έρευνα.

Οι άνθρωποι που είχαν εμφανιστεί στα αρχεία δεν ήταν απαραίτητα ερευνητές.

Μπορεί να ήταν κρίκοι.

Ο ένας μετά τον άλλον.

Ο Μόσχος άνοιξε το σημειωματάριο.

Έγραψε:

ΚΑΡΑΜΗΤΡΟΣ → ΛΕΟΝΤΙΟΥ → ΡΑΠΤΗΣ → ?

Έμεινε λίγο στο τελευταίο ερωτηματικό.

Ύστερα πρόσθεσε:

ΠΑΡΑΔΟΣΗ

Και κάτω από αυτή:

ΟΧΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ — ΓΝΩΣΗ / ΔΙΑΔΡΟΜΗ

Έκλεισε το σημειωματάριο.

«Πάμε.»

«Πού;» ρώτησε ο Μανιάτης.

Ο Μόσχος κοίταξε προς τον δρόμο.

«Πίσω στην Αχαΐα.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 48

Η ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΗΝ ΑΧΑΪΑ

Η επιστροφή στην Αχαΐα δεν είχε τίποτα από την αίσθηση μιας επιστροφής.

Ο Μόσχος το κατάλαβε λίγο πριν μπουν στην Πάτρα.

Είχαν φύγει από εκεί με έναν γρίφο και μια ερώτηση.

Τώρα γύριζαν με δεκάδες σημειώσεις, ονόματα, διαδρομές, φωτογραφίες και ένα συμπέρασμα που δεν τολμούσε ακόμη να ονομάσει.

Η αρχή βρισκόταν πάλι μπροστά τους.

Αλλά η αρχή δεν ήταν πια η ίδια.

«Τι ψάχνουμε;» ρώτησε ο Μανιάτης.

Ο Μόσχος κοίταζε έξω από το παράθυρο.

«Τη σχέση.»

«Ποια σχέση;»

«Όλων αυτών.»

Έβγαλε από τον φάκελο ένα λευκό φύλλο.

Το άφησε πάνω στο ταμπλό.

Έγραψε:

BOYNO

NEPO

ΔΕΝΤΡΟ

ΠΕΤΡΑ

ΣΙΩΠΗ

Από κάτω έβαλε τα σημεία όπου είχαν εμφανιστεί.

Δεν τα ένωσε με γραμμές.

«Αυτά είναι τα πέντε στοιχεία», είπε η Ελένη.

«Όχι.»

«Τότε;»

«Είναι οι λέξεις που πρέπει να διαβάσουμε ξανά.»

Στο γραφείο τους δεν μπήκε κανείς άλλος.

Ο Μόσχος είχε ζητήσει να κρατηθεί η υπόθεση περιορισμένη.

Η πόρτα έκλεισε.

Οι φάκελοι άνοιξαν.

Για πρώτη φορά μετά την αναχώρησή τους, όλο το υλικό βρισκόταν στο ίδιο τραπέζι.

Το πρώτο γράμμα.

Η εικόνα.

Το χειρόγραφο.

Οι σημειώσεις της Ιωάννας.

Οι καταγραφές του Καραμήτρου.

Ο φάκελος του Λεοντίου.

Οι αναφορές του Ράπτη.

Οι χάρτες.

Οι φωτογραφίες.

Και οι γρίφοι.

Ο Μόσχος δεν ξεκίνησε από τον πρώτο.

Ξεκίνησε από τον ενδέκατο.

«Ο άνθρωπος είπε ότι όσα βρήκαμε είναι διαφορετικά.»

Η Ελένη διάβασε τη συνέχεια.

«“Πρώτα είδες το βουνό. Μετά το νερό. Μετά το δέντρο. Μετά την πέτρα. Μετά τη σιωπή.”»

Ο Μόσχος πήρε τις πέντε φωτογραφίες.

Τις έβαλε δίπλα-δίπλα.

«Τι βλέπεις;»

«Πέντε τόπους.»

«Όχι.»

«Πέντε στοιχία.»

«Ούτε αυτό.»

Η Ελένη τον κοίταξε.

Ο Μόσχος έδειξε τις λέξεις.

«Πέντε περιγραφές.»

«Περιγραφές ενός τόπου.»

«Αυτό λέει ο γρίφος.»

Ο Μανιάτης έσκυψε πάνω από το τραπέζι.

«Και ο πρώτος τόπος είναι η Αχαΐα.»

Ο Μόσχος δεν απάντησε αμέσως.

«Ο γρίφος μάς λέει να μη γυρίσουμε επειδή τον γνωρίζουμε.»

Διάβασε:

«Γύρισε επειδή εκεί τελειώνει ο κύκλος.»

Έμεινε σιωπηλός.

«Άρα δεν ψάχνουμε την Πάτρα.»

Η Ελένη κατάλαβε.

«Ψάχνουμε την Αχαΐα.»

Άνοιξαν χάρτες.

Όχι μόνο της πόλης.

Όλης της Αχαΐας.

Ο Μόσχος ζήτησε να σημειωθούν τα σημεία όπου τα πέντε στοιχία μπορούσαν να συνυπάρχουν.

Βουνό.

Νερό.

Δέντρο.

Πέτρα.

Σιωπή.

Τα πρώτα αποτελέσματα ήταν απογοητευτικά.

Υπήρχαν δεκάδες.

Μικρά χωριά.

Παλιές εκκλησίες.

Ρέματα.

Δασικοί δρόμοι.

Εγκαταλελειμμένες κατασκευές.

Ο Μανιάτης άφησε κάτω το μολύβι.

«Μπορούμε να βρούμε εκατοντάδες.»

«Ναι.»

«Άρα δεν μας φτάνουν.»

«Όχι.»

Η Ελένη κοίταξε ξανά τον γρίφο.

«Λέει να πάρουμε μόνο τις λέξεις που εμφανίστηκαν περισσότερες από μία φορές.»

Ο Μόσχος σήκωσε το βλέμμα.

«Αυτό δεν το έχουμε κάνει ακόμη.»

Άρχισαν από την αρχή.

Όχι από τους τόπους.

Από τα κείμενα.

Κάθε γρίφος.

Κάθε χειρόγραφο.

Κάθε σημείωση.

Κάθε φωτογραφία.

Οι λέξεις καταγράφηκαν μία προς μία.

ΠΕΤΡΑ.

Εμφανιζόταν πολλές φορές.

ΝΕΡΟ.

Επίσης.

ΔΕΝΤΡΟ.

Λιγότερο.

ΒΟΥΝΟ.

Πολλές φορές.

Η λέξη **ΣΙΩΠΗ** εμφανιζόταν σε διαφορετικά συμφραζόμενα.

Όχι πάντα ως φυσικό χαρακτηριστικό.

Μερικές φορές ως απουσία.

Μερικές φορές ως οδηγία.

Ο Μόσχος την κύκλωσε.

«Αυτή δεν είναι τοπίο.»

«Όχι», είπε η Ελένη.

«Είναι συμπεριφορά.»

Ο Μανιάτης κοίταξε τις υπόλοιπες λέξεις.

«Άρα οι άλλες τέσσερις είναι τοπίο.»

Ο Μόσχος κούνησε το κεφάλι.

«Ίσως.»

Συνέχισαν.

Μέχρι που εμφανίστηκε κάτι άλλο.

Μία λέξη που δεν είχε φανεί στις πρώτες σημειώσεις τους.

ΣΤΑΣΗ.

Δεν υπήρχε στον πρώτο γρίφο.

Ούτε στον δεύτερο.

Είχε εμφανιστεί αργότερα.

Στα Μετέωρα.

Στη Βέροια.

Στην Τρίπολη.

Και σε ένα από τα παλιά αρχεία της Αχαΐας.

Ο Μόσχος σταμάτησε.

«Αυτό.»

Η Ελένη πλησίασε.

«Στάση;»

«Ναι.»

«Μα ο γρίφος λέει να πάρουμε τις λέξεις που εμφανίστηκαν περισσότερες από μία φορές.»

«Και αυτή εμφανίζεται.»

Ο Μανιάτης πήρε το χαρτί.

«Τι σημαίνει;»

Ο Μόσχος δεν απάντησε.

«Αυτό πρέπει να βρούμε.»

Έψαξαν τις παλιές καταγραφές της Αχαΐας.

Η πρώτη αναφορά στη λέξη ήταν αδιάφορη.

Η δεύτερη επίσης.

Η τρίτη όμως όχι.

Σε έναν παλιό φάκελο, που είχε καταγραφεί για μια μεταφορά υλικού, υπήρχε η φράση:

«Η παράδοση πραγματοποιήθηκε στη στάση, πριν από το σημείο όπου το νερό δεν φαίνεται.»

Ο Μόσχος έμεινε ακίνητος.

Η Ελένη ξαναδιάβασε.

«Το νερό δεν φαίνεται.»

Ο Μόσχος κοίταξε τη φωτογραφία από το Ναύπλιο.

Το νερό κάτω από την πέτρα.

Την εικόνα από το Πήλιο.

Το νερό που ερχόταν από το βουνό.

Τη Βέροια.

Το παλιό πέρασμα.

Τα Ιωάννινα.

Το νερό που υπήρχε απέναντι αλλά δεν φαινόταν.

Τα Μετέωρα.

Την παλιά ανάβαση.

Την παράδοση.

«Δεν είναι πέντε διαφορετικά πράγματα», είπε.

«Το είχαμε ήδη καταλάβει», είπε η Ελένη.

«Όχι.»

Ο Μόσχος έδειξε τις σημειώσεις.

«Δεν είναι μόνο ότι περιγράφουν έναν τόπο.»

Έσκυψε πάνω από το χαρτί.

«Περιγράφουν πώς κινείται κάποιος μέσα στον τόπο.»

Η νέα ανάγνωση άλλαξε τα πάντα.

Το βουνό δεν ήταν απλώς βουνό.

Ήταν ύψος.

Το νερό δεν ήταν απλώς νερό.

Ήταν κάτι που μπορούσες να ακούσεις χωρίς να βλέπεις.

Το δέντρο δεν ήταν απλώς δέντρο.

Ήταν κάλυψη.

Η πέτρα δεν ήταν απλώς πέτρα.

Ήταν σημείο στάσης.

Και η σιωπή δεν ήταν απουσία ήχου.

Ήταν απουσία ανθρώπων.

Ο Μόσχος τα έγραψε:

ΥΨΟΣ

ΝΕΡΟ

ΚΑΛΥΨΗ

ΣΤΑΣΗ

ΣΙΩΠΗ

Κοίταξε τις πέντε λέξεις.

«Αυτό είναι πιο συγκεκριμένο.»

«Αλλά όχι αρκετό», είπε η Ελένη.

«Όχι.»

«Έχουμε πάλι πολλές περιοχές.»

Ο Μόσχος πήρε τον χάρτη της Αχαΐας.

Δεν έψαξε εκκλησίες.

Έψαξε σημεία όπου υπήρχαν και τα πέντε.

Βουνό.

Πέτρα.

Ρέμα.

Δέντρα.

Παλιό πέρασμα.

Και κυρίως:

Απουσία σύγχρονης ανθρώπινης κίνησης.

Το αποτέλεσμα ήταν μικρότερο.

Τρεις περιοχές.

«Τώρα έχουμε κάτω», είπε.

Η πρώτη απορρίφθηκε.

Είχε δρόμο που είχε διανοιχθεί πρόσφατα.

Η δεύτερη είχε γίνει τουριστική διαδρομή.

Ο Μόσχος διέγραψε και τις δύο.

Έμεινε μία.

Δεν υπήρχε όνομα που να τους έλεγε κάτι.

Δεν υπήρχε γνωστό μνημείο.

Δεν υπήρχε πινακίδα.

Δεν υπήρχε λόγος να πάει κάποιος εκεί αν δεν ήξερε ότι υπάρχει.

Η Ελένη κοίταξε τον χάρτη.

«Αυτό ταιριάζει με τον δωδέκατο γρίφο.»

Ο Μόσχος διάβασε:

«Δεν είναι πόλη.

Δεν είναι χωριό.

Είναι σημείο που μπορεί να προσπεράσει κάποιος χωρίς να το δει.»

Κανείς δεν μίλησε για λίγα δευτερόλεπτα.

Ο Μόσχος πήρε τη φωτογραφία.

«Πάμε.»

Δεν πήγαν όλοι.

Ο Μόσχος ζήτησε από τον Μανιάτη να μείνει πίσω και να συνεχίσει τον έλεγχο των αρχείων.

Η Ελένη θα ερχόταν μαζί του.

Δεν ήθελε να φανεί η ομάδα ολόκληρη.

Το σημείο βρισκόταν αρκετά μακριά από την πόλη.

Ο δρόμος στένευε.
Η ασφαλτος σταμάτησε.
Έμεινε χώμα.
Ύστερα πέτρα.
Ο Μόσχος κατέβηκε.
Δεν υπήρχε κανένα σημάδι ότι κάποιος είχε περάσει πρόσφατα.
Προχώρησαν με τα πόδια.
Μετά από λίγα λεπτά άκουσαν νερό.
Δεν το έβλεπαν.
Ο Μόσχος σταμάτησε.
Κοίταξε τα δέντρα.
Πιο πέρα υπήρχε μια μεγάλη πέτρα.
Και πίσω της ένα χαμηλό μονοπάτι.
Η Ελένη ψιθύρισε:
«Τα έχουμε όλα.»
Ο Μόσχος δεν απάντησε.
Πλησίασε την πέτρα.
Δεν υπήρχε χάραξη.
Δεν υπήρχε σημάδι.
Τίποτα.
Έκανε ένα βήμα πίσω.
«Όχι.»
«Τι όχι;»
«Δεν είναι εδώ.»
«Μα ταιριάζουν όλα.»
«Ακριβώς.»

Γύρισε προς το μονοπάτι.
«Είναι πολύ εύκολο.»
Προχώρησαν άλλα εκατό μέτρα.
Το νερό ακουγόταν πιο καθαρά.
Η βλάστηση πυκνότερη.
Το μονοπάτι σχεδόν εξαφανιζόταν.
Και τότε είδαν κάτι.
Έναν παλιό πέτρινο τοίχο.
Όχι εκκλησία.
Όχι σπίτι.
Έναν τοίχο χωρίς εμφανή λόγο.
Στο κέντρο του υπήρχε μια στενή εσοχή.
Άδεια.
Ο Μόσχος στάθηκε μπροστά της.
Η Ελένη κοίταξε γύρω.
«Είναι αυτό;»
Ο Μόσχος δεν απάντησε.
Έβγαλε τον τελευταίο γρίφο.
Τον δωδέκατο.
Διάβασε:
«Πάρε τα ίχνη.»
Κοίταξε το έδαφος.
Δεν υπήρχαν πατήματα.
Ύστερα κοίταξε τον τοίχο.
Την εσοχή.
Το νερό.

Τα δέντρα.

Την πέτρα.

Και τη σιωπή.

«Δεν είναι το σημάδι», είπε.

«Τότε τι είναι;»

Ο Μόσχος άγγιξε μόνο με το βλέμμα την εσοχή.

«Η τελευταία δοκιμασία.»

Η Ελένη κοίταξε τον τοίχο.

«Πρέπει να βρούμε τι κρύβεται πίσω;»

Ο Μόσχος κούνησε αργά το κεφάλι.

«Όχι ακόμη.»

«Γιατί;»

Έδειξε την εσοχή.

«Γιατί ο γρίφος λέει ότι αυτό το σημείο μπορεί να το προσπεράσει κάποιος χωρίς να το δει.»

Έκανε ένα βήμα πίσω.

«Και εμείς δεν ξέρουμε ακόμη αν πρέπει να σταθούμε εδώ ή να συνεχίσουμε.»

Για πρώτη φορά μετά από πολλές ημέρες, ο Μόσχος δεν έκανε την επόμενη κίνηση.

Απλώς κοίταξε.

Και περίμενε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 49

Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΚΙΝΗΣΗ ΤΟΥ ΒΑΡΔΑ

Ο Μόσχος δεν είχε πει στον Μανιάτη τι είχαν βρει.

Μόνο ότι είχαν εντοπίσει ένα σημείο στην Αχαΐα που άξιζε να ελεγχθεί.

Δεν ήταν ακόμη βέβαιο ότι εκεί τελείωνε η διαδρομή.

Και αυτό ακριβώς ήταν που τον ανησυχούσε.

Αν η ομάδα του είχε φτάσει μέχρι εκεί, υπήρχε σοβαρή πιθανότητα να είχε φτάσει και κάποιος άλλος.

Η σκέψη επιβεβαιώθηκε πριν προλάβει να ολοκληρώσει την επόμενη.

Η Ελένη στεκόταν λίγα μέτρα πιο πέρα.

«Μόσχο.»

Εκείνος γύρισε.

Δεν μίλησε.

Η Ελένη έδειξε προς τον δρόμο.

Ένα αυτοκίνητο είχε σταματήσει αρκετά μακριά.

Δεν μπορούσαν να δουν καθαρά ποιος ήταν μέσα.

«Πόση ώρα είναι εκεί;»

«Τουλάχιστον δέκα λεπτά.»

«Μας είδαν;»

«Δεν ξέρω.»

Ο Μόσχος κοίταξε ξανά.

Το αυτοκίνητο δεν έκανε καμία κίνηση.

«Δεν πλησιάζουμε.»

«Τι κάνουμε;»

«Περιμένουμε.»

Το αυτοκίνητο έμεινε στη θέση του άλλα δεκαπέντε λεπτά.

Ύστερα έφυγε.

Ο Μόσχος δεν το ακολούθησε.

Δεν ήθελε να τους δείξει ότι τους είχε αντιληφθεί.

Έβγαλε το τηλέφωνο.

«Μανιάτη.»

«Ναι.»

«Έχουμε κίνηση στο σημείο.»

«Ποιοι;»

«Δεν ξέρω ακόμη.»

«Να καλέσω τοπική αστυνομία;»

Ο Μόσχος κοίταξε την Ελένη.

«Όχι ακόμη.»

Έκλεισε.

Για λίγα δευτερόλεπτα έμεινε σιωπηλός.

«Τώρα ξέρουμε κάτι.»

«Τι;»

«Δεν ψάχνουν την κρύπτη.»

Η Ελένη τον κοίταξε.

«Πώς το ξέρεις;»

«Αν ήξεραν πού είναι, δεν θα περίμεναν στον δρόμο.»

Στο μεταξύ, λίγα χιλιόμετρα μακριά, ο Βάρδας έκλεισε τον κινητήρα.

«Τους είδαμε;» ρώτησε ο Καρράς.

«Ναι.»

«Και;»

Ο Βάρδας δεν απάντησε αμέσως.

Στο πίσω κάθισμα η Ιωάννα κρατούσε έναν χάρτη.

Δεν ήταν ο χάρτης του Μόσχου.

Ήταν παλιότερος.

Είχε επάνω του διαδρομές, σημεία και χειρόγραφες σημειώσεις.

Ο Βάρδας τον κοίταξε.

«Έχουμε φτάσει μέχρι εκεί που μπορούσαμε.»

«Αυτό δεν είναι το τέλος», είπε η Ιωάννα.

«Το ξέρω.»

Ο Καρράς γύρισε προς το μέρος του.

«Τότε γιατί σταματάμε;»

Ο Βάρδας χαμογέλασε ελάχιστα.

«Γιατί τώρα θα μας οδηγήσουν εκείνοι.»

Ο Μόσχος επέστρεψε στην Πάτρα πριν νυχτώσει.

Δεν πήρε μαζί του όλους τους φακέλους.

Μόνο έναν.

Το γράμμα.

Το τελευταίο χειρόγραφο.

Και τις σημειώσεις από την Αχαΐα.

Ο Μανιάτης τον περίμενε.

«Το αυτοκίνητο;»

«Έφυγε.»

«Το βρήκαμε;»

«Όχι.»

«Αρα;»

«Αρα δεν βιαζόμαστε.»

Ο Μανιάτης τον κοίταξε.

«Πιστεύεις ότι είναι αυτοί;»

Ο Μόσχος άφησε τον φάκελο πάνω στο τραπέζι.

«Ναι.»

«Η Ιωάννα;»

«Πιθανότατα.»

«Και ο Βάρδας;»

Ο Μόσχος σήκωσε το βλέμμα.

Το όνομα τού ήταν πλέον γνωστό.

Όχι όμως η πλήρης έκταση όσων ήξερε ο άνθρωπος αυτός.

«Αν είναι ο αρχηγός τους, θα κάνει το λάθος που περιμένουμε.»

«Ποιο;»

«Θα νομίσει ότι εμείς ξέρουμε περισσότερα απ' όσα ξέρουμε.»

Η παγίδα δεν στήθηκε στο σημείο.

Στήθηκε γύρω από αυτό.

Ο Μόσχος ενημέρωσε τον Αρχηγό.

Όχι για την κρύπτη.

Δεν γνώριζε ακόμη πού βρισκόταν.

Ενημέρωσε για την παρουσία μιας ομάδας που είχε εμφανιστεί επανειλημμένα στα ίδια σημεία με εκείνους, είχε πρόσβαση σε αρχεία και ακολουθούσε τις ίδιες διαδρομές.

Ο Αργυρόπουλος άκουσε χωρίς να τον διακόψει.

«Θέλω συλλήψεις μόνο αν έχουμε σαφή ταυτοποίηση.»

«Το καταλαβαίνω.»

«Και θέλω να ξέρεις κάτι, Μόσχο.»

«Ναι;»

«Αν τους αφήσουμε να φύγουν τώρα, μπορεί να μη βρούμε ποτέ ποιοι είναι.»

Ο Μόσχος κοίταξε τις σημειώσεις.

«Δεν θα φύγουν.»

Το επόμενο πρωί επέστρεψαν.

Αυτή τη φορά δεν πήγαν κατευθείαν στο σημείο.

Άφησαν το αυτοκίνητο αρκετά μακριά.

Προχώρησαν με τα πόδια.

Η Αχαΐα είχε ξυπνήσει με χαμηλό φως.

Ο αέρας περνούσε μέσα από τα δέντρα.

Το νερό ακουγόταν κάπου χαμηλότερα.

Η πέτρα ήταν υγρή.

Και γύρω τους δεν υπήρχε κανείς.

Ο Μόσχος σταμάτησε.

«Εδώ.»

Η Ελένη κοίταξε τον τοίχο.

Την εσοχή.

Το μονοπάτι.

«Περιμένουμε;»

«Ναι.»

Δεν χρειάστηκε να περιμένουν πολύ.

Ένα κλαδί έσπασε πίσω τους.

Ο Μόσχος γύρισε.

Ο Καρράς εμφανίστηκε πρώτος.

Ακολούθησε η Ιωάννα.

Και τελευταίος ο Βάρδας.

Δεν κρατούσε όπλο.

Δεν χρειαζόταν.

Στάθηκε περίπου δέκα μέτρα μακριά.

Κοίταξε τον Μόσχο.

«Επιτέλους.»

Ο Μόσχος δεν απάντησε.

Ο Βάρδας κοίταξε τον πέτρινο τοίχο.

«Αυτό είναι;»

«Δεν ξέρω.»

«Ξέρεις.»

«Όχι όσο νομίζεις.»

Ο Βάρδας χαμογέλασε.

«Πάντα απαντούσες με αυτόν τον τρόπο;»

«Μόνο όταν δεν έχω λόγο να πω περισσότερα.»

Ο Βάρδας έκανε ένα βήμα.

Ο Μόσχος δεν κινήθηκε.

«Τι ψάχνετε;» ρώτησε.

«Το ίδιο που ψάχνετε κι εσείς.»

«Δεν ξέρεις τι ψάχνουμε.»

Για πρώτη φορά το χαμόγελο του Βάρδα έσβησε.

Ήταν αρκετό.

Ο Μόσχος το είδε.

Ο Βάρδας δεν ήξερε.

Δεν είχε το γράμμα.

Δεν είχε ολόκληρη την αλυσίδα.

Δεν είχε την ακριβή θέση.

Είχε μόνο όσα μπορούσε να μαζέψει από τα ίχνη τους.

Και είχε ακολουθήσει.

«Δεν χρειάζεται να συνεχίσουμε έτσι», είπε ο Βάρδας.

«Συμφωνώ.»

«Τότε κάνε στην άκρη.»

Ο Μόσχος δεν απάντησε.

Ο Βάρδας κοίταξε την Ιωάννα.

Εκείνη κατάλαβε.

Έβγαλε από την τσάντα της ένα παλιό φύλλο.

«Το βρήκαμε πριν από εσάς.»

Ο Μόσχος δεν το πήρε.

«Δεν με ενδιαφέρει.»

«Λέει για το σημείο.»

«Τότε κρατήστε το.»

Ο Καρράς έκανε ένα βήμα μπροστά.

Ο Μόσχος σήκωσε το χέρι.

Από το δάσος ακούστηκαν φωνές.

Όχι δυνατές.

Αρκετές όμως.

Ο Καρράς σταμάτησε.

Η Ιωάννα γύρισε.

Ο Βάρδας έμεινε ακίνητος.

Άνδρες της αστυνομίας εμφανίστηκαν από δύο διαφορετικές πλευρές.

Όχι με σειρήνες.

Όχι με φώτα.

Είχαν ήδη πάρει θέσεις.

Ο Βάρδας κοίταξε τον Μόσχο.

«Το περίμενες.»

«Όχι ακριβώς.»

«Τότε πώς;»

«Περίμενα ότι θα έρθετε.»

Ο Βάρδας κοίταξε γύρω.

Κατάλαβε.

Είχε έρθει για να προλάβει την αστυνομία.

Και είχε πέσει πάνω στην αστυνομία.

Η σύλληψη έγινε χωρίς πυροβολισμό.

Ο Καρράς επιχείρησε να κινηθεί προς το μονοπάτι.

Δεν πρόλαβε.

Η Ιωάννα παρέδωσε τα χέρια της πρώτη.

Ο Βάρδας ήταν ο τελευταίος.

Πριν βάλει τα χέρια του μπροστά, κοίταξε ξανά τον πέτρινο τοίχο.

«Δεν είναι εδώ», είπε.

Ο Μόσχος τον άκουσε.

«Τι;»

«Η κρύπτη.»

Ο Μόσχος δεν άλλαξε έκφραση.

Ο Βάρδας χαμογέλασε ξανά.

«Δεν ξέρεις ακόμη πού είναι.»

«Όχι.»

«Ούτε εγώ.»

Έσκυψε λίγο προς το μέρος του.

«Αυτό είναι το πρόβλημα.»

Ο Μόσχος τον κοίταξε.

«Όχι.»

«Τότε ποιο είναι;»

«Ότι νομίζεις πως πρέπει να την ανοίξει κάποιος.»

Ο Βάρδας δεν απάντησε.

Για πρώτη φορά, έδειξε να μην έχει έτοιμη απάντηση.

Οι αστυνομικοί τον απομάκρυναν.

Όταν έμειναν μόνοι, η Ελένη πλησίασε τον Μόσχο.

«Το ήξερες;»

«Όχι.»

«Για την κρύπτη;»

«Όχι.»

«Για το σημείο;»

Ο Μόσχος κοίταξε την εσοχή.

«Ήξερε ότι κάτι υπάρχει.»

«Και τώρα;»

«Τώρα δεν ξέρει τίποτα άλλο.»

Η Ελένη περίμενε.

Ο Μόσχος έβγαλε από την τσέπη του το τελευταίο φύλλο.

Το δίπλωσε.

Δεν το άνοιξε.

«Έχουμε ακόμη έναν γρίφο.» «Τον δέκατο τρίτο.»

Ο Μόσχος κοίταξε τον δρόμο από τον οποίο είχε φύγει ο Βάρδας.

«Και αυτή τη φορά δεν θα μας οδηγήσει σε άλλο τόπο.»

Έστρεψε το βλέμμα του στον πέτρινο τοίχο.

«Θα μας πει τι πρέπει να κάνουμε όταν φτάσουμε.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 50

Η ΚΡΥΠΤΗ

Ο Μόσχος περίμενε να φύγουν όλοι.

Το αυτοκίνητο της αστυνομίας χάθηκε πίσω από τη στροφή. Η Ελένη είχε επιστρέψει στην Πάτρα μαζί με τον Μανιάτη.

Ο ίδιος είχε μείνει πίσω.

Μόνος.

Ακριβώς όπως έλεγε ο τελευταίος γρίφος.

Έβγαλε από την τσέπη του το διπλωμένο φύλλο.

Για λίγα δευτερόλεπτα δεν το άνοιξε.

Κοίταξε γύρω του.

Το βουνό.

Την πέτρα.

Τα δέντρα.

Το νερό που ακουγόταν χαμηλά, χωρίς να φαίνεται.

Και τη σιωπή.

Για πρώτη φορά από τότε που είχε ξεκινήσει η έρευνα, δεν προσπαθούσε να ενώσει τα κομμάτια.

Τα είχε ήδη ενώσει.

Άνοιξε το χαρτί.

Διάβασε:

«Αν έφτασες μέχρι εδώ,
δεν χρειάζεσαι άλλον δρόμο.
Τον έχεις ήδη περπατήσει.»

Ο Μόσχος σήκωσε τα μάτια.

Δεν κοίταξε μπροστά.

Κοίταξε πίσω.

Την πέτρα.

Το νερό.

Το δέντρο.

Τη στάση.

Τη σκιά.

Την επιστροφή.

Τόσα μέρη.

Τόσες διαδρομές.

Τόσα ονόματα.

Και όμως, όλα οδηγούσαν εδώ.

Όχι σε έναν τόπο.

Σε μια επιστροφή.

Συνέχισε να διαβάζει.

«Εκεί όπου το βουνό συναντά την πέτρα,
όπου το νερό ακούγεται χωρίς να φαίνεται,
όπου το δέντρο κρύβει τον δρόμο,
και όπου η σιωπή είναι μεγαλύτερη από τον ναό,
υπάρχει αυτό που ψάχνεις.»

Ο Μόσχος δίπλωσε το χαρτί.

Δεν χρειαζόταν χάρτη.

Προχώρησε.

Το μονοπάτι κατέβαινε ελαφρά. Η πέτρα γινόταν πιο γλιστερή. Το νερό ακουγόταν καθαρότερα, αλλά παρέμενε αόρατο.

Σε ένα σημείο τα δέντρα έκλειναν τόσο πολύ τον δρόμο, ώστε χρειάστηκε να περάσει σχεδόν πλάγια.

Έκανε λίγα ακόμη βήματα.

Και σταμάτησε.

Μπροστά του υπήρχε ένας δεύτερος πέτρινος τοίχος.

Πιο παλιός.
Πιο χαμηλός.
Σχεδόν χαμένος μέσα στη βλάστηση.
Δεν υπήρχε πόρτα.
Δεν υπήρχε επιγραφή.
Δεν υπήρχε σταυρός.
Μόνο μια μεγάλη, επίπεδη πέτρα στη βάση.
Ο Μόσχος γονάτισε.
Απομάκρυνε με το χέρι λίγα φύλλα.
Κάτω από αυτά φάνηκε μια στενή σχισμή.
Έβαλε τα δάχτυλά του.
Η πέτρα μετακινήθηκε ελάχιστα.
Σταμάτησε.
Δεν την τράβηξε.
Έβγαλε ξανά το χαρτί.
Στο κάτω μέρος υπήρχαν οι τελευταίες λέξεις.
«Αν το βρεις,
μην το ανοίξεις.
Αν φύγεις χωρίς να το ανοίξεις,
θα καταλάβεις.»
Ο Μόσχος έμεινε ακίνητος.
Άκουγε μόνο το νερό.
Έβαλε την παλάμη του πάνω στην πέτρα.
Δεν προσπάθησε να τη μετακινήσει.
Και τότε σκέφτηκε όλη τη διαδρομή.
Το Μεγάλο Σπήλαιο.
Τη Λιβαδειά.

Το χειρόγραφο.

Το Πήλιο.

Το Ναύπλιο.

Τα Ιωάννινα.

Τα Μετέωρα.

Τη Βέροια.

Την Κέρκυρα.

Τον Μυστρά.

Την Τρίπολη.

Και πάλι πίσω.

Αχαΐα.

Δεν είχε κυνηγήσει έναν θησαυρό.

Είχε κυνηγήσει μια ακολουθία.

Μια γνώση που περνούσε από άνθρωπο σε άνθρωπο.

Έναν δρόμο που δεν φαινόταν ποτέ ολόκληρος.

Και τώρα η ακολουθία σταματούσε μπροστά του.

Ο Μόσχος άνοιξε για τελευταία φορά το χαρτί.

Υπήρχε ακόμη μία παράγραφος.

«Προστατεύεται από τον άνθρωπο
που γνωρίζει πού βρίσκεται
και επιλέγει να μη μιλήσει.»

Το διάβασε αργά.

Δεν χρειάστηκε δεύτερη φορά.

Τώρα καταλάβαινε.

Δεν είχε σημασία ποιος ήταν ο πρώτος φύλακας.

Ούτε ποιος θα ήταν ο τελευταίος.

Σημασία είχε ότι η γνώση είχε φτάσει μέχρι εκείνον.

Και τώρα η απόφαση ήταν δική του.

Κοίταξε τη σχισμή κάτω από την πέτρα.

Θα μπορούσε να την ανοίξει.

Θα μπορούσε να πάρει αυτό που κρυβόταν εκεί.

Να το μεταφέρει στην υπηρεσία.

Να το καταγράψει.

Να το κάνει γνωστό.

Αυτό θα ήταν το εύκολο.

Το δύσκολο ήταν να φύγει.

Έμεινε για λίγο ακόμη με το χέρι πάνω στην πέτρα.

Και τότε ένιωσε κάτι.

Όχι κίνηση.

Όχι ήχο.

Μόνο μια μικρή, μεταλλική ψυχρότητα στην άκρη των δαχτύλων του.

Τράβηξε το χέρι.

Κοίταξε μέσα στη στενή σχισμή.

Δεν μπορούσε να δει σχεδόν τίποτα.

Μόνο σκοτάδι.

Ύστερα, καθώς το μάτι του προσαρμόστηκε, διέκρινε για μια στιγμή μια λεπτή γραμμή.

Κάτι σκούρο.

Κάτι που δεν ανήκε στην πέτρα.

Έσκυψε περισσότερο.

Το φως του ήλιου έπεφτε λοξά από τα δέντρα και χάθηκε για μια στιγμή πάνω στη σχισμή.

Τότε το είδε.

Μια μικρή μεταλλική άκρη.

Όχι σκουριασμένη.

Όχι πέτρα.

Μέταλλο.

Ο Μόσχος δεν κουνήθηκε.

Για πρώτη φορά σε όλη τη διαδρομή δεν υπήρχε γρίφος.

Δεν υπήρχε υπόθεση.

Δεν υπήρχε πιθανότητα.

Ήταν εκεί.

Το Κειμήλιο.

Τόσο κοντά, ώστε θα μπορούσε να απλώσει το χέρι του και να το πάρει.

Το χέρι του έμεινε ακίνητο.

Άκουσε ξανά το νερό.

Ένα σταθερό, χαμηλό άκουσμα μέσα από τη γη.

Κοίταξε την πέτρα.

Ύστερα τη σχισμή.

Και για μια στιγμή σκέφτηκε όλους εκείνους που είχαν ψάξει πριν από αυτόν.

Άνθρωπους που ήθελαν να βρουν.

Άνθρωπους που ήθελαν να κατέχουν.

Άνθρωπους που πίστευαν πως η γνώση ανήκει σε όποιον καταφέρνει να την αποκτήσει.

Ο τελευταίος γρίφος, όμως, δεν του ζητούσε να βρει.

Του ζητούσε να αποφασίσει.

Ο Μόσχος σηκώθηκε αργά.

Δεν πήρε το Κειμήλιο.

Δεν μετακίνησε την πέτρα.
Δεν έβγαλε φωτογραφία.
Δεν σημείωσε τις συντεταγμένες.
Απλώς κοίταξε για τελευταία φορά το σκοτάδι κάτω από την πέτρα.
Ύστερα δίπλωσε το χαρτί.
Το έβαλε στην τσέπη του.
Και έκανε ένα βήμα πίσω.
Άλλο ένα.
Το μονοπάτι ήταν μπροστά του.
Αυτή τη φορά δεν υπήρχε τίποτα να ακολουθήσει.
Ούτε σημάδι.
Ούτε όνομα.
Ούτε γρίφος.
Μόνο ο δρόμος της επιστροφής.
Ο Μόσχος γύρισε και άρχισε να απομακρύνεται.
Μετά από λίγα βήματα σταμάτησε.
Δεν κοίταξε πίσω αμέσως.
Έμεινε ακίνητος.
Σαν να περίμενε κάτι.
Ύστερα γύρισε το κεφάλι.
Η πέτρα βρισκόταν ακόμη εκεί.
Ακίνητη.
Απλή.
Σχεδόν ασήμαντη.
Κανείς που θα περνούσε από εκεί δεν θα καταλάβαινε.
Ο Μόσχος χαμογέλασε ανεπαίσθητα.

Τώρα ήξερε.

Και αυτό ήταν αρκετό.

Έφυγε.

Το μονοπάτι τον κατάπιε ανάμεσα στα δέντρα.

Για λίγο ακούγονταν ακόμη τα βήματά του.

Ύστερα τίποτα.

Μόνο το νερό. Μόνο ο αέρας στα φύλλα. Μόνο η σιωπή.

Και κάπου στην Αχαΐα, κάτω από πέτρα, νερό και σιωπή, έμεινε κάτι που ο Μόσχος γνώριζε πλέον πως υπήρχε.

Δεν το άνοιξε. Δεν το πήρε.

Δεν είπε σε κανέναν πού βρισκόταν.

Και ίσως αυτό να ήταν το πραγματικό τέλος της διαδρομής.

Όχι η στιγμή που βρήκε το Κειμήλιο.

Αλλά η στιγμή που αποφάσισε να το αφήσει εκεί.

Γιατί τώρα καταλάβαινε κάτι που δεν είχε καταλάβει όταν ξεκίνησε.

Μερικά πράγματα δεν προστατεύονται επειδή κανείς δεν ξέρει πού βρίσκονται.

Προστατεύονται επειδή κάποιος ξέρει.

Και επιλέγει να μη μιλήσει.

Ο Μόσχος είχε φύγει. Η πέτρα είχε μείνει.

Και κάτω από αυτήν, στο σκοτάδι, το Κειμήλιο περίμενε ακόμη.

Αυτή τη φορά, όμως, δεν περίμενε κάποιον να το βρει.

Περίμενε κάποιον που θα μπορούσε να το πάρει.

Και θα επέλεγε να μην το κάνει.

ΤΕΛΟΣ